

أعلام السنة المنصورة

لاعتقاد الطائفة الناجية المنصورة

به كوردی

۲۲۳
پرسیار و وهلام له بیرو باوهری ئیسلامی

زانای پایه بهرز
حافظ بن أحمد الحکمی

وهرگیرانی
نارام قادر

بۆدابهزاندنی چۆرهما کتیب:سەردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

پدای داتلود کتایهائی مختلف مراجعه: (منتدی اقرا الثقافی)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للكتب (کوردی ، عربی ، فارسی)

(الإعلام السنه المنشوره)

به كوردی

٢٢٣ پرسیارو وه لآم ده ربارهی

بیروباوه ری ئیسلامی

نووسینی : شیخ الحافظ الحکمی

وه رگیڕانی : نارام قادر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ناوی کتیب

(الإعلام السنّة المتشوّرة) به کوردی

٢٢٣ پرسپاز و وهلام ده رباره ی بیروباوه ری ئیسلامی

ناوی نوسەر

شیخ الحافظ الحکمی

ناوی و مرگنیر

نارام قادر

تیراژ

١٠٠٠ دانه

ژماره ی سپاردن له لایهن به رێوبه رایه تی کتیبخانه گشتی یه کان

(١٠٠)

سالی چاپ و نۆزه ی چاپ

چاپی سییم سالی ٢٠١٢

چاپ و ته جلیدی ری نوی دیزاینی کردوه

پیشه کی

ته نها به ناوی خوا

بیروباوون به بنه ماکانی ئیمان و پابه ندبوون به پوکنه کانی نیسلامه وه فه رمانی خوا به
بو گشت پیغه مبه ران و سه رجه م شوینکه وتوانیان به تایبه تی ئیمه ی موسلماننی
ئوممه نی پیغه مبه ری نیسلام (محمد المصطفی ﷺ).

گهلانی سه رزه وی نه وه نده ی پیویستیان به خواردن و خواردنه وه و پۆشاک و ئاو و
هه واو باو باران و مانگ و خۆر و پیویستیه کانیه تی ژیان هه یه ، له وانه زیاتر
پیویستی به ئایین و بیروباوهری ئایینی هه یه ، هه روه ک زانا و خواناسان به پوونی و
به راشکاوی باسیان لیوه کردوه .

چونکه مروقه کان نه گه ر بتوانن به چه ند ژه میک خواردن و خواردنه وه شه و پوژ
به سه ر به رن ، بو هه موو ساته وه خته کانی ژیانیان پیویستیان به ئایین هه یه و
هه رگیز ناتوانن ته نها بو ساتیکیش بیت ده سه ردارنی ئیمان هه کیه یان بن .

هه روه ها مروقه به له ده ستدانی هه ریه ک له پیداویستیه کانی ژیاننی نه وا ژیاننی دنیایی
له ده ست ده چیت له کاتیکدا به له ده ستدانی ئایینه که ی له گه ل نه وه ی ژیاننی دنیایی
پر ده رده سه ری ده بیت له هه مان کاتدا ژیاننی پاشه پوژی له قیامه تدا بو هه تا هه تایی
له ده ست ده چیت و سزای نه براهی دۆزه خی دیته پری .

﴿ وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى ﴾

طه : ۱۲۴) واته (وه هه رکه س پشت له زیکری من بکات نه وه ژیاننی لی ته نگه لان
ده که ین وه له قیامه تیشدا به کوپری چه شری ده که ین)

جگه له وهی دهسکه وتی دونیایی و نیعمه تی ژیان کاتیبه و پاداشتی خوایی و نیعمه تی پاشه پوژدی بهرده وام و نه بپراوویه ﴿ مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَنَجْزِيَنَ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ (النحل: ۹۶) واته: ئه وهی لای ئیویه تیا ده چیت و نامیئن ته نها ئه وه دومینیته وه که لای خویاه

ئه وهی که ژیانی هه میشه یی پی دهست دیت ته نها دهسگرتنه به پژیازی پیغه مبه ران و جیبه جی کردنی فه رمانی خوی گه وره و پینمایی پیغه مبه ران.

خوای گه وره ش فه رموویه تی ﴿ وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴾ (ال عمران: ۸۵) هه رکه س و نه ته وه یه ک بیجگه له نیسلام بکاته به رنامه ی پژیازی خوی ئه وه ده دریته وه به سه ریدا و پاشه پوژیش له زه ره رمه ندان ده بیته .

﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا ﴾ (الأنعام: ۱۰۳) خوی گه وره ته نها ئه م ئایینه قورئانیه ی به پژیازی راسته قینه دیاری کردوه .

بیگومان ئیمان و باوه ریش خالی هه ره سه ره کی ئه م شه ریه ته یه بویه ئه گه ر سه رنجی باسی ئیمان بده ین ئه وا له فه رموده کانی پیغه مبه ردا (ﷺ) ، ئه وه مان بو روون ده بیته وه که ئیمان و باوه ر له هه ندی شویندا له بری هه موو شه ریه ت ناو بپراوه وه ک له فه رموده یه ک دا ها ترزه که (الایمان بضع و سبعون شعبه) و فی روایه (بضع و ستون شعبه) ئیمامی بو خاری پویابه تی کردوه واته ئیمان هه قتاو هه ندی به شه له گپرا نه وه یکدا ها تووه (سه ست و هه ندی به شه) ..

له به ره ئه وه ئاشنا بوون به ئه رکانی ئیمان وینه ماکانی ئه وه شه ریه ته ئه رکی سه ر شانی هه موو مو سلمانیکه به بی جیاوازی تا وه ک فه رموده ی خوا له دل و ده روون و

کردار و گوفتارمان دا به جیبه پینریت که ده فه رموی : ﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴾ (الزاریات: ۵۶) هر بویه ئەم لایه نه گرنکه پۆلی کاریگه ری بی نیوه و ده بینیت له دریتزایی میژوو و له داها توشدا .هه ركات و سه رده میك ئوممه تی نیسلا می هه لگه ری په یامی خوایی بووین به و شیوه یه ی خوای گه وره داوای کردوو ه ئه وا سه رکه وتوون و زال بوون به سه ر دوژمنانیاندا و به خته وه ری یاوه ریان بووه ، به پیچه وانه شه وه هه ر کاتیک پشتیان له ئایینه که یان هه لگه کردوو و پویان له دنیا و دنیاویستی کردوو ، ئه وا زه لیلی و ژیر ده سته یی و کزی و لاوازی به شیان بووه ، وه ک له م پۆژگاره دا به چاوی خویمان ده یبینین .

بویه پتویسته به تایبه تی پاش ئەم گزرا نکارییه سه رسوپه پنه ر و یه ک له دوا یه کانه ، ئیمانداران جاریکه تر خویمان له و گرفتار بوونه دهر باز بکه ن و سه رله نوئی ته فسیره یکی واقعیانه بو ئایه تی ﴿ كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ

عَنِ الْمُنْكَرِ ﴾ (ال عمران : ۱۱۰) بکه ن و میراتی گه وره ی پیغه مبه ران و هاوه لان و پیاوچا کان به گرنگ بگرن و له و پیناوه دا خویمان ماندوو بکه ن ..

سو پاس بو خوا رابوونی نیسلا می له گه ل ئه و هه موو مهینه تی و گه یروگرفتانه ی به سه ری ها تووه و دو چاری بووه جیگه ی ئومیده و چاوه پوانی ئه وه ی لی ده کریت که بتوانیت زال بیت به سه ر هه موو ئه و گرفتانه دا و که لینه کان پر بکاته وه و له سه ر پێبازی قورئان و سوننه ت په ره بدات به بانگه واز و پۆله کانی ئەم گه له سه ته ملیکراو و به ش مهینه ته به عه قیده و بیروباوه ری راسته قینه ی خوایی رام بکات له سه ر ده سته یی مامۆستایان و بانگخو ازاندا به خته وه ری دنیا و قیامه ت بو خویمان و گه له که یان ده سته به ر بکه ن.

نازیزان :

نووسرای (إعلام السنة النشورة) له نووسینی (حافظی حکمی) یه و به پریز کاک (نارام قادر) کردوویه تی به کوردی به راستی یه کیکه له و په پاره زور به سوودانه ی که له هه موو بابه ته کانی ئیمان و ئیسلام دواوه و به لگه و زانیاری به هیزی تۆمار کردووه له و باره یه وه .

بۆیه به باشمزان ی پاش پیدچوونه وه ی ئه م وه رگێرانه ، دهست خووشی له برای به پریز کاک نارام قادر و نزی خیر بۆ سه رجه م خزمه تکارانی بانگه وازی ئیسلامی بکه م، سه رنجی ئیوه ی به پریز پابکیشم بۆ ئه و چه ند تیبینی و سه رتجانیه ی سه ره وه ، خوی گه وه له گشت لایه کی قه بول بفرمویت و یارمه تی گشت لایه کمان بدات بۆ خزمه ت کردن به م په یامه .

(أن أريد ألا الأصلح ما استطعت)

عوسمان نه حمهد مسته فا

پیشنوێژ و وتار خوینی مزگه وتی جه زه تی نیبراهیم (علیه السلام) له سلیمانی .

١٧ ی ذوالحجه ی ١٤٢٢ کۆچی

١ / ٣ / ٢٠٠٢ زایینی

پیشه کی وهرگیر

به ناوی خوی گه وردو میهره بان

سوپاس و ستایشی بی پایان بو په روهردگاری جیهانیان و هه زاران سه لام و په حمهت له سه رگیانی پاکی پیشه وای مرقایه تی پیغه مبهری خوا محمد (ﷺ) و نه وانه ی شوین ریپازه که ی که وتوون .

به لگه نه ویسته بناغه و بنچینه ی ئاینی ئیسلام بریتیه له عه قیده ی پاک و راست و دروست ، هه رکات عه قیده ی خه لگ به راست و دروستی له دلدا گه شه ی کردو له سه ر زانست له ژیاندا کاری له سه ر کرا نه و کامه رانی له دونیادا و سه رکه وتن له قیامه تدا سیمایی نه و میلله ته یه . شاراوه نییه که نه و نه هامه تی و کیشه و نازارانه ی هاتووه به سه ر میلله تان و کۆمه له ئیسلامیه کاندا سه رچاوه که ی ده گه ریته وه بو لاوازی یان لادان یان تیکه ل کردنیک له عه قیده ی ئیسلامیدا .

هه ر چه نده له کتیبخانه ی کوردیدا سوپاس بو خوا هه ندیک بابته له سه ر عه قیده نوسراوه . به لآم پاش پشت به ستن به خوی تاک و ته نها و له سه ر پیشنیازی چه ند برایه ک داوایان لی کردم که نوسراوی (اعلام السنة المنشورة لإعتقاد الطائفة الناجية المنصورة) بکه م به کوردی و بیخه مه به رده ست خوینه رانی ئازیزی کوردزومان ، منیش پیشناره که یانم به چاک زانی و ده ستم کرد به وهرگیرانی ئه م نوسراوه به که میک ده سته کاریه وه و له ژیر ناوی (پوخته ی عه قیده ی ئیسلام) ، به مه به سستی زیاتر ده وله مه ندردنی کاروانی کاری ئیسلامی له کوردستاندا تا زیاتر گرنگی و بایه خ به عه قیده ی رۆله کانی بدریت و چاکتر گۆش بکرین له سه ر عه قیده ی ئیسلامی، نه و کاته کاروانه که مان به پیژتر و به هیژترو به گورپتر ده بیته ، پاشان ئه م نوسراوه وه ک به رنامه یه ک ده توانریت به کار به پیژریت بو وانه گشتی و تاییه تیه کان چونکه عه قیده ی

ئىسلامى لە (۲۲۳) پرسپاردا كۆكردۆتەوہ كە ئەمەش شىوازيكى ئاسان و ھۆكارىكى چاكە بۆ زياتر تيگەيشتن لە عەقىدەى ئىسلامى ، كە پىويستە ئەمقۇ پۆلەكانى رابوونى ئىسلامى خەرىك نەكەين بە بواری فەلسەفەو كىشمەكىشمى جياوازی نيوان زانايان ، بەلكو عەقىدەى ئىسلامى راستەوخۆ لە قورئان و سونەتەوہ وەربگرن ، ئەم نوسراوہش زۆرتر بەلگەكانى لە قورئان و سونەتەوہ وەرگرتوہ و نوسراوہكەشم كەمىك دەستكارى كېدوہ بۆ ئەوہى زياتر ئاسان كارى تېدا بېت بۆ خوینەران و ئەوانەى بەكارى دەھىنن بۆ وانەوتنەوہ ، لەوانەش : - لابردنى پەراوئزەكانى كە پىويست ناكات بۆ قوتابيانى عەودال بە شوپن زانستدا .

لابردنى فەرموودە لاوازەكان و ھىشتنەوہى فەرموودە صەحیحەكان .

تەفسىر كردنى ئايەتەكان و رافقەكردنى فەرموودەكان .

تەحقيق كردنى فەرموودەكان لەسەرچاوەكانى خۆيانەوہ راستەوخۆ تا دلئىابىن لەوہى كە فەرموودەكان لەوئى وەرگىراوہ . ھەر لەبەر ئەوہش دەبىنن ھەندىك فەرموودە دەقەكەى كەمىك جياوازی ھەيە لەگەل سەرچاوە عەرەبىيەكەدا ئەوئىش لەبەر ئەوہى چۆن لە كىتیبەكانى فەرموودەدا ھاتوہ واما ن خستوہتە پوو نەك وەك ئەوہى كە لەسەرچاوە عەرەبىيەكەدا ھاتوہ .

تەحقيق كردنى فەرموودەكان و گەراندنەوہيان بۆ سەرچاوە بنەپەتیبەكەى و كئ ئەو دەقەى پوایەت كېدوہ ئەوہمان دەستنىشان كېدوہ گەر زاناىەكىتر ئەو فەرموودەى بەدەقىكى جياواز گىراپىتەوہ جيامان كېدۆتەوہ و يەك فەرموودەيانمان ھەلئاردوہ لەگەل ناوھىننەى ئەو زانايانەى پوایەتى كېدوہ .

كەمكردنەوہى ئايەتەكان چونكە لەيەك بابەتدا يەك دەق بەسە بۆ بەلگە و گومانىش نىيە كە قورئان پانتايەكى زۆرى تەرخانكراوہ بۆ بواری عەقىدە ئەگەر دەقە

۲۲۲ پرسپارو وهلام دهربارهی بیرویاوهری نیسلاسی

قورئانیه کان بمانه ویت همه مووی به نمونه بهیتینه وه و تهفسیری بکهین شه و گاته نوسراوه که مان ده بیت به تهفسیر و له مه بهستی تاییه تی خوی دهرده چیت .
له کورتاییدا هیواخوازم که پوله کانی شه م کاروانه و قوتابیانی قورئان زیاتر و زورتر بایه خ بدنه به فیژیوون و خویندنه وهی عه قیده ی نیسلاسی له سه رچاوه بیروا بیکراوه کاندای پانتایه کی شیواوی پیببه خشن له کاری نیسلاسیدا و بیکنه مه شخه لی کاریان و زور به گرنگی و بایه خه وه پوله کانی میلله تی له سه رگوش بکن و په روه رده یان بکن له سه ر عه قیده یه کی پاک و دروست و وه رگیراو له قورئان و سوننه ته وه تا کامه رانی و به خته وه ری بگه ریته وه بق میلله تی کورد و له نه هامه تی بزگار بکریت ، به هیوا ی سودمه ند بوون و فیژ بوون و جی به جی کردن .

﴿وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ﴾ لقمان: ۲۲ .
واته : (شه وهی نیه تی پاکه له کاره کانیدا و مل که چه بق فه رمانی خواو شوین شه ریه ت و به رنامه که ی ده که ویت شه مه چاکه خوازه و هه ر که س به و شیوه یه بیت په ایمانیکی توندی له خوا وه رگرتووه ((که سزای نه دات له قیامه تدا))

هه له بیجه

۲۰۰۱ / ۳ / ۲۲

پا: ۱: یه کهم نهرک چی یه لسه ر (العباد) به نده کان؟ یه کهم نهرکی به نده چیه؟
 و: یه کهم نهرک له سه ر به نده کان بریتیه له (زانین بوون) ، (زانینی بوون له)
 مه بهستی به دیهینانیا ن له لایه ن خوی گوره و وه رگرتنی په یمان لیان ،
 وه پیغه مبرانی (علیهم الصلاة والسلام) بق چ مه بهستیک ناردوه ، وه بق چ
 مه بهستیک کتیه ناسمانیه کانی ناردوه ته خواره وه ، مه بهست له دوست کردنی
 دنیا و قیامت و به هشت و دوزه خ چیه ، به پی پی ریزه ی نه و (زانینه) و پابه ند بوون
 پیوه ی ترازوه کان داده نرین و نامه ی کرده وه کان دابه ش ده کریت و له سه ر نه و
 بنچینه یه ش خه لکی جیاده کرینه وه بق نه هلی دوزه خ و به هشت و له سه ر نه و
 بنه مایه ش خوا پوناکی دابه ش ده کات ﴿وَمَنْ لَّمْ یَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُّورٍ﴾
 (النور: ۴۰) . واته: (بیگومان نه و که سه ی خوا رینعمایی نه کات و نووری پینه به خشیت
 سه رلیشتیاوه و هه رگیز نووری ده ست ناکه ویت) .

پا: ۲: مه بهست نه م به دیهینانی به دیهینراوه کان چیه؟

و: خوی گوره ده فه رمویت ﴿مَا خَلَقْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾
 الدخان: ۳۹ واته: (نیمه ناسمانه کان و زهوی و نه و شتانه ی له نیوانیاندایه به بی
 هوده دوستمان نه کردوه ، به لکو هه مویمان له سه ر بنچینه ی حه ق و راستی
 دوست کردوه ، به لَام زوریه ی خه لکی له م راستیه تیناگه ن) ، وه هه روه ها
 ده فه رمویت: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ الذاریات: ۵۶ .
 واته: (بیگومان من جنوکه و ناده میزادم ته نها بق په رستن دوست کردوه نه ک له
 بهر نه وه ی پیویستم پیمان بیت) ، که واته خوی گوره دوست کراوه کانی له پیناو

په رستندا دروست کردووه بۆ نه وه ی دان به په رستنی خوادا بنین ، ئاره زوومه ند بن له وه دا یان به پیچه وانه وه .

پا۳: مانای به نده (عبده) چی یه ؟

و: به نده ، واته ملکه چ بوون بۆ به رزی و گه وره یی و ده سه لاتی یه کیک ، و هیچ به ره نگاریی و یاخی بوونیک نیشان نه دات به رامبه ری و به ته واوهرتی بجیته ژیر پکیفیبه وه به و اتایه هه موو دروست کراوه کان له جیهانه کانی سه ره وه و خواره وه دا ده گریته وه له عاقل و بی عاقل ، له ته روو ووشک ، گیاندارو و بی گیان ، دیارو نادیار موسلمان و کافر ، چاک و خراب .. هتد ، هه موو شتیک دروست کراوی خوی به ده سه لاته ، له ژیر بار و ده سه لاتی نه ودایه و له نه خشه و کاریک بۆی دیاری کردووه دهرناچیت و سنوریکیش ده ستنیشانکراوه کوتایی به بوونیان دیت له ژیاندا و ، تا کاتی دیاری کراوی خویان هیچ کات لی لاناده ن ﴿ وَالشَّمْسُ بَجْرِیْ لِمُسْتَقَرٍّ لَهَاۗ ذَٰلِكَ تَقْدِیْرُ الْعَزِیْزِ الْعَلِیْمِ ﴾ یس: ۳۸ واته : (خۆر به رده وامه له پۆشتنی تا نه و کاته ی بۆی دیاری کراوه نه وه ش توانای زاتیکی به ده سه لات و زانایه به هه موو جوله و هه لسوکه وتیک) .

پا۴: په رستن چی یه ؟

و: په رستن : ناویکی گشتیه بۆ هه موو کاریک که خوا خۆشی بوویت و لپی رازی بیت له کردارو گوفتاری دیار و نادیار ، و خۆ دوورگرتن له هه ر کاریک که دژی نه و حاله ته بیت یان له گه لیدا نه گونجیت ، پیچه وانه و دژ بیت .

پ ۵: چ کاتیک کرده وه ده بیته خوا په رستی ؟

و: له کاتیکدا کرده وه ده بیته خوا په رستی که دوو مه رچی تیدا بیته دی ، شه ویش ته وای خو شه ویستی و ته وای ملکه چ بوون ، خوی گه زره ده فه رمویت ﴿وَالَّذِينَ ءَامَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ﴾ البقرة: ۱۶۵ ، واته : (نه وانه ئیماندارن که خویان زور خوش ده ویت (چونکه ته و او شاره زان به گه وره یی و ده سه لاتی خوا و یه کتابه رستن و شه ریک بق خوا برپار نادهن و ته نها پشت به په روه ردگاریان ده به ستن و له هه موو کاره کانیا ندا بق لای خوا ده گه ریته وه) .

هه روه ها ده فه رمویت : ﴿إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشِيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ﴾ المؤمنون: ۵۷ .

واته : ((نه وانه ی له گه ل چاکه کردندان و بروایان به خوا هه یه و یه کتابه رستن و ترسی په روه ردگاریان هه یه ، ده ترسن خویان لی بره نجیت)) . وه خوی گه وره هه ردوو سیفه ته که ی له نایه تیکدا کور کردونه وه که ده فه رمویت ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا يُسْكَرُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَكَ رَبًّا وَرَهْبًا وَكَانُوا لَنَا خٰشِعِينَ﴾ الانبياء: ۹۰

واته : (نه وان پیش برکیتیان ده کرد له گوی پایه لی خواو خو نزیکر دنه وه لی و له هه مانکاتدا لیمان ده پارانه وه له پینا و شاد بوون بق نه و خوشیه ی له لمانه و له ترسی نه و سزایه ی ناماده مان کردووه (نه وانه ملکه چی و ترسیان بق خوا نواندووه)

پ ۶: نیشانه ی خوشه ویستی مرو فقه کان بو خوا چی یه ؟

و: نیشانه ی نه و خوشه ویستی به نه وه یه که هه ر شتیک خوا خوشی بو ویت شه میس خوشی بو ویت ، و رقی له و شتانه بیته که خوا حه زی لی ناکات ، و فه رزه کان چی

به جی بکات ، و دوور که ویتته وه له و کارانه ی خوا قه ده غه ی کردوون ، و پشتگیری دۆسته کانی خوا بکات و دوژمنایه تی دوژمنانی خوا بکات ، ههروه ها به هیزترین پایه یان ده سگیره ئیمان بریتیه له خۆشویستن و بق لیبوون له بهر خوا وه ک له فهرموده یه کی سه حیحدا هاتوو (أوثق عری الأیمان المولاة فی الله و المعاداة فی الله و الحب فی الله و البغض فی الله)^۱.

واته : (توندترین گرتی ئیمان بریتییه له پشتگیری و دۆستایه تی له بهر خوا و دوژمنایه تی له بهر خوا ، خۆشه ویستی له بهر خوا بق لیبوون له بهر خوا) .

پاڤ: ۷: مرقۆه کان چۆن ددزانن خوا چی خۆش دهوویتا و به چی رازی ده بییتا ؟

و: ئه و کارانه ی خوا خۆشی دهوویت و لیتی رازی به هۆی ناردن ی پیغه مبه رانه وه (علیهم الصلاة والسلام) ئه و کتیبانه ی که خوا نار دوویه تییه خواره وه ده ست نیشان کراوه و زانراوه ، که تیباندا فه رمان ده کات به ئه نجامدانی ئه و کارانه ی خوا خۆشی دهوویت و لیتی رازی و نه کردنی ئه و کرده وانه ی که رقی لیتی ده بیته وه و هه زی لیتی ناکات ، له و ریگه یه شه وه به لگه له سه ر مرقۆه کان دروست بسوو و به ناگا هینراونه ته وه و حیکمه تی خوای گه وره شیان له و شتانه دا بق ده ست نیشان کراوه ، خوای گه وره ده فه رموویت ﴿رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ﴾ النساء: ۱۶۵ .

واته : (خوای گه وره پیغه مبه رانی نار دوون مژده دهرن بق ئه و که سانه ی گوپرايه لیتی خوا ده که ن ، ترسینه رین ، تا له پاش ناردن ی پیغه مبه ران خه لکی بیانویان نه میتنیت و هه موو شتیکیان بق شی بکه نه وه به رامبه ر خوای په روه ردگار) ههروه ها خوای

^۱ شیخ نه لبانی ج: ۲، ل: ۹۹۸.

گه وره ده فهرمويت ﴿ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾ آل عيمران: ۳۱ واته : (نه ي محمد بلّي نه گهر ئيوه خواتان خوش ده ويّت شويني من بگه ون و له فهرمانی من دهرمه چن ، نه و کاته خواش ئيوه ي خوش ده ويّت و له تاوان و هه له کانيشتان ده بوريت و خواي ميهره بان ليبورده و به به زه بييه) .

پ ۸: مهرجه کانی خوا په رستن چه نندن ؟

و: مهرجه کانی خوا په رستن سيانن :

يه که م : راستی و سوور بوون و به ده مه وه چوون بۆ نه نجامدانی نه و کاره که نه وه ش مهرجی به ديپيتانيه تي دووهم : نيه تپاکی (إخلاص) .

سييه م : له سنوور دهر نه چووني شهرعی خوا له و کاره دا که خوا فهرمانی داوه ، و تنها بۆ نه و به رنامه يه ملکه چ بين . نه و دوو مهرجی کۆتایش مهرجی قبول بوونی کاره که به .

پ ۹: راستگویی له به ده مه وه چووني کاردا چی يه ؟

و: بریتی يه له وازهيئان له ته مه لی و که مته رخنه ي ، سه رفکردنی توانا بۆ يه کخستنی

کردار و گوفتار ، خواي گه وره ده فهرمويت : ﴿ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لِمَ تَقُوْلُوْنَ مَا لَا

تَفْعَلُوْنَ ﴿۲﴾ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللّٰهِ اَنْ تَقُوْلُوْا مَا لَا تَفْعَلُوْنَ ﴿۳﴾ الصّف : ۲-۳

واته (نه ي نه وانه ي بروتان هيئناوه چۆن ده بي چا که به ده م بلين و به کرده وه نه يکه ن و نه نجامی نه ده ن ! چۆن ده بي گوفتارتان دژی کردارتان بيت ! گونا هيکی گه وره و جيگه ي توره بييه لای خوا ، گهر شتيك بلين و جوړيکيتر په رفتار بکه ن) .

پ ۱۰: مانای نیه تپاکی چی یه ؟

و: نیه تپاکی بریتیه له وهی که مه بهستی مروژ له هه موو گوفتار و کرداریکدا دیار

یان نادیار ته نها خوای په روهردگار بیټ ، وهك خوای میهره بان ده فه رمویټ : ﴿ وَمَا

أُمْرًا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ ﴾ البینة: ۵.

واته : (فه رمانیان پی نه درابوو جگه به وهی که خوا په رستی بکهن به دلسۆزی و

نیه تپاکی و ملکه چ و پابهندی ئاینه که ی خوا) ، هه روهها خوای به بهزه بی ده فه رمویټ:

﴿ لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْرَى ﴾ ﴿ ۱۹ ﴾ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى ﴾ اللیل: ۱۹-۲۰

واته : (وه نه بیټ کهس پاداشت و ناز و نیعمه تیکی پی به خشیبیټ تا پاداشتی

بداته وه یان له پاداشتی چاکه ی خه لکیدا چاکه بکات ، به لکو هه موو کاریکی ته نها

بو خودایه و مه بهستی به ده ستهینانی په زامهندی په روهردگاری بهرز و بلنده) .

له جیگایه کی دیکه دا خوای کار به جی ده فه رمویټ : ﴿ إِنَّمَا نَطْعِمُكُمْ لِرُؤْفَةِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ

جَزَاءً وَلَا شُكْرًا ﴾ الأنسان: ۹ . واته : (بهس له بهر خاتری خوا خوار دنتان ده ده ینیټ

چاوه پروانی هیچ پاداشت و سوپاسیک له ئیوه ناکهین) .

که واته نیه تپاکی بریتی یه له دلسۆزی له کاردا و بیبک بیون له هه موو نیازیکی

دنیا بی و ته نها رووکردنه خوا له کردار و گوفتاردا .

۱۱: نهوهیه بهرنامه خوا کامه که داوای کردووه نیمه پیوهی پابه ندببن و نیی لانه دهین ؟

و: بریتیه له دین و پبازی پیغه مبر (ابراهیم) (سهلامی خوای لی بیت) ، خوای میهره بان ده فهرمویت : ﴿ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ ۗ ﴾ آل عمران: ۱۹ .

واته : (به پاستی دین و ناینی په سه ند لای خوا ته نها نیسلامه) و هیچ دینیکی تر له که س قه بول ناکات جگه له و شریعت و بهرنامه یه پیغه مبرمان محمد (ﷺ)

که یاندوویه تی) ، ههروه ها ده فهرمویت : ﴿ أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْعُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ

فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا ﴾ آل عمران: ۸۳ واته : (نایا نه وانه جگه

له ناینی خوا ناینی تریان دهویت ؟! له کاتی کدا هه رچی له ناسمانه کان و زه ویدا هه یه ملکه چی په روه ردگاره به ره زامه ندی بیت یان به ناچاری) . ههروه ها

فهرموویه تی : ﴿ وَمَنْ يَرْعُبُ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ ﴾ البقرة: ۱۳۰ ، واته:

(کئی له ناین و پبازی پیغه مبر (ابراهیم) (سهلامی خوای لی بیت) پشت هه لده کات

جگه له و که سه نه بیت که خوی گیل و نه فام ده کات و نه و که سه ش سته می له خوی

کردووه که له راسته شه قامی نیسلام لاده دات) ، و خوای به خشنده فهرموویه تی :

﴿ وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَسِرِينَ ﴾ آل

عمران: ۸۵ . واته : (نهوهی بیجگه له ناینی نیسلام په پروهی هه ر ناینیکی تر بکات

لیی وهرناگریت و له قیامه تیشدا له خه ساره ت مه ندوو زیانمندانه) .

پا ۱۲: پله کانی ناینی نیسلا م چه نندن ؟

و: پله کانی ناینی نیسلا م سیانن ، (نیسلا م ، ئیمان ، ئیحسان) هه ریه ک له وانه ی گه ر به تا ک تا ک با سکران مه به ست پیی هه موو ناینی نیسلا مه .

پا ۱۳: منای نیسلا م چی یه ؟

و: (واته ته سلیم بوون به یه کتا په رستی خوا و ملکه چ بوون بوی به گوی رایه لی و خو پاک کردنه وه له شه ریک بریاران بو خوا) ، خوی گه وره له قورئاندا ده فه رموویت: ﴿ وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ ﴾ النساء: ۱۲۵ . واته : (کئ هه یه ناینی چاکتر و په سه ندرت بیت له و که سه ی پوی کردۆته خوا و خوی سپارد بی به خوا و نیه تی پاک بیت له کیده هکانیدا و به پیی شه ریه تی خوا بچولیته وه) ، هه روه ها ده فه رموویت: ﴿ وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى ﴾ لقمان: ۲۲ . واته : (ئه وه ی پوو بکاته په روه ردگاری و نیه تی پاک بیت له کاره کانیدا پا به ند بیت به شه ریه تی خوا ئه وه په یمانی له لایه ن خوا وه بو دراوه که سزا نه دریت) هه روه ها فه رموویه تی: ﴿ فَإِنَّهُمْ كُرُّ إِلَهُ وَجَدُّ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ﴾ الحج: ۳۴ . واته : (خوی ئیوه خوی به کی تا ک و ته نه پایه هه مووتان ته سلیم و ملکه چی ئه وین و مزده ش بده به و به ندانه ی ملکه چ و پارزین به بریاری خوا) .

پا۴: به لگهی چی یه له سه ر نه وهی که وشهی نیسلا م هه موو دین ده گریته ؟

و: خوی به ده سه لات ده فه رمویت : ﴿ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ ﴾ آل عمران: ۱۹ .
واته : (به پاستی دین و ثابینی په سه ند له لای خوا ته نها نیسلا مه) .
پیغه مبه ریش (ﷺ) ده فه رمویت : (بدأ الإسلام غريبا وسيعود غريبا كما بدأ)
نیمامی موسلیم ریوایه تی کردوه ، واته : (نیسلا م به نامویی ده سستی پیکرد ،
جاریکی تر نامۆ ده بیته وه هه ر وه ک چۆن له سه ره تاوه ده سستی پیکرد) ، هه روه ها
پیسه واما ن (ﷺ) فه رمویه تی (أفضل الإسلام الأيمان بالله) شیخ نه لبانی : ج ۲ :
ژ- ۵۵۱ . واته : چاکترین نیسلا مه تی برابوونه به خوا .

پا۵: به لگه چی یه له سه ر نه وهی نیسلا م پیناسه گزاوه به پینج پایه به شیوه یه کی گشتی؟

و: پیغه مبه ر (ﷺ) له وه لآمی پرسپاریکی (جبریل) دا که لئی پرسی (نیسلا م) چی
یه ؟ فه رموی (الإسلام أن تشهد أن لا إله إلا الله وأن محمدا رسول الله ، وتقيم صلاة
وتؤتي الزكاة وتصوم رمضان ، وتحج البيت إن استطعت إليه سبيلا) واته : (نیسلا م
بریتییه له وهی که شایه تمان بهینیت که (اشهد ان لا اله الا الله وان محمد رسول الله)
یه نوێژ بکهیت و زه کات بدهیت و یۆژووی مانگی په مه زان بگریت و حه جی مآلی خوا
بکهیت گه ر توانات هه بوو) نیمام موسلیم ریوایه تی کردوه .
له فه رموده یه کی تریشدا هاتوه (نیسلا م بونیادنراوه له سه ر پینج پایه هه ر نه وهی
ده ست نیشان کردوه که له سه ره وه باسما ن کرد) نیمام بوخاری و موسلیم
ریوایه تیان کردوه .

پا ۱۶: پله و پایه ی شایه تمان له دیندا چی یه ؟

و: هیچ که سیک نارواته دینی نیسلامه وه تا شایه تمان نه هیئت ، خوی به خشنده

ده فهرمویت : ﴿ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ﴾ الحجرات: ۱۵ .

واته : (بیگومان ئیماندارانی راست تهنه نه واننه که بیویان به خواو پیغه مبه ره که ی خوا هیناوه) .

وه پیغه مبه ریش (ﷺ) ده فهرمویت : (امرت ان اقاتل الناس حتی یشهدوا أن لا اله

الا الله وأن محمدا رسول الله) ئیمام بو حاری و موسلیم پویا ه تیان کردوه .

واته : (فهرمانم پی دراوه که له گه ل خه لکی بجه نگم هتا شایه تمان ده هیئن به وه ی

که تهنه یه ک په رستراوی به حه ق هه یه و محمدیش پیغه مبه ر و به نده و نی تراوی

خواه) .

پا ۱۷: به لگه له سه ر شایه تی دان به وه ی که تهنه خوی په روه ردگار په رستراوی نه م

بونه و دریه (اشهد أن لا اله الا الله) چی یه ؟

و: به لگه مان نه م ئایه ته یه ﴿ شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا

بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾ آل عمران: ۱۸ ، واته : (خوی گه و ره

شایه تی ده دات که تهنه ئه ویش به سه بو شاهیدی دان) که راستگوترین شاهیده و

له و دادگه رتر نییه و ده ریخستوه که جگه له ذاتی خوی په رستراویکی تر نییه به

حه ق ، هه روه ها فریخته کان و خاوه ن زانسته کان به ریگه یه کی راست و دروست

ده یسه لمینن که جگه له خرا! په رستراویکی تر نییه و ئه و زاته خوایه کی به ده سه لات

و دانایه له فهرمووده کرده وه و به رنامه که یدا) له ئایه تیکی دیکه یشدا ده فهرمویت :

﴿ مَا أَخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنَ إِلَهٍ ﴾ المؤمنون: ۹۱ واته : (هرگیز خوا که سی نه کردوو به پۆله ی خۆی و هیچ په رستراویکی نه کردوو به شهریک و هاوه لئی خۆی نه له دروستکردندا و نه له به پۆوه بردنی گهردووندا) . ﴿ قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلهٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذَا لَبَّغُوا إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ﴾ الأسراء: ۴۲ . واته : (ئه ی محمد بلی (بهو بی برویاانه) گه ر خۆای تریش هه بوايه له گه ل خۆای په روه ردگاردا وه ک ئه وان ده یلین ئه وا هه مووان هه ولیان ددها ده سه لات له خاوه نی عه ره ش زهوت بکه ن) .

پ ۱۸: مانای شایه تیدان به (اشهد أن لا اله الا الله) چی یه ؟

و: واته به دوورگرتن و نه فیکردنی ئه وه ی که هیچ شتیک هه بیته شیاوی په رستن بیته به هه ق جگه له خۆای به دیهینه ر ، و سه لماندنی شیاوی ئه و په رستنه ش بۆ خۆای کاربه جی که هیچ هاوه ل و شه ریککی نییه له په رستندا ، به ه مان شیوه ش هیچ هاوه ل و شه ریککی نییه له مولکداری و به پۆوه بردنی بوونه وه ردا ، خۆای کاربه جی ده فه رمویته : ﴿ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴾ الحج: ۶۲ . واته : (به پاستی خوا هه رخۆی حه ق و پاسته چی ویستی له سه ر بیته دیته دی و چی ویستی له سه ر نه بیته بوونی نابیته ، ئه وانه ش هانا بۆ شتیتر ده بن جگه له خوا ئه وه هه ر خۆی به تال و ناهه قیه ، چونکه نه قازانج و نه زیانیشیان هه یه ، بیگومان ته نها خوا به رز و گه وره یه هیچ شتیک له و به رزتر نییه و هیچ شتیک له و گه وره تر نییه) .

۱۹ پ: مهرجه کانی شایه تی دان (اشهد أن لا اله الا الله) چی یه و نه و مهر جانده ی پیوسته نه دهر برینی نه و شایه تییه دا هه بیت چین ؟

و: شایه تومان هه شت مهرجی هه یه پاش وتنی به زمان :

یه که م : زانینی ماناکه ی له هر دو پووی به رپه رچدانه وه و جیگیر کردنه وه .

دوووم : بوونی یه قین له دلدا .

سینیه م : ملکه چ بوون بوی به ئاشکراو نهینی .

چواروم : قبول بوونی ته واو بوی ، و هیه شتیک له داواکاری و فرمانه کانی نابیت

به رپه رچ بدریته وه .

پینجه م : دلسوزی نواندن و نیه ت پاکی .

شه شه م : راستگویی له دل وه نه که ته نها به زمان .

حه وه ته م : خزشه ویستی بۆ خواو دۆستانی خواو پشتگیری و دژایه تی له سه ر نه م بنچینه یه بیت.

هه شته م : مردن له سه ر نه و پیبازه .

۲۰ پ: به نگه چیه له سه ر به مهرج گرتنی (زانین) بوون له چه سپاندنی مانای یه کتا پهرستی له قورنات و سوننه تدا ؟

و: خوی تاک و ته نها ده فهرمویت : ﴿لَا مَن شَهِدَ بِالْحَقِّ﴾ الزخرف: ۸۶ .

واته : (مه گه ر که سیک شایه تی راستی دابیت) . واته : (شایه تیدان به) لا اله الا

الله) و له کاتی کدا نه وه ی به زویان ده یلین به دل ماناکه ی ده زانن و زانستیان هه یه

له مه به ست و ماناکه ی پیغه مبه رمان (ﷺ) ده فهرمویت : (من مات وهو يعلم ان لا

اله الا الله دخل الجنة) ئیمام موسلیم ریوایه تی کردوه . واته : (ئه وه ی بمریت و بزانتیت که ته نها خوا په رستراوی جیهانیانه ده چیته به هشته وه) .

۲۱۶: به لگه چیه له سهر به مهرج گرتنی (یه قین) له چه سپاندنی یه کتا په رستی خوادا له قورنمان و سوننه تدا ؟

و: به لگه مان ئه م ئایه ته یه ﴿ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴾ الحجرات: ۱۰ .
واته : (بئ گومان بیواداراتی راست و ته واو ته نها ئه وانان که بیوایان به خواو پیغه مبهری خوا هیئاوه و له سهر ئه و حاله ته به رده وامن و پاشان ناکه ونه هیچ گومان و دوو دلایه که وه ، به خویان و سه روو مالیان جیهاد ده که ن له پیئاوی خوادا ، له راستیدا هر ئه وانان راست و راستگون) .

هروه ها پیغه مبهری خوا (ﷺ) ده فه رمویت : (أشد أن لا إله إلا الله وأنى رسول الله لا يقلى الله بهما عبد غير الله فيهما الا دخل الجنة) ئیمام موسلیم ریوایه تی کردوه .
واته : (شایه تی ده دهم به وه ی که ته نها خوا په رستراوی به حقه و من نیردراوی خوام هر که س به راستی و بئ دوو دلای (أشد أن لا إله إلا الله وان محمدا رسول الله) بلیت و گومانی نه بیئت و بیسه لمینیت به کرده وه و به و حاله ته وه بگه ریته وه بؤلای خوا ده چیته به هشت) .

پیغه مبهری خوا (ﷺ) فه رموی به ئه بوو هوره یه : (فمن لقيت وراء هذا الحائط يشهد أن لا اله الا الله مستيقنا بها فيشره بالجنة) ئیمام موسلیم ریوایه تی کردوه .
واته : (گه شتیت به هر که س له پشت ئه و بیستانه وه و شایه تیدا که ته نها خوا ی

به دهسه لات په رستراوی به هه قه و به قینی هه بوو له دلدا به وهی که ده یلیت مزدهی به هه شتی بده ری) .

پا ۲۲: به لگه چیه له سه ربه مهرج گرتنی (ملکه چ بوون) بو چه سپاندنی یه کتا په رستی له قورئان و سوننه تدا ؟

و: ئه م ئایه ته به لگه یه : ﴿وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى﴾ لقمان: ۲۲ . واته : (ئه وهی پوبکاته په روه ردگاری و دل سوژی بنوینیت له کاره کانیدا و پابه ندی شهرعی خوا بیټ له هه لسوکه وتیدا و ملکه چ بیټ بو به رنامه ی خوا ئه وه چاکه خوازه و په یمانی توندی خوی پی دراوه که سزا نادریت و له بزگار بووانه) .

پا ۲۳: به لگه چی یه له سه ربه مهرج گرتنی (رازی بوون) بو چه سپاندنی یه کتا په رستی له قورئان و سوننه تدا ؟

و: خوا سه باره ت به وانهی که رازی نین به یه کتا په رستی ده فه رمویټ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ﴾ ﴿۳۵﴾ وَيَقُولُونَ إِنَّا لَنَارِكُوا إِلَهَ هَذَا لَشَاعِرٍ يُخْتَلَمُ ﴿۳۶﴾ الصافات: ۳۵-۳۶ . واته : (بی بروایان له کاتیکدا پییان بوتریټ جگه له خوا هیچ په رستراویکیتر نیبه خوایان به گه وره ده گرن و ده لئین چون نیمه . خواکانی خو مان واز لیبه یتنین بو قسه ی شاعیریکی شیټ) ، پیغه مبری خواش (ﷺ) ده فه رمویټ (مثل ما بعنی الله به من الهدی و العلم کمثل الغيث الكثير أصاب أرضا فكان منها نقيية قبلت الماء فأنبتت الكلأ و العشب الكثير و كان منها أجادب امسكت الماء فنفع الله به الناس فشربوا وسقوا و زرعوا ، و أصابت منها طائفة أخرى انما هي قيعان لا تمسك ماء و لا تنبت كلأ فذلك

مثل من فقه فی دین الله ونفعه ما بعثنی الله به فعلم وعلم ومثل من لم یرفع بذلک رأساً ولم یقبل هدی الله الذی أرسلت به) ئیمام بوخاری و موسلیم ریوایه تیان کردوه . واته : (وینهی ئه و زانست و پینماییهی که خوا به مندا ناردوویه تی بۆ مرۆفه کان وه ک بارانی زۆر وایه که به سهر زهوییه کی به پیتدا بباریت و ئاوه که هه لمزیت و له وه رگای زۆری تیدا سهوز ببیت و خه لکی و گیاندارانی لئی سوومه ندبن ، و به سهر زهویکی په قدا بباریت و ئاوه که له سهر زهوی بمینتته وه و ببیتته پوو بار خه لکی بیخونه وه و ئاوی گیاندارای خویانی پی بدهن و کشتوکالیانی پی ئاو بدهن ، یان باران بباریت به سهر زهویکی فشه لدا نه ئه وه یه هه لئی بمزیت و نه ئه وه یه له سهری راوه ستیت ، وینهی ئه مه وه ک یه کیکه که شاره زا بیت له دینی خواوه سوومه ند بیت له و په یامه ی که خوا بۆی ناردوه و خۆی فیریکات و خه لکیش فیریکات و وینهی ئه ویتیشیان وه ک ئه مه وایه نه خۆی سوومه ند بووه و نه سوودیش ده که یه نی و قبولی ئه و په یامه ی نه کردوه) .

پ ۲۴: به لگه چی یه له سهر به مهرج گرتنی دئسوژی بۆ چه سپاندنی یه کتا په رستی له قورن و سوننه تدا ؟

و؛ خوی به توانا ده فه رمویت : ﴿ فَأَعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴾ الزمر: ۲ . واته : (خوا به رسته و که هیچ هاوه ل و شه ریکی بۆ خۆی بریار نه داوه و خه لکیش بۆ ئه و رپیازه بانگ بکه و فیریان جکه له زاتی خوا هیچ شتیک شیوا نی یه بۆ په رستن و خواش نه شه ریکی هه یه و نه هاو شیوه) ، پیغه مبه ری خواش (ﷺ) فه رموویه نی : (أسعد الناس بشفاعتی يوم القيامة من قال لا اله الا الله خالصا من قلبه) ئیمام بوخاری و موسلیم و ئه حمه د ریوایه تیان کردوه . واته : (به خته وه رترین که س که شه فاعه تی من ئه یگریته وه ئه و که سه یه که به دئسوژی و نیه تپاکی له دلپه وه بلئ : جکه له خوا هیچ په رستراویکی به هه ق نییه) .

ههروه ها له فه رموده یه کی تر دا پیغه مبه ر (ﷺ) فه رمویه تی : (ان الله قد حرم على النار من قال لا اله الا الله يبتغى بذلك وجه الله) ئیمام بوخاری ریوایه تی کردوه .
واته : (خوای تاك و ته نها حه رامی کردوه له سه ر دۆزه خ كه بیسوتینئ هه ركه س له بهر خوا بئى (لا اله الا الله)) .

پا ۲۵: به ئگه ی مه رج گرتنی راستگویی بو چه سپاندنی یه كتا په رستی له قورنان و سوننه تدا چیه ؟

و: خوای تاك و ته نها ده فه رمویت: ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكٰذِبِينَ﴾ العنكبوت: ۳.

واته : (ئایا خه لكی وا حساب ده كه ن و واده زانن كه پشتگویی ده خرین و وازیان ئی ده هیتریت كه ته نها به زمان بلین بروامان هیناوه و تاقی ناكرینه وه ، بیگومان ئیمه ئه وانه ی پیش ئه وانمان تاقی كردۆته وه و ئه مانیش تا قیده كه ینه وه هه ركه س به پسئ ی په ی بر وا و ئیمانی خزی تا خوای گه و ره ده ربیخات بۆتان كه كئ راستی کردوه و كئ ناراست و درۆزنه) ، پیغه مبه ری خواش (ﷺ) فه رمویه تی : (ما من أحد يشهد أن لا اله الا الله وأن محمد رسول الله صدقا من قلبه الا حرمه الله على النار) ئیمام بوخاری ریوایه تی کردوه .

واته : (هیچ كه س ئی یه كه شایه تمان به ئینت و بئیت : (أشهد أن لا اله الا الله و أن محمد رسول الله) به راستی و له دلیه وه بیئ خوای به رز و به توانا له سه ر دۆزه خی حه رام ده كات كه بیسوتینئ) .

ههروه ها قسه ی كاهرا ی ده شته کی كاتیک كه پیغه مبه ری خوا (ﷺ) دروشمه كانی ئیسلامی بو باس كرد : ئه ویش ووتی : به خوا قسه م نه زیاد له وه ده كه م و نه كه متر

له وه نه نجام ده دم ، پیغه مبهری خواش (ﷺ) فه رموی : (افلح ان صدق) ئیمام بوخاری و موسلیم زیوایه تیان کردوه . واته : (بزگاری بووه گهر راست بکات) .

پ ۲۶ : به لگهی به مهرج گرتنی خوشه ویستی بو چه سپاندنی یه کتا په رستی خوا له قورئان و سوننه تدا چی یه ؟

و : خوی به رزو به ده سه لات ده فه رمویه تی : ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ ﴾ المائدة : ۵۴ .

(نه ی نه وانهی بیرو اتان هیناوه هر کس له ئیوه له دینه که ی خوی پاشگه ز بیته وه خوا کومه لیک دینی خوی گهره نه وانی خوش ده ویت و خوی گهره ش نه وانی خوش ده ویت)

پیغه مبهری خواش (ﷺ) فه رمویه تی : (ثلاث من کن فیہ وجد بهن حلاوة الایمان أن یكون الله ورسوله أحب الیه مما سواهما وأن یحب المرء لا یحبه الا الله و أن یکره أن یعود فی الکفر بعد ان أنقذه الله منه کما یکره أن یقذف فی النار) ئیمام بوخاری و موسلیم زیوایه تیان کردوه . واته : هر که سیک سی مه رجی تیدا هاته دی تام و چیژی ئیمان هه ست پی ده کات :

یه که م : خواو پیغه مبهری له هه موو شتیک زیاتر خوش بوویت .

دووهم : هر که سیک خوش ویست له بهر خاتری خوا خوشی بویت .

سییه م : گه پانه وه ی بو کوفر نه وه نده پی ناخوش بیت وه که نه وه وابیت به لایه وه که فری بدریته ناگره وه .

پ ۲۸: به لگهی شایه تیدان به وهی که محمد ﷺ نیردراوی خواجه چی یه ؟

و: به لگه مان قورنانه که ده فرمویت: ﴿لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَبُرُكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ آل عمران: ۱۶۴ .

واته: (بیگومان خوا منتهی ناوه به سهر ئیمانداراندا به وهی که له ناو خویناندا پیغه مبریکی بو ناردوون که موحه ممه ده ، که نایه ته کانی خویان به سهر دا ده خوینیتنه وه و دل و دهرونیان پاک و پوخت ده کاته وه و فیری قورنن و داناییان ده کات) .

وه هه روه ها ده فرمویت: ﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ التوبة: ۱۲۸ .

واته: (ئه ی خه لکینه بیگومان پیغه مبریکتان بو نیردراوه که یه کیکه له خوتان که محمده و زور سه خته به لایه وه که ئیوه توشی به لا و ناخوشی بهن ، زور به ته نکتانه وه دیت زور دلسوزی ئیماندارانه و دلوقانه بو یان) .

پ ۲۹: مانای شایه تیدان به وهی که محمد نیردراوی خواجه چی یه ؟

و: بریتیه له به پاست زانینیکی دوور له هه موو گومانیک له له وه و دووپا تکرده وهی ئه و به پاست زانینه به زمان که محمد به نده ی خواو نیردراوی خواجه بو هه موو مه ردووم و په ریبه کان . خوی دانا و زانا ده فرمویت ﴿شَهِدَا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ ﴿٤٥﴾ وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ﴿٤٦﴾ الأحزاب: ۴۵-۴۶ ،
واته: (ئه ی محمد ئیمه تۆمان ناردووه که شایهت بیت به سهر ئوممه تی ئیسلامه وه

۲۲۲ پرسپارو وه لآم دهر باره ی بیروناوردی نیسلا می

مژده به خش بیت بۆ ئیمانداران و ترسینه ریش بیت بۆ سته مکاران هه روه ها بانگه واز بکه یت بۆ په رستنی خوا به مؤله تی خوئی و چرایه کی پروناکیش بیت بۆ سه رجه م سه رگه ردانان) . وه هه روه ها پیویسته له سه رمان پروا بیئین به وه ی که سه باره ت به رابووردوو پی ی راگه یاندووین وه دلنیا بین له پوودانی ئه وه والانه ی که ئاگاداری کردووین بۆ داهاتوو ، و پابه ند بین به و پیباز و به رنامه یه ی دیاری کردوو وه و خو به دوور بگرین له هه ر شتیک قه ده غه ی کردوو له ئیمان ، و پرومان به وه هه بیته که گوپرایه ئی پیغه مبه ر گوپرایه ئی خواجه و سه رپیچیکردن له به رنامه که ی سه رپیچی له خواجه . هه روه ها پرومان هه بیته به وه ی که خواجه گوره پیغه مبه ری له ژیاندا هیشته وه هه تا په یامی نیسلا می به ته وای به ئوومه ته که ی راگه یاندو به لگه کانی بۆ روون کردوونه ته وه و هیچ شتیک نه ماوه سه باره ت به دین که پیغه مبه ر شینه کرد بیته وه .

پ ۲۰: مهرجی شایه تیدان به وه ی که (محمد) نیردراوی خواجه چی یه و ئایا شایه تی دانی یه که م به بی شایه تی دانی دووم وورددگی ریت ؟
و: وه ک له پیشه وه ئاماژه مان پیکردوو که مرؤف ناچیته بازنه ی نیسلا مه وه به بی وتنی ئه و دوو شایه تی دانه ، و هه ر دوو کیشیان په یوه ستن به یه که وه و مهرجی شایه تی دانی یه که م مهرجه بۆ دووم و مهرجی شایه تی دوومه میس مهرجه بۆ یه که م.

پ ۲۱: به لگه ی فه رز بوونی نویژ و زه کات چی یه ؟

و: خواجه بی هاوتا ده فه رمویته : ﴿فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ﴾ التوبة: ۵ . واته : (ئه گه تۆ به بیان کرد (که بریتی یه له واز هیتانیان له

به رستراویکی تر) و نویژیان به جی هینا و زه کاتیان دا وازیان لی بهینن و نازادیان بکن (، هروهها ده فهرمویت : ﴿فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَأَخْرَجْنَاكُمْ فِي الْإِيمَانِ﴾ التوبة: ۱۱ . واته : (نه گهر توبه بیان کرد و نویژیان به جی هینا و زه کاتیان دا نهوا براتانن له دیندا) ، هروهها خوی گه وره ده فهرمویت : ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ﴾ البينة: ۵ . واته (تنها فه رمانیان پیکراوه که خوا به دلسوژی به رستن و پابه ندبن به ناینه که ی نه وه وه و له هه موو شتیکی دیکه واز بهینن جگه له ناینی خوا و نویژ به جی بهینن و زه کات بدهن) .

پ ۳۲: به نگهی فهرز بوونی پوژوو چی یه ؟

و: خوی یقزی دهر ده فهرمویت : ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ البقرة: ۱۸۳ . واته : (نه ی ئیمانداران پوژووتان له سه ر فه پز کراوه هه روه ک چوئن له سه ر نه ته وه کانی پیش خوتان فه پز کرابوو) .

هه روهها فه رموویه تی : ﴿فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ﴾ البقرة: ۱۸۵ . واته (هر که سیکتان مانگتان بینی له ره مه زاندا به پوژو بن) جارنکیان کابرایه کی ده شته کی پرسپاری له پیغه مبه ری خوا (ﷺ) که نایا خوا چی فه پز کردوو هه له سه رم بو پوژوو ؟ پیغه مبه ری خوا (ﷺ) فه رموی : (وصیام شهر رمضان فقال هل على غيره ؟ فقال لا إلا أن تطوع) ئیام بوخاری و موسلیم ربویه تیان کردوو هه . واته :

(مانگی ره مه زان فه پزه بۆ پۆژووگرتن ووتی هیچی ترم له سه ره ؟ فه رموی نه خیر مه گه ر خۆت شتیکی زیاتر بگریت) .

پا ۳۳: به لگه ی فه پز بوونی چه ج چی یه ؟

و: خوای گه وره فه رمویه تی ﴿ وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْمُعَرَّةَ لِلَّهِ ﴾ البقرة: ۱۹۶ ، واته : (چه ج و عومره به جی بهینن بۆ خوا) ، هه روه ها فه رمویه تی ﴿ وَاللَّهُ عَلَى النَّاسِ حَجُّ الْبَيْتِ مِنْ أَسْطَافِ إِلَيْهِ سَبِيلًا ﴾ آل عمران: ۹۷ . واته : (فه رزی خوایه له سه ر خه لکی چه ج کردنی که عبه بۆ هه ر که سیک توانای هه بیّت) پیغه مبه ری خواش (ﷺ) فه رمویه تی : (یا أيها الناس قد فرض الله عليكم الحج فحجوا) نیمام موسلیم ریوایه تی کردوه . واته : (نه ی خه لکینه خوای گه وره چه جی له سه ر موسلمانان فه پز کردوه چه ج بکه ن) ، هه روه ها له فه رموده یه کی تر دا هاتوه که نیسلا م له سه ر پینچ پایه پیک هاتوه که یه کیان چه جی مائی خوایه .

پا ۳۴: حوکمی نه و که سه چی یه که نینکاری فه رزی بوونی یه کیکی له پایه کانی نیسلا م بکات یان دان بنیّت به فه رز بوونیدا به لّام خو ی به گه وره بگریت و جی به جی ی نه کات ؟

و: نه کوژریت به کافری وه که هه مو درۆزنه کان و خو به زل زانه کانی تری وه که ئیبلیس و فیرعه ون .

پا ۳۵: حوکمی ئه و که سه چی یه که بر وای هه بیئت به فه رزده کان به لّام واز نه
یه کیکیان بهینیت به هوی ته مه ئی یان ته ئویل کردن ؟

و: نویژ هه رکه س دوا ی بخت و نه یکات له کاتی خۆیدا له بهر ته مبه ئی یان ته ئویل
کردن ئه و یه که مجار داوا ی تۆبه کردنی لّی ده کریت ئه گه ر تۆبه ی نه کرد ئه و
ده کوژریت به به لگه ی ئه م ئایه ته : ﴿وَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا
سَبِيلَهُمْ﴾ التوبة: ۵ . واته : (ئه گه ر تۆبه یان کرد که بریتی یه له واز هینانیا ن له بت
به رستی) و نویژیان به جیهینا و زه کاتیا ن دا وازیا ن لّی بهینن و ئازادبیا ن بکه ن)
پیتغه مبه ری خوا (ﷺ) فه رموویه تی : ((أمرت أن اقاتل الناس حتى يشهدوا أن لا
اله الا الله وأن محمدا رسول الله)) ئیمام بوخاری و موسلیم ریوایه تیا ن کردووه .

واته : (فه رمانم پئی کراوه که جه نگ له گه لّ خه لکی بکه م تا شایه تی ده دهن که جگه
له خوا هیچ په رستراویکی تر نی یه و (محمد) نیردراوی خوا یه) ئه مه ش به لگه یه
له سه ر ئه وه ی هه رکه س واز له نویژ بهینیت ده بیئت داوا ی تۆبه ی لیبکریت ئه گه ر
نه یکرد ئه و ده کوژریت^۲

به لّام دهر باره ی زه کات ئه و که سانه ی که نایده ن ئه و پیتشه وای موسلمانان به زۆر
لییان وه رده گریت خو ئه گه ر کۆمه ل بوون وه یزو توانایان بوو فه رزه له سه ر پیتشه وای
موسلمانان که جه نگیان له گه لّ دا بکات و به زۆر لییان وه ربگریت ، به لگه ی ئه مه ش
ئه و هه لویتسته ی ئه بو به کری صدیق (په زای خوا ی لّی بیئت) . هه روه ها ئه وه ی
هاوه لانی پیتغه مبه ری خوا (ﷺ) که کردیا ن دژی ئه وانه ی که زه کاتیا ن نه دا . به لّام

^۲ چه سپاندنی ئه م حوکمانه نابیت تاک پئی ی هه ستیت به لکو ده سه لاتی ئیسلامی بریاری چه سپاندنی ئه و
حوکمانه ده دات .

۲۲۲ پرسپارو وه لّام دهر باره ی بیرویا و مری نیسلامی

پژوو هیچ شتیکی له باره وه نه و تراوه ، به لّام پیتشه وای موسلمانان یان وه کیله که ی ده توانیت سزایان بۆ دابنیت به جوریک که ئه و که سانه و هاو شیوه کانیان رابهینریت له سه ر ئه و خوا په رستی یه .

به لّام چه ج کردن به دریتایی ته مه نی مرقۆ یه ک جار له سه ری فه رزه و له دهستی ناچیت به مردن نه بیت ، ههروه ها واجبه له سه ر ئه و که سه که هه ولی بۆ بدات . خوای که وره ش هه ره شه ی قیامه تی له و که سانه کردوو که که مه تر خه می ده که ن له جی به جی کردنیدا و هیچ سزایه کی دیاری بۆ دانه تراوه له دونیادا .

پ ۳۶: ئیمان چی یه ؟

و: ئیمان گوفتار و کرداره ، گوفتاری دلّ و زمان ، کرداری دلّ و زمان و کرداره کانی له شه ، و ئیمان به گوئی پایه لی زیاد ده کات و به سه ر پیچی و تاوانیش که م ده کات و ئه هلی ئیمان وه ک یه ک نین و به رز و نزمییان له نیتواندا هه یه .

پ ۳۷: به نگه چی یه که ئیمان کردار و گوفتاره ؟

و: خوای کار به جی ده فه رموویت : ﴿وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبَبٌ إِلَيْكُمْ الْأَيْمَنَ وَزَيْنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ الحجرات: ۷ . واته : (خوای گه وره ئیمانی خۆشه ویست کردوو له ده رونتاندا و جوانی کردوو له دلّه کانتاندا) ، ههروه ها ده فه رموویت : ﴿وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَسْمَعُوا وَتَرَدُّهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ﴾ (۱۷۸) الاعراف: ۱۹۸ . واته : (بپوا بهینن به خواو پیغه مبه ری خوا) ئه مه ش واتای ئه و دوو شایه تی دانه یه که به نده

^۲ الْأَيْمَانُ : له زمانه واتیدا به مانای (التصدیق) : به راست دانان دیت .

ناچیتته چوار چیوهی نیسلاموه به و شایه تیدانه نه بیت . ئه ویش کرداری دلّه به شیوهی پروباوون ، کرداری زویانه به گوتن ، و سودی نی به ئه گهر ههردوکیان پیکه وه نه بیت. خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ﴾ البقرة: ۱۴۳. واته : (خوا نویژه کانتان به زایه نادات) . مه بهستی پیی ئه و نویژانه یه که پرویان کرد بوویه (بیت المقدس) پیش گورینی قبیله ، و نویژ ناو براوه به ئیمان له بهر ئه وهی دلّ و زویان و ئه ندامه کانی له ش به شداره له به جیهتانی دا . پیغه مبهری خوا (ﷺ) جهاد و مانه وه له شهوی قه دردا و پوژووی مانگی په مه زان و شه و نویژ کردن و به خشینی پینج یه کی مالی داناوه به ئیمان ، و پرسپار کراوه له پیغه مبهری خوا (ﷺ) : چ کرده وه یه که له هه موو شتیک چاکتره ؟ فه رموی (ئیمان هینان به خواو پیغه مبهری خوا) .

پ ۲۸: به لگه چی یه له سهر زیاد کردن و کهم کردنی ئیمان ؟

و: خوای گه وره ده فهرمویت : ﴿لِيَزَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ﴾ الفتح: ۴ .
واته : (تا ئیمانیان زیاد بکات له گه ل ئیمانی خویندا) .

﴿وَزِدْنَاهُمْ هُدًى﴾ الكهف: ۱۳ واته : (زیاتر نورو هیدایه تمان پیی به خشین) .
﴿إِيمَانًا فَمَا الَّذِي كَفَرُوا فَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا﴾ التوبة: ۱۲۴ ، واته : (ئه وانهی که برویان هیناوه ئیمانیان به ئایه ته کان زیادی کردوه) پیغه مبهری خواش (ﷺ) ده فهرمویت : (والذی نفسی بیده لو تدومون عندی وفى الذکر لصافحتکم الملائكة على فرشکم وفى طرکم ولكن یا حنظلة ساعة وساعة ثلاث مرات) ئیمام موسلیم و ترمزی ریوایه تیان کردوه .

واته : (به و زاته ی گیانی منی به دهسته شه گهر به رده وام بن له سه ر شه و حاله ته ی که له لای منن و یادی خوا به رده وام بکن ، شه و فریشته کان ته و قه تان له گهل ده کن له سه ر جیگه تان و له ریگا کانتاندا ، به لام شه ی حه نزه له شه و حاله ته ساتیک له به رزیدایه و ساتیک له نزمیدایه ، سی جار شه مه ی دوباره کرده وه) .

پا ۳۹ ، به نگه چی یه له سه ر پله جیاوازی شه هلی نیمان ؟

و : خوی گه وره له سوره تی (الواقعة) دا باسی دوو کومه لمان بو ده کات له نیمانداران (السابقون وأصحاب الیدین) واته : شه وانه ی پیشکه و تون و شه وانه ی یارانی لای راست که هر به کیان له قیامه تدا پاداشتیکی هه یه و جیاوازه له به کتر و خوی گه وره ده فه رمویت : ﴿ فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ�ۗ وَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِۗ يُؤْتِنِ اللّٰهُ ﴾ فاطر : ۳۲

واته : (هه یانه سته می له خوی کردووه و چاکه ی که مه و گونا می زوره ، هه شیانه مام ناوه ندیه ، هه شیانه زور گهرم و گوپه له چاکه کانیندا به ویست و یارمه تی خوا) له فه رموده یه کیشدا پیغه مبه ری خوا (ﷺ) ده فه رمویت : (یخرج من النار من قال لا اله الا الله و كان فى قلبه من الخير ما يزن شعيرة ثم يخرج من النار من قال لا اله الا الله و كان فى قلبه من الخير ما يزن ذرة) ئیمام بوخاری و موسلیم ریوایه تیان کردووه . واته : (له ئاگر دهرده هینریت هه رکه سی که بلیت (لا اله الا الله) و هینده ی دهنکه جویه ک خیر له دلیدابیت ، پاشان هه رکه سی بلت (لا اله الا الله) و هیده ی (بره دهنکه گه نمیک) خیر له دلیدا بیت له دوزه خ دهرده هینریت ، دوی شه وه هه رکه س وتبیتی (لا اله الا الله) و هینده ی گه ردیله یه ک خیر له دلیدا بیت له ئاگر دهرده هینریت) مه به ست به خیر نیمانه .

پا۴۰: به لگه چی یه له سه ر نه وه ی ئیمان هه موو دین ده گرتیه وه له کاتی ناویردنیدا؟
و: پیغه مبهری خوا (ﷺ) به وه فدی (عبدالقیس) فه رموی : (آمرکم بالایمان بالله
وحده ، قال : أتدرون ما الايمان بالله وحده ؟ قالوا الله ورسوله أعلم قال : شهادة أن
لا اله الا الله و أن محمدا رسول الله واقام الصلاة وإيتاء الزكاة وصيام رمضان وأن
تؤدوا من المغنم الخمس) ئیمام بوخاری و موسلیم ریوایه تیان کردوه .
واته : (فه رمانتان پی دده م به پرواهیتان به خوی تاک و ته نها ، پاشان فه رموی
ده زانن پرواهیتان به خوی تاک و ته نها چی یه ؟ ووتیان : خواو پیغه مبهری
خوا (ﷺ) ده زانن فه رموی : شایه تی دانه به وه ی که خوا په روه ردگاری جیهانیانه
و محمدیش نیراوی خویبه و نویژ کردن و زه کات دان و پوژو گرتنی په مه زان و
ده رکردنی پینج یه کی غه نیمه ت له جیهاددا) .

پا۴۱: به لگه چی یه له سه ر نه وه ی ئیمان پیناسه کراوه به شه ش پایه به شیوه یه کی گشتی؟
و: به لگه مان فه رموده ی پیغه مبهری خویبه (ﷺ) له کاتیکدا جویره یل پرسیاری لی
کرد سه باره ت به ئیمان ؟ فه رموی : (أن تؤمن بالله و ملائکته و کتبه و رسله و الیوم
الآخر و تؤمن بالقدر خیره و شره) ئیمام بوخاری و موسلیم ریوایه تیان کردوه ،
واته : (ئیمان نه وه یه بریوا به ینیت به خواو فریشته کان و کتیبه خویبه کان و
پیغه مبه ران و پوژی دواپی و قه زاو قه دهر به خیر و شه ریبه وه) .

پا ۴۲: به گورتی به لگهی شه ش پایهی نیمان چی یه له قورناندنا ؟

و: خوی گه وره ده فهرموویت ﴿لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ﴾ البقرة: ۱۷۷ .
واته : (چاکه کردن نه وه نیبه که پوو بکته پوژهلآت یان پوژئاوا به لکو چاکه کردن نه وه یه که برپوا بهینی به خواو پوژی دوی و فریشته کان و کتیبه خوابیه کان و پیغه مهران) .

پا ۴۳: مانای برپوا هینان به خوا چی یه ؟

و: بریتی یه له به راست زانینیکی ته واو له ناو کرؤکی دلّه وه به بوونی خوا که له پیش نه وه وه هیچ کهس و شتی شتیک نه بووه و له پاش نه ویش هاوشیوه یه کی نی یه و یه کهم زاته و هیچ شتیکی له پیشه وه نی یه و کوتایه و هیچ شتیک ناکه ویتته دوی نه وه وه ، نه و له سهر و هه موو شتیکه وه یه و له سهر و نه وه وه هیچ نی یه ، هه همیشه زیندووه و ﴿لَمْ يَكِدْ وَلَمْ يُولَدْ﴾ (۲) ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ الاخلاص: ۳-۴ واته : (نه له کهس بووه و نه کهسی لی ده بیئت و هه رگیز هیچ کهس و هیچ شتیک هاوشیوه و هاو تاو هاو وینه ی خوا نیه له ته واوی و که مالیدا نه له زات و نه له سیفاتیدا) . یه کتابه رستی خواش له په رستن و تاک ناسینی ناوو سیفته ته کانی دا ده بیئت بکریت .

پا ۴۴: یه کتا په رستی خواجه تی (ألوهیه) چی یه ؟

و: بریتی یه له به تاك دانانی خوا له په رستندا به هه موو شیوه یه ک دیار و نادیارو به کردار و گوفتار ، و دوورکه وتنه وه له په رستنی هه رشتیک جگه له خوی به ده سولات، وه ک خوی گه وره ده فه رمویت ﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ﴾ الاسراء: ۲۳ واته : (خوی به توانا بریاری داوه که جگه له خوی هیچ شتیک نه په رستیت) .

هه روه ها ده فه رمویت : ﴿وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ النساء: ۳۶ . واته :

(خوا بپه رستن و هیچ شه ریکی بو بریار مه دن) . له نایه تیکی دیکه دا ده فه رمویت:

﴿إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾ طه : ۱۴ .

واته : (به راستی هه ر من خوام هیچ په رستراویکی راست نیه جگه له من که واته من بپه رسته به چاکی نویژ به جی بیته تا منت بیته وه یاد) (گه / ۱۴ . پوخته ی ته فسیر) .

پا ۴۵: چ شتیک دژی یه کخواناسی خواجه تی یه ؟

و: دژی یه کتا په رستی خواجه تی هاوبه ش بریاردانه بو خوا که شه ویش دوو جوړه : هاوبه شی گه وره که به ته واوه تی دژی یه کتا په رستی یه ، وه هاوبه شی بچوک که مال و ته واوی یه کتا په رستی لیّل ده کات .

پا ۴۶: شیرکی گه وره چی یه ؟

و: بریتیه له وهی که سیک شتیک بپه رستیت و بیکاته هاوشیوهی خواو لیتی بترسیت و خوشی بوویت وه ک خوشه ویستی خوا ، داوای لی بکات و پروات به ده میه وه ، پشتی

پئی ببه ستییت و به گویی بکات و شوینی بکه وییت وهك خوا . خوی گه وره ده فه رمویت : ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا﴾ النساء : ۴۸ . واته : (به پاستی خوا خوش نابیت له وانهی شهریکی بۆ بریار ده دن ، جگه له وه له هر گونا هیکی تر نه گه ر بیه وییت خوش ده بییت ، نه وهی شهریک بۆ خوا بریار بدات نه وه تاوانیکی گه وره ی هه لبه ستوه) .

هه روه ها ده فه رمویت : ﴿وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلًّا بَعِيدًا﴾ النساء : ۱۱۶ .
واته : (نه وهی شهریک بۆ خوا بریار بدات نه وه بیگومان گومرا بووه به گومرا بوونیکی دور له پاستی) .

پیغه مبه ریش (ﷺ) ده فه رمویت : (فَأَنْ حَقَّ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَحَقَّ عَلَى اللَّهِ عِزُّ وَجَلُّ أَنْ لَا يُعَذَّبَ مَنْ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا) ئیمام بوخاری و موسلیم ریوایه تیان کردوه ، واته : (مافی خوی به له سه ر به نده کانی که بیپه رستن و هاوه لی بۆ دانه نین و مافی به نده کانه له سه ر خوا که سزای نه و که سانه نادات شهریکیان بۆ خوا قه رار نه دابیت) . جیاوازی نی به هر که سیک به ئاشکرا شهریک بۆ خوا قه رار بدات ، یان نه وهی که به نه نینی شهریک بۆ خوا بریار ده دات وه وه چون به که پیی به مشرکو هاوبه ش بریار دانه نه وان به المکر الکفر ده کن وهك بیپرواکانی قوره یش و غه یری قوره یش ، نه وهش وهك دوو پروه کان (منافقین) ی مه دینه که خویان به مووسلمان پیشان ده داو کوفری خویان ده شارده وه ، خوی گه وره ده فه رمویت : ﴿إِنَّ الْكُفْرَانَ فِي الذَّرِكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ يَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا﴾
﴿إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ

اَلْمُؤْمِنِيْنَ وَسَوْفَ يُؤْتِيْ اللّٰهُ اَلْمُؤْمِنِيْنَ ﴿۱۴۶﴾ الأَنْسَاءُ : ۱۴۶ ، واته : (به راستی دوپوهه كان له قيامه تدا له چینی هه ره خواره وهی ناو دۆزه خدان و هیچ پشتیوان و یاریده ده ریک نی به که پزگاریان بکات له و سزایه ته نها ئه وانه پزگاریان ده بیته که ته وهی راسته قینه ده که ن و چاکه خوازن و به چاکی ده ست به دینی خواوه ده گرن و دلسۆزی بۆ دینی خوا ده نوینن ، ئه وانه له گه ل ئیمانداراندان) .

پ ۴۷: شیرکی بچوک چی یه ؟

و: بریتیه له که میك ریاکردن له کاریکدا که ویستراوه بۆ خوا بیته ، خوی گه وره ده فه رمویته : ﴿مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾ الكهف : ۱۱۰ ، واته : (ئه وهی ده یه ویته پاداشت و به زهیی خوی ده ست بکه ویته با کار و کرده وه کانی که ئه نجامی ده دات له گه ل شه رعی خوادا بگونجی و به هیچ شیوه یه ک له په رستندا شه ریک بۆ خوا بپیار نه دات) ، پیغه مبه ریش (ﷺ) فه رمویته تی : (أخوف ما أخاف عليكم الشرك الأصغر فسئل عنه ؟ فقال الرياء) ئیمام ئه حمه د رپویه تی کردوه . ، واته : (شتیك که زۆری لی بترسم که ئومه ته که م توشی ببیته شیرکی بچوکه ، پرسپاریان لی کرد دهربارهی ؟ فه رموی : ریا کردنه - پوپامایی) ، له پاشاندا ته فسیری کرد و فه رموی : (يقوم الرجل فیصلی فیزین صلاته لما یری من نظر الرجل إلیه) واته : (پیاویك هه لده ستیته نویت ده کات و نویت ده که ی ده پارزینیته وه له بهر ئه وهی که سینی تر سه یری بکات) . جگه له مه ش هه ندی کاری تر به شیرکی بچوک داده نریته له وانه سویند خواردن به غه یری خوا وه ک سویند خواردن به باو باپیران و سویند خواردن به سه ر و به که عبه و به گه ردن و .. هتد .

۲۲۲ پرسپارو وه لآم دهریاره ی بیرویاومری نیسلامی

پیغه مبهەر (ﷺ) ده فهرمویت : (لاتحلفوا بأبائکم و لا بأمهاتکم ولا بالأنداد) ئیمام
ئهبو داوود ریوایه تی کردووه ، واته : (سویند مهخۆن به باوکتان و دایکتان و
بتهکان) ههروهها ده فهرمویت : (ولا تقولوا والکعبه ولكن قولوا و رب الکعبه)
ئیمامی نه سائی ریوایه تی کردووه ، واته : (سویند مهخۆن به کهعبه ، به لکو
سویند به خوای کهعبه بخۆن) ههروهها ده فهرمویت : (لاتحلفوا إلا بالله) (ئیمام
ئهبو داوود ریوایه تی کردووه ، واته : (سویند مهخۆن تهنها به خوا نه بیئت) ، له
جینگایه کی دیکه دا پیغه مبهەر (ﷺ) ده فهرمویت : (من حلف بغير الله فقد كفر او
اشرك) ئیمام ئهبو داوود ترمذی ریوایه تیان کردووه ، واته : (هه رکهس سویند به
شتیکی تر بخوات جگه له خوا ئهوا کوفری کردووه یان شهریکی بۆ خوا بریار داوه).
هه ندیک قسه و گوفتاریش هه یه که دروست نین و ده پۆنه بازنه ی شیرکه وه وهک :
(ماشاء الله شئت) واته : (که خوا و تو ویستان) پیغه مبهەر (ﷺ) جارێکیان
پیاویک ئه وهی پێ وت ، وه لآمی دایه وه فهرمووی : (أ جعلتني لله ندا بل ماشاء الله
وحدہ) ئیمام بوخاری ریوایه تی کردووه ، واته : (ئایا منت کرده هاوشانی خوا
به لکو بلێ تهنها خوا ویستی له چی بیئت و بهس) ، نمونه زۆره له و قسانه ی که
خرابه بۆ عه قیده ی هه رکهس بیلیت له وانهش : (گهر خوا و جهنابت نه بوایه)
(کهسم نییه خوا و جهنابت نه بیئت) ، (ده پۆمه لای خوا و تو) (به سایه ی خواو
سهری تۆوه) ، ههروهها نمونه ی دیکه ی له م قسانه .. لیژهدا زانایان به دروستی نازانن
به و شیوه یه ی سه زه وه قسه بکریت به لام گهر وشه ی (له پاشان) بخریته نیوانیان
ده گونجیت ، وهک له فهرمووده یه کی پیغه مبهردا (ﷺ) هاتووه (لاتقولوا ماشاء الله
وشاء فلان ولكن قولوا ماشاء الله ثم شاء فلان) ئیمام ئهبو داوود ریوایه تی کردووه ،
واته : (مه لێن خوا چی بویت و فلان کهس ، به لکو خوا چی بویت پاشان فلان کهس).

۴۸پ: جیاوازی چی یه له نیوان (واو) و (ثم - پاشان) بؤئه و قسانه ی سهره وه ؟
و: له زمانی عهره بیدا (واوی عاطفه) یه کسانی و هاوشیوه ی ده خوازیت ، ئەمهش
هر کهس بلێ خوا چی بویت و جهنابت ، دهستلآت و توانای ئەو کهسه ده خاته
ئاستی دهستلآت و توانای خوی گهره که ئەمهش دهچپته بازنه ی شرکه وه ، بهلام
(ثم - پاشان) له زمانی عهره بیدا شوین که وتن و پاشکویی ده خوازیت واته ئەگه
یه کیک بلیت خوا چی بویت پاشان جهنابت ، دان ئەنیت به دهستلآت و به رزی
خوی گهره دا و ئەو دهستلآته ی ئەو کهسهش هه یه تی له پاش دهستلآتی خوی
گهره دیت و له ئاست و توانادا وهک یهک نین ، وهک خوی گهره دهفه رمویت : ﴿وَمَا
تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ﴾ الأنسان: ۳۰ . واته : (دلنیا بن هیچتان پی ناکریت و هیچ
ویست و ئاره زوو به کتان پی ئەنجام نادریت مه گهر خوا خوی ویستی له سه ربیت) .

۴۹پ: یه کتا په رستی په روه ردگاریه تی (الربویه) چی یه ؟

و: بریتییه له بربو بوونیکی ته واو و بی هیچ دوو دلێه که خوی گهره خاوه نی
هه موو شتیکه و خولقیته ره و به دیهینه ریه تی له بوندا و سه ره رستی و به رپوه به ری
ئهم بونه وه ره یه و هیچ شه ریک و هاوشیوه یه کی نی یه له بونه وه ردا ، هه رکات
فه رمانیکی ده رکرد گه رانه وه ی نی یه و هیچ فه رمانیکی تریش نی یه به سه ره فه رمان
و قسه ی خوادا زال بیت ، هیچ کهس و زاتیک نی یه کیشمه کیشی له گه لدا بکات بؤ
دهستلآت و خویه تی له مانا و کرداردا .

به لگهش له سه ره ئەمه زۆر ئایهت هه ن له قورئاندا ، ئەمهش چه ند نمونه یه کن : ﴿اللَّهُ

الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِ

ذَالِكُمْ مِّنْ شَيْءٍ سُبْحٰنَهُۥ وَتَعٰلٰی عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿۶۰﴾ الروم: ۶۰ . واته : (خوا ئه و زاته یه كه دروستی كردون و پاشان بزق و بزوی بی به خشییون و ئینجا ده تان مرینت له ژیاندا و پاشان زیندووتان ده کاته وه له قیامه تدا ، ئایا هیچ کام له وانه ی كه كردوتانن به هاوبه شی خوا و ده یان په رستن شتی وایان له ده ست دیت بی گومان هیچ له وانه ده سه لاتی ئه و کارانه یان نی یه ، پاکی و بی گهردی ته نها بۆ په ردوه ردگار له شه ریک بۆ پیراردان وهاوشیوه و بووندا). هه روه ها ده فه رمویت ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ﴾ الشوری: ۱۱ واته :
(هیچ شتیك نی یه له وینه ی خوا (نه له زات و نه له سیفاتدا))

هه روه ها ده فه رمویت : ﴿وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمَلِكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وِليٌّ مِنَ الذَّلٰلِ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيْرًا﴾ الأسرائ: ۱۱۱ . واته : (وه بلی سوپاس و ستایشی ئه و خواجه بکه كه بی گهرده له هه موو ناته واویه ك و كه سی نه كردوه به نه وه ی خوی ، هه زوه ها له مولك و مهمله كه تیدا كه س شه ریک و هاوتای نی یه ، هه رگیز به هوی بی ده سه لاتی و كه م توانیی یه وه كه سی نه كردوه به یاوهر و یاریده ده ری خوی هه میشه خوا به گه وه و مه زن بگه) .

هه روه ها پیغه مبه ری خوا (ﷺ) ده فه رمویت : (أشهد أن لا إله إلا الله وأنى رسول الله لا يلقى الله بهما عبد غير شاك فيهما الا دخل الجنة) ئیمام موسلیم ریوایه تی كردوه .

واته : (شایه تی ده ده م به وه ی كه ته نها خوا په رستراوی به هه قه و من نیراوی خوام هه ر كه س به راستی و بی دوو دلی (أشهد أن لا إله إلا الله وان محمدا رسول الله) بلیت و گومانی نه بیټ و بیسه لمینتیت به كردوه وه و به و حاله ته وه بگه ریته وه بۆلای خوا ده چیته به هشت) .

پیغمبهری خوا (ﷺ) فهرموی به نه بو هورهیره : (فمن لقيت وراء هذا الحائط يشهد أن لا اله الا الله مستيقنا بها فبشره بالجنة) ئیمام موسلیم پیوایه تی کردوه .
 واته : (گشتیت به هر کهس له پشت نهو دیواره وه و شایه تیدا که تنها خوی
 به ده سالات په سترای) .

پا ۵۰: چ شتیك دژی یه کتا په رستی په روهردگاریه تی یه ؟

و: له و شتانه ی دژی یه کتا په رستی په روهردگاریه تی یه نه وه یه بیوات مه بیټ
 به وه ی جگه له خوا زانیکی تر یان که سیک مه یه که ده توانیت کاریگری مه بیټ له م
 بونه وه رده دا . له به دیهینان یان نه هیشتن یان زیندو کردنه وه یان مردن یان چاکه
 هیټان یان لادانی خرابیه ک ، یان هرمانایه کی تری خوی ، یان بیوا بیون به وه ی
 که زاتیك یان که سیک مه یه وه ک خوا له ناو و سیفه ته کانیدا ، وه ک زانیکی غیب و
 گوره یی و ده سالات ، خوی گوره ده فه رمویټ : ﴿وَإِنْ يَمَسُّكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا
 كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنَّ يُرَدِّكَ خَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ﴾ یونس: ۱۰۷ . واته (نه ی
 مرقف نه گهر خوا تووشی زهره ر و زیانیکی کردیت کهس ناتوانیت لای بدات له سهرت
 مه گهر خوا بۆ خوی ، نه گهر خوا بیه ویت تووشی خیر و چاکت بکات هیچ به رگری
 که ریک نی یه بۆ نه وه زل و به خشیشه) .

هروه ها ده فه رمویټ : ﴿وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ﴾ الأنعام: ۵۹ .
 واته : (کللی مه موو شاراره کان و زانیکی مه موو نه یینییه کان لای خوی و کهس
 نایزانیټ تنها خوا خوی نه بیټ) .

پیغمبهری خواش (ﷺ) ده فه رمویټ : خوی گوره ده فه رمویټ : (العظمة إزاري
 والكبرياء ردائي - فمن نازعني واحدا منهما أسكنته ناري) ئیمام موسلیم و

ئه بوداود ریوایه تیان کردوه . واته : (گه وره یه تی پۆشاک ی خۆمه و خۆ به گه وره گرتنیش بهرگی خۆمه هه رکه سێک بهر به ره کانی یه کیانم له گه لّدا بکات نیشته جئ ی دۆزه خی ده کم) .

پا ۵۱: نایا یه کتا په رستی ناو و سیفه ته کانی چی یه ؟

و: بریتی یه له برواهینان به و سیفه تانه ی که خوا تاک و تهنه وه سفی خۆی پی کردوه له قورئاندا و پیغه مبه ریش (ﷺ) وه سفی کردوه و ناوی هیناوه به ناوه کانی و سیفه ته به رزه کانی ، باسکردنی وه ک خۆی به بئ هیچ ده ستکاریه ک و هه ر چۆن خوای گه وره باسی سیفه ته کانی کردوه له قورئاندا به بئ باسکردنی چۆنیه ته که ی له چه ندین شویندا .

خوای گه وره ده فه رمویت : ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ الشوری: ۱۱ . واته : (هیچ شتیک نی یه له وینه ی خوا بچیت) نه له زات و نه له سیفه تیدا) و خواش بیسه ر و بینه ره) ههروه ها ده فه رمویت ﴿يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا﴾ طه: ۱۱۰ . واته : (خوا زانایه به هه موو شتیک که له قیامه تدا چاوه رپێانه ، به هه موو ئه و شتانه که له دنیا دا به ئه نجامیان گه یاندوه ، خه لکی هه رگیز ناتوانن ئاگاداری زانست و زانیاری خوا ببن) . ههروه ها ده فه رمویت : ﴿لَا تَدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ الأنعام: ۱۰۳ . واته (هیچ چاویک (ده رک ی حه قیقه تی) خودا ناکات له دنیا دا ، و ئه و ده رک ی حه قیقه تی هه موو بیناییه کان ده کات زاناو ئاگاداره به هه موو شتیک) .

۵۲: به لگه ی بوونی ناوه کانی خوا چی یه له قورئان و سوننه تدا ؟

و: له قورئاندا به لگه زؤن ، له وانه : ﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ﴾ الأعراف: ۱۸۰ .

واته : (هه رچی ناوی جوان و رێک و پێک و به ناوه رۆک هه یه شایسته ی خواجه و به و ناوانه وه دوعا و نزا بکن و واز بێنن له وانه که بێ بپواو گومرمان به ناوه کانی خوا) .
له شوینتیکی دیکه دا ده فه رمویت : ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى﴾ طه : ۸ .
واته : (الله) ئه و په رستراوه به هه قه یه که هه یچ په رستراویکی تر نییه و هه ر شایسته ی ئه ویشه ناوه رێک و پێک و چاکه کان) به لگه ی سوننه تیش پێغه مبه ر (ﷺ)
فه رمویه تی : (ان لله تسعة و تسعين اسما مائة الا واحدا من احصاها دخل الجنة)
ئیمام بوخاری و موسلیم رپوایه تیان کردووه . واته : (خوا ی تاک و ته نها نه وه د و تو ناوی هه یه له سه ده کیکی که مه ئه وه ی بیژمیریت و کاری پێ بکات ده چیته به هه شت) .

هه روه ها پێغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمویت : (أَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُکَ بِکُلِّ اسْمٍ هُوَ لَکَ سَمِیْتُ بِهِ نَفْسُکَ اَوْ اَنْزَلْتَهُ فِی کِتَابِکَ اَوْ عَلِمْتَهُ اَحَدًا مِّنْ خَلْقِکَ اَوْ اسْتَاثَرْتَ بِهِ فِی عِلْمِ الْغِیْبِ عِنْدَکَ اَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ الْعَظِیْمَ رِبِیْعَ قَلْبِیْ) ئیمام موسلیم و ئه حمه د رپوایه تیان کردووه .
واته : (ئه ی په روه ردگار داوات لێ ده که م و ده پارپیمه وه به هه ر ناویک که خۆت ناوی خۆت لێ ناوه یان له قورئاندا ناردووته خواره وه یان یه کیک له به نده کانی خۆتت فیر کردووه ، یان له عیلمی غه بییدا له لای خۆت هیشتووته ته وه ، داوات لێ ده که م قورئانی گه وره بکه یته بوژینه ره وه ی دلم) .

پا۵۳: نمونه ی ناوه رېك و پېك و به ناوه رپوكه كانی خوا (أسماء الله الحسنی) له قورئاندا كامه یه ؟

و: نمونه له قورئاندا زوره له واته :

﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا﴾ الانبياء: ۳۴ . واته : (بئ گومان خوا به رزو و بئند و گه وره یه)

﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا﴾ الاحزاب: ۳۴ . واته : (به راستی خوا وردبینی ناگاداره) .

﴿إِنَّهُ، بِهِمْ رَعُوفٌ رَحِيمٌ﴾ التوبه: ۱۱۷ . واته : (بئ گومان خدا بؤ ئه وان -

ئیمانداران - به سۆزو و به زه ییه)

﴿أَنَّهُ، عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ فصلت: ۵۳ . واته : (بئ گومان خدا له سهر هه موو

شتیک جاودترو شاهیده) .

پا۵۴: نمونه ی ناوه رېك و به ناوه رپوكه كانی خوا چی یه له سوننه تدا ؟

و: نمونه ش له سوننه تدا زوره له واته :

پیغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمویت : (یاحی یا قیوم یا ذا الجلال و الاکرام یا بدیع السموات

و الارض) ئیمام ترمیزی پیوا یه تی کردووه .

واته : (ئه ی هه میشه زیندوی ته دبیرگه رو راگری بوونه وهر ، ئه ی خاوه ن گه وره یی و

به خشش ، به دیه یته ره کانی ئاسمانه کان و زه وی) .

پا۵۵: نمونه ی ناوه رېك و به ناوه رپوكه كانی خوا به لگه یه له سهر چه ند شت ؟

و: ناوه کانی خوا ده کریت به سئ جوره وه :-

۱. به لگه یه له سهر زاتی خوا خوی .

۲. به‌لگه‌یه له‌سەر ئه‌و سیفه‌تانه‌ی که له‌و ناوه‌وه وهرده‌گیرین و له‌خۆی ده‌گیریت .
۳. به‌لگه‌یه له‌سەر ئه‌و سیفه‌تانه‌ی که له‌و ناوه‌وه وهرنه‌گیراوه و په‌یوه‌ستن به‌ویشه‌وه .

پا ۵۶: نمونه له‌سەر ئه‌و باب‌ه‌ته‌ی سه‌روه‌وه چی یه ؟

و: نمونه زۆرن وهك ناوی پاك و بئ‌گه‌ردی خوا (الرحمن الرحيم) واته : (به‌خشنده‌و میهره‌بان) که به‌لگه‌یه له‌سەر زاتی په‌روه‌ردگار خۆی وه‌ه‌روه‌ها به‌لگه‌یه له‌سەر ئه‌و سیفه‌تیه که لیتی وهرده‌گیریت که بریتی یه له‌به‌خشنده‌یی و میهره‌بانی خوا وه‌ه‌روه‌ها به‌لگه‌یه له‌سەر ئه‌و سیفه‌تانه‌ی که به‌خشنده‌یی و میهره‌بانی ده‌خوازیت وهك (ژیان ، توانایی) چونکه ئه‌و سیفه‌تانه‌ پئویستن بۆ سه‌لماندن و چه‌سپاندنی ئه‌و ناو و سیفه‌تانه‌ی که باسما‌ن کرد ، به‌پێچه‌وانه‌ی دروستکراوه‌کانه‌وه که هه‌یه ناو ده‌نریت (زانا) به‌لام له‌هه‌مان کاتدا نه‌زانه به‌زۆر شت ، مه‌رج نی یه‌ زانستی به‌سه‌ر هه‌موو شته‌کاندا هه‌بیت . وه‌ یان ناو ده‌نریت (به‌ختیار) به‌لام له‌هه‌مان کاتدا مه‌رج نی یه‌ به‌خته‌وه‌ر بیت له‌دو‌نیادا .. هتد . پاك و بئ‌گه‌ردی بۆ خودایه و ناو و سیفه‌ته‌کانی به‌و شیوه‌یه که خۆی وه‌سفی کردووه و له‌سه‌رووی ئه‌وه‌وه‌یه که مرۆقه‌کان وه‌سفی ده‌که‌ن .

پا ۵۷: ناوه‌کانی خوا چه‌ند به‌ش ده‌گیریته‌ خۆی ؟

و: ناوه‌کانی خوا ده‌کریت به‌چوار به‌شه‌وه :

ناوی ناسراوی خودا که هه‌موو مانا و ناوه‌کان له‌خۆ ده‌گیریت که ئه‌ویش (الله) یه له‌به‌ر ئه‌وه هه‌موو ناوه‌کان ده‌بنه‌ سیفه‌ت بۆ ئه‌و ووشه‌یه و هه‌رگیز ووشه‌ی (الله)

نابیتته پاشکوی هیچ ناویکی تر وهك ﴿هُوَ اللَّهُ الْخَلِيقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ﴾ الحشر: ۲۴ ،
 واته : (الله - نه و خودایه به دی دینیت نه خشه و وینه کیشهره بۆ هه موو شتیک) .
 هه ندیک ناو هه یه که سیفته تیک له خو ده گریته وهك : (السميع - بیسه ر) که
 سیفته تی بیستنی خوا ده گریته وه بۆ هه موو شتیک په نهان و ناشکرا یان (البصیر -
 بینر) که سیفته تی بینینی خوا ده گریته خو ی بۆ هه موو شتیک له م بوونه وه ره دا
 بچوک بیت یان گه وره یان (علیم - زانا) که سیفته تی زانیاری ده گریته وه بۆ خوا بۆ
 هه موو نه و شتانه ی له م بوونه وه ره دا هه یه ، ﴿لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ
 وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْفَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ﴾ سبأ: ۳ ، واته : (خوا گه وره
 زانایه به نهیئی و شاراوه کان هر خو ی ده زانیت که ی ناشکرایان ده کات نه گه ر
 هه رشتیک به بارستایی نه تو میک بیت له ئاسمانه کان و زهوی دا له خوا په نهان نابیت
 له وهش بچوکتتر بیت یان گه وره تر) .
 هه ندیک له ناوه کانی سیفته تی کاری خوا ده گریته وه وهك (الخالق - خولقیته ر)
 (الرازق - پۆزی دهر)
 هه ندیک له ناوه کان پاک و بیگه ردی و که مالی خوا ده سه لمینیت وهك (القدوس - پاک)
 (السلام - بی عیب ، بی په له) .

پا ۵۸: ناوه کانی خوا ده گریته به چند به شه وه له رووی ناو هیئا نمان بۆ خوا ؟
 و: هه ندیک له ناوه کان ده توانریت به تاک بۆ خوا به کاربهیتریت وه هه ندی جاریش
 دوو ناو به یه که وه ده بیت به کاربهیتریت که به رزی و پاک و بیگه ردی خوا ده نوینیت
 وهك (الحی القيوم - زیندوو پاوه ستاو) (الأحد الصمد - تاک و ته نیا و بی نیاز و
 جی ی نیاز) به لّام هه ندیک له ناوه کان نه گه ر به تاک ناو بپریت ناته واوی و که م و

کورتی ده گه یه نیت له بهر ئه وه پیوسته له گه ل به رامبه ره کهیدا ناو بریت وهك (الخافض الرافع - دانه وین و نهویکهروه و بهرزکهروه) (المانع - پیشگیریکه) وه دروست نی یه به تاکی به خوا بوتریت (الضار - زیانگه یه ن به دوژمن و ناحه زانی) (المذل - زه بوونکه) (المانع - بهرگر) چونکه ئه م جوړه ناوانه نه له نیگادا هاتووه و نه له قورئاندا باسکراوه و نه له سوونه تدا ئاماژه ی پی کراوه نمونه ش بۆ ئه وه ناوی (المنتقیم - تۆله ستین) که پیشگریکی له گه لدا باس کراوه یان زۆر جار ووشه ی (نو) ی له گه لدا هاتووه بۆ به خشینى مانای به رزی و بی هاوتایی خوا وهك : ﴿إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْقِمُونَ﴾ السجدة: ۲۲ ، واته : (به راستی ئیمه تۆله له تاوانباران و تاوانکاران ده ستین) ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ﴾ آل عمران: ۴ .
 واته : (بیگومان خوا گه ووه و به ده سه لاته و تۆله سینره له بی باوه پان) .

پ ۵۹: نمونه ی سیفته ی خوئی یه کان (ذات) له قورئاندا چی یه ؟

و: نمونه له قورئاندا سه باره ت به سیفته خوییه کانی خوا زۆرن که وه سفی زاتی خوی ده کات ، له وانه : ﴿بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ﴾ المائدة: ۶۴ . واته : (به لکو هه ردوو ده ستی خوا به رده وام کراوه یه و به خشنده یه) .

﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ القصص: ۸۸ . واته : (هه موو شتیک تیا ده چیت ته نها زاتی خوا خوی نه بیت) .

﴿وَلِصَنَعِ عَلِيِّ عِيبٍ﴾ طه: ۳۹ ، واته : (تا له ژیر چاودیری خویدا گه ووه بیت) .
 (بوچاودیری و پاریزگاری خۆم) یۆ ئه وه ی په روه رده بکه بیت به پیتی چاوی خۆم

^۴ سیفته ی خوییه کانی خوا وهك (زانیاری ، ویست ، توانا ، دیتن ، بیستن ، روو ، هه میشه یی ، کاربه جیی) .

﴿وَإِنِّي مَعَكُمْ مَأْسَمِعٌ وَأَرَى﴾ طه: ۴۶ . واته : (من له گولتاندانم به عیلم و سه رخستن بۆتان و پشتگیری و پاریزگاریم بۆتان ده بیستم و ده بینم) .

پ ۶۰: نایا له سوننه تدا نمونه مان هه یه سه باره ت به سیفه ته خو بیه کان ؟

و: به لآ له سوننه تدا نمونه مان زۆره ، له وانه پیغه مبه رمان (ﷺ) ده فه رمویت : (حجاب به النور لو کشفه لأحرقت سبحات وجهه ما انتهى الیه بصره من خلقه) ئیمام موسلیم پریوایه تی کردوو . واته : (په رده ی پوی خودا له نووره ئه گه ر لای بدات پووناکی پوی په روه ردگار هه موو دروستکراوه کان ده سوتینیت) . هه روه ها ده فه رمویت : (ان الله لا يخفى عليكم ان الله ليس با عور) ئیمام بوخاری و موسلیم پریوایه تیان کردوو .

واته : (بیگومان خوی گه وره له ئیوه شماراوه نیبه و بی گومان خوی به رز و بلند دووره له هه موو ناته واویبه ک و کویر نی یه) .

هه روه ها ده فه رمویت : (أن یمین الله ملأی لا یغیضها نفقة سحاء اللیل و النهار أو أیتهم ما أنفق منذ خلق السموات والأرض فإنه لم ینقص ما فی یمینه وعرشه علی الماء وبیده الاخری الفیض أو القبض یرفع ویخفض) ئیمام بوخاری و موسلیم پریوایه تیان کردوو .

واته : (دهستی خوا پره و دایناخات و به خشینی شه و پۆژ به رده وامه ، نابین له و پۆژهی ئاسمانه کان و زهی خولقاندوو هه چندی به خشیه له گه لآ ئه و هه موو به خشینه ئه وهی له دهستی پاستیدایه که می نه کردوو ، وه عرشه خوا له سه ر ئاوه

و به دهسته که ی تریشی مولگی خوی گرتووه به ویستی خوی به رزی دهکاته وه و
نزمی دهکاته وه) .

پا ۶۱ : نمونه ی سیفه ته کاریبه کان (الأفعال) ی خوا چی یه له قورئاندا ؟

و ؛ سیفه ته کاریبه کانی خوا زقر باس کراوه له قورئاندا بۆ نمونه : ﴿ثُمَّ أَسْتَوَىٰ إِلَى
السَّمَاءِ﴾ البقرة: ۲۹ ، واته : (خوا ئه و خواجه که هرچی له زه ویدایه دروستی
کردووه بۆ ئیوه و پاشان ویستی له سه ر بوو ئاسمانه کان دروست بکات) . (هو الذي
خلق لك مافي الارض جميعاً ثم استوى الى سماء)
(عبدالرحمن ناصر السعدی) ده ئیت : ووشه ی (استوی) له قورئاندا به سی مانا
دیت :

أ) جاری وا هه یه مانای (که مال و پیگه شتوی) ده به خشیت ، وه ک دهر باره ی
موسا (علیه السلام) ده فه رمویت ﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ، وَأَسْتَوَىٰ﴾ القصص: ۱۴ ، واته :
(کاتیک که گه وره بوو گه یشته پله ی که مال و پیگه یشتن) .

ب) جاری وا هه یه مانای (علا ، و ارفع) دیت ، وه ک : ﴿الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ
أَسْتَوَىٰ﴾ طه : ۵ ، واته : (خوی گه وره له سه رووی عهرشی خویه تی) .

ج) جاری وا هه یه به مانای (قصد) ه ، وه ک : ﴿ثُمَّ أَسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ﴾ البقرة: ۲۹
(تفسیر الکریم الرحمن) (پاشان ویستی له سه ربوو ئاسمانه کان دروست بکات) .

^۵ سیفه ته کاریبه کانی خوا وه ک (به رزیبونه وه ی به سه ر ، هانتی خوا بۆ ئاسمانی دنیا ، پیگه نین ، بازی بوون ،
تورپیی ، شادی) .

﴿ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ ﴾ البقرة: ۲۱۰ ، واته : (نایا بی باوه پان جگه له هاتنی خوا بق بریاردان چاوه پئی چی ده کهن) .
﴿ فَلَمَّا جَحَلْنَا رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ ﴾ الأعراف: ۱۴۳ .
واته : (کاتیک خوی گه وره خوی نیشانی کتوه که دا سوتاو وورد و خاش بوو) .

پا ۶۲ : نمونه ی سیفه ته کارییه کانی خوا کامه یه له سوننه تدا ؟

و: نمونه مان له سوننه تدا زوره ته نها دوو نمونه باس ده که یین :
پیغه مبه ر (ﷺ) ده فهرمویت : (ینزل ربنا کل لیلۃ الی سماء الدنیا حین یبقی ثلث اللیل الآخر) نیمام بوخاری و موسلیم پروایه تیان کردووه . واته : خوی گه وره هه موو شه ویک داده به زیته سهر ناسمانی دونیا به و شیوه یه ی شیواوه به خوی - کاتی سییه کی کوتایی شه و ده مینیت) ، هه روها ده فهرمویت : (ان الله یقبض یوم القیامة الأرض وتكون السموات بيمينه ثم یقول أنا الملك) نیمام بوخاری پروایه تی کردووه . واته : (خوی گه وره زهوی ده گریت به ده ستیه وه و ناسمانه کانیش له دهستی راستیدان و پاشان ده فهرمویت من خاوه نی مولکی نم بونه وه ره م) .

پا ۶۳ : نایا له سیفه ته کارییه کانی خوا دا ده توانریت ناو دهر بهینریت یان هه موو ناوه کانی خوا وه ستینراوه (توقیفی)^۱ ؟

و: هه موو ناوه کانی خوا وه ستینراوه ، واته له چاوگی کاریکه وه وه رنه گیراوه ، و هیچ ناویک له خوا نانریت جگه له و ناوانه نه بییت که خوا خوی ناوی هیناوه ، له قورئاندا یان له سوننه تدا پیغه مبه ر (ﷺ) باسی کرد بییت .

^۱ (توقیفی) واته : ناوه کانی خوا بواری عه قلی مرؤف ناده ن بق به ی پی بردنیا ن له بهر شه و نابییت نه لی زیاد بکریت و نه لیتی ی که م بکریته وه و بواری نیجتهادی تیدا نییه .

پا ۶۴: ناوی خوا (العلي الأعلى) چی دهگه یه ئییتا ؟

و: ناوی (العلي الأعلى) ئه و سیفه ته ی که لئی دهرده هینریت چه سپاندنی به رزی خوا به هه موو مه به ست و واتاکانی یه وه ده گریته خۆی .

• به رزی خوا به سه ر عه رشه وه و به رزی خوا به سه ر هه موو دروست کراوه کانی وه ، چاودیره به سه ر بونه وه ردا ، هه موو کات زانیاری هه یه که دروست کراوه کانی له سه ر چ حاله تیکن ، ئاگادار و زانیاره به سه ر هه موو شتیکیدا و هیچ شتیکی لئ وون نابیت .

• به رزی و دهسته لاتی خوا ، به و مانایه ی هه موو شتیکی ملکه چ و به رده ستی زاتی خواجه و هیچ دهسته لاتیکیش نییه که دزایه تی و به رانه ر کئ و پئنگری ئه و توانایه بکات ، هه موو شتیکی له م بونه وه ردا مل که چی گه وره بییه تی ، ئه وه ی له بووندا هه یه زه بوونی گه وره یی و دهسته لاتی خواجه ، له ژیر بار و ویستی ئه ودایه ، هیچ کات و بۆ هیچ شوینیک و هیچ که سیک ناکریت له ژیر دهسته لاتی دهریچیت .

• به رزی زاتی خواش مه به ست ئه وه یه که هه موو سیفه ته جوان و شایسته کان هی خوان و خواش دووره له هه موو سیفه تیکی ناشیاو دووره له هه موو ناته واویبه ک .

پا ۶۵: به لگه ی به رزی شوینی خوا چی یه له قورئاندا ؟

و: به لگه ی به رزی خوا و شوینی خوا که له هه موو شتیکی به رزتره و له ئاسماندایه و له سه رو دروست کراوه کانیه تی له چه ندین ئایه تدا باس کراوه ، نمونه ش له سه ر ئه وه

خوای گه وره ده فهرمویت : ﴿الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى﴾ طه: ۵ . واته : (خوا به سهر عرشه وه یه و بهرز و بلند - به و شیوه یه ی جیی شایسته یه بوی (خوای میهره بان که بهرز بویه سهر عرش و قهراری گرت (به و شیوه یه ی شیایوی بیت چونیه کیه که ی نازانیت)) .

﴿أَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ﴾ الملك: ۱۶ .

واته : (نایا له و زاته ی که خویه و له ناسماندایه ئه مینن) .

﴿يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ﴾ النحل: ۵۰ .

واته : (ئه ترسن له و خویه ی که له سهر و ئه وانه وه یه) . ﴿تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ﴾ المعارج: ۴ . واته : (فریشته کان و جوهره ئیل بهرز ده بنه وه بوی لای خوا)^۷

﴿يُدِيرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ﴾ السجدة: ۵ . واته : (ئه و خویه ی که له ناسمانه وه کاروباری زهوی ریک ده خات و سه ره رشتی ده کات) .

پا ۶۶ : نایا بهرز شوینی خوا به لگه ی له سهر له سوننه تدا ؟

و: بلئ فهرموده ی زور له سهر ئه وه هه یه که خوا له ناسماندایه و ئه مهش چند نمونه یه که له و فهرمودانه : پیغه مبر (ﷺ) ده فهرمویت به که نیزه یه که : خوا له کوئی یه ؟ ئه ویش ووتی له ناسماندایه ، پیغه مبر به خاوه نه که ی ووت : نازادی بکه ، چونکه ئه م که نیزه یه ئیمانداره (ئیمامی موسلیم ریوایه تی کردوه) .

^۷ له زور شویندا ووشه ی (روح) به مانای جوهره ئیل هاتوره تنها له هه ندئ شوینی که مدا نه بیت .

هروه ها زهینه بی خیزانی پیغمبر (ﷺ) فهخری ده کرد به سهر خیزانه کانی تری پیغمبردا و ده یوت : نیوه که س و کاره کانتان به شوویان داون به پیغمبر به لام خوی تاک و ته نها له سهر و هوت ئاسمانه وه منی به شوو داوه به پیغمبر (ﷺ) نیمام بوخاری پیوایه تی کردوه . پیغمبریش (ﷺ) ده فه رمویت : (من تصدق بعدل تمرة من کسب طیب) ولا یصعد الی الله الا الطیب) فان الله یتقبلها بيمينه)) نیمام بوخاری و موسلیم پیوایه تیان کردوه .
واته : (هرکه سیک به قه دهر خورمایه که له کاسبی مولکی حه لالی خوی ببه خشیت) نارواته سه ره وه بۆ لای خوی گه وره ئه و به خشینه ئه گه ره له مالی حه لال و پاک نه بیئت خوی گه وره به دهستی وه ری ده گریت) .

پ۶۷ : نایا پیشه وایانی نیسلام له پیشینه صالحه کان سه بارهت به (استواء)
چیان فه رموو ؟

و : هه موو زانایان و پیاو چاکانی پیشینه یه که قسه بوون له م مه سه له یه دا که ئه ویش ده لیتت (استواء) نه زانراو نی یه و زانراوه له لیمان چی یه ، به لام سه بارهت به چۆنیه تی ئه و (استواء) ه نه زانراوه و نیمان هینان پی ی واجبه و پرسپاری کردن سه بارهت به و شتانه بدعه یه و ئه مهش په یامی خواجه و له لایه ن پیغمبره وه گه یه نراوه و له سهر نیمهش واجبه ته سلیم بوون و ملکه چ بوون بۆ بی چند و چوون ، لیره دا پیویسته له و شته غه بیبانه نه دوین و نیمانی ته واویشمان پی ی هه بیئت به بی بیرکردنه وه له چۆنیه تی یه که ی ، وه که خوی دادپه روه ره ده فه رمویت : ﴿ءَامَنَّا بِهِ- كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا﴾ آل عمران: ۷ . واته : (پۆچوانی خاوه ن زانست

دهفهرمون نیمانمان ههیه که قورئان هه مووه کهی (موحکم و موشابهی) له لایه ن پهروه ردگار هوه پهوانه کراوه .

پ: ۶۸ به لگهی بهرزی خوا و زال بوونی له قورئاندا چی یه ؟

و: به لگه زوره له وانه : ﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ﴾ الأنعام: ۱۸ . واته : (خوا نه و زاته یه که زال و بهر زتره به سهر هه موو دروستکراوه کان و کارو باریشیان هه به دهستی نه وه) ، ﴿سُبْحٰنَهُ هُوَ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾ الزمر: ۴ . واته : (پاک و بی گوردی بو خوا ی تاک و ته نها له زات و سیفات و ناوو کاریدا ، به هیزو توانایه به سهر هه موو دروستکراوه کانیدا) .

﴿مَا مِنْ دَابَّةٍ اِلَّا هُوَ اَخِذٌ بِاصْتِيهَا﴾ هود: ۵۶ . واته : (هرچی گیاندار هه یه له بووندا ، جله وی ژیان و مردن و گشت کارنکیان به دهستی خودایه) .

پ: ۶۹: به لگهی بهرزی خوا و زال بوونی له سوننه تدا چی یه ؟

و: به لگه زورن له و به لگانه ش که له سوننه تدا هه ن له سهر بهرزی و زال بوونی خوا ، پیغه مبر (ﷺ) هرکات برپوشتایه ته ناو جیگه بو خه وتن ده یفه رموو : (أعوذ بك من شر كل دابة أنت آخذ بناصيتها) نیمام موسلیم پیوایه تی کردووه .
واته : (په نا نه گرم به تو نه ی خوا ی پهروه ردگار له خراپه و شه پی هه موو گیانله بهر تک که جله ویان له دهست تو دایه) .

پا ۷۰: به لنگه چیبیه له سه ر گه وردیی و بالا دهستی خوی گه وره (علو الشان) و نهو سیفه تانه چین که نابیت بدریته پا ل خوی گه وره ؟

و: گه وره یی و بالادهستی خوی گه وره له ناوه کانی دا (القدوس ، السلام ، الکبیر المتعال) درده که ویت ، یان هر ناویکی تر که هه مان مانا و مه بهستی تیدا بیت ، خوی گه وره له تاك و ته نهایی خویدا ، که سی تر خاوه نی مولک یان به شیکی مولک نی یه ، هاوکار و پشتگیری نیه ، هیچ تا کاریک به بی مؤلت و په زامه ندی خوی ناتوانیت تا بکات ، خوا بالا دهسته له گه وره یی و دهسه لات و هیز و توانادا ، به شیوه یه که که به ره لستکاری نی یه ، که س ناتوانیت به سه ریدا زال بی . بالا دهسته له وه ی که نه خیزان و نه کوپ و باوک و نه له هاوشیوه و نه هاوتای هه بیت ، چونکه خویه کی (صمد) ه ، به دهسه لات له که مال و ژیان و توانا و دهسه لات و هیزی خودی خویدا به شیوه یه که که مردن و خو و ماندووبوون و بی توانایی و خو بردنه وه ی به سه ردانایه ت . بالا دهسته له که مالی زانستدا ، بی ناگایی و له بیر چوونی نیه و گه ردیله یه کی لی نابیت له هه موو زوی و ئاسمانه کاندا ، به دهسه لات له دانایی دا و سوپاسکراوه و هیچ شتیکی بی مه بهست دروست نه کردوه وه دروست کراوه کانی بی به برنامه نه خولقاندوه ، به لکو فرمان و قه دهغه کردن و زیندووبوونه وه و پاداشتی بو دیاریکردوون ، خوی بالا دهست ته واوه له دادپه روه ریدا گه ردیک ستم له که س ناکات و له چاکه کانی که م ناکاته وه . خویه کی به دهسه لات له ده وله مه ندیدا پیویستی به خواردن و پوزی که س نیه و پیویستی ناکه ویته که س له هیچ شتیکیدا ، له وه موو وه سفانه ی که خوی پیی وه سف کردوه یان پیغه مبه ر (ﷺ) وه سفی کردوه ، هاوشیوه ی نیه و یه کخستنی نیه ، پاک و بیگه رده و سوپاس کراوه به دهسه لات و پیروزه له هه موو نه و شتانه ی که

بیچیه وانه یه به خواوندی و په روه ردگاریتی و ناو و سیفته ته به رزه کانی ﴿وَلَهُ الْمَثَلُ
الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ الروم: ۲۷ . واته : (هر بؤ نه و
هه یه نمونه ی هره به رز له ناسمانه کان و زه ویدا هه رنه ویش زال و به توانا و دانا یه
(ده قه کان له قورئان و سوننه ت له م رووه وه ناشکراو زانراو و زودن .

پا ۷۱: مه به ست له و فه رموده یه ی پیغه مبه ر (ﷺ) چی یه دهر باره ی ناو ده کانی خوای
گه وره که هه رکه س بیان ژمه ی ریت ده چیته به هه شته وه ؟

و: به چند مانایه ک رافه ده کریت : له وانه له به رکردن و پارانه وه له خوای گه وره و
سو پاس کردن به هه موو ناو ده کانی ، هه روه ها به مانای نه وه ی که شوین که وته ی نه و
ناوانه بیت ، وه ک میهره بانی و به خشنده یی که به نده کان نه م کارانه تیایاندا په نگ
بداته وه و هه رکه س به گویره ی خوی ، و نه و ناوانه ی که ته نها تاییه ته به خواوند
وه ک : (الجبار ، العظیم ، المتکبر) پیویسته به نده کانی دانی پیدا بنین و باوه پی
پئ بهینن ، و نه م ناوانه له خویان نه نین ، و نه وانه ی مانای مژده ی تیدایه وه ک :
(الغفور ، الشکور ، العفو ، الروؤف ، الحلیم ، الجواد ، الکریم) ده بیت به نده کان
به هیواو نومیده وه له ناستی نه م ناوانه دا بوهستن و هه ولی ده ست که وتنی بدن .
و نه وانه ی که مانای هه رپه شه و توله ی تیدایه وه ک : (العزیز ، ذی انتقام ، شدید
العقاب) پیویسته به ترس و بیمه وه له ناستیدا پارهستن و هه ولی خو رزگار کردن
بدن ، هه روه ها هه سترکردن به مه بهستی ناو ده کان و به جیهینانی هه قی خوی
به رامبه ر به و ناوانه له زانین و تیگه یشتن و په رستن ، بؤ نمونه نه و که سه ی بروای
هیناییت به به رز (علو) ی خوای گه وره به سه ر خه لکه وه و بروا بوونی به (استواء)
ی خوا له سه ر عه رش به شیوه یه کی شیواو به خوی له گه ل ناگایی (احاطة) ی خودا

به خه لکی به زانست و دهسه لاتی خوی ، پیویسته په رستن به گویره ی ئم بپوایه بیت به شیوه یه که به دل ههست به به رزی خوی گه وره بکات و بپارپته وه لئی ، وه ههست بکات که گوفتار و کرداری به رز ده بیتته وه بۆ لای خوا و که به ئاگایه له کرده وه کانی شهرم بکات له له وه ی کردار و گوفتاریک به رز بیتته وه بۆ لای په روه ردگاری مایه ی سهر شوپی و مالویرانی بیت و ههست به فرمانه کان و کرداره کانی خوی گه وره بکات له هه موو جیهاندا به جوړه ها شیوه له مراندن و زیندوو کردنه وه و سه رخستن و سهر شو رکردن و به رز کردنه وه و دابه زانندن و پیدان و گرتنه وه و لابرندی به لا و دامه زرانندی ، و چهنده ها نیش و کاری خوی گه وره که ده بکات له مولکیدا هیچ که سی تر توانای کردنی نیه و خودا چۆنی بویت ئاوا ده بیت: ﴿يَذُرُّ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يُعْرِجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ﴾ السجدة: ۵ . واته : (ئه و خوی به ی که له ئاسمانه وه کاروباری زهوی ریگ ده خات و سه رپه رشتی ده کات له وه ودوا پوودا وه کان و به سه ره اته کان و کار و کرده وه ی به نده کان ده گه ریته وه بۆ لای له پوژیکدا که به رامبه ر هه زار ساله به حیسابی ئیوه) ، هه رکه س حقی دا به ناوه کانی خوا له په رستن و زانیندا ئه و کاته خودای به سه له هه موو شتی کدا ، هه روه ها ئه و که سه ههست بکات به زانینی په های خوی گه وره و بینین و بیستن و ژیان و (دهسته لات) و سیفاته کانی خوی گه وره ئه مانه سیفاتی به نده نزیکه کانی خوی گه وره ن ، وه پاداشتی بی حساب و ه رده گرن .

پ۲۲: چ شتیك پیچه وانه ی به کتا په رستی ناو و سیفته ته به رزه کانی خوی به ؟

و: پیچه وانه که ی (أَلْحَاد) نکۆلی کردنی ناو و سیفته کانی خوا و به لگه کانیه تی ، ئه مه ش سئ جوړه :

یه که م : نکۆلی کردنی ئه وانه ی شه ریک بۆ خوا بپیار دده دن که ناوه کانی خویان گزپویه و لایاندا وه و بته کانیان پی ناو ناوه ، زیاد و که میان کردووه و گزپویوانه

وهك (اللات) له (اله) و (العزى) له (العزيز) و (مناة) له (المنان) هوه
وهرگرتووه .

دووه م : ئيلحادي ئهوانه ي كه سيفاتي خواي گه وره ده شوبهينن به سيفاتي
دروستكراوه كاني ، ئه مهش به رامبه ر به ئيلحادي موشريكه كانه چونكه ئه وان
دروستكراوه كانيان ده خسته هاوتا و يه كسانيان ده كرد به په رو درديگاري هه موو
جيهان ، ئه ماني تريش سيفه ته كاني خوايان ده هيتايه ئاستي لاشه يه كي دروست كراو
و ده يان شوبه اند خواي گه وره ش پاك و بي گه رده له وي ده بريته پالي .

سئيه م : ئيلحادي ئهوانه ي سيفه ته كاني خوا له كار ده خه ن (نه في ده كه ن) ،
ئه مانه ش دووبه شن : به شيكيان به ديارده يي دان ده نين به ناوه كاني خواي گه وره
به لّام ناوه پوكه كه ي په ت ده كه نه وه كه سيفاتي كه مالي خواوه نده ، ده لّين
به خشنده و ميهره بانه به لّام به بي په حمه ت نواندن و زانايه به لّام به بي زانسته و به
ده سه لاته به لّام به بي توانا .. هتد . به شه كه ي تريان بپروايان وايه ناوه كان و
ناوه پوكه كاني په ت بكه نه وه به گشتي و به نه بووي داده نين و ده لّين نه ناوي هه يه
نه سيفه ت ، خواي گه وره بي گه رد و به توانا و ده سه لاته له وه ي كه زالم و بي پروايان
و مولحيان ده يلّين : ﴿ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ

لَهُ سَمِيًّا ﴾ مريم : ۶۵ . واته : (خواي تو په رو درديگاري ئاسمانه كان و زه وي و
هه موو دروست كراوه كاني نيوانيانه كه واته هه ر ئه و خوايه بپه رستن و به رده وام و
خوگر به له په رستنيدا ئايا هيج شتيك هه يه هاو ناوي ئه و بيت و هاوتاي ئه و بي ؟)
﴿ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴾ الشوري : ۱۱ ، واته : (هيج شتيك
ني به له ويتنه ي ئه و خوايه (نه له زات و نه له سيفاتيدا) و هيج شتيك له و ناچيت
چونكه خوايه و به ديهنه ره ، چوّن له به ديهنه تراوه كاني ده چيت له هه مان كاتدا

خواهیه کی بیسه ر و بینایه) ﴿ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ ﴾ علمًا ﴿ طه : ۱۱۰ . واته : (وا به هه موو ئه و شتانه ده زانیت که له قیامه تدا چاوه پریانه وه به هه موو ئه و شتانه ی (که له دونیادا) ئه نجامیان داوه وه ئه و خه لکه هه رگیز ناتوانن ناگاداری زانست و زانیاری ئه و خوایه ببن) .

پ۲۳ : نایا هه موو جوړه کانی یه کتاپه رستی په یوه ستن به یه که وه بپروا نه بوون به جوړیکیان نه وانیتز هه لده و شینیتته وه ؟

و : به لئی پیکه وه گری دراون و په یوه ستن به یه که وه ، هه رکه سیک شیرکی له جوړیکیان ئه نجام بدا ئه و له وانی تریشدا موشریکه ، نمونه ش له سه ر ئه مه پارانه وه بو غیری خوا ، داواکردنی شتانی که غیری خوا توانای کردنی نر ، په ، دوعا کردن خوا په رستی به لکو ناوکرۆکی خواناسیبه هه ر که س دوعا بکات له شتیک جگه له خوا ئه وه شیرکی خواهیه تی په (ألوهیه) و داواکردنی هه ر پیویستیبه که له ده ست خستنی خیر و چاکه و دوورخستنه وه ی شه پ و خراپه و بپروابوون به وه ی که که سیک یان ده سه لاتی که ئه و توانایه ی هه یه له بپریارداندا جگه له خوا ئه وه هاوبه ش په یدا کردنه له په روه ردگاریتی دا (الربوبیه) ، وا بپروا ده کات که له گه ل خوا دا هه بیت په فتار ده کات له بوونه و ه ردا وه ناپارپته وه لئی کاتئ نه بی که بروای وایه له دوور و نزیکه وه گوئی لی یه و له هه رکات و شوینیکه وه هاواری بو بکات ، ئه مه ش پاده گه یه نن و بریتیبه له هاوبه ش په یدا کردن له ناو سیفاته کانی خوا دا ، سیفه تی بیستنی بو بپریارداوه که هه موو شته کان ده بیستنی و دوور نزیکه بوئیبه و وه هاوبه ش په یدا کردن له (ألوهیه ت) دا هاوبه ش په یدا کردن له په روه ردگاریتی و ناو سیفه ته کاندا ده گریته خو .

پا؛ ۷: به لگه چی یه له سه ر بروه اینان به فریشته کان له قورئان و سونه تدا ؟

و: به لگه ی زوری له سه ره له قورئاندا له وانه خوی گوره ده فهرمویت ﴿وَالْمَلٰٓئِكَةُ سٰٓئِحُوْنَ
بِحَمْدِ رَبِّهٖمْ وَتَسْتَغْفِرُوْنَ لِمَنْ فِی الْاَرْضِ﴾ الشوری: ۵ . واته (فریشته کان سه رگه رمی
ته سببحات و ستایش و سوپاس گوزاری په روه ردگاریانن و داوای لی خوشبوونی لی ده که ن بق
ئیماندارانی سه ر زه وی) هه روه ها : ﴿اِنَّ الَّذِیْنَ عِنْدَ رَبِّکَ لَا یَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِهٖ وَیَسْحَبُوْنَ
وَلَهُ یَسْجُدُوْنَ﴾ الأعراف: ۲۰۶ ، واته (بی گومان نه و فریشته به ریزانه که لای په روه ردگارتن
هه رگیز خو به گوره داناین له په رستنی په روه ردگاردا به لگو به رده وام ته سببحات و ستایشی
ده که ن و سه جده و کرنوشی بق ده بن) ، هه روه ها : ﴿مَنْ کَانَ عَدُوًّا لِلّٰهِ وَمَلٰٓئِکَتِهٖ
وَرُسُلِهٖ وَجِبْرِیْلَ وَمِیْکَلًا فَاِنَّ اللّٰهَ عَدُوٌّ لِّلْکٰفِرِیْنَ﴾ البقرة: ۹۸ ، واته : (نه و که سه ی
دزایه تی خواو فریشته کان و پیغه مبه ره کانی و جو برائیل و میکائیل بکات نه وه با دنیا بیت که
خوا دوژمنی کافر و بی باوه رانه) و برواهینان پیان له سونه تدا فهرمووده ی زوری له سه ره
له وانه ش : (خلقت الملائكة من نور وخلق الجان من نار و خلق آدم مما وصف لكم)
ئیمام موسلیم ریوایه تی کردوه . پیغه مبه ری خوا (ﷺ) فهرموویه تی (فریشته کان له
پووناکی - نور - دروست کراون و جنز که کانیش له بلئسه ی ناگر و ئاده میش له وه ی بوئان
وه سف کراوه (یانی له قورئان دروست بووه) .

پا؛ ۷: مانای ئیمان هینان به فریشته چی یه ؟

و: برواهینانه به بوونیان و برواهینان به وه ی که یه کیکن له دروست کراوه کانی خوا
و ژئوبار خراون له لایه ن په روه ردگاره وه بق کاری تایبته که بویان دیاری کراوه ،

وهك خواى گه وره ده فهرمویت ﴿لَا يَسْقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ﴾
 الأنبياء: ۲۷ . واته : (بهنده ی به ریزن و هه رگیز له ووتویژدا پیشی خوا ناکه ون و به
 فه رمانی ئه ویش کار ده که ن) . هه وره ها ده فهرمویت : ﴿يُسْحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا
 يَفْقَرُونَ﴾ الأنبياء: ۲۰ . واته : (فریشته کان خویان به گه وره نازان و له په رستنی
 خوادا هه رگیز بی زارو بی تاقت نابن و به شه و و پوژ ته سبیحاتی خوا ده که ن و
 هه رگیز ساردنابنه وه) .

پ ۷۶: چهند نمونه یه که له و فریشته انه باس بکه به پیی کاره کانیان ؟

و: فریشته کان چهند جوړیکن به پیی کاره کانیان له واته :

هه یانه بهرپرسیاره له گه یاندنی نیگا بو پیغه مبه ران (علیهم انصلاة و السلام)
 ئه ویش ناوی (جو برائیل) ه . هه یانه بهرپرسیاره له باران که ناوی (میکائیل) ه .
 هه یانه بهرپرسیاره له فووکردن به (صور) دا که ئه ویش ناوی (ئیسرافیل) ه .
 هه یانه بهرپرسیاره له گیان کیشان که ئه ویش فریشته ی گیان کیشانه و چهند
 فریشته یه کی به رده ستیشی هه یه بو هه مان کار . هه یانه بهرپرسیاره له کارو باری
 مروقه کان ئه ویش فریشته به ریزه نوسه ره کانن که له سه ر شانی راست و چه پی
 مروقدان . هه یانه بهرپرسیاره به پاراستنی بهنده کانی خوا له پیشه وه و له دواوه
 که پتیان ده وتریت (المعقبات) هه یانه بهرپرسیاره له به هشت و خو شیه کانی
 ئه ویش پی ده وتریت (رضوان) و ئه واته ی له گه لیدان .

هه یانه بهرپرسیارن له دوزه خ و سزای دوزه خ ئه ویش (مالك) ه و ئه واته ی له گه لیدان
 که (۱۹) فریشته لئپرسراویانن .

هه یانه به پرسپاره له پرسپاری قه بر ئه وانیش (منکیر و نکیر) ن، هه یانه عه رشی خویان هه لگرتووه .

هه یانه به رپرسن له نووسینی ئه و کارانه ی مرۆڤ ده یکات له کاتی کدا که دلۆپه ئاو یکه و له پحمی دایکی دایه .

فریشته هه یه که گه پۆکن و به سه ر کۆبوونه وه ی زیکر و مه جلیسی خواناساندا ده گه پین . هه یانه ده پۆنه (مالی ئاوه دان کراو) (البيت المعمور) که پۆژانه چه فتا هه زار فریشته ده پۆنه ئه و ماله ، هه یانه به پیز وه ستاون و له زیکر و ویردی خوادان و بی تاقهت و ماندوو نابن ، هه یانه له سر جده و پکوعدان بی ئه وه ی ماندوو بن ، به م شیوه یه هه ر فریشته یه ک کاریکی پی سپێردراوه بی ئه وه ی دوا بکه و بی ت یان ماندوو بی ت و کاری خۆی ئه نجام ده دات ﴿ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْبَشْرِ ﴾ المدثر: ۳۱ . واته : (کهس نازانیت ژماره ی سه ر بازه کانی خوی گه وره چه نده ، خوا خۆی نه بی ت و ئه و ژماره یه ش که نۆزده یه و باس کراوه بۆ یاد خسته نه وه ی مرۆڤه کانه) .

پ ۷۷: به لگه ی ئیمان هینان به کتیبه ئاسمانی یه کان چی یه ؟

و: به لگه نۆره له واته : ﴿ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا ءَامِنُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهِۦ ۚ وَالْكِتٰبِ الَّذِيْ

نَزَّلَ عَلٰی رَسُوْلِهِۦ ۚ وَالْكِتٰبِ الَّذِيْ اَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ ۗ ﴾ النساء: ۱۳۶

واته : (ئه ی ئیمانداران بپواتان تازه بکه نه وه به خوا و پیغه مبه ری خوا و ئه و کتیبه ی که هی تراوه ته خواره وه بۆ سه ر پیغه مبه ره که ی (که قورئانه) و ئه و کتیبانه ی که له وه و پیشیش نیراونه ته خواره وه) .

هروه ها فهرموویه تی ﴿ وَقُلْ ءَامَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ ﴾ الشوری: ۱۵ .
 واته (ئە ی محمد بلی که بروام هه یه به هه موو ئەو کتیبانه ی که خوا ناردوویه تی یه
 خواره وه) .

۷۸پ : ئایا هه موو کتیبه ئاسمانیه کان ناویان هاتوو ه له قورئاندا ؟

و: هه ندیکی ناو براوه و دهست نیشان کراوه وهک (قورئان ، تهورات ، ئینجیل ،
 زه بور ، صحفی ئیبراهیم و موسی) ئەمانه پئویسته بریویان پی بهینین بهو
 شیوهیه ی که ناو براوه و بۆ کئ هاتوته خواره وه ، خوا ی گه وه ده فه رمویت : ﴿ اللَّهُ
 لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ﴿۲﴾ نَزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنزَلَ التَّوْرَةَ
 وَالْإِنجِيلَ ﴿۳﴾ مِنْ قَبْلُ ﴾ آل عمران: ۳ . واته : (خوا زاتیکه و جگه له و خواجه خوا ی
 تر نی یه ، و ئەو هه میشه زیندوو چاودیر و ئاگاداره ، ئە ی محمد قورئان به راستی و
 دروستی بۆ تو دابه زیوه و راستی کتیبه پیشوه کان باس دهکات . ههروه ها له وه و
 پیش تهورات و ئینجیلی ناردوه) .

ههروه ها ده فه رمویت : ﴿ وَءَاتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ﴿۱۱۳﴾ النساء: ۱۶۳ . واته :
 (زه بورمان ناردوته خواره وه بۆ داود پیغه مبه ر) .

له قورئاندا ناوی پیغه مبه ران هه یه هه ر به کورتی ناوی هینراوه و ناوی کتیبه که ی
 نه بردوه ، ئەویش پئویسته هه ر بریوی پی بکه ین و بریومان هه بیت که کتیبی تر
 نیردراوه ته خواره وه له لایه ن خواوه بۆ پیغه مبه ران وهک له قورئاندا باسی هاتوو ه :

﴿ لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ
 بِالْقِسْطِ ﴾ الحديد: ۲۵ . واته : (بی گومان ئیمه پیغه مبه رانمان بۆ ناردوون هاوپی

له گه ل به لگه و نیشانه و معجزه ی جوراو جور هه روه ها کتیبی ئاسمانی و ته رازوو پیوه ری شه رعیمان بۆ ناردوون تا خه لکی به عه داله ت و دادپه روه ری په فطار بکه ن .

پ ۷۹: مانای بپرواهینان به کتیبه کانی خوی گه وره چی یه ؟

و: مانای بپرواهینانه له دلّوه و به راست زانینی ئه وه ی که ئه و کتیبانه هه موو له لایه ن حواوه نێردراوه و فه رموده ی حه قیقه تی خوا خۆیه تی ، سه باره ت به فه رموده ی خوا له گه ل پیغه مبه ران ئه ویش چه ند جوریکه له واته :

۱- هه یه خوی گه وره قسه ی له گه لدا کردوه له پشت په رده وه : ﴿ وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا ﴾ النساء: ۱۶۴ .

واته : (وه پیغه مبه رانیک که پیشتر بۆمان باسکردویت وه پصیغه مبه رانی که چیوکیمان بۆ نه گێراویته وه خوی گه وره وتووێژی راسته خۆی له پشت په رده وه له گه ل موسا کردوه) خوا دهرباره ی ته ورات ده فه رموی : ﴿ وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَابِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ ﴾ الأعراف: ۱۴۵ .

واته : (له تابلوقانی ته وراتدا هه موو بابه تیکمان بۆ تۆمار کردوه و ئامۆزگاری تیر و ته سه لی تیدایه ، پیوون کردنه وه ی هه موو شتیگمان بۆ نوسیووه) .

۲- به لآم هه ندیک پیغه مبه ر (علیهم الصلاة و السلام) خوی گه وره له ریگه ی فریشته یه که وه نیگای بۆ ناردوه و کتیبه که ی پێ گه یاندوه نمونه ش ﴿ وَإِنَّهُ لَنَزِيلٌ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾ ﴿ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴾ ﴿ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴾ ﴿ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴾ الشعراء: ۱۹۲-۱۹۵ . واته : (بێ گومان ئه م قورئانه که نێردراوی

خواییه و خولقیتهری هموو دروست کراوه کانه و به جوهره نیلی ئه میندا نیردراوته خواره وه بۆ سه ر دلّی تو (واته پیغه مبه ر (ﷺ) بۆ ئه وه ی تو ببیته یه کئی له ترسینه رانی خوایی بۆ مه ردوم ، وه به زمانی عه ره بی ئاشکرا و پاراو ناردوو مانه ته خواره وه) وه هه یانه خوای گه وه به دهستی خوئی نویسیویه تی وه بۆ هه رسی شیوازه کهش خوای گه وه ده فه رمویت : ﴿ وَمَا كَانَ لِيَشْرَ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَائِي حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ ﴾ الشوری: ۵۱ . واته : (هه چ کهس بۆ نی یه خوا وتووژی له گه لدا بکات مه گه ر له ریگه ی نیگاوه نه بیته یان له پشتی په رده وه یان نیراویکی بۆ ده نیریت که به گویره ی فرمان و مؤله تی خوا چی پیسپیرداوه ده یگه یه نیت) .

پ ۸۰: پله و پایه ی قورئان چۆنه له چاو کتیبه کانی ترده ؟

و: قورئان نیگا بان و شاهیه به سه ر کتیبه کانی تره وه ، راستی کتیبه کانی تره وه ، راستی کتیبه کانی تر ده سه لمینیت . هه چ گۆرانکاری و ده ست کاریه کی ناکریت ، حوکمی لابرده ئه دات به سه ر هه ندیک له و شتانه ی که له وه و پیش له کتیبه کاندایه اتوه و هه ندیکی تریان جیکه ر ده کات و دووپاتی ده کاته وه له به ره وه هه موو که سکی بره واده ر به کتیبه کانی پیشوو ملکه چه بۆ قورئان و پابه ند ده بیته پیوه ی ، و قورئان کۆتا کتیبی خوایه وه ک کتیبه کانی تر بواری نی یه کهس ده ست کاری بکات و خوا په یمانی داوه به پاراستنی وه ک ده فه رمویت : ﴿ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّئًا عَلَيْهِ ﴾ المائدة: ۴۸ .

واته : (ئیمه قورئانمان بۆ ناردوون به راستی و دروستی ، و راستی کتیبه کانی پیش خوئی دووپات ده کاته وه و نیگابانه به سه ر هه موویاندا) .

هه روه ها ده فهرمویت : ﴿ إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴾ الحجر: ۹ . واته :
(به پراستی ئیمه خۆمان قورئانمان دابه زاندووه و هه ر ئیمه ش پارێزگاری ده که یه) .

پا ۸۱: ئه رکی ئیمانداران به رامبه ر قورئان چی یه ؟

و: شوینکه وتنی قورئان له ئاشکرا و په نهانی دا ، و پابه ند بوون به داواکاری
یه کانی و هه ستان به فه رمانه کانی واجبه له سه ر ئیمانداران ، خوای گه و ره
ده فهرمویت : ﴿ وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴾
الأنعام: ۱۵۵ . واته : (ئه م قورئانه مان نار دوو ته خواره وه که کتیبیکی به فه ره و
شوینی بکه ون و خۆتان له تاوان پیارینن به لکو خوا په حمتان پێ بکات) .

پێغه مبه ریش (ﷺ) ده فهرمویت : (فخذوا بكتاب الله واستمسكوا به) ئیما می
موسلیم پیوایه تی کردووه . واته : (ده ست بگرن به قورئانه وه و پابه ند بن پێوه ی) .

پا ۸۲: مه به ست له ده سگرتن به قورئان و هه ستان به چه ق دانی قورئان چی یه ؟

و: له به رکردن و خویندنه وه ی و نوێژ کردن پێی له شه و و پۆژ دا و بیر کردنه وه له
ئایه ته کانی و به حال ل کردن یان جیبه جێکردنی حال له کان و دوور که وتنه وه له
حه رامه کان ، ملکه چ بوون بۆ فه رمانکانی و خۆ به دوورگرتن له قه ده غه کراوه کانی و
عیبه رت وه رگرتن له نمونه کانی و په ند وه رگرتن له چیرۆکه کانی و کارکردن به ئایه ته
موحه که مه کانی و ته سلیم بوون به وه ی که لیمان تیکه ل ده بیته ^ا و هه ستان له به رده م
سنوره کانیادا و به رگزی کردن لێی به رامبه ر ئه وانه ی ده یانه ویت سوکایه تی پێ بکه ن

^ا مانای لامان شاردراره یه

یان ماناکانی هه لگیرنه وه ، و ئامۆژگاری پێ کردنی و بانگهواز کردن له به لگه و چاو پۆشنی .

پا ۸۲: **حوکمی ئهو کهسه چی یه که بر وای به دروستکراوی قورئان هه بییت ؟**

و: قورئان فهرمووده ی خواجه به حهقیقهتی خۆی ووشهکانی و ماناکهشی فهرمووده ی خواجه ، و ههچ کامیان لهوی تریان جیا ناکریتته وه ، خوا خۆی ئهو ووتانه ی فهرمووه ، و بهنیگا ناردوویهتی یه خواره وه بۆ سه ر پیغه مبه ر ، وه موسلمانان به راستی ئیمانیا ن پێ هیناوه ، قورئان فهرمووده ی خواجه هه رچه نده به دهست نوسراوه ته وه ، و به زوبان ده وتریت و به میشک له بهر ده کریت ، و به گوێ ده بیستریت ، و به چاو ده بینریت ، زوبان و دهنگ دروستکراوی خواجه . به لّام ئه وه ی که ده خوینریته وه له قورئان دروستکراو نی یه سنگه کان دروستکراوی په رده رداگرن، و ئه وه ی که له بهر کراوه و تیا یا پاریززروه له قورئان دروست کراو نی یه ، گوێ دروستکراوه به لّام ئه وه ی که ده بیستییت له قورئان دروستکراو نی یه ، خوای گه وره ده فه رمویت : ﴿ فِي كِتَابٍ مَّكْتُوبٍ ۝ الْوَاقِعَةُ : ۷۸ . واته : (ئه م قورئانه زۆد به فه ر و به ریزه و له کتیبیکی گه وره و ریز لیتراو دا که (لوح المحفوظه پاریززروه) . له جیگایه کی تر دا خوای کردگار ده فه رمویت : ﴿ بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ ۝ العنكبوت: ۴۹ . واته : (ئه م قورئانه ئایه ته کانی پوون و ئاشکران له سینه وه دل و ده روونی ئه و که سانه دایه که زانست و عیلمیا ن پێ به خشراوه و له به ریا نه و پاریززروه ، بێ گومان جگه له سته مکاران که س به ره ئستی و نکۆلی له ئایه ته کانی خواناکات) .

هه روه ها ده فه رمویت : ﴿ وَأَتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ ۝ الكهف: ۲۷ . واته : (بخوینه وه له و قورئانه ی که نیگا کراوه ته لات به نیه تی

به ندایه تی و بانگه واز کردن هیچ کات که س ناتوانیت ته م قورئانه بگوریت یان بشیوینیت یان لابات) . ئین مسعودیش ده لیت : (أدیموا النظر فی المصحف)
واته : (زور سهیری قورئان بکن) .

هر که سیش بلئ قورئان دروست کراوه ته وه پیی کافر ده بیت و کوفریکی گه وره یه و خاوه نی ته و قسه یه له ئیسلام در ده چیت ، چونکه قورئان فرموده ی خواجه و له خاوه یه و بو ته ویش ده گه ریتته وه ، ووته ی خواش سیفه تی خواجه ، وه هر که س بلت یه کیک له سیفه ته کانی خوا دروست کراوه پیی کافر ده بیت و حوکی پاشگه زیبوی (مرتد) ی هیه و داوی ئی ده کریت که توبه بکات و بگه ریتته وه بو ئیسلام ته گه ر سوور بوو له سه ر قسه ی خوی ته و ده بیت بگوریت به کافری و هیچ حوکمیک موسلمانان نایگریته وه .

پ ۸۴ : نایا سیفه تی قسه کردن (خوی یه نایگریته وه) خوی یان کرداریه ؟

و : قسه کردنی خوا به پیی ته وه ی که سیفه تی قسه کردن په یه سه ته به زاتی خوا خوی وه به یه کیک له سیفه ته خوییه کان داده نریت ، وه ک عیلمی خوا ، و قسه کردنی خوا عیلمی خواجه و وه علمی ته و نیراوه ته خواره وه ، وه هر خواش خوی چاک ده زانیت چون دایبه زینیت و بینریتته خواره وه . به لآم به پیی ته وه ی که قسه کردن به ویستی خوا خوی ته و به ئیراده ی خوی ته ی هرکات بیه ویت و نه یه ویت دانه نریت به یه کیک له سیفه ته کارییه کان هر له بهر ته مه یه سه له فی صالح خویان ئی رازی بیت سیفه تی قسه کردنیان داناوه به سیفه تیکی زاتی و کاری ، خوی گه وره له وه و پیش و برده و امیش قسه ی کردوه و قسه ده کات و قسه کردنیشی به ویست و ئیراده ی خوی ته ، قسه ده کات ته گه ر بیه ویت .. و قسه کردنی خواش مه به ست و کوتایی نی

یه وهك خوی گه وره ده فهرمویت : ﴿قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ نَفِدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِثًّا بِمِثْلِهِ مِدَادًا﴾ الكهف: ۱۰۹ . واته : (پیتیان بلن نه گهر دهریاکان بینه مهره کهب و زانست و زانیاری پهروه ردگاری پی بنوسریت ، دهریا ته واو ده بیت پیش نه وهی زانیاری پهروه ردگارم ته واو بیت ، نهك هر نه وهش نه گهر چنده ها نه وهندهی تریش دهریاش بهینن و بیکه نه مره کهب زانیاری خوا ته واو نابیت و بی سنوره) .

ههروه ها ده فهرمویت : ﴿وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَمٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ﴾ لقمان : ۲۷ . واته : (نه گهر هر چی دره خته کانی سر زوی ههیه بینه پینوس و دهریاکانیش چند ههیه بینه حوت نه وهنده و بینه مره کهب زانست و نهینیه کانی خوا بنوسنه وه قه له مه کان کول ده بن و مره که به کهش ته واو ده بیت به لام فهرمووده و زانیاری به کانی خوا کورتایی پی نایهت) .

پ ۸۵: وهستاوه کان (الواقفه) کین و جوکمیان چی یه ؟

و: وهستاوه کان بریتین له و تاقم و که سانهی که سه بارهت به قورئان ده لئین نه قسهی خویبه و نه دروسکراوی خویبه ، نیمام نه حمده فهرموویه تی هر که سینک نه م قسانه بکات زانیاری هه بیت نه وا (جهمی)^۱ یه نه و که سهیش که ساده و نه زان بیت

^۱ جهمی : نه و تاقمه ن که نه فی سیفه ته کانی خوا ده کن و ده لئین گرفتاری خوا دروست کراوه ، وهك دروست کراوه کانی تری و له م بنچینه یه دا یه کن به لام له ته فسیر و لیکولینه وه یان بؤ نه م بنه مایه چندین گروپ و تاقمی تریان لی په ییدا بووه ، وه نه م گروپه دامه زراوه له سر دهستی جمعی کوپی درهم .

به لگه ی بۆ ده هیئریتته وه و شتی بۆ پوون ده کریتته وه تا ته و به بکات و برپا به یئریت که قورئان قسه ی خوایه نه گهر ته و به ی نه کرد نه و خرابتره له جه همیه کان .

پا ۸۶: حوکمی نه و که سه چی یه که بلیت خویندنه وه ی قورئان دروست کراوه ؟

و: نه م پرسته یه دروست نی یه نه دانی پیدا بنزیت و نه به راست بزانزیت ، و دروستیش نی یه به رپه رچ بدریتته وه و به ناراستی بزانزیت ، له بهر نه وه ی خویندنه وه ی قورئان مانایه کی هاو به شه ، له نیوان کاری خویندنه وه که چونکه نه مه یان کاری مرقه و له نیوان نه و شتی که ده خوینریتته وه که نه ویش قورئانه له م حاله ته دا گهر بووتریت خویندنه وه ی قورئان دروست کراوی خوایه نه و ده گه ریتته وه سه ر قسه ی جه همیه کان و نه گهر بلیت دروست کراویش نی یه نه وه بدعه یه کی داهینراوه و نه مه ش رای پیشینه صالحه کانمانه .

پا ۸۷: به لگه ی نیمان هینان به پیغه مبه ران چی یه ؟

و: به لگه مان قورئان و سوننه ته ، له قورئاندا ، خوی گه و ره ده فه رمویت : ﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِۦٓ وَلَمْ يُفْرِقُوا بَيْنَٰ أٰحَدٍ مِّنْهُمْ اٰوَلٰتِك سَوْفَ يُؤْتِيْهِمْ اٰجْرَهُمْ ﴾ النساء: ۱۵۲ . واته : (نه وانه ی برپویان به خواو پیغه مبه ران هیناوه و هیچ جوره جیاوازیه کیان نه کردوه له نیوانیاندا و برپویان به همویان مه یه نه وانه له ناینده دا پاداشتی خویان و ه رده گرن) . وه پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی سه باره ت به بنه ماکانی برپواهینان (آمنت بالله ورسله) نیمام بوخاری و موسلیم برپوایه تیان کردوه ، واته : (برپوام هینا به خوا و گشت پیغه مبه ران) .

پا ۸۸: مانای برواهیتان به پیغه مبه‌ران چی یه ؟

و: برواهیتاننئیکی راسته قینه به وهی که خوا بۆ هموو نه ته وه یه ک پیغه مبه‌ریکی ناردوو له خۆیان ، تا بانگیان بکات بۆ لای په‌رستنی خوی تاک و ته‌نها و واز هیتان له هه‌رشتیک جگه له خوا که ده‌په‌رستریت ، و هموو پیغه مبه‌ران پاستگۆ به‌پاست زانراون ، چاک خواز و تیگه‌شتوون ، به‌ریز و هه‌لبژراوی خوان ، پینمایی خه‌لکیان کردوو ، خوا په‌رست و ده‌ست پاک بوون ، ئه‌وهی که خوا پیتی راگه‌یاندوون هه‌موویان راگه‌یاندوو به‌ی که‌م و زیاد و هیچ شتیکیان نه‌شاردۆته‌وه و هیچیان لی نه‌گۆریوه ، وه‌ک خوی میهره‌بان ده‌فه‌رمویت : ﴿فَهَلْ عَلَى الرَّسْلِ إِلَّا الْبَلْغُ الْمُبِينُ﴾ النحل: ۳۵ . واته (ده‌ی ئایا پیغه مبه‌ران هیچیان له‌سه‌ره جگه له راگه‌یاندنئیکی ئاشکرا).

پیغه مبه‌ران له‌سه‌ر حق و راستی بوون و خوی گه‌وره پیغه مبه‌رانی کردوو به خۆشه‌ویستی خۆی وه‌محمدی کردوو به دۆستی خۆی و قسه‌ی له‌گه‌ل موسی کردوو و پیغه مبه‌ر ئیدیسی به‌رز کردۆته‌وه و پیغه مبه‌ر(ﷺ) عیسی هیتاوه‌ته بوون به‌ی باوک و هه‌ندیکیانی فه‌زل داوه به‌سه‌ر هه‌ندیکی تریاندا .

پا ۸۹: ئایا بانگه‌وازی پیغه مبه‌ران هه‌موویان یه‌ک بانگه‌واز بوون ؟

و: به‌ئێ بانگه‌وازی پیغه مبه‌ران له‌یه‌که‌م پیغه مبه‌روه تا دوا پیغه مبه‌ر (علیهم الصلاة والسلام) له‌سه‌ر بناغه‌و بنچینه‌ی خوا په‌رستی دامه‌زراوه که ئه‌ویش یه‌کتا په‌رستی یه ، بریتی یه له‌وه‌ی که خوا به‌تاک و ته‌نها بزانی‌ت له هه‌موو کار و په‌رستنی‌کدا به‌بروا و کردار و گوفتاره‌وه ، پشت هه‌لبکریت له هه‌ر په‌رستراویکی تر له په‌رستراوه‌کان .

سه باره ت به پیغه مبه ر عیسی (علیه الصلاة والسلام) ده فه رمویت ﴿ یَبِئْسَ مَا یَرْتَبُونَ ﴾
 اَعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ ﴿
 المائدة: ۷۲ .

واته : (نهی نه وهی نیسرا ئیل خوا بپه رستن که خوی من و ئیوه شه و نه وهی
 شه ریک بۆ خوا بریار بده ت خوا به هه شتی لی حه رام ده کات و جینگه و پیگه ی دۆزه خه) ،
 سه باره ت به پیغه مبه ری خۆمان (ﷺ) ده فه رمویت : ﴿ قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ وَمَا مِنِّي إِلَهٌ إِلَّا
 اللَّهُ الْوَحِيدُ الْقَهَّارُ ﴾ ص: ۶۵ . واته : (نهی محمد بلئی که من ترسینه رم بۆ ئیوه و
 نیراوم که پیتان پابگه یه نم هیچ خویه ک نی یه ته نها په روه ردگار نه بیته ، که تاک و
 ته نها و به چۆکا هیتنه ری تاوانباراته) ، به م شیوه یه له قورئاندا باسی پیغه مبه ران
 ده کات که بانگه وازیان کردوه بۆ لای یه کتا په رستی و به تاک زانیی خوا .

پ ۹۰: به لگه چی یه نه سه ر نه وهی بانگه وازی پیغه مبه ران یه ک بووه نه سه رچا وهی
 خوا په رستییدا ؟

و: دوو جو ر به لگه هه یه گشتی و تاییه تی ، خوی گه و ره ده فه رمویت ﴿ وَلَقَدْ بَعَثْنَا
 فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ﴾ النحل: ۳۶ . واته :
 (له هه موو نه ته وه یه ک پیغه مبه ریکمان ناردوه و په یامیکمان پیدا ناردوهون که به
 خه لگی پابگه یه نن ته نها خوا بپه رستن و دوور بکه ونه وه له هه موو تاغوتیک) . وه به
 شیوه یه کی تاییه ت وه ک له قورئاندا هاتوه هه ر پیغه مبه ریک بانگه وازی میلیه ته که ی
 ده کات بۆ یه کتا په رستی ، نمونه ش ﴿ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا
 اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ ﴾ المؤمنون: ۲۳ . واته : (پیغه مبه ر (نوح) مان نارد بۆ لای

نه ته وه که ی و پی ی راگه یانندن که تنها خوا به رستن و جگه له خوا هیج به رستراویکتان نی یه) ، ههروه ها سه بارهت به پیغه مبه ر (هود) ده فهرمویت :
 ﴿وَالِیْ عَادِ اٰخَاهُمْ هُوْدًا قَالَ یَقَوْمِ اَعْبُدُوْا اللّٰهَ مَا لَکُمْ مِّنْ اِلٰهِ غَیْرُهٗ﴾ هود: ۵۰ .
 واته : (پیغه مبه ر (هود) مان نارد بۆ نه ته وه ی عاد و پی ی راگه یانندن که تنها خوا به رستن و جگه له خوا هیج به رستراویکی ترتان نی یه) .

پا ۹۱: به لگه چی یه له سه ر جیاوازی به رنامه ی پیغه مبه ران له مه سه له
 فه رعیه کانداندا ؟

و: به لگه مان ئەم ئایه ته یه ﴿لِکُلِّ جَعَلْنَا مِنْکُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ لَجَعَلْکُمْ اُمَّةً وَّاحِدَةً وَلٰکِنْ لِّیَبْلُوْکُمْ فِیْ مَاۤ اٰتٰکُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَیْرٰتِ﴾ المائدة: ۴۸ .
 واته : (بۆ هه ر لایه کتان واته موسلمانان و خاوه ن کتیبه پیشووه کان به رنامه و پرۆگرامی تاییه تمان بۆ ناردوون ، نه گه ر خوا بیویستایه هه ر هه مووتانی ده کرد به یه ک ئوممهت ، به لّام خوا تاقیتان ده کاتوه به وه ی که بۆی ناردوون ده پیشبرکی بکن له چاکه دا) .

له سه حی بوخاریشدا هاتوه که پیغه مبه ر (ﷺ) ده فهرمویت (نحن معاشر الأنبياء أخوة لعلات دیننا واحد) واته : (ئیمه ی هۆزی پیغه مبه ران براین ، به لّام دایکمان جیا به و یه ک ئاینمان هه یه) ، مه به ست پتی یه کتا به رستیه که بنچینه ی بانگه وازی هه موو پیغه مبه رانه و له هه موو کتیبه نیراوه کانداندا یاداشت کراوه ، به لّام به رنامه و شه ریه ته کانیا ن هه ندیک جیاوازی تیدایه که چه لّال و چه رام و فه رمانه کان و قه ده غه کراوه کاندان ئه ویش له به ر حیکمه تیک که خوی گه وره ی تاک و تنها ئاماژه ی

پئی ده کات ﴿لَبَلُّوْكُمْ اَنْكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا﴾ الملك: ۲ . واته : (خوی تاك و ته نها تا قیتان ده کاته وه تا ده ری بخت کامتان کاری له هه موان چاکتره) .

پ۹۲: نایا خوی گه وره له قورنآندا چیرۆکی هه موو پیغه مبه رانی بۆ باس کردووین؟
و: نه وهی که پیویست بکات له چیرۆکیان بۆمان باس کراوه وه ک خوی گه وره
ده فه رمویت : ﴿وَرُسُلًا فَاذْ فَصَّصْتَهُمْ عَلَیْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ نَقْضُصْهُمْ
عَلَیْكَ﴾ النساء: ۱۶۴ .

واته : (سه ربده ی کۆمه لیک پیغه مبه رمان بۆ باس کردویت وهی کۆمه لیکه دیکه مان
باس نه کردوه) ، بۆیه ئیمه برواده مینن به وهی که ناویان هاتووه و ئه ویش که به
کورتی باسی لئوه کراوه ، گرنگ وه رگرتنی په ند و نامۆژگاریه له چیرۆکه کانیا ن .

پ۹۳: ناوی چه ند پیغه مبه ر هات له قورنآندا ؟

و: ناوی بیست و پینج (۲۵) پیغه مبه ر به جیا ناو براوه (ئاده م ، نوح ، ئیدریس ،
هود ، صالح ، ابراهیم ، ئیسماعیل ، ئیسحاق ، یه عقوب ، یوسف ، لوط ، شوعه یب ،
یونس ، موسا ، هارون ، ئیلیاس ، زه که ریا ، یه حیا ، الیسع ، ذالکفل ، داود ،
سوله یمان ، ئه یوب ، عیسا ، محمد و ناوی الاسباط به کۆمه ل براوه) .

پ۹۴: (اَلْوَالِعِزْم) له پیغه مبه راندا کامانه ن ؟

و: پینج (۵) پیغه مبه رن به لگه شمان نه م ئایه ته یه ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ
وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ الاحزاب: ۷ . واته : (له کاتیکدا

په یماننی گه یاندنی په کتا په رستی و بانگه وازمان له پیغه مبهران وه رگرت ، په یمانمان له تق و نوح و ئیبراهیم و موسا و عیسا ش وه رگرتووه) .

پا ۹۵: یه که م پیغه مبهر کئی بوو ؟

و: یه که م پیغه مبهر پاش ئه وه ی خیلاف دروستبووه نوح پیغه مبهر بووه (علیه الصلاة و السلام) خوی گه وره ده فه رمویت : ﴿ إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّنَ مِنْ بَعْدِهِ ﴾ النساء: ۱۶۳ . واته : (ئیمه نیگامان بۆ ناردوویت هر چۆن نیگامان نارد بۆ نوح پیغه مبهر و پیغه مبهرانی دوا ی ئه ویش) .

پا ۹۶: ئیختلاف چ کاتیك رویداوه ؟

و: ابن عباس ده لیت : (له نئیوان پیغه مبهر ئاده م و نوح ده سه ده خه لکی ژیاوه که مه موویان له سه ر یه ک شه ر یعت و به رنامه ی راستی خوا بوون ، پاشان ئیختلافیان تیدا دروست بووه و لایان دا له ریگه ی راست) خوی گه وره ده فه رمویت : ﴿ فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ ﴾ البقرة: ۲۱۳ .

واته : (خوی گه وره پیغه مبهرانی ناردووه که مژده دهرین و ترسینه رین) .

پا ۹۷: کئی کوتا پیغه مبهره ؟

و: محمد کوتا پیغه مبهره و پاش ئه و پیغه مبهری تر نایه ت .

پ ۹۸: به لگه چی یه نه سه ر نه وه ی که محمد کوتا پیغه مبه ره (ﷺ) ؟

و: نه م نایه ته به لگه یه ﴿ مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَرَ النَّبِيِّنَ ﴾ الاحزاب: ۴۰ .

واته : (محمد باوکی هیچ کهس له نیوه نیبه به لکو پیغه مبه ری خواجه و دوامه مین پیغه مبه ریشه) .

پیغه مبه ریش به علی کوری نه بو تالیب (خوی لی پازی بیت) ده فه رمویت : (الا ترضی ان تكون بمنزلة هارون من موسى الا انه لا نبي بعدي) ئیمامی بوخاری ریوایه تی کردووه ، واته : (ئایا پازی نایبیت تو بو من وه ک هارون و ابیت بو موسا ، به لّام فه رمانی خواجه و تازه پاش من پیغه مبه ر نایه ت) .

پ ۹۹: (محمد) به چ شتیک تاییه ت مه ند بووه به سه ر پیغه مبه رانی تر دا ؟

و: پیغه مبه ر (ﷺ) به کومه ئیک سیفه ت تاییه تمه ند بووه که له پیغه مبه رانی تر دا نه بووه ، له فه رموده یه کی صحیحا هاتووه . (أعطیت خمسا لم يعطين أحد قبلي نصرت بالرعب مسيرة شهر وجعلت لي الارض مسجدا و طهورا وأیما رجل من امتي أدركته الصلاة فليصل و أحلت لي الغنائم ولم يحل لأحد و أعطيت الشفاعة كان النبي يبعث الى قومه خاصة وبعثت الى الناس عامة) ئیمام بوخاری ریوایه تی کردووه .

واته : (پینج شتم پی دراوه به هیچ پیغه مبه ریک له پیش منه وه نه دراوه ، سه رخراوم و پشتگیری کراوم به ترس خستنه دلّی دوژمن له دوری یه ک مانگی زه ویم بو کراوه به جیکا سوچه و خاوین که ره وه ، هه رکه سیکتان له هه ر شوینیک بو نوئز هاته پیشه وه با نوئز بکات ، غه نیمه تی شه یم بو حه لال کراوه که بو کهسی تر له پیش

منه وه حه لالّ نه بووه ، شه فاعه تی رۆژی دوایم پیّ دراوه ، وه هه موو پیغه مبه ریک ته نها بۆ نه ته وه که ی خۆی نیژدراوه ته نها من نه بیّت نیژدراوم بۆ هه موو خه لکی به گشتی) .

پا ۱۰۰: موعجیزه ی پیغه مبه ران چی یه ؟

و: موعجیزه کاریکی به دهر له ده سه لّات و سنوری ئاسایی مرۆفه که کئی بهر کئی ناکریت . موعجیزه ش هه یه ههستی پیّ ده کریت به چاو یان به گوی .. وه ک ده رچوونی وشتره که ی پیغه مبه ر (صالح) علیه السلام له بهرده که ، یان گۆچانه که ی پیغه مبه ر (موسی) که ده بوویه مار ، و قسه کردنی بیّ گیانه کان ، یان موعجیزه مه عنهویه و به عه قلّ ههستی پیّ ده کریت وه ک ناردنی قورئان .

پیغه مبه ر (ﷺ) له هه ردوو جۆره که موعجیزه ی هه بووه ، له وانه ش : لهت بوونی مانگ ، و هاواری بنه دار خورماکه ، و ده رچوونی ئاو له نیوان په نجه ی پیغه مبه ردا (ﷺ) ، و قسه کردنی باسکی مه ره که که زه هری پیوه کرابوو بۆی ، و ته سبیحاتی خواردن ، که نه مانه هه موویان فه رمووده ی سه حیحیان له سه ره ، هاوه لانی پیغه مبه ر (ﷺ) به چاوی خۆیان بینویانن ، به لّام له گه لّ نه مانی کاته که یان موعجیزه که نامینیت و کاتیه و هه ر بۆ ئه و سه رده مه یه ، به لّام موعجیزه یه ک بهرده وام بیّت و نیشانه گرنه گه کانی رۆژ به رۆژ چاکتر پوون بیته وه موعجیزه ی قورئانه که هه موو عه قلان و زانایانی سه رسام کردوو هه یچ که س و توانایه ک ناتوانیت یه ک ئایهت وه ک قورئان دابنیت : ﴿لَا يَأْتِيهِ الْبَطْلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ﴾ فصلت: ۴۲ .

واته : (هیچ ناحه قی و نادروستی و نا ته واویه کی تیدا به دی ناکریت له هیچ لایه که وه نه به زیاد کردن و نه به کم کردن ، و به هیچ ریگه یه ک ناتوانریت ره خنه یه کی تیدا به دی بکریت نیردراوی زاتیکه که خاوه نی حکمهت و دانایی یه و شایه نی سوپاس و ستایشه) .

بپا ۱۰۱: به لگه ی معجیزه بوونی قورئان چی یه ؟

و: به لگه له سه ره وه قورئان له ماوه ی ۲۳ سالدا دابه زیوه و داوای له هه موو کردوه که له وینه ی قورئان دابنن .

یه که م جار داوای لی کردن که وینه ی قورئان به وننه وه ﴿ فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴾ طوز: ۳۴ . واته : (نه گهر نه وان راست ده که ن ده با فه رمایشتیکی تاوا وه ک قورئان به نین) .

پاشان داوای لی کردن ده سورهت وه ک قورئان به وننه وه ﴿ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ مُمْفَرَّاتٍ ﴾ هود: ۱۳ .

واته : (بللی نه ی محمد نه گهر ده توانن ده سوره تی وینه ی نه م قورئانه به وننه وه نه گهر توانایان هه یه) . پاشان توند تر به رانبه ریان وه ستاو داوای یه ک سوره تی لی کردن ﴿ قُلْ فَأْتُوا بِسُوْرٍ مِّثْلِهِ ﴾ یونس: ۳۸ .

واته : (بللی نه ی محمد نه گهر راست ده که ن ئیوه ش یه ک سورهت وه ک قورئان دارین) ، هه رچه نده هه ولیان داو خو یان کو کرده وه و پشتگیری یه کتریان کرد نه یان توانی پاشان خوی گه وره ناگاداری کردن که نه یان توانی و پاشانیش ناتوانن ،

له وینه‌ی قورئان دابنن ، ﴿ قُلْ لَّيْنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَيَّ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَتْ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴾ الأسراء : ۸۸ .
 واته : (بلنئ نه‌ی محمد نه‌گه‌ر هه‌موو مرؤفه‌کان و جنؤکه‌کان کؤبینه‌وه بؤ نه‌وه‌ی له وینه‌ی نه‌م قورئانه‌ دا بریژن ناتوانن کاری وا بکن هه‌رچه‌نده پشتگیر و هاوکاری به‌کتریش بن) .

پ۱۰۲: به‌لگه‌ی نیمان هینان به‌رؤژی دواایی چی یه ؟

و: خوای گه‌وره ده‌فهرمویت : ﴿ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ
 الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴾ النساء : ۱۳۶ واته : (نه‌وه‌ی بی برواییت به‌خوای
 فریشته‌کان و کتیبه‌ ناسمانیه‌کان و پیغه‌مبه‌ران و رؤژی دواایی ، نه‌وه‌ گومرپابوه و
 توشی سه‌ر لیشیوانیکی خراپ هاتوه) ، پیغه‌مبه‌ریش (ﷺ) له کاتیگدا جوبرئیل
 پرسپاری لئ کرد سه‌باره‌ت به‌ نیمان فهرمووی : (أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ
 وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدْرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ) نیمام بوخاری و موسلیم ریوایه‌تیان کردوه .
 واته : (نیمان نه‌وه‌یه که بروات هه‌بیئت به‌خوای فریشته‌کان و کتیبه‌ ناسمانیه‌کان و
 پیغه‌مبه‌ران و رؤژی دواایی و قه‌ده‌ر به‌ (خیر و شه‌ریه‌وه) .

پ۱۰۳: مه‌به‌ست له نیمان هینان به‌رؤژی دواایی چی یه و چی ده‌گریتته‌وه ؟

و: مه‌به‌ست پیی برواهیتانیکی یه‌قینی یه که رؤژی قیامت هه‌یه و دیته‌ پیئشه‌وه و
 پروو ده‌دات و برواهیتانیش به‌قیامت ، برواهیتان به‌نیشانه‌کانی نزیک بوونه‌وه‌ی
 قیامت ، نیشانه‌ بچوکه‌کان و گه‌وره‌کان ده‌گریتته‌وه ، هه‌روه‌ها برواهیتان به‌بونی
 سزای قه‌بر و خؤشی و ناخؤشیه‌کان ، ماوه‌ی به‌رزخ و فو کردن به‌صوردا و هاتنه

دوره وهی مرقه کان له له گورکانیان و وهستان بۆ چاوه پری کردنی حوکمی خوا و بلا و کردنه وهی نامه کان و دانانی ته رازوو هه موئه مانه ده گریته وه ، پیویسته پرومان پییان هه بیته و له هه مان کاتیشدا هه ندیک شتی تریش هه یه که له قورئاندا یان له فهرموده ی سه حیددا هاتوو که له قیامه تدا هه یه ده بیته پروای پی بهینین وه ک بوونی پردی (سراط) و بوونی حه وزی که سه ر و شه فاعه ت و دۆزه خ و به هه شت و سه یرکردنی پروی خوا و مو حاسه به کردن .. هتد ، ئه مانه ده بیته پروای ته واومان به بو نیان و بینینیان هه بیته .

پا؛ ۱۰: نایا که س دهرانیته قیامه ت که ی رووده دات ؟

و: هاتنی قیامه ت به کیکه له زانیاریه غه یبی یه کان که خوا له لای خۆی هیشتویه تی یه وه وه هیه یه کیکه له دروست کراوه کانی نایزانیته وه ک له قورئاندا باسی کردوو ه : ﴿سَأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمُ إِلَّا بَغْلَةً﴾ الأعراف: ۱۸۷ .

واته : (ئه ی محمد پرسپاری لێ ده که ن دهریاره ی کاتی به رپا بوونی قیامه ت تۆش بلێ ئه و زانیاری یه ته نها له لای خوا یه و که س لێ ی به ناگا نی یه و ناشکراشی ناکات بۆ که س و ته نها له لای خۆیه تی و قیامه تیش زۆر گرانه له سه ر ئاسمانه کان و زه وی و هاتنه که شی به کوتوله ناکاوه) .

پیغه مبه ریش (ﷺ) له کاتی که دا جو برئیل لیتی پرسی که که ی قیامه ت رووده دات ، ئه ویش فه رمووی (ما المسؤل عنها بأعلم من السائل) ئیمام بوخاری پروایه تی کردوو ه .

واته : (ئه وه ی پرسپاری لێ کراوه شاره زاتر نی یه له وه ی که پرسپاری ده کات) .

پا ۱۰۵: نمونه نیشانه کانی قیامت له قورئاندا کامهیه ؟

و: نمونه زقون له وانهش له قورئاندا باس کراوه

﴿هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا﴾
الأنعام: ۱۰۸ .

واته : (با بی بروایان چاوه ری بن و بزائن که له قیامتدا هه لوئستیان چی ده بیته کاتیك فریشته کان یان خوی گه وره خوی دیته لایان بۆ موحاسه به کردن و سزادانیان یان چاوه پروانی هاتنی هه ندیک له نیشانه کانی قیامت ده کهن ، هیچ نه فسیک ئیمان سوودی بی ناگه یه نیت ، نه گه ره پیش له و کاته دائیمانی نه هینابیت یان کرده وه ی چاکی هاو ری له گه ل ئیمان که یدا نه نجام نه دابیت) .

﴿وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ﴾ النمل: ۸۲ . واته : (کاتیك بریاری به رپابوونی قیامت درا و کاته که ی نیک بوویه وه زینده وه ریک له زهوی دهرده هینین قسه یان له گه لدا بکات و ناگاداریان بکاته وه که زقوبه ی خه لکی بروایان به به لگه کانی گه وره یی خوا نه بووه) .

﴿حَتَّىٰ إِذَا فُجِّعَتْ فَأَجْحُجُّ وَمَأْجُجُجٌ وَهُمْ مِّنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ﴾ الأنبياء: ۹۶
واته : (دونیا به رده وام ده بیته تا نه و کاته ی) تیره ی یه نجوج و مه نجوج به ربه سته که ی (ذوالقرنین) یان بۆ ده کریته وه و دینه دهر وه و نه و کاته له هه موو به رزایه که وه لیشاو دین و په یدا ده بن و به خیرای دهرقون بۆ به رپا کردنی خراپه) .

﴿فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ﴾ الدخان: ۱۰ .

واته : (چاوه پئی بکن پوژیک دووکه لئیکی ناشکرا به رده م ناسمان ده گریّت)

﴿يَأْتِيهَا النَّاسُ آتِقُوا رَبَّكُمْ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ﴾ الحج: ۱ .

واته : (ئە ی خه لکینه له خوا بترسن و بزائن بومه له رزه ی پوژی قیامت زور ترسناک و گه وره یه) .

ئە و فەرموودانه ی که له سه ر هاتنه دهره وه ی یه ئجوج و مه ئجوج و دهرکه وتنی دووکه ل و هه لکردنی ئە و نه سیمه نه رمه ی ده بیته هۆی مردنی موسلمانان و دهرکه وتنی ئاگر و نقوم بوون له زه ویدا . ئە و فەرموودانه ش ئیمام بوخاری و موسلیم پیوایه تیان کردوون ، وهک : (لاتقوم الساعة حتى تطلع الشمس من مغربها) ئیمام بوخاری و موسلیم پیوایه تیان کردوو ، واته : (قیامت هه لئاستیت تا پوژ له پوژئاوا هه لئیه ت) .

پ ۱۰۶: نمونه ی نیشانه کانی قیامت له سوننه تدا کامه یه ؟

و: هه له اتنی پوژ له پوژئاوا وه دهرکه وتنی ده جال و دابه زینی (عسی) پیغه مبه ر علیه السلام و جهنگه گه وره کان هاتوو .

پ ۱۰۷: به لگه چی یه له سه ر بره واینان به مردن ؟

و: خوائ گه وره ده فەرمویت : ﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ آل عمران: ۱۸۵ .

واته : (هه موو نه فسئیک ده بیته بمریت و ناره حه تی مردن بچیزیتو ته نها له قیامتدا پاداشت و حه قی خوتان به ته واوی وه رده گرن)

﴿وَمَا جَعَلْنَا لِشَرٍِّ مِّنْ قَبْلِكَ الْخَلْدَ أَفَإِنَّ مَتَّ فَهُمْ الْخَالِدُونَ﴾ الأنبياء: ۳۴ .

واته : (ئیمه پیش تو ژیا نی همیشه یمان به که س نه به خشویه ، ئایا نگه ر تو بمری نه و خه لکه ژیا نی همیشه یی ده باته سه ر ؟) .

﴿ إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴾ الزمر: ۳۰ .

واته : (ئه ی محمد تو سه ره نه نجام ده مریت و ئه وانیش ده مرن) .

پینغه مبه ریش (ﷺ) فه رموده ی هه یه له سه ر مردن جگه له وه ش مه سه له ی مردن بووداویکه هه موو که سیک ده ییینیت و ههستی پی دهکات و یه قینی هه یه که دیت به سه ر خویدا به لām بروا نه هینان به مردن و بووداوه کانی ته نها پیشه ی که سانیکه که خویمان به گه وره ده گرن و دزایه تی نیسلام ده کن ، وه ده بیت بروامان و ابیت که هه ر شتیک ده مریت یان ده کوریت به هه ر هویه که وه بیت ، ئه جه لی خو ی هاتوو ه و هه یچ کات زیاد ناروات و که م ناکات و خوا کاتیکه دیاری کردوو ه و له و کاته دا گیان له ده ست ده دات وه ک خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿ كُلُّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ﴾ الرعد: ۲ .

واته : (هه موو شتیک بی وچان له کاری خویدا یه تا کاتی دیاری کراوی خو ی)

وه هه روه ها ده فه رمویت : ﴿ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴾ الأعراف: ۳۴ .

واته : (نه ته وه کان یان مروقه کان ته مه نتان سنورداره هه رکاتیکه بوژیان ته واو بوو ساتیک دواناخریت) .

پا ۱۰۸: به لگه چی یه له قورنانداندا له سهر سزای قهبر و بوونی خوُشی و ناخوُشی له قه بردا ؟

و: به لگه مان ئەم چەند ئایەتە یە کە خوا دەفەر موویت : ﴿كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ المؤمنون: ۱۰۰ .

واته : (نه خیر نه وه قسه یه که و نه و بو خۆی ده یلئیت ده بیت چاوه رپی بیت له جیهانی به رزه خ تا کاتی زیندوو بوونه وه) ، ﴿وَحَاقَ يثَالِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ﴿٤٥﴾ النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ﴾ غافر: ۴۶

واته : (دارو دهسته ی فیرعه ون توُشی سزایه کی سهخت ده بن ، ئاگری دۆزه خ به یانیان و ئیواران نیشانیان ده دریت (ئه مه له کاتی مردن تا کاتی زیندوو بوونه وه) وه کاتیک قیامت هه لده ستیت فه رمان ده دریت که دهسته و تا قمی فیرعه ون بخه نه خراپترین سزاوه) .

﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾ ابراهیم: ۲۷ واته : (بی گومان خوی گه وره ئیمانداران پایه دار و جیگیر ده کات له سهر گوفتاری به جی و پاست له ژبانی دونیادا و له سه ره مرگ و قیامه تدا) .

پا ۱۰۹: به لگه ی بوونی سزای قهبر وه بوونی خوُشی و ناخوُشی له سوُنه تدا چی یه ؟
و: له سه ربوونی سزاو خوُشی قهبر زیاتر له شهست فه رمووده ی سه حیح هه یه که دلنیا یی و یه قین دروست ده کات که له قه بردا مو سلمان خوُشی ده بینیت و تئیدا

دهژی تا پۆژی زیندوو بوونه وه ، له و فهرموودانهش : (إن أحدكم إذا مات عرض عليه مقعده بالغداة والعشي إن كان من أهل الجنة ، وإن كان من أهل النار فمن أهل النار يقال هذا مقعدك حتى يبعثك الله يوم القيامة) ئیمام بوخاری و موسلیم ریوایه تیان کردوه .

واته : (بئ گومان ئه گهر به کیتکتان مرد ئه و شوینی خۆی له قیامه تدا به یانیان و ئیواران نیشان ده دریت ئه گهر له به هه شتیه کان بوو ئه و به هه شتی نیشان ده دریت ئه گهر له دۆزه خیه کان بوو دۆزه خی نیشان ده دریت پئی ده وتریت ئه وه شوینه که ته تا خوا زیندوو ده کاته وه له قیامه تدا) ههروه ها جاریکیان پیغه مبه ر (ﷺ) پۆشته دهروه له کاتی کدا خۆر ئاوا بوو بوو ده نگیکی بیست فهرموی : (یهود تعذب فی قبورها) ئیمام بوخاری و موسلیم ریوایه تیان کردوه .

واته : (ئه وه دهنگی جوله که یه و له گۆره که یدا سزا ده دریت) .

پ ١١٠ : به ئگهی زیندوو بوونه وه چی یه له گۆره کان ؟

و : خوی گه وه ده فهرمویت : ﴿ وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي

الْقُبُورِ ﴾ الحج : ٧ .

واته : (دئیا بن خوا زاتی که حقه و بئ گومان زۆر به ئاسانی مردوان زیندوو ده کاته وه ، و پهروه ردگار دهسته لاتی به سه ره موو شتی کدا هه یه قیامه تیش هه ره پها ده بیته و هیچ گومانیکیش له وه دا نی یه و خوی گه وره ش ئه وان ه ی له ناو گۆره کان دان هه موویان زیندوو ده کاته وه و ده یان هینیتته دهروه .

﴿أَوْلَتْ رِ الْإِنْسَانَ أَنَا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ﴿٧٧﴾ وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ، قَالَ مَنْ يُعْجِبُ الْعِظَمَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٨﴾ قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾
یس: ۷۷-۷۹ .

واته : (ئایا ئاده میزاد نابینئی که ئیتمه دروستمان کردووه له قه تره ئاو یکی قیزه ون که چی ده بیته دورثمنیکی ئاشکرا و دزایه تیمان ده کات نمونه مان بۆ دینیتته وه و دروست کردنی خۆی له یاد چوووه ، ده لئیت کئی ئه م ئیسقانا نه زیندوو ده کاته وه له کاتی کدا پواوه ، ئه ی محمد تۆش بلئی ئه و زاته زیندوو یان ده کاته وه که یه که م جار خولقاندوو یه تی که هر بوونی نه بووه به لّام دروستی کردوون) .

پا ۱۱۱: حوکمی ئه و که سه ی زیندوو یونه وه به درۆ ده زانیئت چی یه ؟

و: ئه و که سه کافره به خواو به کتیبه کانی خواو پیغه مبه ران و له ئیسلام ده رچوووه ، وه ک خوای گه وره ده فه رمو یئت : ﴿زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَن لَّنْ يَبْعَثُوا قُلَّ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ مُمَّ لِنَبْتُونَ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَىٰ اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ التغابن: ۷ .

واته : (ئه وانه ی کافر و بئ بروان وا گومان ده به ن هه رگیز زیندوو ناکرینه وه پیتیان بلئی وانی یه و سویند به په روه ردگارم زیندوو ده کرینه وه پاشان ئاگادار ده کرینه وه له هه ر کار و گوفتاریک به ئه نجامیان گه یاندوووه و ئه وه ش له لای خوا زۆر ئاسانه) .
پیغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمو یئت : له فه رمووده یه کی قودسیدا خوای بالا ده ست ده فه رمو یئت : (کذبني ابن آدم ولم يكن له ذلك وشتمني ولم يكن له ذلك فأما تكذيبه إياي فقله لن يعيدني كما بدأني وليس أول الخلق بأهون علي من إعادته و أما شتمه إياي فقله إتخذ الله ولدا ، و أنا الاحد الصمد لم ألد ولم أولد ولم يكن لي كفواً احد) ئیمام بوخاری پیوا یه تی کردووه . واته : (نه وه ی ئاده م به درۆی خسته وه که بۆی

نی یه ئه وه بکات ، وه قسه ی پی ووتوم که بوی نی یه ئه وه بکات ، به درۆ خستنه وه م ئه وه یه که مرۆقه کان ده لێن خوا دهسته لاتی نی یه ئیمه زیندوو بکاته وه به و جوهری که دروست بووین به مه رجیک زیندوو کردنه وه یان ئاسانتره له دروست کردن له کاتی که هیج بوونیان نه بووه ، وه قسه پیوتنیشم ئه وه یه که من کوپم هه بیته ، من تاك و ته نهام ، نه له کهس بووم و نه کهسیشم لی بووه . وه هیج هاو شیوه و هاوتاو هاو ویتنه نییه نه له زات و نه له سیفاتدا) .

پ ١١٢ : به لگه ی فوکردن به کهرنا (صور) دا چی یه و چهند جار فوی پیدا ده کریت ؟
و : دوو فوکردن هه یه به صوردا و فوکردنی یه کهم بۆ له ناو چوونی مرۆقه کانه و فوکردنی دووهم بۆ زیندوو بونه وه یه ، وه که له قورئاندا هاتوه : ﴿ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَى فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴾ الزمر: ٦٨ .

واته : (کاتیک فوده کریت به صوردا هه رچی له ئاسمانه کان و گۆی زه ویدا بیته ده ست به جی ده مریت مه گه ر بۆ ئه وه ی خوا خو ی وستی له سه ر نه بیته ، له پاشان فوویه کی تری پیدا ده کریت وه هه ر هه موو مردوو ان زیندوو ده بنه وه و ده ست به جی به پیوه ن و چاوه رین) .

هه روه ها له فه رمووده یه کی سه حیحا هاتوه که پیغه مبه ر ده فه رمویت : (ثم ینفخ فی الصور فلا یسمعه أحد الا أصغی لیتا ورفع لیتا قال و أول من یسمعه رجل یلوط حوض ابله قال فیصعق ویصعق الناس ، ثم یرسل الله أو قال : ینزل الله مطرا كأنه الطل أو قال الظل (شعبة الشاک) فتنتب منه أجاد الناس ثم ینفخ فیهِ اُخری فإذا هم قیام ینظرون) ئیمام موسلیم ریوایه تی کردوه . واته : (له پاشاندا فوده کریت به

که په نادا هر کهس گوی ی لیبیت لاملی خوار ده کاته وه به رزی ده کاتوه وه
 فه رموی به کهم که سیک که گوی ی لیده بیت گزله ئاوی وشتره کانی چاک ده کات ،
 ئو دهمریت و هه موو خه لکیش دهمرن پاشان خوای گوره بارانیک ده نیریت له
 وینه ی سیبهره یان له وینه ی ئو بارانه یه که له پوژیکه هه تاودا ده باریت ، به
 بارانه له شه به هیزه کانی خه لکی ده پوخته وه ، له پاشاندا جاریکه تر فوو ده کریته وه
 به که په نادا هه موو مه ردوم به پیوه راده وهستن و چاویان ئه بله ق بووه) .

پا ۱۱۳: سیفه تی حه شر^۱ چونه له قورئاندا ؟

و: سیفه ت و باسی مه حشر زور و جزا و جوره له قورئاندا نمونه ش : ﴿وَلَقَدْ
 جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ الأنعام: ۹۴ .
 واته : (به تاك و ته نه یه گه رانه وه بو لامان هه ر چون به کهم جار به تاك و پوت و
 قوتی دروستمان کردون) .

﴿وَحَشَرْنَاهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا﴾ الكهف: ۴۷ . واته : (هه موو مروقه کان
 کۆده که ینه وه بو حه شر و که سیان به جئ ناهیلین) .

﴿يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفْدًا﴾ ﴿۸۵﴾ وَسَوْفَ الْمُجْرِمِينَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَرِدًا ﴿۸۶﴾
 مریم: ۸۵-۸۶ .

واته : (پوژیک دیت که به سواری خواناسان بو لای خوا به پئ ده که ون و تاوان باران
 و خرابه کارانیش به په له و تینویه تی راوده نیین بو ناو دۆزه خ) .

^۱ (حشر) له زمانی عه ره ببیدا به مانای کۆکردنه وه و پیکه وه نان دیت . وه (یوم الحشر) بریتی به له پۆژی
 کۆکردنه وه و کۆمه ل بوونی خه لکی و پیکه وه نانیا ن له شویننیکدا .

﴿يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ، وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا﴾
 طه: ۱۰۸ . واته : (له و پۆزه‌دا هه‌موو خه‌لکی شوین جارده‌ری لای خوا ده‌که‌ون و
 که‌س ناتوانیت سه‌رپیچی بکات هه‌موو خه‌لکی له ترسی خوا به نزمی قسه ده‌که‌ن و
 ته‌ن‌ها چ‌رپه چ‌رپ نه‌بی‌ت هیچ نابیستیت) .

﴿وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ﴾ الأساء: ۹۷ . واته : (نه‌و جۆره که‌سانه‌ی
 خوا نه‌ناس بوون له قیامه‌تدا له‌سه‌ر پوو‌خساریان حه‌شر ده‌کرین و به‌ره و دۆزه‌خ
 ده‌برین) .

پا‌پ‌۱۱۴: سیفه‌تی حه‌شر له سوننه‌تدا چۆنه‌ ؟

و: پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) ده‌فه‌رمویت : (يحشر الناس على ثلاث طرائق راغبين راهبين
 وإثنان على بعير ، و ثلاثة على بعير وعشرة على بعير ونحشر بغيتهم النار تقيل معهم
 حيث قالوا ، تقيل معهم حيث قالوا وتصبح معهم حيث أصبحوا وتمسى معهم حيث
 أمسوا) ئیمام بوخاری وموسلیم ریوایه‌تیا‌ن کردوه . واته : (خه‌لکی پا‌پ‌یچ ته‌کرین
 بۆ ساحه‌ی مه‌حشر له‌سه‌ر سێ شی‌واز به‌ خو‌شی و ناخو‌شیه‌وه هه‌یا‌نه دوو دوو
 له‌سه‌ر ووشت‌ریک ، یا‌ن سێ سێ له‌سه‌ر ووشت‌ریک یا‌ن چوار چوار له‌سه‌ر ووشت‌ریک یا‌ن
 ده‌ ده‌ له‌سه‌ر ووشت‌ریک ، نه‌واتی تریان پا‌پ‌یچ ده‌کرین بۆ ناو ئاگر ، له‌گه‌ل پا‌ل که‌وتن
 و ئیسراحه‌تدا له‌گه‌ل‌یا‌ندا‌یه به‌یا‌نی ده‌که‌نه‌وه یا‌ن ئی‌واره ده‌که‌نه‌وه ئاگر له‌ گه‌ل‌یا‌ندا
 یه و ل‌یا‌ن نا بریت یا‌ن ل‌یا‌ن دوورناکه‌ویته‌وه) .

له‌ فه‌رمووده‌یه‌کی تر‌دا هاتوه‌ه : (أن رجلا قال يا نبي الله كيف يحشر الكافر على
 وجهه ؟ ، قال : ليس الذي أمشاه على الرجلين في الدنيا قادرا على أن يمشيه على
 وجه يوم القيامة) ئیمام بوخاری وموسلیم ریوایه‌تیا‌ن کردوه . واته : (پیاویک

۲۲۲ پرسپارو وه لأم دهر باره دی بیروبا وهری نیسلامی

ووتی به پیغه مبه ر (ﷺ) نهی پیغه مبه ری خوا چون بی بروایان له قیامه تدا له سه ر
پوو حه شر ده کرین ، پیغه مبه ر (ﷺ) فه رمووی ئایا نه وه ی توانای داوه تی که له سه ر
پیته کانی بروت له دونیادا به تواناشه که وای لی بکات له سه ر مووی چاوی بروت و
ریبکات) ، له فه رمووده یه کی دیکه شدا هاته ووه : (إنکم محشورون حفاة عراة غرلا
كما بدأنا أول خلق نعيده أن أول الخلائق یکسی يوم القيامة ابراهیم) ئیمام بوخاری
وموسلم پیوایه تیان کردوه .

واته : (ئیوه حه شر ده کرین به پی ی پته تی و به بروت و قوتی و به خه ته نه کراوی ،
هه رچون یه که م جار دروستمان کردون زیندووتان ده که ینه وه یه که م دروست کرا و
که پوشته بکریت پیغه مبه ر ابراهیمه (علیه الصلاة والسلام)) .

له سه ر فه رمووده ی سه ره وه عانیشه له پیغه مبه ر (ﷺ) ده پرس (یا رسول الله
الرجال والنساء ينظر بعضهم الى بعض ؟! فقال (الامر اشد من أن يهمهم ذلك)) .
ئیمام بوخاری پیوایه تی کردوه .

واته : (نهی پیغه مبه ر (ﷺ) ئایا له کاتی کدا پیاو ژن پووتن سهیری یه کتر ناکه ن ؟
پیغه مبه ر (ﷺ) فه رمووی : (ناره حه تی یه که زدر له وه قورس و گرانتیه که بایه خ
به وه بدهن) .

پ ۱۱۵: ئایا ویستگه (الموقف) چون باس کراوه له قورنانداندا ؟

و: ویستگه بریتی یه له کاتی چاوه پئی کردن پیش ده ست کردن به موحاسه به و

باش زیندووبونه وه ، خوی خاوه ن شکو ده فه رموویت : ﴿ وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ

عَنفَلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٤٣﴾

مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ ﴿٤٤﴾ ابراهیم: ۴۲-۴۳.

واته : (ئهی ئیمانداران وا گومان مه بن خوا بی ناگایه له کارو کرده وه ی سته مکاران، به لکو تۆله سه ندن له وانه دوا ده خات بو پۆژیک که چاوه کانیان نه بله ق ده بیّت و به په له و شپزه یی دین و سه ریان به رز کردۆته وه ، چاویان نه بله قه و ناتروکینن و دلّه پراوکیانه و دل و دهرونیان به تاله و هیچ حالی نابن) ، له ئایه تیکی دیکه دا ده فه رمویّت : ﴿يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أِذْنُ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا﴾ النبأ: ۲۸ . واته : (پۆژیک دیت که جو بره ئیل و فریشته کان به ریز ده وه ستن و ورته یان لیوه نایه ت و هیچ قسه ناکن مه گه ر نه وه یان که خوی گه وره مؤله تی بدات و قسه ی چاک و به جی بکات) ، له ئایه تیکی دیکه شدا ده فه رمویّت : ﴿وَأَنْذَرَهُمْ يَوْمَ الْأَزْفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَظْمِينَ مَّا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ﴾ غافر: ۱۸ ، واته : (ئهی محمد بیان ترسینه و به ناگایان بینه له و پۆژه نزیکه ی که پۆژی قیامه ته و دلّه کان له ترسان ده گه نه گه رویان و غه مگین و په ست و نارپه حه تن نه و کاته سته مکاران هیچ دۆست و پشتیوانیکیان نی به) .

له شوینیکی دیکه ی قورئاندا فه رموییه تی : ﴿فِي يَوْمٍ كَانَ مَقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ المعارج: ۴ . واته : (له پۆژیکدا که ماوه که ی په نجا هه زار سال ده خایه نیّت) .

یان ده فه رمویّت : ﴿سَنَفَعُ لَكُمْ أَيُّهُ التَّقْلَانِ﴾ الرحمن: ۲۱ . واته : (ئهی گرو ی جنۆکه و ئاده میزاد بی گومان بن به م نزیکانه لیتان ده پرسینه وه و دادگایان ده که یین) .

پ ۱۱۶: سیفه تی موقف له سوننه تدا چۆنه باس کراوه ؟

و؛ پیغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمویّت : (یفرق أحدهم فی رشحه الی انصاف أذنیه) ئیمام بوخاری و موسلیم ریوایه تیان کردوه . واته : (می وایان هه یه له عاره قی خۆیدا

۲۲۲ پرسپارو وهلام دهر باره ی بیرو باوهری نیسلامی

جسته سی داده پۆشی تا ده گاته گوئیکانی (ههروه ها دهفه رمویتی : (يعرق الناس يوم القيامة حتى يذهب عرقهم في الأرض سبعين ذراعا ويلجمهم حتى يبلغ أذانهم) ئیمام بوخاری وموسلم پر یوایه تیان کردوه . واته : (خه لکی عاره ق دهکات له پۆژی قیامه تدا هه تا عه ره قه که یان هه فتا بال ده پواته ناخی زهوی یه وه و پۆ ده چی و پاشان ئاستی عاره قه که یان به رز ده بیته وه تا ده گاته گوئی کانیان) .

پ ۱۱۷: سیفه تی پیشاندان (عرض) و حساب له قورئاندا چۆنه ؟

و: خوی گه وه دهفه رمویتی : ﴿يَوْمَئِذٍ نُّعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنكُمُ خَافِيَةٌ﴾ الحاقه: ۱۸ .
واته : (ئه و پۆژه ده برین بۆ به رده م دادگای هه ق و کاره کانتان پیشان ده دریت و هه چ شتیک له نهینی و شاراهه کانتان به په نهانی نامیننه وه) .

﴿وَعُرِضُوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا لَّقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ الكهف: ۴۸ ، واته : (ئه وان ریز ده کرین و ده مینرینه به رده م په روه ردگار خواش پینان دهفه رمویتی گه رانه وه بۆ لامان به پروت و قوتی و به تاک و ته نها هه روه ک چۆن له یه که م جاردا دروستمان کردن) .

پ ۱۱۸: ئایا سیفه تی پیشاندان (عرض) و حساب له سوننه تدا چۆنه ؟

و: پیغه مبه ر (ﷺ) دهفه رمویتی : (جاء بالكافر يوم القيامة فيقال له أريت لو كان لك مלא الأرض ذهباً كنت تفتدي به ؟ فيقول نعم : فيقال : قد سئلت ما هو أيسر من ذلك أن لا تشرك بي فأبیت الا الشرك) ئیمام بوخاری پر یوایه تی کردوه .

^{۱۱} (عرض) : به دوو مانا هاتوه : یه کیکیان گشتی یه بریتی یه له پیشاندان و ئاشکرا کردنی نامه ی کرده وه کان و دروستکاروه کان بۆ خویان ، هه چ شاراهه یه ک نامینتت ئه مه بۆ ئه وان یه که گفتو گو یان له گه ل بکریت و ئه وان هه که گفتو گو یان له گه ل نا کریت - مانای دووم بریتی یه له پیشاندانی تاوانی ئیمانداران و پاشان داپۆشینی و لیخۆشبوونیان .

واته : (کافر دههینریت له قیامه تدا و پیی دهوتریت ئایا ئه گهر به کیشی زهوی ئالتونت هه بویه دهت به خشی بۆ ئهوی بزگارت ببویه ده لیت به لئ ، پیی دهوتریت : له وه ئاسانترت داوات لی کرا که ئه ویش ئه وه یه شه ریک بۆ خوا قه رار نه دهیت به لَام هه ر سه رکه شیت کردوو شه ریکت بۆ خوا قه راردا) .

هه روه ها دهه رمویت : (ما منکم من أحد الا سیکلمه ربه لیس بینه و بینه ترجمان فینظر أیمن منه فلا یری الا ما قدم من عمله وینظر أشأم منه فلا یری الا ما قدم ، وینظر بین یدییه فلا یری الا النار تلقاء وجهه فاتقوا النار ولو بشق تمرة ولو بکلمة طيبة) ئیمام بوخاری وموسلم رپویه تیان کردوه . واته : (هه ریه کیک له ئیزه خوا قسه ی له گه ل ده کات و له نیوان خواو ئیوه دا ترجمان نی یه ، ئه و که سه سه یری لای راستی ده کات هیچ نابینیت ته نها ئه وه نه بیت که کردویه تی و پیشی خستوه بۆ قیامهت ، و سه یری لای چه پی ده کات هه ر ئه وه ده بینتی که ئه نجامی داوه ، و سه یری به رده می ده کات ئاگر ده بینتی ، به ره و پوی دیت خوتان له ئاگر بپاریزن ئه گه ر به له ته خورمایه کیش بیت یان به وته یه کی شیرین) .

پ ۱۱۹ : ئایا سیفه تی بلاو کردنه وه ی نامه ی کرده وه کان چونه له قورئاندا ؟

و : خوی به خشنده دهه رمویت : ﴿ وَكُلَّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَلْعَهُ فِي عُنُقِهِ ۚ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا ﴿۱۳﴾ أَقْرَأَ كَتَبَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ﴿۱۴﴾ ﴾
الأسراء: ۱۳-۱۴ .

واته : (نامه ی کرده وه ی هه رکه سه هه لئه واسین به گه ردنیانه وه له پوژی قیامه تیشدا کارنامه ی کرده وه کانی ده خه یه به رده ست به کراوه یی و ئاشکرا ئه و کات پی ی

ده و تریٔ نامه ی کرده وه کانت بخوینه وه و ته ماشای بکه ئیتر خؤ بریار بده به سه ر خؤ و ته نها خؤ به سه بریار دهر بیت به سه ر خؤ ته وه) .

هه روه ها ده فه رمویٔ : ﴿وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ﴾ التکویر : ۱۰ . واته : (کاتیک که نامه ی کرده وه کان والا ده کریٔ) ، ﴿وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يُبَوِّئُنَا مَالٍ هَذَا الْكِتَابِ لَا يَغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظِلُّمُ رَبُّكَ أَحَدًا﴾ الكهف : ۴۹ . واته : (نامه ی کرده وه کان داده نریٔ ده بینن بیٔ بریوایان دلّه پراوخیٔانه و ده لئین هاوار له ئیٔمه ئه م نامه و دؤسیه یه چی یه هه رچی وورد و درشته که کردومه انه تؤماری کردوهه ، هه رچیان کردوهه به تؤمار کراوی ئاماده یه و خوی گه وره سته م له که س ناکات) .

پ ۱۲۰ : به لگه ی بلاو کردنه وه ی نامه کان چی یه له سوننه تدا ؟

و : پیغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمویٔ : (یدنی المؤمن من ربه حتی یضع علیه کفه فیقرره بذنوبه تعرف ذنب کذا ؟ یقول : أعرف یقول رب أعرف مرتین ، فیقول سترتها فی الدنيا وأغفرها لك اليوم ثم تطوى صحيفة حسناته وأما الآخرون أو الکفار فینادی علیهم علی رؤوس الأشهاد . ﴿هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَيَّ رَبِّهِمْ﴾ هود : ۱۸ . واته : (ئیماندار له خوا نزیک ده کریٔته وه هه تا ده چیٔته پالی و ئیعترافی پیٔ ده کات به تاوانه کانی پیٔ ی ده لئیت ئه و گونا هه ت ده زانیت ؟) ئیمام بوخاری وموسلم بریوایه تیان کردوهه .

ئه ویش ده لئیت به لئٔ : دووچار ده لئیت به لئٔ خویه ده یزانم ، خوی گه وره ش ده فه رمویٔ له دوونیا دا بؤم داپوشیت و له قیامه تیشدا لئٔ ده بورم ، پاشان نامه ی

چاکه کانی ده پیچریتته وه ، به لآم ئه وانه ی بی بیوان له بهردهم هه موو مروقه کاندای جاپیان ده دریت و ئاشکرا ده کرین که ئه وانه بوون درویان به ده م خواوه هه لده به ست) .

پا ۱۲۱: به لگه ی ته رازوو چی یه له قورئاندا و شیوازی کیشانه له قیامه تدا چۆنه ؟
 و: خوی گه وره ده فه رمویت : ﴿ وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَىٰ بِنَا حَسِيبِينَ ﴾
 الأنبياء: ۴۷ . واته : (ئیمه ته رازووی پاست و دروست له پۆژی قیامه تدا داده نین وه هیچ که سیک ستمی لی ناکریت ئه گه به قه ده ر تزوه خه رته له یه ک چاکه یان خراپه ی هه بیته ده یخه ینه روو وته نها ئیمه ش به سین بو ئه وه به ووردی حساب بکه ین) .

﴿ وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾ (۸) وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ﴿۹﴾ الأعراف: ۸-۹ .
 واته : (له پۆژی قیامه تدا به ته رازووی پاست و دروست کردار و گوفتارتان ده کیشریت ، ئه وانه ی له ته رازوودا چاکه و خیریان سوک بوو ئه وانه زه ره ره ندی هه ردوو دنیان و ئه وانه ستمکار بوون به به لگه کانی ئیمه) .

پا ۱۲۲: نایا به لگه ی ته رازوو کیشان چی یه له سوننه تدا ؟

و: پیغه مبه ر (ﷺ) سه باره ت (عبدالله کورپی مه سعود) فه رموی : (اتعجبون من دقة ساقیه و الذي نفسي بيده إنهما في الميزان أثقل من أحد) ئیمام ئه حمه د ریوایه تی کردووه . واته : (نایا سه رتان له لاوازی و باریکی قاچه کانی عبدالله ی کورپی

۲۲۲ پرسپارو وه لآم دهر باره ی بیروباوهری نیسلاهی

مه سعود سوور ده مینئی ، به و زاته ی گیانی منی به دهسته وه یه له ته رازووی قیامه تدا له کئیوی ئو خود قورسترن) .

(وانه لیوئی بالرجل العظیم السمین یوم القیامة لا یزن عندالله جناح بعوضه) ئیمام بوخاری وموسلیم ریوایه تیان کردووه . واته : (له پوژی قیامه تدا پیووی زور قه له و ده هینریت لای خوا کیشانه ی باله میشوله یه کی نی یه) .

پا ۱۲۳: به لگه ی بوونی پردی سیرات له قورئاندا چی یه ؟

و: خوی گه وره ده فه رمویت : ﴿وَمِنْ مِّنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا

﴿۷۱﴾ ثُمَّ نَجَّى الَّذِينَ اتَّقَوْا وَذَرَأُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثًّا ﴿۷۲﴾ مریم: ۷۱-۷۲ .

واته: (ئیوه ئه ی خه لگینه هه مووتان به سه ر دۆزه خدا تی ده پهرن وه ئه م پیشهاته کاریکی خوایی یه و له سه ر خوی بریاری داوه سه ر جی به جی ده کریت ، پاشان ئه وانه ش بزگار ده که ین که خوا ناس بوون و سه مکارانیش له دۆزه خدا به چوکدا دینین) .

پا ۱۲۴: به لگه ی بوونی پردی سیرات له سوئنه تدا چی یه ؟

و: فه رمووده ی زورن سه باره ت به پردی سیرات ، له وانه :-

(یوئی بالجسر فیجعل بین ظهري جهنم قلنا یا رسول الله وما الجسر ؟ قال : مدحضة مزلة علیه خطاطیف و کلالیب و حسكة مفلطحة لها شوكة عقیفا تكون بنجد یقال لها ، السعدان یمر المؤمن علیها کالبرق و کالریح و كأجاوید الخیل و الركاب . فناج مسلم و ناچ مخدوش و مکدوس فی نار جهنم حتی یمر آخرهم یسحب سحبا) ئیمام بوخاری وموسلیم ریوایه تیان کردووه . واته : (پردی سیرات ده هینریت و ده خریته سه ر دۆزه خ ، وتمان ئه ی پیغه مبه ر (ﷺ) پردی سیرات چی یه ؟ فه رمووی : پردیکی

لاواز کهر و زه لیلکه ره له ههردوو دیوه وه گیره و قولاپ و درکی پیوهیه - پان و بهرینه - درکیکی پیچاو پیچی ههیه که له ناوچهی نهجد دهرویت پیی دهوتریت (السعدان) موسلمان بهسه ریدا تیده په ریت بهوینهی بروسکه و بهوینهی با و بهوینهی روشتنی ئهسپی زور چاک وه بهروشتنی ئاسایی ، موسلمان ههیه پرزگاری ده بیت وه موسلمان ههیه بریندار ده بیت وه موسلمان ههیه تیدا هه لده گوزریت له ئاگری دوزه خدا تا کوتا موسلمان له دوزه خدا راده کیشریت و پرزگار ده کریت .
 ئه بو سعید ده گیزیته وه و ده لیت : (پیم گه یشتوو که پردی دوزه خ باریکتره له موو تیز تره له شمشیر) .

پا ۱۲۵: به لگهی توله سه ندنه وهی قیامهت له قورئاندا چی یه ؟

و: خوی گه وره دهه رمویت : ﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِقْطَلًا ذَرِيرًا وَإِنْ تَكُ حَسَنَةً يُضْعِفُهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ﴾ النساء: ۴۰ .

واته : (بن گومان خوا به قه ده ر گه ردیله یه ک ستم له ئاده میزاد ناکات خو ئه گه ر چاکه یه ک بکریت چه ند به رانبه ری ده کات و له لایه ن خو یه وه پاداشتی گه وره و بن سنور ده به خشیت) .

﴿ يَقَوْمٍ لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ يَضُرُّنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَىٰ وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّسَادِ ﴾ غافر: ۲۹ . واته : (بن گومان خوی گه وره دادوه ره ، له سه ر بنچینه ی حق و راستی دادگای مرقفه کان ئه نجام ده دات) . ﴿ يَعْلَمُ حَايَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ﴾ غافر: ۱۹ واته : (خوا به حق و راستی دادوه ری ده کات به لآم ئه وانه ی جگه له خوا هاواریان لیده که ن (ده یان په رستن) ناتوانن بریاری هیچ شتیک بدن به راستی هه ر خوا بیسه رو بینایه)

پا ۱۲۶: بەلگەى تۆلە سەندنە وەى قىيامەت لە سوننەتدا چى يە ؟
و: پېتەمبەر (ﷺ) دەفەرموئیت : (أول ما يقضى بين الناس في الدماء) ئىمام
بوخارى وموسليم رىوايەتيان کردووه .
واتە : (يەكەم شتیک که دادگایی لەسەر دەکریت لە قىيامەتدا لە نىوان خەلکى
مەسەلەى خوینە) .

هەروەها فەرموویەتى : (يخلص المؤمنون من النار فيجلسون على قنطرة بين الجنة و
النار فيقص لبعضهم من بعض مظالم كانت بينهم في الدنيا حتى إذا هذبوا ونقو أذن
لهم في دخول الجنة) ئىمام بوخارى رىوايەتى کردووه .
واتە : (ئىمانداران لە دۆزەخ دەردەهێنرێن و دادەنیشن لە (القنطرة) لەنىوان
بەهەشت و دۆزەخدا و پاشان مافەکانیان بۆ وەردەگیریتەو هەندىکیان لە
هەندىکیان بەهۆى ئەو سەتمانەى که لە نىوانیاندا رپویداوه لە دونیادا هەتا که پاک
بوونەو وەو خاوین کرانەو لە تاوان مۆلەتیان پى دەدریت که بپۆنە بەهەشتەو) .

پا ۱۲۷: بەلگە چى يە لەسەر بوونى حەوزى کهسەر لە قورئاندا ؟
و: خاوى گەورە دەفەرموئیت : ﴿إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ﴾ الكوثر: ۱ . واتە : (ئىمە
حەوزى کەوسەرمان بەخشى بە تۆ و تايبەتمان کردووه بە ئوممەتى محمد) (ﷺ) .

پا ۱۲۸: بەلگە و سېفەتى حەوزى کەوسەر لە سوننەتدا چى يە ؟
و: پېتەمبەر (ﷺ) دەفەرموئیت : (أنا فرطكم على الحوض) ئىمام بوخارى
وموسليم رىوايەتيان کردووه .
واتە : (من لە پيش هەمووتانەو ئەپۆمە سەر حەوزى کەوسەر) .

هروه ها ده فهرمویت : (حوضی مسیره شهر ماؤه ابیض من اللبن وریحه أطیب من المسك و کیزانه کنجوم السماء من شرب منه فلا یظلم أبداً) نیمام بوخاری وموسلیم ریوایه تیان کردووه . واته : (حهوزه که م به در پیژیایی یه ک مانگ ریگا رۆشتنه ئاوه که ی له شیر سپی ترو و بۆنه که ی له میسک خۆشتره و جامی ئاو خواردنه وه کانی له ژماره دا وه ک ئه سستی ره ی ئاسمان وایه ، ئه وه ی لئی بخواته وه ئیتر هه رگیز تینوی نابیت) .

هروه ها پیغه مبه ر (ﷺ) ده فهرمویت : (أتیت علی نهر حافتاه قباب اللؤلؤ المجوف فقلت ما هذا یا جبریل قال هذا الکوثر) نیمام بوخاری پیوایه تی کردووه . واته : (هاتمه سه ر پووباریک لیواره کانی بریتی بوو له گومه ز که به مرواری ئاو بۆش دروست کرابوو وتم به جو برئیل ئه مه چییه فهرمووی ئه مه حه وزی که وسه ره) .

پ ۱۲۹: به لگه ی بوونی به هه شت و دۆزه خ له قورئان و سوننه تدا چی یه ؟

و: خوی گه وده له قورئاندا ده فهرمویت : ﴿فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٤﴾ وَيَبْشِرَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اَنَّ لَهُمْ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ﴿البقرة: ۲۴-۲۵﴾ . واته : (له و ئاگره بترسن که سوته مه نی یه که ی مرووف و به رده و ناماده کراوه بۆ کافر و بی پروایان وه مژده بده به وانه ی موسلمانن و کاری چاک ده که ن که باخچه یان بۆ ناماده کراوه و به ژیرییدا پووباری تی ده په پیت) .

پیغه مبه ر (ﷺ) له دوعاکانی له شه و نویتدا ده یفه رموو : (ولك الحمد أنت الحق ووعدك الحق و لقاؤك حق ، والجنة حق والنار حق و الموت حق والنبیون حق و محمد (ﷺ) حق والساعة حق) نیمام بوخاری وموسلیم ریوایه تیان کردووه .

واته : (سوپاس بۆ تۆ ئه ی خواجه تۆ راستی و په یمانه کهت راسته ، چاو پیکه وتنت راسته ، و گوفتارت راسته و به ههشت راسته و ههیه ، دۆزه خ راسته و ههیه و پیغه مبه ران راستن و نیرون و محمد راسته نیراوی تویه و قیامت راسته دیته دی).

پا ۱۲۰ : واتای برپوهینان به به ههشت و دۆزه خ چی یه ؟

و : واتای برپوهینانیکه یه قینی و دلنیا بونه به بونیان و ئیستا هه ردوکیان دروست کراون له لایه ن په روه ردگاره وه و به ههشت و دۆزه خیش ده میننه وه به برپاری خوای گه وره له ناو ناچن و مانه وه شیان ئه و خووشی و سزایه ش ده گرتیه وه که له هه ردوکیاندا دیاری کراوه .

پا ۱۲۱ : به لنگه ی ئه وه چی یه که ئیستا به ههشت و دۆزه خ هه یه ؟

و : خوای گه وره ئاگاداری به بنده کانی خو ی کردوه ، وه که له قورئاندا باسی ئاماده کردنی به ههشت بۆ ئیمانداران ده کات ﴿ قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِتْنَةِ آلْتَقَاتٍ فَعَثُوْا فِي سَبِيْلِ اللّٰهِ وَاٰخِرَى كَافِرًا يَّرَوْنَهُمْ وَّشَلِيْهِمْ رَاٰى الْعَيْنُ وَاللّٰهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَنْ يَشَآءُ لِمَنْ فِيْ ذٰلِكَ لَعِبْرَةٌ لِّاُولِي الْاَبْصَارِ ﴾ آل عمران : ۱۳ ، واته : (پی ! شبرکی ! بکن بۆ لیبوردنیکه گه وره له لایه ن په رودردگارتانه وه وه بۆ به هه سشتیک که پانیه که ی به ئه ندازه ی ئاسمانه کان و زهویه که ئاماده کراوه بۆ له خواترسان) و باسی دۆزه خیش ده کات بۆ کافران ﴿ يَتَأْتِيْهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا تَأْكُلُوْا الرِّبْوَا اَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً وَاَتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴾ آل عمران : ۱۳۰ ، واته : (خۆتان بپاریزن له و ئاگره ی که ئامالده کراوه بۆ بۆ بی باوه ران) وه خوای گه وره

هه والی ئاده م و حه وای دایک و باوکمانی پی داوین که پیش ئه وهی له دره خته که بخۆن خوا له به هه شتدا نیشته جی ی کردوون ، به هه مان شیوه فه رموده هه یه له سه ر ئه وهی کافران له قه بره کانیاندا ئیواره و به یانیان شوینه کانی خۆیان له دۆزه خدا نیشانیان ده دریت پیغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمویت : (اُبرِدُوا بِاصْلَافَةٍ اِنْ شِدَّةِ الْحَرَمَنِ فِیجِ جَهَنَّمَ) ئیمام بوخاری وموسلم پیوایه تیان کردوه .
 واته : (نوژی نیوه پۆ که میک دره نگ بخه ن تاکو تینی گه رماییه که ی نیوه پۆ ده پروات له کاتی زۆر گه رمدا - چونکه توندی گه رما له ته وژم و وورژاندنی دۆزه خه وه یه) .
 هه روه ها ده فه رمویت : (لَمَّا خَلَقَ اللهُ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ أَرْسَلَ جَبْرِيْلَ اِلَى الْجَنَّةِ فَقَالَ : اِذْهَبْ فَانظُرْ اِلَيْهَا) ئیمام تیرمیزی و نه سائی پیوایه تیان کردوه .
 واته : (کاتیک خوا به هه شت و دۆزه خی دروست کرد جو بره ئیلی نارد بۆ به هه شت و فه رموی بپۆ سه یری به هه شت بکه) .

بپ ۱۳۲: به لگه ی مانه وهی به هه شت و دۆزه خ چی یه به به رده وای ؟

و: خوی گه رده ئاگاداری کردوون که به هه شت و ئه وانه ی تییدایه تی به رده وام ده میننه وه و مردن و له ناوچوون نابین ﴿ خَلْدِيْنَ فِيْهَا اَبَدًا ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴾ التوبه: ۱۰۰ . واته : (تییدا به هه تا هه تایی ده میننه وه و نامرن تییدا و ئه وه ش سه رکه و تنیکی گه ربه یه) - هه روه ها باسی دۆزه خ و دۆزه خی یه کان ده کات که هه رگیز نامرن و له ناوچوون به سه ریاندا نایه ت : ﴿ اِنَّ اللّٰهَ لَمَنَّ الْكٰفِرِيْنَ وَاَعَدَّ لَهُمْ سَعِيْرًا ﴿٦٤﴾ خَلْدِيْنَ فِيْهَا اَبَدًا لَا يَجِدُوْنَ وِلِيًّا وَلَا نَصِيْرًا ﴿٦٥﴾ الاحزاب: ٦٤-٦٥ . واته : (خوا نه فرینی کردوه له کافران و به دووری گرتوون له په حمه ت و به زه یی خۆی و دۆزه خی بۆ ئاماده کردوون به نه مری تییدا ده میننه وه به هه تا هه تایی و هه یچ دۆست و پشتگه یریان نی یه) .

﴿إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ﴾ طه: ۷۴ .

واته : (بی گومان نه وهی به گوناھی گوره و شیرکه وه بمریت نه وه دۆزه خ جیگایه تی نه ده مرئی و نه ده ژئی (به ژیانیکی به خته وه ری)) .

له م ئایه تانه وه بۆمان ده رده که ویت که کافران له دۆزه خ نایه ن دهره وه و وازیان لی ناهینریت و به نه مرئی تییدا ده میننه وه به هه مان شیوه ش به هه شتیه کان .

﴿لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَوَقَّعَهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾

الدخان: ۵۶ . واته : (تازاری مردن ناچیزن له به هه شتدا و تییدا نامرن ته نها یه ک جار نه بییت که مردوون له ژیاندا و خوای گوره له سزای دۆزه خ پاراستونی) .

پیغمبه ر (ﷺ) ده فه رمویت : (إذا صار أهل الجنة إلى الجنة وأهل النار إلى النار

جیء بالموت حتى يجعل بين الجنة والنار ثم يذبح ثم ينادي مناديا أهل الجنة لا موت يا أهل النار لاموت فيزداد أهل الجنة فراحا إلى فرحهم ويزداد أهل النار حزنا إلى حزنهم) ئیمام بوخاری وموسلم ریوایه تیان کردوه .

واته : (کاتیک به هه شتیه کان چوونه به هه شته وه دۆزه خیه کان چوونه دۆزه خه وه مردن له دیمه نی مه ریک ده هینریته نیوان به هشت و دۆزه خه وه پاشان سه رده بریت ، جارچیه ک بانگ ده کات نهی نه هلی به هه شتی جیگای هه میشه یی مانه وه و بیکۆتایی وه نهی نه هلی دۆزه خ جیگه ی مانه وه و هه تا هه تاییتانه له مه ودوا مردن نه ما ، به هه شتیه کان که یف و خۆشیان زیاد ده کات و دۆزه خیه کان په ژاره یان زیاتر ده بییت) .

پاشان پیغمبه ر (ﷺ) نه م ئایه ته ی خوینده وه ﴿وَأَنْذَرَهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ

وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ مریم: ۳۹ . واته : (نهی پیغمبه ر (ﷺ) سته مکاران ناگاداریکه له یۆژی خه فه ت و په شیمانی کاتیک کار له کار ترازوه له کاتیکدا نه وانه له غه فله ت دا بوون و باوه ر ناهینن) .

۱۳۳۲: به لگه چی یه له سه ر نه وه ی که خوا له رۆژی دوا یی ده بینریت له لایه ن ئیماندارانه وه ؟

خوای گه وره ده فه رمو یت ﴿لَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ﴾ یونس: ۲۶ .

واته : (بۆ نه وانه ی چاکه خواز بوون ، له قیامه تدا به هه شتیان هه یه و زیاتریش له وه (که بینینی خواجه به چاوی سه ر)) .

پیغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمو یت : ((إنکم سترون ربکم عینا کما ترون هذا لا تضاموون فی رؤیته ، فان استطعتم ان لا تغلبوا علی صلاة قبل طلوع الشمس و صلاة قبل غروبها فافعلوا)) ئیمام بوخاری وموسلم ریوا یه تیان کردوه .

واته : (ئیوه خوای خۆتان به چاوی سه رتان ده بینن هه ر چۆن مانگی چوارده ده بینن و بیزار نابن له بینینی ته گه ر توانیتان با له کیستان نه چیت نو یژیک پیش هه له اتنی خۆر و نو یژیک پیش ئاوا بوونی ته گه ر بۆتان لوا جیبه جی ی بکه ن) .

هه روه ها ده فه رمو یت : (فیکشف الحجاب فما أعطوا شیئا أحب الیهم من النظر الی ربهم عز وجل) ئیمامی موسلم و ترمیزی ریوا یه تیان کردوه .

واته : (خوای گه وره په رده له رووی خۆی لاده دات و ئیمانداران ده بینن به چاوی سه ریان هه یه شتیک به لایانه وه له سه یرکردنی خوای گه وره خۆشتر نی یه) .

له م باره یه وه (۴۵) فه رمو ده ی سه حیح هه یه که له (۳۰) سه حابه وه زیاتر ریوا یه ت کراوه که ئیمانداران خوای خۆیان له به هشتدا ده بینن وه نه وه ی بروای به مه نه بییت نه وه قورئان به درۆ ده خاته وه و پیغه مبه ریانی ش به درۆ ده خاته وه سه باره ت به وه ی که گه یاندوو یانه .

خوای گه وره ده فهرمویت : ﴿وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاصِرَةٌ ﴿٢٢﴾ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ﴿٢٣﴾﴾ القيامة: ۲۲-۲۳ .
واته : (له و پۆزه دا پووی ئیمانداران گه شاوه و ئاسوده ن چونکه هه ریه ک بوخوی به
چاوی سه ر ته ماشای په روه ردگاری ده کات) .

پا ۱۳: به ئه گه چی یه له سه ر باوه ره ئینان به شه فاعه تو کئ شه فاعه ت ده کات و بو
کئ یه و که ی ده بییت ؟

و: خوای گه وره له قورئاندا له چه ندین شویندا بابه تی شه فاعه تی پوون کردۆته وه و
سنوور و مه رجی قورسی بو داناوه ، وه ئاگاداری کردووینه ته وه که ته نها خۆی
خاوه نی ئه و بپیاره یه و که سی تر هیچی به ده ست نی یه وه ک له قورئاندا هاتوه
﴿قُلْ لِلَّهِ الشَّفَعَةُ جَمِيعًا﴾ الزمر: ۴۴ .

واته : (تکا کارو شه فاعه ت وه رگرتن هه ر هه مووی له ده ست خوادایه) .

وه ده رباره ی ئه وه ی که شه فاعه ت که ی ده کریت خوای گه وره ئاگاداری کردووین که
شه فاعه ت به بی مؤله تی خۆی نابیت هه ر کات مؤله تی دا له قیامه تدا ئه و کاته
شه فاعه ت ده کریت وه ک خوای گه وره ده فهرمویت : ﴿مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا
بِإِذْنِهِ﴾ البقرة: ۲۵۵ . واته : (کئ هه یه تکا کار بیت له لای ئه و مه گه ر خۆی

مؤله تی دابیت) ، ﴿مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْنِهِ﴾ یونس: ۳ . واته : (هه یچ که س نی
یه شه فاعه ت خوازو تکا کار بیت مه گه ر دوای مؤله تدانای خوای په روه ردگار بیت) .

وه خوای گه وره ده فهرمویت : ﴿لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ
عَهْدًا﴾ مریم: ۸۷ ، واته : (ببیاوه پان که س تکا کاریان نی یه و تکا کردن
به ده ست ئه وان نی یه به لکو بو ئه و که سه یه که له کاتی خۆیدا خوای میهره بان

به لّینی داوه تی له پیغه مبه ران و شه هیدان) . ههروه ها تکاو شه فاعه ت بۆ که سیک ده کریت که خوی لی پازی بیت و له دونیادا یه کتا په رست و دلّسۆز بووبن به دینی خوا وه که قورئاندا هاتووّه ﴿وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَى﴾ الأنبياء: ۲۸ ، واته : (فریشته کانیش شه فاعه ت کار نابن بۆ نه وانه نه بیت که خوا لی یان پازی یه) ، ﴿مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ﴾ غافر: ۱۸ ، واته : (سته مکاران هیچ دلّسۆز و پشتیوانیکیان نی یه ، که س تکا کار و غه م خۆریان نابیت که قسه ی ره و اجی هه بیت و تکای لی وه ریگریت) .

پیغه مبه ری خوا (ﷺ) ناگاداری کردوین که شه فاعه ت کردنی پین به خشراره ، ههروه ها فه رموویه تی له قیامه تدا پیغه مبه ر (ﷺ) ده روات له ژیر عه رشدا سوپاس و ستایشی پهروه ردگار ده کات به شیوازیک که فیری ده کات له و کاته دا که س شه فاعه ت ناکات تا خوی گه وره مؤله تی نه دات وه که له فه رمووده یه کی سه حیددا هاتووّه (ارفع رأسک وقل یسمع وسل تعط وأشفع تشفع) ئیمامی بوخاری وموسلیم ریوایه تیان کردوه .
واته : (سه رت بلّند بکه و بلّی و قسه بیستراوی ، داوا بکه و بیت ده به خشریت ، تکا بکه و لیت وه رده گریت) .

ههروه ها له فه رمووده کانی پیغه مبه ردا (ﷺ) هاتووّه که یه ک جار شه فاعه ت ناکات بۆ هه موو گونا هباران و تاوانکاران به لکو ریژه یه کی بۆ داده نین و ده چنه به هه شته وه ، جاریکی تر کوپنوش ده بات بۆ پهروه ردگار و شه فاعه ت بۆ ریژه یه کی تر ده کات ، نه بو هوره یره به پیغه مبه ری خوی (ﷺ) ووت (من أسعد الناس بشفاعتك ؟ قال : من قال لا اله الا الله خالصا من قلبه)

واته : (کی به خته وه برترین که سه به شه فاعه ت له قیامه تدا ؟ فه رمووی : هه ر که س به نیه ت پاکی و دلّسۆزی یه وه له دله وه بلّی (لا اله الا الله)) .

پ۱۳۵: چهند جور شه فاعهت هه یه و کامیان گه وره تره ؟

و: یه کهم : گه وره ترین شه فاعهت که ده کریت له پوژی وه ستاندنی پوژی قیامه تدا به کاتیک خوی گه وره دیت بۆ جیا کردنه وه و دادگایی به نده کانی ، ئه و شه فاعه ته ش تاییهت به (محمد) پیغه مبه ر (ﷺ) که ئه ویش ئه و پیگا و مه نزله سوپاس گوزاریه به (المقام المحمود) ، که خوا پیی ده به خشیت ، خوی گه وره ده فه رمویت : ﴿عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا﴾ الأسرائ: ۷۹ . واته : (به لکو خوی گه وره بتخاته شوین و مه نزلتکی به پیز که له و شوینه دا سوپاس کراوبیت) .

ئویش له کاتیکدا که خه لکی زور بیزار و بی تاقهت ده بن له زوری چاوه پی کردن له قیامهت دا و دله پاوکئ و نارعه ته هه لویسته که و زور عه ره ق پشتن وایان لی ده کات که داوا بکه ن شه فاعه تیان بۆ بکریت و خوی گه وره بییت و حرکمی دادی خوی پابگه یه نیت و به مه شتی و دۆزه خیه کان جیابکاته وه ، له بهر ئه وه ده پۆن بۆ لای ئاده م و پاشان نوح و پاشان ابراهیم و پاشان موسی و عیسا به لام هه موویان ده سته به ده سته په وانه یان ده که ن و خه می نه فسی خویانه ، پاش ئه وان ده پۆن بۆ لای محمد پیغه مبه ر (ﷺ) و ئویش دلیان خۆش ده کات و ده روات بۆ لای په روه ردگاری و شه فاعه تیان بۆ ده کات هه روه که له فه رموده سه حیه کانداهاتوه .

دوووم : شه فاعهت بۆ کردنه وهی ده رگای به هه شته و یه کهم که سیک ده رگای بۆ ده کریته وه محمد پیغه مبه ر (ﷺ) و یه کهم نه ته وه یه که پرواته به هه شه وه نه ته وه ی پیغه مبه رمان (ﷺ) .

سی یه م : شه فاعهت بۆ که سانتیکن که خوا فه رمانی داوه بپرینه دۆزه خه وه به لام ده گه پرنرینه وه و ناچنه دۆزه خه وه .

چوارهم : شه فاعهت بۆ ئه وانه یه له دۆزه خدان و تاوانبار و گونا هبار بوون به لّام یه کتا په رست بوون و ئیمانیا ن هه بووه ، ئه وانه دهرده هینرینه وه پاش ئه وه ی وه ک خه لوزیا ن لی هاتوو ه و ده خرینه پرویا ری (ژیا ن) وه و ئه بوژینه وه و چاک ده بنه وه هه روه ک سه وز بوونی توو له زهوی یه کی به پیت و ئاوداردا .

پینجه م : شه فاعهت بۆ به رز کردنه وه ی پله کانی ئه هلی به هه شته .

شه فاعه تی سی هه م و چوارهم و پینجه م تایبهت نی یه به محمد (ﷺ) به لّام ئه و پیشه نگه و له پیش هه مووانه وه شه فاعهت ده کات و پاش ئه ویش پیغه مبه رانی ترو پاش ئه وانیش فریشه کانی خوا و پیاو چاکان و خۆشه ویسته کانی خوا شه فاعهت ده که ن ، پاشان خوای گه وره به په حمهت و به زهیی خۆی چه ندین نه ته وه و چین له دۆزه خ ده هینیه ته دهر وه و ده یا ن خاته به هه شته وه به بی شه فاعهت .

شه شه م : شه فاعهت بۆ که مکردنه وه ی سزای هه ندیک له دۆزه نیه کان ئه مه ش تایبهت به پیغه مبه رمان (ﷺ) شه فاعهت ده کات بۆ مامی (أبو طالب) که سزای دۆزه خی له سه ر که م بکریته وه . وه ک له سه حیجی ئیمامی بوخاری و موسلیما هاتوو ه . دۆزه خ به به رده وام خه لکی تی ده خریت و خه لکی بۆ ده هینریت ئه ویش هه ر ده لیت ئه گه ر زیاد هه یه بۆم زیاد بکه ن (هل من مزید) به لّام خوای گه وره پیی تی ده خات و هه ندیکی ده چیت به ناو هه ندیکی تر دا و دۆزه خ ده لیت به سه به سه ئیتر دۆزه خ داوا نا کات خه لکی بۆ بهینریت . به هه شتیش پاش ئه وه ی هه موو ئه وانه ی شیاون ده رۆنه ناوی شوینی زیادی تیدا ده مینیه ته وه و خوای گه وره هه ندیک نه ته وه ی تازه دروست ده کات و ده یا ن خاته به هه شته وه و تیدا ده ژین .

پا ۱۳۶: ئایا کەس دەچیتە بەهەشت یان ڕزگاری دەبیت لە دۆزەخ بە کردەوهی خۆی ؟
و: نه خیر - چونکه پیتغمبەر (ﷺ) دهفه رمویت : (سدودا ، قاربوا ، ابشروا فانه
لن يدخل الجنة احدا عمله - قالوا : ولا انت يا رسول الله ؟ قال ولا أنا الا ان يتغمدني
الله منه برحمته و اعلموا ان احب العمل الى الله ادومه وان قل) ئيمام بوخاری
وموسليم ڤیوايه تیان کردوو . واته : (که لیتنه کان ڤریکه نه وه و لیک نزیك بن و مزده
دهربین ، کەس ناچیتە بەهەشته وه بە کردەوهی خۆی ، ووتیان : توش ئه ی
پیتغمبەری خوا (ﷺ) ؟ فه رموی : به لئ منیش مه گەر خوا خۆی ڤه حمەت بارانم
بکات ، بزانتن که خۆشه ویسترین کاریک لای خوا ئه وه یه که به رده وامی تیدا بیت گەر
که میش بیت) .

پا ۱۳۷: چون نه م فه رموودیه یه ک ده گریته وه له گه ل نه و ئایه ته ی که خوا
ده فه رمویت : ﴿ وَتُودُوا أَنْ تِلْكُمْ الْجَنَّةُ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴾ الأعراف : ۴۳ .
واته : (بانگ ئه کرین و پیتان ڤاده گه یه نریت که ئه وه نه و به هه شته یه که به ده ستان
هیناوه له نه نجامی ئه و کارو کرده وه یه ی کردووتانه له دنیا دا) .

و: فه رمووده که و ئایه ته که دژ به یه ک نین و ته و او که ری یه کترن چونکه پیتی (ب)
له ئایه ته که دا (باء السببية) یه واته به لئ به هوی کرده وه ی چاک ده ڤۆنه به هه شت
به لام نه گەر ڤه حمەت و به زه یی خوا نه بیت به نده کانی خوا شه و به رده وام شه و نویتژ
بکه ن و ڤۆزیش به ڤۆژوو بن و هه میشه له کاری خیرو چاکه دا بن و دوورین له تاوان
هیشتا ناگاته ڤادا شتی بچو کترین نیعمەت له و به هره و نیعمه تانه ی خوا
به خشیوو یه تی به به نده کانی له دنیا دا چ جای ڤادا شتی به هه شتی له سه ر وه ربگرن .

پا ۱۳۸: به لگه چی یه له سه ر بپروا هیئان به قه ددر^{۱۲} ؟

و: به لگه مان قورئان و فهرمووده یه ، خوی گه وره له قورئاندا ده فهرمویت : ﴿وَكَانَ

أَمْرُ اللَّهِ قَدْرًا مَقْدُورًا﴾ الأحزاب: ۳۸ . واته : (به رده وام کاروباری خوا به پیژده ی دیاری کراو و نه خشه بو کیشراو چی به چی ده کریت) .

﴿لَيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا﴾ الأنفال: ۴۲ .

واته : (خوا ده یه ویئت کاریک بینیتته پیشه وه که بپاری له سه ر داوه و به ویست و ده سه لاتی نه و به نه نجام گه شتروه) .

﴿مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ التغابن: ۱۱ .

واته : (هیچ پروداو کاره ساتیک نایه ته بوون به فهرمانی خوا نه بیئت) .

پیغه مبه ریشمان (ﷺ) له کاتیکدا جو برائیل سه بارهت به پایه کانی ئیمان لی پرسه فهرموی : (وتؤمن بالقدر خیر و شره) ئیمام بوخاری وموسلیم ریوایه تیان کردوه . واته : (بروا هیئان به قه ددر به خیر و شه ریوه) .

هروه ها ده فهرمویت : (وان اصابك شیء فلا تقل لو انی فعلت لکان کذا و کذا ولكن قل قدر الله وما شاء فعل) ئیمام موسلیم ریوایه تی کردوه . واته : (نه گه ر تووشی

^{۱۲} قه ددر : پوون کردنه وهی نه ندازه ی شته کان له بووندا-نه ندازه گبرونه خشه کیشان و بهرنامه دانانی خودا بو هرچی بووه و ده بیئت .

قضاء : واته حوکم کردنی خوا به چی به چی کردنی نه و شتانه ی که خوا له نه زه له وه به زانیاری بیسنوری ناگادار بووه که چون ده بیئت و له سه ر ویستی خوی له کات و شوینی تاییه تی دا و به و شیوه و چونه تییه ی بوی دیاری کراوه چی به چی ده کریت .

شتیک بوویت مهئی ئەگەر وایم کردایه ئاوا دهبوو ، به لکو بلی قه دهری خوایه و چی بوویت دهیکات) .

(کل شیء بقدر حتی العجز والکیس) ئیمام موسلیم ریوایه تی کردووه . واته :
(هه موو شتیک به پێژیه کی دیاری کراوه ته نانه ت نه توانایی و ژیریش) .

پ: ۱۳۹ : پلهکانی برواهینان به قه در چه نندن ؟

• برواهینان به قه در له چوار پله پیک دیت :

یه گه م : برواهینان به زانستی خوا . بزدی هه موو شتیک له بونه وهردا ئەگەر ناوکه ئەتۆمۆکیش بیت لیتی ون نابیت له ئاسمانه کان و زه ویدا ، خوی گه وره زانستی هه بووه به سهر دروست کراوه کانیدا پیش ئەوهی دروستیان بکات و ئاگادار بووه له سهر رزق و پوزیان و کاتی نه مانیان و مردنیان ، و زانستی هه بووه له سهر کار و کردار و گوفتار و جموجولیان و هه ئس و کهوت و په نهانی و ئاشکرایان ، و زانستی هه بووه که کی له دروستکراوه کانی ده چیته به هه شت و کامیان ده چیته دۆزه خه وه .
دوووم : برواهینان به وهی که خوی گه وره هه رچی زانیوه و پووده دات نوسیویه تی وه برواهینان به بوونی له وح و قه له م .

سییه م : برواهینان به ویستی خوی جی به جی کراو ، وه برواهینان به وهی دهسته لاتی خوی تاک و ته نها هه مه لایه نه یه و هه ردوکیشیان پیکه وه گری دراون له وهی که چی بووه له وه و پیش و چی پووده دات له داها توودا ، په یوه ندیان به یه که وه نی یه له پوی ئەوهی که نه بووه و ئەوهی که هه یه ، ئەوهی خوا بیه ویت دیته دی به دهسته لاتی خوی ، ئەوهی که ویستی له سهر نه بیت نایه ته دی ، له بهر ئەوهی که ویستی له سهرنی یه نه که له بهر ئەوهی توانای نی یه ، چونکه خوی تاک و

ته نها دهسته لاتی هه یه بۆ هه موو شتیک ﴿وَمَا كَانَتْ أَللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا﴾ فاطر: ۴۴ . واته : (خوی تاك و ته نها هیچ شتیکی له دهست دهر ناچیت نه له ئاسمانه كان و نه له زه ویدا هه رچی بیه ویت ده یكات و خوا زانا و به دهسته لاته) .

چوارهم : بیرواهیتان به وه ی که خوا خولقینه ر و به دیهینه ری هه موو شتیکه ، له ناوکه ئه تۆمه که وه و له بچوکتریان گه وره تر له ئاسمانه كان و زه ویدا خوا خولقاندوو یه تی و هیناویه ته بوون و دروست که ری هه موو جموجوله كان و هه لسوکه وته کانیشیه تی ، پاك و بئ گه ردی بۆ په روه ردگار هیچ دروستکه ریکی تر نیه جگه له خۆی و هیچ په روه ردگارێك نی یه جگه له خۆی .

پ ۱۴۰: به لگه چی یه له سه ر باوه رهینان به پله ی یه که می قه ده ر که نه ویش زانسته ؟
و: به لگه مان قورئان و سوننه ته ، خوی گه وره له قورئان دا ده فه رمویت ﴿هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ الحشر: ۲۲ . واته : (جگه له الله هیچ په روه ردگارێك نی یه ته نها خۆی نه بیته و زانایه به جیهانی دیار و نادیار) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ الطلاق: ۱۲ . واته : (خوی گه وره زانستی به سه ر هه موو شتیکا هه یه) ، یاخود ﴿عَلِيمِ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغُرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ﴾ سبأ: ۳ ، واته : (زانایه به دنیا ی نادیار و لئی ون نابیت ناوکه خه رته له یه ک له ئاسمانه كان و زه وی دا ئه گه ر له وه ش بچوکتز بیته یان گه وره تر) یان ده فه رمویت : ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾

۲۲۲ پرسیارو وه لآم دهر باره ی بیرویاومری نیسلامی

البقرة: ۲۱۶ . واته : (خوا ئەزانیت و ئیوه نازانن) وه پیغه مبه ریش (ﷺ) له فهرمووده یه کدا ده فهرمویت : (قال رجل یا رسول الله ايعرف اهل الجنة من أهل النار، قال نعم ، قال فلم يعمل العاملون ؟ قال : : کل يعمل لما خلق له أو لما يسر له)
ئیمام بوخاری وموسلم رپوایه تیان کردوه . واته : (پیاویک ووتی ئە ی پیغه مبه ری خوا ئایا خه لکی به ههشت و خه لکی دۆزه خ دیاری یه ؟ فهرمووی : به ئی ، ووتی : ئە ی نه بهرچی کاربکه یین ؟ فهرمووی کاربکه ن چونکه هه موو که سیک دروست کراوه بو ئه و ئیشه ی بۆ ئاسان کراوه) .

له فهرمووده یه کی دیکه شدا هاتوون : (مامنکم من نفس ألا وقد علم الله منزلها من الجنة والنار ، قالوا یا رسول الله فلم نعمل أفلا نتکل ؟ قال (لا اعملوا فکل میسر لما خلق له) ثم قرأ : (فاما من اعطی واتقی و صدق بالحسنى فنیسره للیسرى ، و اما من بخل و استغنى و کذب بالحسنى مسنیسره للعسرى) ئیمام بوخاری وموسلم رپوایه تیان کردوه . واته : (هه موو که سیک خوا جیگه ی له به ههشتدا یان له دۆزه خدا ده زانیت . ووتیان : ئە ی پیغه مبه ری خوا بۆ کاربکه یین و بۆ پال نه ده ینه وه ؟ فهرمووی : نه خیز به رده وام بن له کار کردن هه موو که سیک دروستکراوه بۆ ئه و کاره ی بۆ ئاسانکراوه وه دواتر ئەم ئایه ته ی خوینده وه به لآم ئە وه ی ببه خشی و له خوا بترسی و بپوای ببی به وه ی زۆر چاکه ئە وه بیگوسان یارمه تی ده ده یین بۆ پئی ئاسان وه ئە و که سه ی رژی بکات و خۆی بینیا زبزانئ وه بپوای نه بی به چاکه ئە وه بیگومان ری سه ختی بۆ ئاسان ده که یین) .

۱۴۱: به لگه چی یه نه سهر برپواهینان به پلهی دووه می قه در که نه ویش نووسینی نه و شتانه یه که روودهدات ؟

و: خوی گه وره ده فهرمویت : ﴿وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ﴾ یس: ۱۲ . واته:

(هه موو شتیگمان له (لوح المحفوظ) دا به ناشکرای و پوونی تو مار کردوه) ، ﴿إِنَّ

ذَٰلِكَ فِي كِتَابٍ﴾ الحج: ۷۰ . واته : (هه موو نه و زانیاریانه له کتیبیکا که (لوح

المحفوظ) تو مار کراوه) ، ﴿وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ ۚ وَمَا يُعَمَّرُ مِنْ مُعَمَّرٍ

وَلَا يُنْقَضُ مِنْ عُمْرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَىٰ اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ الفاطر: ۱۱ ، واته : (هه

میینه یه ک تاوس ده بیئت و به چکه داده نیئت یان هه دروست کراویک که ته مه نی بۆ

نوسرابیئت ژیان ده باته سه ر تا نه و پیژیه ته واو ده کات و لی ی زیاد ناکات و له کاتی

خویدا ده مریت و هه دروست کراویکیش ته مه ن کورتی بۆ نوسرابیئت ژیان ده باته

سه ر که بۆی دیاری کراوه و نه وهش بۆ خوا ناسانه و زانیه به هه موو شتیگ) ، و

پیغه مبه ریش (ﷺ) له فهرمووده یه کدا ده فهرمویت : (ما من نفس منقوسة إلا وقد

کتب الله مكانها من الجنة و النار و الا وقد كتبت شقيه او سعيدة) ئیمام بوخاری

وموسلیم ریوایه تیان کردوه . واته : (هه رکه سیگ گیانی کرابیئت به به ردا خودا

جیگه ی بۆ نوسیوه له به هه شت و دۆزه خدا نه گه ر جیگایشی بۆ دیاری نه کرد بیئت

نوسیویه تی به دبخت ده بیئت یان به خته وهر) .

یان ده فهرمووی : (رفعت الأقلام و جفت الصحف) واته : (قه له مه کان به رز

کراونه ته وه و مره که بی سه رنامه کانیش وشک بونه ته وه) .

پ ۱۴۲: پله کانی زانستی خوا چی ده گریته وه له وهی که نوسراوه ؟

و: پله کانی زانستی خوا له وهی که نوسراوه ده کریته به پینج به شه وه :

یه گه م : نوسینی ئه وهی که ده بیته پیش دروست کردنی ئاسمانه کان و زهوی به (۵۰) هه زار سال له کاتی که دا که خوا قه له می دروست کردوه ئه و نوسراوه ش بریتی به له وهی که رووده ده ن له بوون دا .

دوووم : نوسینی سنووری ته مه نه کان و کاتی نه مانی دروست کراوه کان له کاتی که دا خوا په یمانی لی وه رگرتن ئه و پڙه ی که فه رموی (الست بریکم) ئایا من په روه ردگار تان نیم ؟)

سئ یه م : نوسینی پڙه ی ته مه نه کان له کاتی دروست بوونی توو له په حمی مینه کاند .

چواردم : نوسینی ئه وهی که رووده دات سالانه له شهوی (قدر) دا .

پینجه م : نوسینی ئه وهی رووده دات پڙانه ئه ویش جی به جی کردنی ئه وانه ی سه ره وه هه مووی هه ریه که و بو شوینی دیاری کراوی خوی .

پ ۱۴۳: به لگه چی یه له سه ره ته قدیری نه زه لی ؟

و: خوی گه وره ده فه رمویته : ﴿ مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴾ الحديد: ۲۲ ، واته : (هیچ به لاو رووداویک بوتان پیش نایه ته له م گه ردوونه دا یان له ده روونی خوتان دا که له (لوح المحفوظ) تو مار نه کرابیته پیش ئه وهی رووداوه که دروست کراوه کان دروست بکه ین ئه وه ش بو خوا ئاسانه) پیغه مبه ریش (ﷺ) ده فه رمویته : (کتب الله مقادیر

الخلائق قبل ان یخلق السموات و الأرض بخمسين الف سنة ، قال وعرشه على الماء)
 ئیمام موسلیم و تیرمیزی ریوایه تیان کردووه . واته : (خودا نه اندازهی ژیانی
 دروستکراوه کانی نوسیوه پیش دروست کردنی ئاسمانه کان و زهوی به په نجا هه زار
 سال و پیغه مبه ریش فهرمووی : عهرشی خوا له سه رئاو بووه) .
 یان فهرمووی : (ان اول ما خلق الله القلم فقال له : اکتب . فقال رب و ماذا اکتب ؟
 قال : اکتب مقادیر کل شیء حتى تقوم الساعة) ئیمام تیرمیزی و نه بوداود
 ریوایه تیان کردووه . واته : (به پاستی قه له م یه که م شتیکه خودا دروستی کردووه
 (دواى عرش و ئاو و با) ه پیی فهرموو بنووسه ، نه ویش ووتی نهی په روه ردگارم
 چی بنووسم ؟ فهرمووی بنووسه نه اندازهی ژیانی هه مووشتیك تا هاتنی قیامت) .

پا ۱۴۴: به لگهی ریژهی ته هه ن چی یه له بۆژی په یمان ودرگرتن ؟

و: خوای گه وره نه فهرمویت : ﴿وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ
 وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا﴾ الأعراف: ۱۷۲ ، واته :
 (بیریان بیینه وه کاتیك په روه ردگارت له نه وهی ئاده م کاتیكدا له پشت باوکیاندا
 بوون په یمانی ئی وه رگرتوون هه موو نه ته وه کانی کۆکرده وه له پشتا و پشتیانه وه له
 جیهانی په نهان و شاراوه دا ، وه کردنی به شایهت به سه ر خوایانه وه و فهرمووی ئایا
 من په روه ردگارتان نیم هه موو ووتیان به ئی شایهتین) ، و پیغه مبه ریش (ﷺ)
 فهرموویه تی : (ان رجلا قال يا رسول الله اتبدا الأعمال ام قد مضى القضاء ؟ فقال :
 ان الله تعالى لما اخرج ذرية ادم من ظهره اشهدهم على انفسهم ثم افاض بهم في كفيه
 فقال هؤلاء للجنة و هؤلاء للنار فاهل الجنة ميسرون لعمل اهل الجنة و اهل النار
 ميسرون لعمل اهل النار) نه لبانی به سه حیچی داناوه .

واته : (پیاویک به پیغه مبه ر (ﷺ) ی ووت : ئایا کاره کان ئیستا ده ست پی ده کهن یان پیش وهخت دیاری کراوه ؟ فه رموی : کاتیک خوا نه وه ی ئاده می له پشتی باوکیاندا دهره یئا و کردنی به شایهت به سه ر خویانه وه پاشان خسته نیه هه ردوو دهستی و بلاوی کردنه وه و فه رموی : ئه مانه بۆ به هه شت ، ئه مانه ش بۆ دۆزه خ ، ئه وانه ی به هه شتین کاری خه لکی به هه شت ده کهن و ئه وانه ی دۆزه خین کاری خه لکی دۆزه خ ده کهن) .

پا ۱۴۵ : به لگه چی یه له سه ر دانان و نوینی ریژدی ته مه ن له گه ل دروست بوونی توو له ره حمی دایکدا ؟

و : خوی گه وره ده فه رمویت : ﴿هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجْنَةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ النجم: ۳۲ . واته : (خوی گه وره چاک ده تان ناسیت کاتیک ئیوه ی له زه وی دا به رپا کردوه پیشتر ئیوه کۆرپه له ی بچوک بوون له سکی دایکتاندا) ، پیغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمویت : (ان احدکم لیجمع خلقه فی بطن امه اربعین یوما نطفة مثل ذلک ، ثم یكون مضغة مثل ذلک ، ثم یرسل الیه الملك فینفخ فیه الروح ویؤمر باریع کلمات ، بکتب رزقه ، و اجله ، و عمله ، و شقی او سعید ، فو الذی الیه غیره ، ان احدکم لیعمل بعمل اهل الجنة حتی ما یكون بینه و بینهما إلا زراع فیسبعد علیه الکتاب فیعمل بعمل اهل النار فیدخلها و ان احدکم لیعمل بعمل اهل النار حتی ما یكون بینه و بینها إلا زراع فیسبعد علیه الکتاب فیعمل بعمل اهل الجنة فیدخلها) ئیمام بوخاری و موسلیم ریوایه تیان کردوه . واته : (هه ریه ک له ئیوه دروست بونتان به م شیوه یه ده بیته که به دلۆپه ئاوی چل رۆژ له ره حمی دایکیدا ده میتنیته وه ، پاشان ده بیته سه ره میکوته یه ک ، پاشان ده بیته گۆشته پاره یه ک

ئەمەش لە ماوه ی (۱۲۰) پۆژدا پاشان خوا فریشتە یەك دە نیریت و گیانی بە بەردا دە کات و فەرمانی پی کراوه چوار ووشە بنوسیت پزق و پۆزی و مردنی و کردە وه کانی و بههشتی یه یان دۆزهخی به و زاتە ی هیچ پەرستراویك نیه بیجگه له و ههتانه ئیشی بههشتیان دهکات و (به کافری دهمری و دهچیته دۆزهخه وه ههشه ئیشه کانی له ئیشی جههته میانه یه تا له نیوان ئەو دۆزهخدا بالی ده مینی له کتیبه که یدا بههشتی نوسراوه ئه ویش ئیشی بههشتیان دهکات و دهچیته بههشته وه) .

پ ۱۴۶: به لگه چی یه له سه ر ریژه ی سالانه له شهوی قه دردا ؟

و: به لگه مان قورئان و سوننه ته . له قورئاندا هاتوه : ﴿ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ﴿٤﴾ أَمْرًا مِّنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٥﴾ الدخان: ۴-۵ . واته : (له و شه وه به فەرپه دا هه موو کارو کرده وه یه ک له یه ک جیا ده کریته وه ئەمەش فەرمان و برپاری لای ئیمه یه) ، وه ئیبن عباس ده لیت : (له شهوی قه دردا ئەنوسریت له (ام الکتاب) دا چی بوودا وه یه له ماوه ی سالتکدا له مردن و ژیان و پۆزی و باران ته نانه ت ئەوهش که چه ج ده کات ده نوسریت فلانه که س چه ج ده کات) به م شیوه یه چه ندین زانای پایه به رزی سه له فی صالح هه مان رایان هه یه له وانه (حسن سعیدی کورپی جبیر مقاتل و ابه عبدالرحمن سلمی و چه ندانی تریش) .

پ ۱۴۷: به لگه دانانی ریژه ی پۆژانه چی یه ؟

و: خوی گه وره ده فەر مویت ﴿ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ﴾ الرحمن: ۲۹ . واته : (پۆژانه به نده کان نزوا دوعا ده که ن په روه ردگاریش به به زه یی خوی وه لامیان ده داته وه) .

ئین عباس (په زای خوی لی بی) ده لیت : (له و شتانه ی که خوا خولقاندوویه تی) لوح المحفوظ) ه که له گه وه ریکی سپی دروست کراوه و لیواره کانی له یاقووی سورن ، پینوسه که ی له پووناکی به و نوسینه که یش له نوره ، هموو پوژیک سی سهد و شهست جار سهیری دهکات له هموو سهیر کردنی کدا دروست دهکات و پوزی دهدات و ده ژینیت و ده یمزینیت و به رزو بلند ده کاته وه و نزم و خاموش ده کاته وه و چی بوویت دهیکات) ئەمەش تەفسیری ﴿كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾ ، دانانی ئەم هموو پیژده و سنوورانهش بریتی به له دریژه پیدان و باسکردنی ئەو قه ده ره ی له وه و پیش خودا دایناوه له کاتی خویدا کاتیک که خوا فه رمانی کردووه به قه لّم که بنوسیت له (لوح المحفوظ) دا ، هەر به م شیوه یه ش ئین عومەر و ئین عباس تەفسیری ئەم نایه ته یان کردووه ﴿إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ الجاثية: ۲۹ . واته : (ئیمه فه رمانمان کردووه به فریشته کان که کرده وه کانتان تۆمار بکن) ئەمەش همووی له زانستی خوا دهر ده چیت که به کیکه له سیفه ته خوییه کانی په روه ردگار .

پا ۱۴۸: دانانی پیژده و کاره کان له و دو پیش چ په یوه ندایه کی به خته وه ری و به د به ختی یه وه هه یه ؟

و: هموو کتیبه ئاسمانیه کان و ریبازی پیغه مبه ره کان کۆن له سه ر ئەوه ی که ئەو قه ده ره ی خوا دیاری کردووه له وه و پیشو پیش هاتنه بوون هیچ کات رینگری به له وه ی که کاربکریت یان ببیته هوی پال دانه وه و بی خەمی ، به لکو خاوه نه که ی توندو توّل دهکات له سه ر کار و خیر و چاکه ، له بهر ئەوه کاتیک پیغه مبه ر (ﷺ) ئەم مه سه له ی باس کرد بۆ هاوه له کانی هه ندیکیان ووتیان که واته با پال بده ی نه وه و واز له کارکردن بهینین ، پیغه مبه ر (ﷺ) فه رمووی (نه خیر و امه کن کار بکن هه ر

یه که تان و خوا کار ئاسانی بۆ ده کات) . خوی گه وره پێژه و قه ده ره کانی دیاری کردووه و هۆکاره کانی بۆ په خساندووه و خواش دانا و زانایه له ده ست نیشان کردنی هۆکاره کانی ژیان و زیندوو بونه وه ، وه خوی گه وره کار ئاسانی کردووه بۆ هه موو دروست کراوه کانی چۆن ده یه ویت بژین له دونیاو دوا پۆژدا ، نه گه ر مرۆقه کان زانیان به رژه وه ندیه کانی پۆژی دوا بیان په یه وه سه به دنیا وه چاکتر و زۆر تر بایه خی پی ده دات و هه ولی له پیناودات ده دات ، (هه ر له به ر نه وه شه نه گه ر هه که س باسی قه ده ری بیستی له هاوه لانی پیغه مبه ر (ﷺ) چاکتر و گۆج و گۆل تر ده بوو له کار و کرده وه کانیدا) .

پیغه مبه رمان (ﷺ) فه رمو یه تی : (احرص علی ما ینفعک و أستعن بالله و لا تعجز) ئیمام موسلیم و ئیبن ماجه ریوا یه تیان کردووه ، واته : (سور به له سه ر نه وه ی سوود مه نده بۆ خۆت و پشت به خوا ببه سه ته و ده سه ته پاچه مه به) ، هه روه ها له فه رمووده یه کی دیکه دا فه رموویان به پیغه مبه ر (ﷺ) : (ئیمه نه گه ر داو دهرمان به کار به نین بۆ نه خۆشیه کان و دوعا بکه ین ، ئایا هیچ له قه ده ری خوا ده گێریتته وه ؟ فه رمووی (هی من قدر الله) ، واته : (نه وه خۆی له قه ده ری خویه) مه به سه ت پی ی نه وه یه که خوا چاکه و خراپه ی ده ست نیشان کردووه و هۆکاره کانیشی ده ست نیشان کردووه) .

په ۱۴۹: به لگه چی یه له سه ر پله ی سییه می برۆا به قه ده ر نه ویش برۆا هیئانه به وویستی خوا ؟

و: خوی گه وره ده فه رمویت ﴿وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ﴾ الأنسان: ۳۰ . واته : (هیچ کام له ئیوه ناتوانن هیدایه تی خۆتان یان ئیمان بخه نه دلّه کانتانه وه سوود به

خوتان بگه یه نن مه گهر ویستی خوی له سه ر بیّت ئه ویش بۆ که سیک که شایسته ی بیّت و خوا بۆی ئاسان بکات) .

﴿مَنْ يَشَاءِ اللَّهُ يُضِلِّهِ وَمَنْ يَشَاءِ يَجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ (الأنعام: ۳۹ . واته :)
خودا گۆرپانکاری ده کات له دروست کراوه کانیدا هر چۆن بیه ویت به موسلمان کردن یان به گومرا کردن) .

ههروه ها پیغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمویت : (قلوب العباد بين أصبعين من أصابع الرحمن كقلب و احد یصرفها کیف یشاء) ئیمام موسلیم بیروایه تی کردووه . واته :)
دلّی به نده کان له نیتوان دوو په نجه ن له په نجه کانی خوی گه وره وه ک یه ک دلّ وایه چۆن بیه ویت وای هه لده سورپینیت) . ههروه ها له فه ردموده یه کی تر دا هاتووه (ان الله تعالی قبض ارواحکم حین یشاء وردها حین شاء) ئیمام بوخاری و نه سائی بیروایه تیان کردووه ، واته : (خوی گه وره گیانتانی کیشاوه هه ر کات ویستی له سه ر بیّت و گه پانده وه هه رکات وویستی له سه ر بیّت) .

پ ۱۵۰ : خوی گه وره موسلمانن خۆش ده ویت و رقی له سته م کارانه ، رازیه له ئیمانداران و نا رازیه له بی باوهران وه خرا په ی پی ناخۆشه ، نه مه چۆن ده گونجیت له گه ن ویستی خوادا چونکه هیچ شتیک نابیت و نایه ته دی نه گه ر خوا نه یه ویت و نایا رقی له شتیکه و جهزی لی ناکات به لّام مؤله ت ده دات ببیت ؟

و؛ ئیراده ی خوا له ده قه کانی قورئان و سونه ت به دوو مانا هاتووه :

یه که م : ئیراده یه کی گه ردوونی ویستراو داریژراو : که ئه ویش وویست و ئاره زووی خواجه په یوه ست نی یه به خۆشه ویستی و بق لی بوون یان ئیمان و بی بیروایی ده سه لانیکه و هه مووی له ژیر ئه و ده سه لاتهدا کار ده کات و که س ناتوانیت بچیته

دهر وه و نه گهر واش نه بیّت نرخى ئیمان و بئ بروایى دهرناکه و بیّت کئ به ئاره زووی
 خوی موسلمان ده بیّت و کیش کوفر هه لّده بژیریت وهك خوی گه وره ده فهرمو بیّت :
 ﴿فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ، يَسْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ، يُجْعَلْ صَدْرَهُ
 ضَيِّقًا حَرَجًا﴾ الأنعام: ۱۲۵ . واته : (ههر که س خوا بیه و بیّت هیدایه تی بدات دلئ
 ده کاته وه بؤ وه رگرتنی نیسلا م و ههر که س بیه و بیّت پئ ی لئ تیک بدات دلئ ته نگ و
 ته سک ده کاته وه به رامبر به دین) .

دوووم : ئیراده یه کی دینی شه رعى : که نه ویش په یوه سته به و کارانه ی خوا لئ ی
 رازیه و چه زى لئ ده کات و فهرمانی پئ ده کات ، وهك خوی گه وره ده فهرمو بیّت :
 ﴿رَبِّدُ اللَّهُ بِكُمُ الْإِسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ﴾ البقرة: ۱۸۵ .

واته : (خودا ئاسانی و یستووه بؤ ئیوه نایه و بیّت گرانی و ناره چه تی له سه رتان
 دابنیت) . ئەم ئیراده یه ش په یوه سته به ئیراده گه ردوونیه که وه و لئک جیا
 نا کریته وه ، به لّام موسلمان نه وه ی خوا چه زى لئ ده کات جئ به جئ ی ده کات و
 نه وه ی بئ بروایه ئاره زووی خوی هه لّده بژیریت ، خوا داوای کردووه له به نده کانی
 موسلمان بن و بانگه شه ی نیسلا مه تی کردووه ﴿وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ
 يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ یونس: ۲۵ . واته : (خوی گه وره بانگه واز ده کات بؤ لای
 به هشت و هیدایه تی ههر که سیک ده دات که ویستی له سه ربیّت بؤ ریبوای راسته
 قینه) . هه روه ها ده فهرمو بیّت : ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ
 أَهْتَدَى﴾ النجم: ۳۰ .

واته : (خوی تو دهر زانیت کئ لا ده دات له ریبازه که ی و خواش خوی ناگادارتره که
 کئ هیدایه ت وهرده گریت) .

پا۱۵۱: به لنگه چی یه له سهر چوارم پلهی برواهینان به قه در که نهویش پلهی دروست کردنه ؟

و: خوی گه وره ده فهرمویت : ﴿اللَّهُ خَلِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾
الزمر: ۶۲ .

واته : (خوی گه وره خولقینه ری هموو شتیکه و هر خوی خاوه ن و مولکداری هموو شتیکه له م گه دروونه دا) .

هروه ها ده فهرمویت : ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ﴾ الصافات: ۹۶ . واته : (خوا دروستی کردون نهوش که ده یکن) . هروه ها پیغه مبه رمان (ﷺ) فهرمویه تی: (ان الله یصنع کل صانع و صنعته) نیمام بوخاری و به یه قی و حاکم ریوایه تیان کردوه ، واته : (خوی گه وره به دیهینه ری هموو به دیهینه ره کان و دروستکراوه کانیا نه) .

پا۱۵۲: نهم فهرمووده یه مانای چی یه (والخیر کله فی یدیک و الشر لیس الیک)
نیمای موسلیم گنراویه ته وه : له گه ل نه وه شدا که خوا خولقینه ری هموو شتیکه ؟
و: فهرمووده که واته : (نهی خویبه خیر هر له دهستی تودایه و خراپه ناگه ریته وه بو تو) ، مه به ست نه وه یه که کاره کانی خوا همووی چاکه یه و نه وه ی له خویبه دهر بچیت و په یوه ندی بیت به خویبه وه هیچ کات نه و کارانه خراپه ی تیدانی یه چونکه خوا دانایه و دادگه ره کاره کان له شوینی خویدا داده نیت ، خراپه کان په یوه ستن به مرؤفه کانه وه و له وان وه دهر ده چیت و نه وان به نه جامی ده گه یه نن و خواش پی ی ناخوشه وه ک خوی گه وره ده فهرمویت : ﴿وَمَا أَصَابَكُمْ مِّنْ مُّصِيبَةٍ فِيمَا

كَسَبَتْ اَيْدِيَكُمْ وَيَعْفُوْا عَنْ كَثِيْرٍ ﴿ الشوری: ۳۰ . واته : (ئه وهی تووشتان ده بیټ له نارهحه تیه کان به هوی کرده وه کانتانه وهیه وه چاوپوشی له زوږیشی کراوه) ﴿ اِنَّ اَللّٰهَ لَا يَظْلِمُ الْاِنْسَانَ شَيْئًا وَلَكِنَّ الْاِنْسَانَ اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿ یونس: ۴۴ . واته :) به پاستی خودا هیچ سته میک له خه لکی ناکات به لکو مهردوم خوږان سته م له خوږان ده که ن) .

پ۱۵۲: ئایا به نده کان ئه و کارانه ی که ئه نجامی دده ن هیچ هویست و دهسه لاتیکیان تیدا هیه ؟

و: به لئ ، به نده کان دهسه لاتیان به سهر کرده وه کانی خوږاندا هیه ، وه مرؤفه کان وویست و ئیراده ی خوږانیان هیه ، وه کرده وه کانیان ئاراسته ی خوږان ده کریته وه چونکه خوږان به ئه نجامی ده گه یه نن و له سهر کرده وه کانیان پاداشت و سزا وه رده گرن ، خوا ئه رکی خسته وه ته سهر شانیان به پی ئی تواناو ووزه ی خوږان . ئه مهش له قورئان و سوننه تدا جیگیر بووه ، به لآم ئه وهیه که هیچ شتیکی ناتوانی مه گهر خوا دهسته لاتی پی دابیت و هیچ ناکریت ئه گهر خوا وویستی له سهر نه بیټ ، به لآم ئه مه مانای وانی به که ههر شتیکی خراپ بکه ن خوا پی ی کردوون یان خوا حه زی لی ده کات ، وویست و دهسته لاتی خوا مهسه له یه که و کردن و ههستان به کاری به نده کان مهسه له یه کی تره ، له پووی ئه وهی خوا به دهسه لاته ترینی دهسته لاته داره کانه و هیچ شتیکی ناکریت بی وویستی ئه و وایه ئه مهش به رزی و توانایی خوا دهسه لمیټیت نه ک ئه وهی خوا کاره کان به مرؤفه کان ده کات ، خوا مرؤفه کانی دروست کردووه و ریگه ی راست و نارپاستی دهست نیشان کردووه بۆیانو ئازادیشی کردوون خوا دروست که ر و هیدایه ت دهره ، به لآم مرؤفه کان له و چوار چیوه یه دا ئازادن له هه لسو کو تدا .

پا ۱۵۴: نایا بو خوا هه موو به نده کانی ناکاته موسلمانن گوی رایهن له کاتی کدا دهسته لاتی به سه ر نه ودا هه یه ؟

و: خوا نه وه ده توانیت وه ک ده فه رمویت : ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعْنَاكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ المائدة: ۴۸ ، واته : (نه گهر خوا وویستی له سه ر بیت ده تان کاته یه ک نه ته وه و له سه ر یه ک ری یاز کۆتان ده کاته وه) ، به لام گهر به و شیوه یه بیت نه و حکمه تی نیسلام و بی بروایی مانای نه دهما و پاشان بوونی به ههشت و دۆزه خ هیچ به هایه کی نه ده بوو ، له وهش گرن گتر نه و کات بایه خی نه بوو که کئی موسلمان بیت و خوا په رستی نۆر بکات چونکه له دهسته لاتی خۆیدا نه بوو هه روه ک فریشته کانی خوا که به ده ست خۆیان نی یه و وا دروست کراون که چاکه خواز و خیر خواز و خوا په رست بن ، هه ر له به ر نه وهش که خوا پاداشتی مرفقه کان ده داته وه چونکه به هه ول و تیکۆشان وویستی خۆیان موسلمان بوون و تیده کۆشن بو نیسلام .

پا ۱۵۵: پله و پایه ی ئیمان به قه دهر چۆنه نه نیسلامدا ؟

و: برواهیتان به قه دهر یاسای یه کتا په رستی یه ، هه روه ک برواهیتان به و هۆکارانه ی خاوه نه که ی ده گه یه ننه چاکه و ریگرتن له به رده میدا بو خراپه یاسای شهرع و خواناسی یه ، دینی هیچ که س راست و دروست نابیت نه گهر بروای به قه دهر نه بیت و له سه ر یاسای شهرع نه جو لیته وه . هه رکه س قه دهر به دهر بکات له بوون و بروای پی نه بیت و بزانتیت نه گونجاوه له شه رعدا ، نه وه خوا به ری ده کات له دهسته لات و زانیاری و به زمانی حال پایده گه یه نیت که جگه له خوا خولقینه ر و دهسته لات داری تر هه یه و هه ر که سه و بو خۆی ده بیت له م بوونه دا، و که س دهسته لاتی بالای نی یه،

به‌مه‌ش سیفه‌ته‌کانی خوا له بوون ناهیلّیت ، وه هر که‌س بیروا به‌قه‌ده‌ر بکات و به‌لّام دژایه‌تی پی بکات و به‌رانبه‌ر کئی شه‌رعی پی بکات و نازادی و بی‌پار له ده‌ست به‌نده‌کان ، زه‌وت بکات ئه‌وه خوا به‌سته‌مکار له قه‌له‌م ده‌دن وه موسلمانانی راسته‌قینه بیرویان به‌قه‌ده‌ر هه‌یه ، خیر و چاکه‌که‌ی و شه‌پ و خراپه‌که‌ی، وه هه‌روه‌ها پابه‌ند ده‌بن به یاسای شه‌رعه‌وه چاکه‌کانی جی به‌جی ده‌کن و له قه‌ده‌غه کراوه‌کانی به دور ده‌بن ، ئه‌گه‌ر چاکه‌یان کرد ده‌لّین :

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ﴾ الأعراف: ۴۳ . واته :

(سوپاس بۆ ئه‌و خواجه‌ی هیدایه‌تی داین بۆ نی‌سلام ئه‌گه‌ر خوا ریتمایی نه‌کردینایه هیدایه‌تمان وه‌رنه‌ده‌گرت) ، ئه‌گه‌ر خراپه‌یه‌کیش بکه‌ن ده‌لّین ﴿قَالَ رَبِّنا ظَلَمْنَا انْفُسَنَا وَإِن لَّا تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخٰسِرِينَ﴾ الأعراف: ۱۳ . واته :

(خواجه‌سته‌ممان له خۆمان کرد و ئه‌گه‌ر لیمان نه‌بوریت و به‌زه‌دیت پیمان نه‌یه‌ته‌وه په‌نجه‌پۆ و خه‌سارۆ مه‌ند ده‌بین) .

پا ۱۵۶: پله‌کانی نیمان چه‌ندن ؟

و: خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت : ﴿لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَءَاتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَءَاتَى الزَّكَاةَ وَالْمُؤْتُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّادِقِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾ البقرة: ۱۷۷ .

واته : (چاکه و چاکه کاری و خواناسی بریتی نی یه له پووکردنه پۆژه لّات و پۆژئاوا به لکو چاکه بریتی یه له بیروامینان به خوا و به پۆژی دوایی و به فریشته کان و به کتیبه ئاسمانیه کان و به پیغه مبه ران ، و پاره به خشین له گه لّ خو شه ویستی دا بۆی به خزمان و هه تیوان و هه ژاران و پیواران و ئه وانه ی داوای پاره ده که ن به ناچاری و به خشینی پاره بۆ ئازاد کردنی کۆیله کان و له هه مان کاتدا نوێژ کردن و زه کات دان و وه فا کردن به په یمانه کان و ئارام گرتن له کاتی نه هه مته تی و کیشه و ئازاردا و خو گرتن له کاتی غه زا و جه نگ دا ، ئه وانه ی ئه م سیفه تانه یان تیدایه راستیان ووتوه و ئه وانه له خوا ترس و خواناسن) .

پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی : (الأیمان بضع^{۱۳} وستون) وفي رواية (بضع وسبعون شعبة فأعلاها قول لا إله إلا الله وأدناها إمطة الأذى عن الطريق والحياء شعبة من الأیمان) ئیمان بوخاری و موسلیم بیروایه تیان کردووه . واته : (ئیمان شه ست و ئه وه نده یان له بیروایه تیکی تردا ها تووه : هه فتا و ئه وه نده به شه ، به رز ترینیان ووشه ی (لا إله إلا الله) یه و نزمترینیان لادانی ئازاره له رینگاو باندا و شه رم کردن به کیکه له به شه کانی ئیمان) .

پ ۱۵۷: زانایان چۆن ته فسیری ئه و پلانه یان کردووه ؟

و: کۆمه لّیک له و زانایانه ی فه رمووده کان پاقه ده که ن پله کانیان ده ست نیشان کردووه و چه ندین په راوو نوسراویان له سه ر نوسیوه ، به لّام زانست بوون به ژماره و پله کانی مه رجی ئیمان نی یه ته نها ئه وه نده پیویسته که ئیمه به شیوه یه کی گشتی بیرومان پیی هه بیّت ، چونکه به و پلانه ی که ئیمان ده گریتته وه له قورئان و سوننه ت

^{۱۳} له زمانه ی عه ره بیدا (بضع) (له ۲-۹) ده گریتته وه .

دهرناچیت ، و له‌سەر به‌نده‌کانی خوا پێویسته ملکه‌چی فرمانه‌کانی بن ، و دوور بکه‌ونه‌وه له قه‌ده‌غه‌کراوه‌کان و بره‌وه‌هێنان به‌وه‌ی که باس کراوه له قورئاندا ، به‌وه‌ش پله‌کانی ئیمان ته‌واو ده‌بیت ، ئه‌وه‌ که‌سانه‌ش که پله‌کانیان ژماردووه و ده‌ست نیشانان کردووه ، ناتوانریت به‌ دلنیا‌یی به‌وه‌ ئه‌وه بووتریت که مه‌به‌ستی پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) ئه‌وه بووه ، ئه‌وه‌ مه‌سه‌له‌یه‌ پێویستی به‌وه‌ستان و بیر کردنه‌وه‌ مه‌یه .

پا ۱۵۸: به‌ کورتی ئه‌وه‌ی زانیان له‌سه‌ر پله‌کانی ئیمان باسیان کردووه‌ چی‌یه‌ ؟
و: ئیبنو‌حه‌یبان باسی کردووه‌ که ئه‌م پلانه‌ی ئیمان دابه‌ش ده‌بیت به‌سه‌ر کاری دل و زوبان و کاری جه‌سته‌دا .

۱- کاری دل وه‌ک‌عه‌قیده و نیه‌ته‌کان ، که ئه‌وه‌ش بیست و چوار (۲۴) به‌شه ، ئیمان هێنان به‌ خوا که ئه‌وه‌ش بره‌وه‌هێنان به‌زات و سیقه‌ته‌کان و یه‌کتا په‌رسی خوا ده‌گرته‌وه‌ وه‌ک‌خوای گه‌وره‌ ده‌فرمویت : ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ﴾ شوری: ۱۱ .
واته: هیچ شتی‌ک‌نی‌یه‌ له‌ وینه‌ی زاتی خوا بجیت‌نه‌له‌ زات و نه‌ له‌ سیفاتیدا .

ئیمان هێنان به‌ فریشته‌کان و کتێبه‌ ئاسمانیه‌کان و پێغه‌مبه‌ران و قه‌ده‌ر به‌ خێر و شه‌په‌وه‌ و ئیمان به‌ پۆژی دوایی . کاری دل‌یش به‌هه‌مان شتیه‌ پرسپاری ناو‌قه‌بر و زیندوو بوونه‌وه‌ و بلاو بوونه‌وه‌ و حساب و ته‌رازوو پردی سیرات و به‌هه‌شت و دۆزه‌خ و خۆشویستی خوا و ، خۆشویستن و بق‌ لێ بوونه‌وه‌ له‌به‌ر خوا و خۆشه‌ویستی پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) و گه‌وره‌ گرته‌نی که‌سایه‌تی پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) ده‌گرته‌وه‌ .

هه‌روه‌ها کاری دل‌ جگه‌ له‌وانه‌ی سه‌ره‌وه‌ش سه‌لاوه‌ت دان له‌سه‌ر پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) و شوین که‌وتنی سوننه‌ته‌کانی و دل‌سۆزی بۆ نواندنی و واز هێنان له‌ پیا‌یی و دووپووی

و تهوبه کردن و له خوا ترسان و ئومید بوون و وه فا و ئارام گرتن و پازی بوون به قه زای خواو پشت بهستن به خواو به زهیی و خو به بچوک پراگرتن له کاره کانی دلّه . جگه له وهش چه ندین کاری تر هه یه به کاری دلّ داده نریت له وانهش پیز گرتنی پیاه به ته مه نه کان و به زهیی هاتنه وه به منالاندا و وازهیتان له قسه ی بی سوود به کاری زوبان داده نریت .

۲- کاری جهستهش سی سیفته ده گریته خو ی ، هه ندیکی په یوهسته به خودی ئه و کسه که ئه ویش پانزه سیفته له خو ده گریته (خو پاک کردنه وه ، نان دان به خه لگی ، پیز گرتنی میوان پوزور گرتنی فهرز و سوننهت ، ئیعتیکاف ، گه پان به شوین شهوی قه دردا ، حه ج گردن ، عومره کردن ، ته واف کردن به ده وری که عبه دا ، کۆچکردن له پیناوی دیندا ، کۆچ کردن له ولّاتی موشریکه کاندا ، که فارهت دان ، ده فا کردن به نهر) .

هه ندیکی تر په یوهسته به ده ورو به ره وه که ئه ویش شهش سیفته ته (خو پاک پراگرتن به ژن هیتان ، جی به جی کردنی مافی منال ، چاکه کردن له گه ل دایک و باوکدا ، دوور که وتنه وه له ئازاردان به گشتی ، په روه رده کردنی مندالان ، سه ردانی خزم و کهس و کار ، گو ی پایه لی ئه میره کان ، سوژ نواندن له گه ل کۆیله کان) .

هه ندیکی تر هه یه که په یوهسته به کاری گشتی یه وه . ئه ویش حه قده ره وشته (ههستان به فرمانره وایی به دادگری عه ره بیه که ی (القیام با الماره بالعدل) ، په یوهسته بوون به جه ماعه ته وه ، چاک سازی له نیوان خه لکیدا ، جهنگ کردن له گه ل ده رچوان له کۆمه لی موسلمانان ، هاوکاری له سه ر چاکه کردن ، فرمان دان به چاکه و به رگری کردن له خراپه و جی به جی کردنی سنوره شه رعی یه کان ، جیهاد کردن ، گه یاندنی نه مانهت ، به خشینی پینج یه که له ده سته وتی جهنگ ، وه فا کردن به دانه وهی قهرز ، پیز گرتن له دراوسئ و چاک مامه له کردن له گه لیان ،

پاره کۆکردنه وه له حال لال و به خشینی له جی ی خۆیدا ، دوور کوتنه وه له زیاده پوهی ، وه لام دانه وهی سه لام ، دوعا کردن بۆ ئه و که سه ی ده پزمیت ، دوور خستنه وهی زهره ر له خه لکی ، واز هینان له گالته و گه پ ، لابر نی ئازار له رینگه و بان) . ئه مانه هه مووی شه ست و تو خال ده گریته وه وه ده توانریت بکریت به هه فتا و هه وت به جیا کردنه وهی هه ندیک له سیفه ته کان له یه کتر له وهی که باس کراوه و خواش چاکتر ده زانیت .

په ۱۵۹: به لگه ی چاکه کردن (الاحسان) چی یه له قورئان و سوننه تدا ؟

و: چاکه کردن به لگه ی زۆره له وانه ش خوی گه وره ده فه رمویت : ﴿ وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ

اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴾ البقرة: ۱۹۵ .

واته : (چاکه بکه ن خوی گه وره چاک خوازانی خۆش ده ویت)

هه روه ها ده فه رمویت : ﴿ الَّذِينَ أَحْسَنُوا لِمَسْئَةٍ وَزِيَادَةٍ ﴾ یونس: ۲۶ .

واته : (ئه وانه ی چاکه ده که ن به هه شتیان بۆ هه یه له گه ل بینینی خوادا)

﴿ هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَنِ إِلَّا الْإِحْسَنُ ﴾ الرحمن: ۶۰ .

واته : (چاکه جگه له چاکه هه یچ پادا شتی تری نی یه)

په یغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمویت : (ان الله كتب الاحسان على كل شيء) ئیمام موسلیم و

تیرمزی

زی و ئه بن ماجه رپوایه تیان کردووه . واته : (خوی گه وره بریاری چاکه ی بۆ هه موو

کاریکی چاک نوسیوه) .

هه روه ها په یغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی : (نعمنا للعبد ان يتوفى يحسن عبادة الله و

صحابه سیده نعمنا له) ئیمام موسلیم و ئه حمه د رپوایه تیان کردووه . واته : (ناز و

نیعمت به سهر به ندهیه که وه ئه وهیه تا بمریت چاک خوا په رستی بکات و چاک هاوړتیته تی گوره که ی بکات ئه وه ریژ و به رزی به بوی) .

پا ۱۶۰ : چاکه کردن له خوا په رستی دا چی یه ؟

و : پیغمبه ری خوا (ﷺ) ته فسیری چاکه ی کردوه له خوا په رستیدا له و فرموده ده یی که جو برائیل پرسیری لی کرد : (فأخبرني عن الأحسان قال : ان تعبد الله كانك تراه فان لم تكن تراه فانه يراك) ئیمام موسلیم و بوخاری پیوایه تیان کردوه .

واته : (مه به ست له چاکه چی یه ؟ فرموی :) چاکه ئه وهیه که خوا به رستی وه که ئه وه ی که ببینی ، ئه گه ر توش ئه و نه ببینی ئه و تو ده ببینی) .

که واته پیغمبه ر (ﷺ) روونی کردوته وه که چاکه دوو پله یه :

یه گه م : به رز ترینیان خوا په رستی کردنه وه که ئه وه ی که خوا به چاوی سهر ببینی ئه مه ش پله ی بینایی یه ، ئه ویش ئه وهیه که به نده کاریکات به و شیوه یی خوا ده ببینی به چاوی دل ، چونکه له دنیا دا وه عدی خوا یه و نابینری مه به ستیش له وه که دل به ئیمان ئه ونده پوناک بیته وه تا یه قینی بگاته ئه و ئاسته یی که هه موو مه سه له یه کی غه یی به رجه سته بیته له لای و ئه وه ش پله ی یه که م و چله پو پله یی چاکه یه .

دوو هه م : پله ی چاودیری مه به ست له وه ش ئه وهیه که به نده کار بکات و هه ست بکات هه میسه خوا چاودیری ده کات و ئاگاداره لپی و زور نزیکه لیوه ی ، ئه گه هر که سینک به م شیوه کاری کرد ئه وه دل سوزی و ئیخلاسی نواندوه بز خوا و ئه مه ش وای لی ده کات که جگه له خوا پوناکاته که سی تر و لایه کی تر ، ئاستی ئه م دوو پله یه جیاوازن له تیروانین و بیناییدا .

پا۱۶۱: چ شتېك دژى ئىمانە ؟

و: كوفەر دژى ئىمانە ، كوفەر بنچىنەيە و چەند پلەيەكى مەيە ، ەەر چۆن ئىمان بنچىنەيە و چەند پلەيەكى مەيە ، ەەك باسمان كرد بنچىنەى ئىمان بريتى يە لە برۋا بوون و بەپاست زانين و مل كەچ بوون و گۆئ راپەلى ، كوفريش بنچىنەكەى بە درۆ خستنه وە و سەرکەشى يە لەگەلّ خۆ بەگەرە زانين و خەرپەكارى بەرامبەر بە خوا - چاکە و چاکە كارى پلەى ئىمانن - زۆر لەكارى چاکە خوازى لە قورئان و فەرمودەدا ناو براون بەئىمان - ەەرۋەها كارە خراپەكانيش لە پلەى كوفرن و لە زۆر شوئنى قورئان و سونەتدان ناو ەينراون بە كوفەر ەەرۋەك لە دوايدا باسى دەكەين .

كەواتە كوفردوو جۆرە :-

يەكەم : كوفريك كە خاۋەنەكەى لە دين دەرەكات بەيەكجارى ، ئەويش كوفرى برۋاداريە ، كە پىچەوانەى قسە و كردارى دلّ بىت يان يەكئىكان .
دوۋهەم : كوفرى بچوك كە ئەويش كەمالّ و تەواۋى دين لە كەدار دەكات و لەناۋى ئەبات ، ئەويش كوفريكى كرداريە و پىچەوانەى قسە و كردارى دلّ نى يە .

پا۱۶۲: رۋونى بگەرەۋە چۆن كوفرى برۋادارى پىچەوانەى تەواۋى ئىمانە و باس لەۋە بگە چۆن كوفر دەبىتە ەۋى نە ەيشتنى ئىمان ؟

و: ەەك لە پىشەۋە باسمان كرد ئىمان كردار و گوفتارە ، گوفتارى دلّ و زوبان و ئەندامەكان . گوفتارى دلّ برۋا بوونە ، گوفتارى زوبان وتنى شايتەمان ، كارى دلّ ، نيەت و دلّسۆزى نواندن و ئىخلاسه ، كارى ئەندامانى لە شيش مل كەچ بوون و جئ بە جئ كردنى كرده وە چاكەكانە .

ئه گهر ئه م چوار شته نه مینئ ، کردار و گوفتاری دلّ، گوفتاری زوبان و کرده وه ی ئه ندامه کانی له ش ئیمان نامینئیت و له بوون دهرده چیتّ خو ئه گهر به ته نه اش بر ویا بوونی به دلّ نه مینئ به شه کانی تر سوودی نی به .

چونکه بر ویا بوون و به راست زانینی دلّ مه رجی دامه زانندن و سوود مه ند بوونیه تی ، نمونه ش وه ک به درۆ زانینی ناو و سیفه ته به رزه کانی خوا ، یان به درۆ زانینی مه ر شتیک که خوا به پیغه مبه رانیدا نار دوییه تی یان له کتیبه کانییدا نیر دراوه ته خواره وه . مه روه ها گهر کاری دلّ نه ما له گه لّ به راست زانین و بر ویا بوونیشدا به هه مان شیوه ئیمان نامینئیت و ده بیته هوی له بن هینانی ، چونکه بر ویا بوون ته نها له دلّدا سوود ناگه یه نئ ئه گهر کاری دلّی له گه لّ نه بیته که ئه ویش خو ش ویستن و ملکه چ بوونه بۆی ، مه ر چۆن ئیبلیس و فیرعه ون و نه ته وه که ی و جوله که و موشریکه کان بر ویا یان هه بوو به راستی پیغه مبه ر (ﷺ) و دانیان ده نا به پیغه مبه رایه تی (محمد) (ﷺ) ، به نه یینی و ئاشکرا ده یان وت ده زانین درۆ ناکات و له لای خواوه نیراوه ، به لّام ئیمه خو مان شوینی ناکه وین و بر ویا ی پی ناهینین .

پ ۱۶۳: چهند جور کوفری گه وره هه یه که ده بیته هوی دهر چوونی خاوه نه که ی له نیسلام ؟

و؛ چوار جور کوفر هه یه که وا ده کات خاوه نه که ی له نیسلام دهر بکات ئه ویش :-

۱- کوفری نه زانین و به درۆ خستنه وه .

۲- کوفری به راست نه زانین .

۳- کوفری که له ره قی و خو به گه وره زانین .

• کوفری دوو پووینی .

پا ۱۶۴: کوفری نه زانین و به درو خستنه وه چی یه ؟

و: بریتی یه له به درو خستنه وه ی هر شتیک که خواو پیغمبر (ﷺ) باسیان لیوه کردوه و نادیار بیت وه که قورئان دا هاتوه ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَمِمَّا أَرْسَلْنَا بِهِ رَسُولًا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ غافر: ۷۰ . واته : (نه وانه ی که بروایان به قورئان نییه و ههروه ها بروایان نی یه به و ریپاز و په یامانه ی که به پیغمبراندا ناردمانه ، له پاشه پوژدا خو یان ده بیننه وه چیان به سهر دیت) .

﴿وَأَعْرَضَ عَنِ الْجَاهِلِينَ﴾ الأعراف: ۱۹۹ .

واته : (خۆت لا بده له نه قام و تی نه گه یشتوان) .

پا ۱۶۵: کوفری بی بروایی (الجحود) چی یه ؟

و: بریتی یه له شارده وه ی حق و راستی و عمل که چ نه کردن بوی له پوالهت دا ، له کاتیکدا نه و که سه نه زانیت که حقه و له دل و دهروونی خویدا دلنیا یه له راستییتی نه و دینه ، وه کو بی بروایی فیرعه ون و قه و مه که ی به رامبر موسا ، کوفری جوله که به پیغمبرمان محمد (ﷺ) ، خوا ی گه و ره دهر باره ی کوفری فیرعه ون و قه و مه که ی ده فهرموی : ﴿وَحَدِّثُوا بِهَا وَأَسْتَقِنْتَهَا أَنْفُسَهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا﴾ النمل: ۱۴ . واته : (به ناشکرای بیروایان به به لگه و نایه ته کانی ئیمه نه ده کرد هه رچه نده له دهرونیاندا ده یانزانی که نه وه ی ناردمان حقه و راسته به لآم بروایان نه ده کرد له بهر خۆ به زل زانین و سته م کردن له خو یان) وه دهر باره ی جوله که کان ده فهرمویت

: ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ﴾ البقرة: ۸۹ .

واته : (نهو پیغه مبه ره ی که له وهو پیش هه والیان هه بوو له هاتنی کاتیک ئیمه نیگامان بۆ نارد بر ویاوان بی نه میناو پشتیان لی هه لکرد) .

پ ۱۶۶: کوفری عیناد و لووت به رزی چی یه ؟

و: نه وه یه که مل که چی حه ق نه بی ، هه رچه نده راستیش بزانیّت ، وه ک کوفری ئیبلیس ، که خوی گه وره دهر باره ی ده فه رمویّت : ﴿إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَأَسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ البقرة: ۳۴ . واته : (جگه له ئیبلیس که پشتی هه لکردو لووت به رزی نواند و یه کیک بوو له بن بر ویاوان) . که واته ئیبلیس نه یتوانی بی بر ویا بیت به فه رمانی خواو ئینکاری بکات ، به لّام په خنه ی لی گرت و کاره که ی خوی به بی حکمه ت و سته م له فه له م دا بویه ووتی ﴿أَسْجُدْ لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا﴾ الأعراف: ۶۱ . واته (ئایا سو جده به رم بۆ دروستکراویک که له قور دروستت کردووه) ، هه روه ها ووتی : ﴿لَمْ أَكُنْ لَأَسْجُدْ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ، مِنْ صَلْصَلٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ﴾ الحجر: ۳۳ . واته : (شه یتان ووتی من چۆن کړنوش به رم بۆ مروّفتیک که له گلّی ووشک و پښتر قورپی ترشاو دروستت کردووه) .

هه روه ها ووتی ﴿أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقَنِي مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ﴾ الأعراف: ۱۲ . واته : (من چاکتر و به ریز ترم له ومنت له ناگر دروستکردووه و نه ویشته له قور خولقاندووه) .

پ ۱۶۷: کوفری دوو زوویی چی یه ؟

و: نه وه یه که به دل بر ویا نه بیّت ، هه رچه نده به پروالته هه ندی ملکه چی دهر بر بیّت بۆ رپاکردن ، وه کو کوفری ئین سه لول و حیزبه که ی ، خوی گه وره دهر باره یان

ده فەرمویت : ﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَإِلَّا يَوْمَ الْآخِرِ وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ ﴾ (۸) ﴿ يَخْدَعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴾ (۹) ﴿ البقرة: ۸-۹ .
 واته : (له رابردوو و ئیستادا خه لکی هه یه دوو پوووه به زوبان نیسلامه تی
 راده گه یه نن و له ناوه پۆک دا به و شیوه یه نین و بن بیوان به لآم به نه زانینی خویان
 ده یانه ویت به و شیوه یه خوا و موسلمانان بخه له تینن به لآم هه ست ناکه ن که خویان
 هه لده خه له تینن) .

پ ۱۶۸ : کوفری کرداری کامه یه که مروؤ له دین دهرناکات ؟

و : هه موو ئه و گونا هانه یه که خوی گه وره ناوی ناوه کوفر له گه ل ئه وه ی که ناوی
 ئیمان به و که سه وه ده مینیتته وه و لی ی دانارنیت ، وه ک ئه م فه رمووده یه ی
 پیغه مبه ر (ﷺ) ده فەرمویت : (لا ترجعوا بعدی کفاراً یضرب بعضکم رقاب بعض)
 ئیمام بوخاری و موسلیم ریوا یه تیان کردوووه . واته : (دوا ی من له ئیسلام
 هه لئه گه پینه وه و کافر نه بن به جوړی شه پ بکه ن له نیوان خو تاندا و ملی یه کتر
 بیه پینن) هه روه ها ئه م فه رمووده یه : (سباب المسلم فسوق و قتاله کفر) ئیمام
 بوخاری و موسلیم ریوا یه تیان کردوووه . واته : (جنیودان به موسلمان له دین
 ده رچوونه و شه پرکردن له گه لیدا کوفره) ، ئه بینین پیغه مبه ر (ﷺ) شه پی نیوان
 موسلمانانی ناو ناوه کوفر ، ئه وان هه ش ئه و کاره ده که ن ناوی ناون کافر ، هه رچه نده
 خوی گه وره ده فەرمویت : ﴿ وَإِن طَآئِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا ﴾ الحجرات: ۹ . واته :
 (ئه گه ر دوو کۆمه ل و تا قمی موسلمان به یه که وه جه نگیان کرد) چونکه له عه قیده ی
 ئه هلی سوننه ت و جه ماعه تدا مروؤ به گونا می گه وره له ئیمان دهرناچیت وه ک
 ئایه ته که ئامازه ی پی کردوووه له گه ل بوونی جه نگ له گه ل یه کتر هه ر به ئیمانداران

ناویان ده بات ، ههروه ها له نایه تی تۆله سه ندندا ده فه رمویت : ﴿فَمَنْ عَفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَأَنْبِئْهُ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدِّئْهُ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ﴾ البقرة: ۱۷۸ . واته : (هه رکه سیک به تاوانی کوشتن هه ستا ده بیّت بکوژریته وه به لّام نه وه ی چاوپوشی له براکه ی کرد با بکوژه که چاک پهفتار بیّت وه با کهس و کاری کوژراوه کهش چاک پهفتارین وه بکوژه که به جوانی خوین به های کوژراوه که بدات) . سه رنج ده دهین خوی خوی گه وه برایه تی ئیمانی بۆ برپارداوه و لئی دانه پنیوه ، ههروه ها پیغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمویت : (لا یزنی الزانی حین یزنی وهو مؤمن ، و لا یسرق حین یسرق وهو مؤمن ، و لا یشرّب الخمر حین یشربها وهو مؤمن ، و التوبة معروضة بعد) ئیمام بوخاری و موسلیم ریوایه تیان کردوه . واته : (مروقی زیناکه ر کاتیک زینا ده کات ئیماندار نی یه ، وه مروقی دز کاتیک دزیی ده کات ئیماندار نی یه ، وه مروقی عاره ق خۆر کاتیک عاره ق ده خواته وه ئیماندار نی یه ، به لّام دوا ی نه وه بۆی هه یه ته وبه بکات) ، له ریوایه تیکی تردا ده فه رمویت : (وه کاتی پیواو کوژ که سی ده کوژی ئیمانی نیه) له ریوایه تیکی تردا هاتوه : (ولا ینتهب نهبة ذات شرف یرفع الناس الیه فیها ابصارهم حین ینتهبها وهو مؤمن) ئیمام بوخاری و موسلیم ریوایه تیان کردوه . واته : (مروقی داگیرکه ر هیهچ شتیکی به نرخ داگیرناکات که خه لکی به لایانه وه جیگه ی بایه خ و سه رنج بیّت له و کاته دا داگیری ده کات به ئیماندار دنانریت) . ههروه ها نه بوزه ر ده گپریته وه پیغه مبه ر (ﷺ) (مامن عبد قال لا اله الا الله ثم مات علی ذلك الا دخل الجنة) قلت : (وإن زنی وان سرق) قال : (وان زنی وان سرق) ثلاثا ثم قال فی الرابعة (علی رغم أنف أبي ذر) واته : (هه ر به نده یه ک بلّیت لا اله الا الله و پاشان له سه ر نه وه بمریت ده چپته به هه شته وه) من ووتم (نه گه ر زیناش بکا و دزیش بکات) فه رموی (به لئی نه گه ر چی زیناش بکا و دزیش بکا ؟ !) سی جار

ئهمه ی دووباره کرده وه پاشان له جاری چواره م دا فهرمووی (به لّی ئه گهرچی ئه بوزهریش پی ی ناخوشبیت) . ئهمه به لگه یه له سهر ئه وه ی که مروقی زیناکه ر و دزوعه ره ق خور و پیاو کوژ ئیمانی (مطلق) و یه کتا په رستی لّی دانه پنیوه ، چونکه گهر به و شیوه یه نه بوا یه نه دیده فهرموو ههرکس له سهر ووشه ی (لا اله الا الله) بمریت ده چیتته به هشته وه ، گهرچی ئه و گونا هه گهرانه ش بکات ، چونکه ههرکس ئیماندار نه بیت ناچیتته به هشته وه ، به لکو مه به سستی ئه وه بوو که ئیمان ه که ی که م ده کا و کامل نیه ، به لّام کاتی بنده کافر ده بیت به هوی ئه و گونا هانه وه که به حال لّیان بزانتیت و هاوکات ئه و که سه قورئان و سوونت به درق ده خاتوه له حهرام کردنی ئه و تاوانانه دا . به لکو ئه گهر خویشی ئه و گونا هه نکات ههر به وه نده ی به حال لّیان بزانتیت کافر ده بیت .

پ ۱۶۹: ئه گهر ووتیان کرنوش بردن بؤبت و سوکایه تی کردن به قورئان و جنیودان به پیغه مبه ر و گائته کردن به دین و ئه و شتانه ، هه مووی کوفری کردارین و دک دهرده که ویت ، نه ی بؤچی مروق له دین دهرده که ن له کاتی کدا کوفری بچوک به کوفری کرداری پیناسه ده کریت ؟

و: دیاره که ئه م چواره و ئه وانه ی به م شیوه یه ن ته نها له و پوه وه کوفری کردارین که به ئه ندامه کانی لاشه ده کرین ، به لّام کاتی جیبه جی بکریت کرده وه کانی دل بوونیان نامینی وه کو نیه ت پاکی و دلسوزی و خوشه ویستی و ملکه چی بؤ خوا ، ئه وانه هیچی نامینن جا ههر چه نده له پواله تدا کردارین ، به لّام په یوه ستن به کوفری بیرو بپواوه ، بؤیه ئه م کردارانه ته نها له دوپوه یه کی یاخی یان کافرکی سهرکه شه وه نه بیت له که سی تر ناوه شیته وه ، وه ئایا چی پالی نا به دوو پوهه کانه وه له شه پی (تبوک) دا بلین ﴿وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ

إِسْلَمِهِمْ وَهُمْ أَيْمَانًا لَمْ يَبْتَالُوا ﴿ التوبة: ۷۴ . واته : (دوو پوو ده کان گوفتاری کوفر و بی باوه پریان هات به ده مدا نه وانه ی دوا ی موسلمان بوونیان گه پانه وه بو کوفر خه ریکی پیلان و نه خشه یه ک بوون که شه هید کردنی پیغه مبه ر بوو به لام بو بیان نه لواو بو بیان نه کرا) جگه له وه هر چهنده که پرسپاریشیان لی کرا ووتیان ﴿ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿ ۱۵ ﴾ لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ ﴿ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ ﴾ التوبة: ۶۵-۶۶ . واته : (دوو پوو ده کان ده بیان ووت نیغه گه مه و گالته مان ده کرد بللی نایا نیوره به خوا و به لگه کان و پیغه مبه ره که ی گالته تان ده کرد نیتر بی سووده داوا ی لی بووردن مه کن چونکه به راستی نیوره کافر بوون هر چهنده له پواله تدا باوه پرتان هیتا بوو) . وه نیغه کوفری بچوکمان به کوفری کرداری بی به په هابی پیناسه نه کردووه به لکو کاتیک کوفری کرداری به که په یوه ست بی به بیر و بیروا و پیچه وانه ی ووته و کرده وه ی دل بیت .

پ۱۷۰: سته م و له فه رمانی خوا دهر چوون و (الفسوق) دوو پوو یی نه کرین به چهند به شه وه ؟

و: هر یه کیکیان نه کرین به دوو به شه وه : گه وره که کوفره ، بچوک که له خوا ر نه وه وه یه .

پ۱۷۱: نمونه ی سته می گه وره و بچوک چی یه ؟

و: نمونه ی سته می گه وره ، نه وه یه که خوا ی گه وره له م نایه ته دا باسی کردووه :

﴿ وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴾ یونس: ۱۰۶

واته : (هاناو هاوار نه به بیت بۆ هیچ شتیک جگه له خوا نه بیئت چونکه نه قازانجت پی دهگه یه نیئت و نه زیان خو ئه گهر کاری وا بکه بیت ئه وه ئیتر تو له ریزی سته مکارانی).

ههروه ها ده فهرمویت : ﴿إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ لقمان: ۱۳ ، واته : (به پاستی هاوتاو هاوبه ش بپیراردان بۆ خوا سته میکی زۆر گه وه و نارویه).

وه له ئایه تیکی تر دا ها تووه ﴿إِنَّهُ، مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَهُ النَّارُ﴾ المائدة: ۷۲ ، واته : (دلنیا بن ئه وه ی شه ریک و هاوبه ش بۆ خوا بپیار بدات ئه وه خوا به هه شتی له سهر حه رام کردووه و شوین و جینگای ئه و که سه دۆزه خه).

نمونه ی ئه و سته مه ی له خوار ئه وه وه یه ئه م ئایه ته یه که خوی گه و ره دهر باره ی ته لاق ده فهرمویت : ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُمْ مِنْ بُيُوتِهِمْ وَلَا يَخْرُجُوا إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ﴾ الطلاق: ۱ ، واته : (له خوا بترسن دهریان مه که ن له ماله کانی خویاندا ئافره ته کانی ش با به بی په زامه ندی میرده کانیان با له مال دهر نه چن مه گهر کاریکی ناشرین و نار په وای ئاشکرایان ئه نجام دابیت ئه وه سنووری خویه و هه ر که س له سنووری خوا بترازیت ئه وه سته م له خوی ده کات).

ههروه ها خوی گه و ره ده فهرمویت : ﴿وَلَا تُنْسِكُوهُمْ ضِرَارًا لِنَعْتَدُوا وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ﴾ البقرة: ۲۳۱ ، واته : (مه یان هیلئنه وه له لای خوتان بۆ ئه وه ی ئازاریان بدن یان ده ست درییی بکه نه سه ریان ئه وه ی کاری وا بکات ئه وه سته می له خوی کردووه).

پا ۱۷۲: نمونه‌ی له‌فهرمان دهرچوون (الفسوق)^{۱۴} ی گه‌وره‌و بچوک چی یه ؟

و: نمونه‌ی له‌فهرمان دهرچوونی گه‌وره نه‌ویه که خوی گه‌وره له‌م نایه‌ته‌دا باسی کردووه : ﴿ اِنَّ الْمُنْفِقِيْنَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴾ التوبة: ۶۷ ، واته : (به‌پاستی دوو پوهه‌کان تاوانبار و گونا‌هبارن) .

هه‌روه‌ها ده‌فهرمویت : ﴿ اِلَّا اِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ اَمْرِ رَبِّهِ ﴾ الكهف: ۵۰ ، واته : (هه‌موو فریشته‌کان گوی راپه‌لی خوا بوون ته‌نهنه نیبلیس نه‌بیته که له ده‌سته‌ی جنوکه‌کان بوو له‌فهرمانی په‌روه‌ردگاری یاخی بوو) .

نهم نایه‌ته : ﴿ وَجَنَّتْهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبْثٰتِ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمًا سَوِيْءٍ فَسِيْقِيْنَ ﴾ الانبياء: ۷۴ ، واته : (پزگارمان کرد پیغه‌مبه‌ر لوط له‌و شاروچکه‌یه‌ی نیریزیان ده‌کرد بیگومان نه‌وانه نه‌ته‌ویه‌کی ناله‌بار و خراب و به‌د کار بوون) .
نمونه‌ی نه‌و له‌فهرمان دهرچوونه خوار نه‌ویشه‌وه نهم نایه‌ته‌یه که دهر باره‌ی بوختان هه‌لبه‌ستن هاتووه ﴿ وَلَا تَقْبَلُوْا لَهُمْ شَهَادَةً اَبَدًا وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴾ النور: ۴ ، واته : (هه‌رگیز شایه‌تیاں لی‌وهر مه‌گرن نه‌وانه له‌ریزی فاسیق و تاوانبار و یاخی یه‌کاندان) .

هه‌روه‌ها له‌م نایه‌ته‌دا ده‌فهرمویت : ﴿ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِنْ جَاءَكُمْ فٰسِقٌۢ بِنِيْۤا فَتَبَيَّنُوْا اَنْ تُصِيْبُوْا قَوْمًاۢ بِجَهْلِكُمْ فَاُصْحِحُوْا عَلٰٓیۤا مَا فَعَلْتُمْ نٰدِمِيْنَ ﴾ الحجرات: ۶ ، ریوایه‌ت کراوه که نهم نایه‌ته دهر باره‌ی وه‌لید کوپی عوقبه هاتووه‌ته خواره‌وه ، واته : (نه‌ی نه‌وانه‌ی باوه‌رتان هیناوه نه‌گه‌ر که‌سیکی متمانه پی نه‌کراوه‌ه‌والیک‌ی بو هینان خیرا برپوی

^{۱۴} فاسق : له‌بچینه‌دا له (فسق) ه وه هاتووه له‌بنه‌رتدا نه‌گه‌ر ده‌نکی خورما له‌تویکلی خوی دهرچوو پیی ده‌لین (فسق) و ماناک‌ی واته (نه‌نجام دانی گونا ، چ بچوک یان گه‌وره) نه‌و که‌سه‌ی گونا‌ه ده‌کات (فاسق) ه .

پی مه کن به لکو لی ی بکۆلنه وه تا بۆتان پوون ده بیته وه نه وه ک کیشه و ناخۆشی و گروگرفت بۆ خه لکی دروست بکن به نه زانی و دواپی په شیمان ببه وه له و تاوانه ی که پی ی هه ستاون) .

۱۷۲۲: نموونه ی دوو پووپی گه وره و بچوک کامه یه ؟

و: نموونه ی دوو پووپی گه وره ، ئه و ئایه تانه ی که له سه ره تای سوره تای (البقره) هاتوه وه هه روه ها له م ئایه ته دا خوی گه وره ده فه رمویت : ﴿ إِنَّ الْمُنْفِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ ﴾ النساء: ۱۴۵ ، واته : (به پاستی دوو پوووه کان له چینی هه ره خواری ناو دۆزه خدان وه هه رگیز نابینی که سیک پشتیوانیان لی بکات و به هانا یانه وه بچیت) . هه روه ها له م ئایه ته دا خوی زاناو دانا ده فه رمویت : ﴿ إِذَا جَاءَكَ الْمُنْفِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنْفِقِينَ لَكَاذِبُونَ ﴾ المنافقون: ۱ .

واته : (ئه ی پیغه مبه ر (ﷺ) کاتیک دوو پوووه کان دین بۆ لات ده لێن : ئیمه شایه تی ده دین که تو پیغه مبه ری خوایت له کاتیکدا که خوا خۆی چاک ده زانیت که تو پیغه مبه ر و نیردراوی ئه ویت له هه مان کاتدا خوا شایه ته که ئه و دوو پوووه درۆ ده کن برویان به تو نی یه) .

وه نموونه ی ئه و دوو پووپی به ی له خوا ئه وه وه یه ئه وه یه که پیغه مبه ر (ﷺ) له م فه رمووده یه دا ئاماژه ی پی کردوه (آیه المنافق ثلاث : اذا حدث کذب ، و اذا وعد اخلف ، و اذا ائتمن خان) ئیمام بوخاری و موسایم ریوایه تیان کردوه ، واته : (نیشانه ی دوو پووپی سیانه ئه گه ر قسه ی کرد درۆ ده کا ، ئه گه ر به لێنی دا نایبته

۲۲۲ پرسپارو وه لآم دهر باره ی بیرو باوهری نیسلا می

سهر وه نه گهر نه مانه تی لا دانرا خیانه تی لی ده کات) ، هه روه ها له فهرمووده یه کی تردا ده فهرمویت : (أربع من کن فیه کان منافقا) ئیمام بوخاری و موسلم بیوایه تیان کردووه ، واته : (چوار خه سلّته هه یه هه رکه س تیایدا بن نه وا دوو پروه) .

پا ۱۷۴ : حوکمی جادوو جادوگهر چی یه ؟

۴ : سیحر وجودی هه یه و راسته ، کاریگهری یه که شی نه وه یه یه ک بگرنه وه بکه ویت له گه لّ قه ده ری گهر دوونی وه ک له م ئایه ته دا هاتووه ﴿فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ البقرة: ۱۰۲ ، واته : (له و فریستانه شتی وا فیترده ببون که ژن و میزدی له یه ک جودا بکه ن هه ر چه نده نه و جادوگهرانه ناتوانن زهره ریّک به مروّقه بگه یه نن مه گهر ویستی خوی له سهر بیت) .

پا ۱۷۵ : سزای شهرعی جادووگهر چی یه ؟

و : ئیمامی تیرمیزی بیوایه تی کردووه و ده لیت : پیغه مبه ر (ﷺ) فهرمووی : (حد الساحر ضربه بالسيف) واته : (سزای شهرعی ساحیر کوشتنیه تی به شمشیر) ، پاشان ئاماژه ده کات به وه ی ، هه ندی له زانایانی صه حابه و جگه له وانیش کاریان به م فهرمووده یه کردووه ، وه نه مه ووته ی (مالک بن انس) ه و ئیمام شافیعی ده فهرمویت : (ساحیر کاتیک ده کوژریت که سیحره که ی بگاته پله ی کوفر به لآم نه گهر نه گاته پله ی کوفر ناکوژریت ، چه ند که سیک له صه حابه و تابعی یه کان ساحیریان کوشتووه وه کو ئیمامی عومه ر ، وه عبدالله ی کوپی ، وه حه فسه ی کچی ، وه عوسمانی کوپی عه فان و جوندوبی کوپی که عب و عومه ری کوپی عبدالعزیز و ئیمامی نه حمه د و ئیمامی نه بو حه نیفه و گه لیک ی تریش (په حمه تی خویان لی بیت) .

پا ۱۷۶: هه ئوه شانده وه چی یه و حوکمی له شه رعدا چۆنه ؟

و: واته کردنه وهی سیحر له سیحر ئی کراوه که ، جا ئه گهر به سیحر ئیکی وه کو خۆی کردیه وه ئه وه کاری شهیتانه ، وه ئه گهر به دوعاو نوشته ی شهرعی بوو ، ئه وا دروسته .

پا ۱۷۷: نوشته ی شهرعی چی یه ؟

و: ئه وه یه که له قورئان و سووننهت وهره گرابیت ، به زمانی عهره بی بیت ، و ئه و که سه ی نوشته ده کات و ئه وه ش که بۆی ده کریت پرویاوان و ابیت که کاریگهریی نابیت مه گهر به مؤله تی خوا نه بیت ، بۆیه پیغه مبه ر (ﷺ) جو برائیل نوشته ی بۆ کردوه ، خۆیشی بۆ زۆر له هاوه لانی کردوه وه له وانه شی که پیغه مبه ری خوا (ﷺ) دوعا و نوشته ی به سه را خویندون حه سه ن و حوسه ی نی که چه زای بوون ده یفه رموو ئه م دوعایه باوکتان ابراهیم ده یخویند به سه ر ئیسماعیل و ئیسحاقدا (أعوذ بکلمات الله التامة من کل شیطان و هامة و من کل عین لامة) ئیمام بوخاری پرویاوه تی کردوه . واته : (په نا ده گرم به ووشه ته واوه کانی خوا له هه موو شه ی تانیکی مروّفه و په ری وه له هه موو زه هریکی کوشنده و له هه موو چاویکی ناپاک) وه رازی بووه ئه وانیش بیکه ن .

پا ۱۷۸: نوشته ی قه ده غه کراو کامه یه ؟

و: ئه وه یه که له قورئان و سووننهت وهره گرابیت ، وه به زمانی عهره بی نه بیت ، به لکو له کرده وه کانی شهیتان بیت و به شتیک بکریت که شهیتان پی ی خۆش بیت ، ههروهک و زۆربه ی جادوگه رو به ناو زانا ده یکه ن ، له چه ند په راپوئیکی وهک (شمس المعارف و شمس الأنوار) و چه ندین کتیبی دی بابه ته کان ده رده هیئن که دوژمنانی

نیسلام هیناویانته ناو موسلمانانه وه و پیچه وانه ی تاینی نیسلامه ، و هیچ په یوه ندیه کی به زانسته شهرعی یه کانه وه نیه ، ههروه که له کتیبی (شرح المسلم) و نهوانی تریش دا پوون کراوه ته وه .

پا ١٧٩: حوکمی نهو شتانه چی یه که دهکرین به سهر شانی مندال و نه خوش و ... شتد ، یان نهو بازن و پهت و موروانه ی به کاردین ؟

و: له هه ندی له گه شته کانی دا ، پیغه مبه ر (ﷺ) نوینه ریکی خوی نارد و فه رموی (أن لا یبقین فی رقبة بعیر قلادة من زتر أو قلادة الا قطعت) تیمام بوخاری و موسلیم ریوایه تیان کردوه ، واته : (له ملی هه ووشتریکدا هه ر ملوانکه یه که هه بوو بیچرینه و فرپی ده) ، ههروه ها ده فه رمویت : (ان الرقی والتماثم والتولة شرك) تیمام نه بو داود ریوایه تی کردوه ، واته : (نهو نوشتانه ی به شتی نادروست بکرین یان مانا نه گه یه نیت و مؤرو ههروه ها نوشته ی رهش و سپی به شیرک داده نریت) .

پا ١٨٠: حوکمی هه لواسینی هه ندیک له نایه ته کانی قورئان چی یه ؟

و: هه لواسینی هه ندیک له نایه ته کانی قورئان به مرؤقه وه بیت یان هه ر گیانداریکی تره وه بیت هه ندیک له زانایانی سه له ف به دروستی ده زانن و زوره یان قه ده غه یان کردوه و به باشی نازانن وه که عبدالله ی کورپی مه سعود و عبدالله ی کورپی چه کیم و عبدالله کورپی عه مر وه نه کردنیشی باشتره ، چونکه زور جار ده بریته شوینی پیسه وه وه ههروه ها ریگه گرتن له وه ی دلّه کان جگه له خوا پوونه که نه هیچ شتیکی تر به تایبه تیش له م چه رخه دا که خه لکی زور به په رۆشن کار به شتی نا دروست بکه ن .

پا ۱۸۱: حوکمی فالچی (کهان) چی یه ؟

و: فالچی بهکان بهشینکن له تاغوتهکان و دۆستی شهیتانهکانن که ناراستهیان دهکن ، وهک خوی گوره دهفرمویت : ﴿وَإِنَّ الشَّيْطَانَ لِرُحُونَ إِيَّتِ الْأُولِيَاءِ﴾ الأنعام: ۱۲۱ ، واته : (دننباين که شهیتانهکان شت دهخه نه دلی دۆستهکانیانه وه تا موجداه له تان له گه ل بکن و بهرگری له ناحهقی خویان بکن) . وه داده بهزن بۆلایان و ووشه یه که له ووشانهی له فریشتهکانیان بیستوو په پیان دهگه یه نن شهوانیش سه د درۆی پیوه ده نین ههروهک خوی گوره باسیان دهکات و دهفرمویت: ﴿هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَىٰ مَن تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ﴾ الشعراء: ۲۲۱ ، واته : (ئایا پیتان بلیم که شهیتانهکان داده بهزنه سه رکئ ؟ داده بهزنه سه که سانیکی بوختان چی و تاوانبار و گوناهاکار جادوگه ران گوئ بۆ شهیتانهکان دهگرن و زۆربه شیان درۆزنن) .. له فرمووده یه کدا پیغه مبهر (ﷺ) دهفرمویت : (فینسمعها مسترق السمع و مسترق السمع هکذا بعضه فوق بعض فیلقیها الی من تحته ثم یلقها الآخر الی من تحته حتی یلقیها علی لسان الساحر أو الکاهن فریما لأدرکه الشهاب قبل أن یلقیها وربما ألقاها قبل أن یدرکه فیکذب معها مائة کذبة) ئیمام بوخاری پیواپه تی کردوو . واته : (ئهو شهیتانهی بهرز بووه ته وه بۆ ئاسمان هه والیک ده بیستیت و ده یزانیت شهویش ده یگه یه نه ته شهیتانهکانی تر بهم شیوه یه هه ندیکیان که له سه ر و هه ندیکیان وهن هه واله که ده گه یه نه شهوانه ی خوار خویان هه تا ده گاته سه ر زمانی ساحیریک یان فالچی یه که له وانه یه نیازکیکی بهرکه ویت پیش شهوه ی بیگه یه نیتته شهوانی تر یاخود له وانه یه بیگه یه نیت پیش شهوه ی نیازکه که ی بهرکه ویت و له گه لیدا سه د درۆرک ده خات) .

پا ۱۸۲: حوکمی نه و که سه چی یه که قسه ی فالچی به راست دهر زانیت ؟

و: خوی گه وره ده فهرمویت : ﴿قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ﴾
النمل: ۶۵ ، واته : (نه ی پیغه مبه ر (ﷺ) پئیان بلئ : جگه له خوا هرچی له
ناسمانه کان و زهوی یدا هه یه هیچیان ناگادارنن له غه یب و نهینن و شاراوه کانی نه م
گه ردوونه) .

هره ها خوی گه وره ده فهرمویت : ﴿وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ﴾ الأنعام: ۵۹ ، واته :
(کللی هه موو شاراوه کان و زانینی هه موو نهیننیه کان به ده ست خویبه و لای نه وه) .
هره ها ده فهرموی : ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ البقرة: ۲۱۶ ، واته :
(بیگومان هرر خوا خوی ده زانیت (خیر له چی دایه) ، ئیوه نایزانن و ناگاداری و
نهینن و ناشرکراکانی نه م گه ردوونه یه) .

هره ها پیغه مبه ر (ﷺ) ده فهرمویت : (من أتى عرافا أو كاهنا فصدقه بما يقول
فقد كفر بما أنزل على محمد) ئیمام نه بو داود ریویایه تی کردووه ، واته : (هرر
که سن بجیته لای فالچی یه ک و قسه که ی به راست بزانی نه وه کافر بووه به و
قورئانه ی خوی گه وره دایبه زاندووه ته سهر محمد) ، هه ره ها ده فهرمویت : (من
أتى عرافا فسأله عن شيء فصدقه لم تقبل له صلاة أربعين يوما) ئیمام موسلیم
ریویایه تی کردووه . واته : (هرر که سن بجیته لای فالچیبه ک و پرسیارو شتیکی لی
بکا و برهوا به قسه کانی بکات چل پوژ نوژی لی قبول نا کریت) .

پا ۱۸۳: حوکمی نه ستیره ناسی گه ری چی یه ؟

و: خوی گه وره ده فهرمویت : ﴿ وَهُوَ الَّذِي جَمَلَ لَكُمْ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ ﴾ الأنعام: ۹۷ . واته : (هر ئه و زاته یه ، نه ستیره ی بۆ فراهه م هیتانوی تا ببیته هوی رینموییتان له تاریکستانی سه ر پووکاری ووشکانی و ده ریاکاندا) .
 ههروهه ده فهرمویت : ﴿ وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيْطَانِ ﴾ الملك: ۵ ، واته : (بینگومان ئیمه ئاسمانی دونیامان کردووه به چراخان - به هوی نه ستیره کانه وه که به شه و گاردا به دی ده کرین - وه به و نه ستیره شه یتانه کان پاو ده که یه) .

وه ده فهرمویت : ﴿ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِ رَبِّ ﴾ النحل: ۱۲ ، واته : (نه ستیره کانیش به فهرمانی ئه و پاهینراون) . پاشان پیغه مبه ر (ﷺ) ده فهرمویت : (من أقتبس شعبة من النجوم فقد أقتبس شعبة من السحر زاد ما زاد) ئیمام ئه بو داوود ریوایه تی کردووه . واته : (هر که سیک وه ریبرگیت به شیک له نه ستیره ناسی ئه وه به شیکی له سیحر وه رگرتوه ، سیحره که زیاد ده کات به زیاد بوونی فیروونه که ی)
 عه بدللای کوری عه باس (خوا لییان پازی بیت) دهرباره ی ئه و که سانه ی نوشته ده نوسن و نه ستیره ناسی ده که ن ده لیت (که سی ئه و کارانه بکات پیم وایه لای خوی گه وره هیه چ نرخ و پیزیکی نی یه) ، قه تاده (په حمه تی خوی لی بیت) ده لیت : (خوی گه وره ئه م نه ستیره ی بۆ سی مه به ست دروست کردووه جوانی یه که بۆ ئاسمان و په جم کردنی شه یتانه کان و چه ند نیشانه یه کن که خه لکی رییان پی درده که ن ، جا هه رکه سی بۆ لیکدانه وه ی شتیکی تر به کاری بهینی ئه و ناوانی کردووه) .

پا ۱۸۴: حوكمي داوا كردني باران به بورج و نه ستيره كان چي يه ؟

و: خواي گه وره ده فهرمويت : ﴿وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْتُمْ تُكْذِبُونَ﴾ الواقعة: ۸۲ ، واته :

(له باتي نه وه ي سوپاسي خوا بكن له سهر نه و پوزيبه ي كه به خشيو به تي درؤ ده كهن و ده لئين به هؤي فلآنه نه ستيره وه بارانمان بؤ باريوه) .

وه پيغه مبه ر (ﷺ) ده فهرمويت : (أربع في أمتي من أمر الجاهلية لا يتركونهن :

الفخر با لأحساب والطعن في الأنساب و الأستسقاء بالأنواء و النياحة) ئيمام موسليم پيو به تي كردوه . واته : (چوار شت له ئوممه ته كه مدا هه يه له

عاده تي نه فامين و تهركي ناكهن : خؤ نواندن به حه سه ب و بنه ماله ، و جنئو

دان و تانه و ته شهر له باو با پيران ، و داوا كردني بزق و پوزي و باران له

نه ستيره كان ، و شيوه ن كردن بؤ مردوو) ، هه روه ها پيغه مبه ر (ﷺ)

ده فهرمويت : (قال الله تعالى : أصبح من عبادي مؤمن بي و كافر فأما من قال

مطرنا بفضل الله ورحمته فذلك مؤمن بي و كافر بالكوكب ، وأما من قال مطرنا

بنوء كذا و كذا فذلك كافر بي و مؤمن بالكواكب) ئيمام بوخاري و موسليم

پيو به تيان كردوه . واته : (خواي گه وره له فهرمووده يه كي قودسيديا

ده فهرمويت : به نده كانم هه نديكيان نه مړؤ ئيماندارن و هه نديكيان كفرن ، نه و

كه سه ي ووتى له سايه ي په حم و به زه يي خواوه بارانمان بؤ باري نه وه ئيمانى

هه يه به من و بئ پيو به به نه ستيره ، نه وه ش كه ووتى به هؤي فلآن نه ستيره و

بورجه وه باران باري نه وه كافره به من و باوه پري به نه ستيره هه يه) .

پا ۱۸۵: به یدووم (الطیرة)^{۱۵} حوکمی چی یه و به هوی چی یه وه نامینی ؟

و: خوی په روه ردگار ده فهرمویت : ﴿أَلَا إِنَّمَا طَئِرُهُمْ عِنْدَ اللَّهِ﴾ الأعراف: ۱۳۱ ،
واته : (له کاتی کدا هموو ئه و شتانه ی ئه وان به شوومیان ده زانی تا قی کردنه وه بوو
بۆ به نده کان له لایه ن خواوه برپاری له سهر درابوو) .

پیغه مبه ر (ﷺ) ده فهرمویت : (لا عدوی ولا طیرة ولا هامة ولا صفر) ئیمام بوخاری
ریوایه تی کردوو . واته : (درمو په تا نیه ، به یدووم راست نیه ، به یدووم به هوی
مانگی سه فه روه راست نیه) . هه روه ها ده فهرمویت : (الطیرة شرک ، الطیرة شرک)
ئیمام ئه حمه د و حاکم ریوایه تیان کردوو ، واته : (به یدووم شیرکه ، به یدووم
شیرکه) ، ئیبن مه سعود ده لیت : (وما منا الا ولكن الله یذهب بالتوکل) ، واته : (هه
هموو یه کیک له ئیمه خه لات ی بۆ دروست ده بیئت ، به لآم به هوی پشت به ستنه وه به
خو نامینیت) .

پا ۱۸۶: حوکمی چاو پیسی له شه رعدا چۆنه ؟

و: پیغه مبه ر (ﷺ) ده فهرمویت : (العین حق) ئیمام بوخاری و موسلیم ریوایه تیان
کردوو . واته : (چاو پیسی راسته و حه قیقه تی هه یه) ، پیغه مبه ر (ﷺ)
که نیه کیکی بینی پوخساری تیک چوو بوو ، فهرمووی (استرقوا لها فان بها النظرة)

^{۱۵} (الطیرة) به یدووم واته : (التشاؤم) واته په شیبینی ، ناوه کی له (طیرة) هوه هاتوو واته بآنده ،
چونکه عه ره به کان به هاتوو چۆی بآنده کان و هه لفرینیان به لای راست و چه پدا په شیبینیان بۆ دروست ده بوو له
مه به سته کانیان په شیمان ده بوونه وه ، پیغه مبه ریش (ﷺ) کاریگری ئه و بآنده ی به به تال له قه له دا که هیچ
زیان و سوودیکیان نیه نیسته ش خه لکی به گشتی په شیبین ده بن به ده نگی قه له ره ش و کونه په پوو... هه د که
ئوه کاریکی نادروسته .

ئیمام بوخاری پیوایه تی کردووه . واته : (دوعا و نوشته ی بۆ بکه ن چونکه چاوی پیس کاری تی کردووه) .

عائیشه (خوای لی پازی بیت) ده فهرمویت : (أمرني النبي ﷺ) أو أمر النبي ﷺ (أن یسترقی من العین) ئیمام بوخاری و موسلیم پیوایه تیان کردووه . واته : (پیغه مبه ر ﷺ) فهرمانی پی کردم یان فهرمانی کرد که دوعا و نوشته بکریت بۆ ئه و که سه ی چاوی پیس کاری تی کردووه) ههروه ها پیغه مبه ری ئازیز ﷺ (ده فهرمویت : (لا رقیة الا من عین أو حمة) ئه بو داوود و ترموزی پیوایه تیان کردووه . واته : (نوشته ته نها بۆ دووشت ده کری : بۆ که سیک چاوی پیس کاری تی کرد بیت یان ژهر) .

ئهم فهرموودانه هه موویان (صحیح) ن و چه ندین فهرمووده ی تریش له و باره یه وه هه یه ، وه ئه بی ئاگاریین ، چاو کاریگه ری نیه ئه گه ر مؤله تی خوای له سه ر نه بیت ، وه ئه م ئایه ته ش هه ر به مانای کاریگه ری چاو ته فسیر کراوه له لایه ن زۆر له پیشینه صالحه کانمانه وه (خویان لی پازی بیت) . ﴿ وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَرِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ ﴾ القلم: ۵۱ ، واته (ئه ی پیغه مبه ر ﷺ) !! ئه وانه ی که بی باوهر و کافرن به جۆریک ته ماشات ده که ن و خیسه ت لی ده که ن ، هه ر بیانه ویت به تیله ی چاویان له ناوت به رن ، به تاییه ت کاتیک که گوئیان له ئایه ته کانی قورئان ده بیت) .

پا ۱۸۷ : گوناھو تاوان ده کرین به چه ند به شه وه ؟

و : ده کرین به دوو به شه وه گوناھه بچوکه کان : که به خراپه ناو ده بریت ، و گوناھه که وره کان : که به (موبقات) (له نیو به ره کان) ناو ده بریت .

۱۸۸: مروفه چون له تاوانه کان خوی پاک دهکاته وه ؟

و: خوی گوره دهفه رمویت : ﴿إِنْ جِئْتِنِي بِكَبَائِرٍ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكْفِرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلْكُمْ مُدْخَلًا كَرِيمًا﴾ النساء: ۳۱.

واته : (گه واز له گوناوه گوره کان بهینن نه وهی خوا قه دهغه ی کردوه لیتان له پاداشتی نه وه دا تاوانه بجوکه کانتان بو دهسپینه وه و پاکتان ده کهینه وه له خراپه و نه تان خهینه بههشته وه) .

هروه ها دهفه رمویت : ﴿إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ أَلْسِنَاتِ﴾ هود: ۱۱۴ . واته : (بیگومان چاکه کان خراپه کان دهسپینه وه) خوی گوره ناگاداری کردوین که به وازهینان له گوناوه گوره کان و چاکه کردن خراپه کانمان دهسپینه وه و پاک دهینه وه .

له فهرموده یه کی پیغه مبهری خواشدا (ﷺ) هاتوه : (واتبع السيئة الحسنة تمحها)
نیمام نه حمه د پیاوپه تی کردوه .

واته : (به شوین خراپه یه کدا چاکه یه ک بکه بو نه وهی بیسپینه وه و خوت پاک بکه یته وه) ، هروه ها له زور له فهرموده کان هاتوه که به دهست نویژ گرتن و پوشتن به پی بو مزگوت و نویژ کردن له کاتی خویدا ، له نویژه که وه بو نویژیکی تر و له جومعه یه که بو جومعه یه کی تر و له مانگی ره مه زانه وه بو مانگی ره مه زانی تر و شه و نویژ و پوژووی پوژی عاشورا و چاکه کردن هوکارن بو هه لوه رینی خراپه کان و خو پاک کردنه وه له هه له کان به لام زوویه ی نه و فهرمودانهش نه م مهسه له یه په یوهست ده کهن به دوورکه وتنه وه له گوناوه گوره کان .

پا ۱۸۹: گوناوه گه وره کان کامانه ن؟

و: له دیاری کردن و ژماره کردنیدا قسه ی زور له سره کراوه له لایه ن هاوه لانی پیغه مبه ر
(ﷺ) و شوین که وتوان و زانایانه وه ، له وانه ش ووتراوه . گوناهی گه وره نه وه یه که
سزای له سره بیته ، هه روه ها وتراوه : گوناهی گه وره نه وه یه خوا له عنه تی له خواهه نه که ی
کردبی یان لیتی توپه ببیته یان سزای ناگری بو دانابی یان سزایه کی به رانبه ری بو دانابی
، یان هه ر گوناهی که هه ست بگریته خواهه نه که ی ترسی خوی له دلدا نی یه به گوناهی
گه وره داده نریته ، له هه رموده پاست و دروسته کان نامازه کراوه بو زور تاوان و گوناهی
گه وره ، هه یانه کوفری گه وره یه وه ک شهریک بو خوا قهراردان - جادوگری - یان
هه یانه گوناهی زور گه وره ن به لام ناگاته راده ی کوفر وه ک کوشتن ، هه له اتن له کاتی
جیهاددا ، سوخواردن ، خواردنی مالی هه تیو ، قسه هه لیه ستن ، عه ره ق خواردن ،
تاوانبارکردنی نافره تانی داوین پاکی موسلمان ، نازاردانی دایک و باوک ، نیین عه باس
ده لیت: گوناوه گه وره کان له هه فتاوه نریکتره له هوت ، نه گه ر سه رنج و تیبینی نه و
گوناهانه بده ین که به گه وره ناو براوه له هه فتا زیاتره چ جای نه و تاوان و گوناهانه ی که
هه ره شه یان دهر باره هاتوه ، یان له عنه ت و توپه ربون و هه ره شه ی ناگری له سره
کراوه نه و کاته ده بینین گوناوه کان ژماره یان زور ده بیته .

پا ۱۹۰: گوناهی گه وره و خرا په ی بچوک به چی ده سرپیته وه؟

و: هه موو گوناوه خرا په کان به ته وه به یه کی راسته قینه و دل بسوزانه ده سرپیته وه خواه
گه وره ده هه رمویته : ﴿يَتَّابِهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ اَن
يَكْفِرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُم جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ﴾ التحريم: ۸ .

واته : (ئه ی ئه وانه ی برپا هیناوه توبه بکن و بگه پینه وه بۆلای خواو ته و به یه کی راست و پاک بکن ، به لکو خوا به هوی ئه و ته و به یه وه گوناوه کانتان و خراپه کانتان بسپرتته وه و بتان خاته به هه شتیکه وه که له ژیری وه په وبار تی ده په پیت) .

هروه ها ده فه رمویت : ﴿إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ الفرقان: ۷۰ .

واته : (ئه وانه ی که ته و به ده کهن و کاری چاک ئه نجام ده دن ئه وانه خوی گه و ره خراپه کانیان بۆ ده گزریت به چاکه) ، پیغه مبه ری خواش (ﷺ) ده فه رمویت : (لله افرح بتوبه عبده من رجل نزل منزلا وبه مهلكة و معه راحلته عليها طعامه و شرابه فوضع رأسه فنام نومة فاستيقظ و قد ذهب راحلته حتى اشتد عليه العرو و العطش او ماشاء الله قال ارجع الى مكاني فرجع فنام نومة ثم رفع رأسه فاذا راحلته عنده)
 ئیمام بوخاری و موسلم پرپوا به تیان کردوه .

واته : (خوی گه و ره ته و به ی بنده کانی پی خوشره له پیاویک له شوینیکدا باری خوی ده خات و ماندوه و و لآخیکی پی یه و ئاو خواردنه که ی له سه ریته ی - که میک ده خه ویت و که هه لده ستیتته وه ده بینئ و لآخه که ی پریشتوه ، ده ست ده کات به گه پان به شوین و لآخه که یدا تا گه رماو تینویه تی تینی بۆ ده هینئ که ماندوو ده بیئت ده گه ریته وه شوینی خوی و خهوی لی ده که ویت کاتیک هه لده ستیتته وه ده بینئ و لآخه که ی هاتوه ته وه و له لایه تی) چه ند ئه و که سه به و حاله دلخوش ده بیئت خواش ئه وه نده خو شحال به ته و به کردنی بنده کانی له پاش گوناوه خراپه کردن) .

۱۹۱ (التوبة النصوح) گه رانه وه ی ساغ چی یه ؟

و؛ بریتی یه له ته و به کردنیکی راسته قینه و سئ مه رجی تیدا کو بیته وه :-

۱- خۆ دارنن له گوناها که .

۲- په شیمان بوونه وه له کردنی .

۳- عه زیمه بوون بۆ نه گه رانه وه بۆ نه و گوناها .

۴- خۆ نه گه ر گوناها که ش حه قی موقیکی تیدا بیته وه تا ده توانیت ئه بیته وه حه قه بگه رینیتته وه ، چونکه له قیامه تدا داوای لێ ده کړیتته وه نه گه ر له دونیادا خۆی لێ بزگار نه کات له قیامه تدا له تۆله یدا حه قی لێ ده سینریت ، له بهر ئه وه ی خوا له حه قی به نده کانی نابوریت و داوا ده کړیتته وه .

پیغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمویت : (من كان عنده لأیخه مظلمة فليتحل منه اليوم قبل ان لا يكون دينار ولا درهم ان كان له حسنات أخذ من حسناته و الا أخذ من سيئات أخيه فطرح عليه) نيمام بوخاری و نه حمه د رپوايه تيان کردوه .

واته : (هر که سیکتان حه قی برابه کی به لاوه یه خۆی لێ ده ربا ز بکات و بیگه رینیتته وه تا رۆژیک نه هاتوه دینار و درهم که لکی نامینیت و نه گه ر چاکه ی هه بیته له چاکه کانی وه رده گیریت و ده دریت به خاوه ن حه قه که و نه گه ر چاکه شی نه بوو له خراپه ی ماف خوراوو ده هینریت ده دریت به سه ر ئه و که سه دا حه قی له سه ره) .

پ ۱۹۲: چ کاتیک تهویه کردن و درناگیریت له تاکه کان و بوار نامینیت بۆ گه رانه وه و تهویه کردنی به نده کانی بۆ لای خوا ؟

و: خوا ی گه وره ده فه رمویت : ﴿ إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴾ النساء: ۱۷ .

واته : (تهویه کردن له لای خوا وهرده گیریت له و که سانه ی که به نه زانی خراپه یه که نه نجام ده دن و پیش هاتنه پیشه وه ی مردن تهویه ده کن و ده گهرینه وه لای خوا نه وه خواته وه بیان لی قبول ده کات و خوا زانا و کاربه جیبه) .

هموو هاوه لانی پیغمبر (ﷺ) له سهر نه وه کۆکن که هر که سیک تاوان و خراپه یه که نه نجام بدات نه وه به نه زان داده نریت نه گهر به عهدیش کردبیتی یان به شیوه یه کی تر بیت ، وه هر کاتیک فریشته ی گیان کیشان نامه ده بو ، رۆح گه یشته بینه قاقه ی مروّ و که وته پهل هاویشن نه و کاته تهویه کردن وهرناگیریت و

سودی نی یه بۆ خاوه نه که ی وه ک خوی گه وره ده فهرمویت : ﴿وَلَاتِ حِينَ مَنَاصِرٍ﴾

ص: ۳ . واته : (نه کاته کاتی پرگاربوون و دهرباز بوون نی یه) ، ههروه ها خوی

گه وره ده فهرمویت : ﴿وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا

حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ إِلَيْنَ﴾ النساء: ۱۸ . واته : (توبه له وانه

وهرناگیریت که خراپه کاری ده کن تا ده گه نه حاله تی مردن و نه و کاته ده لاین وا

نیستا توبه ده که یان و ده گهرینه وه بۆ لای خوا) .

پا ۱۹۳: چ کاتیک بووار نامینیت بۆ تهویه کردن له ژبانی دونیادا ؟

و: خوی گه وره ده فهرمویت : ﴿يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ

ءَامَنَتْ مِن قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا﴾ الأنعام: ۱۵۸ .

واته : (له پۆژیکدا که هه ندیک له نیشانه کانی قیامت به دهرکه وت وه که هه له اتنی

پۆژ له پۆژتاوا له و کاته به دواوه تهویه وهرناگیریت و ئیمان هینان له و کاته دا هیچ

۲۲۲ پرسپارو وه لّام ددر باره ی بیرو باوردی نیسلا می

سوود به خاوه نه که ی ناگه یه نیت نه گهر له وه و پیش بروای نه بوو بیت یان کاری چاکه ی نه کرد بیت) .

هروه ها پیغه مبه ری خواش (ﷺ) ده فهرمویت : (لا تقوم الساعة حتى تطلع الشمس من مغربها فاذا طلعت وراها الناس آمنوا أجمعين و ذلك حين لا ينفع نفسا ايمانها) ئیمام بوخاری و موسایم ریوایه تیان کردوه ، واته : (قیامت هه لئاسیت تا پوژ له پوژئاواوه هه لئه یه ت و کاتیک هه لدیت و خه لکی ده بینیت هه موو به یه ک جار برپا به خوا ده هیئن و موسلمان ده بن به لّام له و کاته دا برپا هیئان و موسلمان بوون هیچ سویدیکی نامینیت) .

هروه ها له فهرمووده یه کی تر دا هاتوه پیغه مبه ر (ﷺ) فهرموویه تی : (ان الله فتح بابا قبل المغرب عرضه سبعين عاما للتوبة لا يغلق حتى تطلع الشمس منه) ئیمام ته رموزی و ئیبن ماجه ریوایه تیان کردوه .

واته : (خوی گه وره ده رگایه کی کردوه ته وه بو ته وبه کردن له پوژئاواوه پانی یه که ی حه فتا ساله ری یه داناخریت هه تا پوژی لیوه هه لئه یه ت) .

پ ۱۹۴ : حوکمی نه و که سه چی یه که یه کتا په رسته به لّام سووره نه سه ر کردنی گونا هیکی گه وره ؟

و؛ خوی گه وره ده فهرمویت : ﴿ وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكُنَّا بِهَا حَسِيبِينَ ﴾ الأنبياء: ۴۷ .

واته : (ته رازووی دادوه ر داده نئین بو پوژی قیامت و هیچ گیانیک سته می لی نا کریت، نه گهر کاریک به قه ده ر تووی خه رته له ش بیت ده یه نین و ده یخه یه ته رازووه ئیمه ش به سین بو حساب کردن له گه ل مردووه کاندان) تیبینی / ئیمه

دایده نین ته رازووه کانی دادپه روهی (که کرده وهی پی ده کیشریّت) له پوژی قیامه تدا ئینجا هیچ کهس سته می لی ناکری با قورسی کرده وه که ی به قه دهر تووه خرده له یه کیش بیّت ئیمه ده بهینین وه به سه که ئیمه (خوا) ژمیریاری کرده وهی به نده کانی بیت) ته فسیری په خته ی ته فسیره ..

هروه ها ده فهرمویت : ﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ﴾ (۷) وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿۸﴾ الزلزلة: ۷-۸ . واته : (ههرکه سیک کاریکی چاک بکات بابه قه دهر گه ردیله یه کیش بیّت ده بیینیتته وه ، و ههرکه سیش کاری خراب بکات بابه قه دهر گه ردیله یه کیش بیّت ده بیینیتته وه) .

له م ئایه تانه وه هه ندیک فهرمووده ی پیغه مبه ر (ﷺ) و قسه و پای پیشینه کانمان و پیشه وایانی ته فسیر و فهرمووده وه بۆمان دوویات ده بییتته وه که تاوانباران له ئه هلی ئیمان و یه کتا په رستی سی جورن :

یه کهم : کومه ئیکن که له ته رازووی قیامه تدا چاکه کانیاں زیاتره له خرابه کانیاں ئه وانه ده پۆنه به هه شت و به هیچ جوریک ئاگر نزیکیاں ناکه ویت .

دووهم : کومه ئیکن چاکه و خرابه یان وه ک یه ک وایه ، خرابه کانیاں ریگرن بۆ ئه وهی بچنه به هه شت ، چاکه کانیاں به رگری له وه ده کن بچنه دۆزه خه وه ، ئه وانه پینان ده وتریت (أصحاب الأعراف) واته له نیوان به هه شت و دۆزه خدا راده وه سستیرین تا خوا ویستی له سهر بیّت ، پاش ئه وهی که ئه هلی به هه شت ده پۆنه به هه شته وه و دۆزه خیه کان ده خرینه ئاگره وه مؤله ت ده دریت به (أصحاب الأعراف) یش که برۆنه به هه شته وه ، وه ک خوی گه وره باسیان ده کات : ﴿وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ

رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كَلًّا سَمِعْتَهُمْ وَنَادَوْا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلِّمُوا عَلَيْنَا لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ ﴿۱۶﴾

وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَرُهُمْ لِلقَاءِ أَحْصَبِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾ وَنَادَى أَحْصَبُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا بِمِرْفُوقِهِمْ بِسَمِينِهِمْ قَالُوا مَا أَعْنَى عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٨﴾ أَهْتُولَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٤٩﴾ الأعراف: ٤٦-٤٩ .

واته : (له نیواندا په رده‌یه‌ک هه‌یه که ریگره له وه‌ی خو‌شی به‌ه‌شتیه‌کان بگاته دۆزه‌خیه‌کان - وه له نیوان به‌ه‌شت و دۆزه‌خدا قه‌لایه‌کی به‌رز هه‌یه پی‌ی ده‌وتریت (أعراف) که‌سانیک هه‌ن به‌سه‌ر نه‌و قه‌لآ وه که چاکه و خراپه‌یان وه‌ک یه‌ک وایه هه‌ر که‌سه و به‌ده‌وم و چاویدا ده‌ناسریته‌وه له به‌ه‌شتیه‌کان و دۆزه‌خیه‌کان ، نه‌عرفه‌یه‌کان روو له به‌ه‌شتی یه‌کان ده‌که‌ن و ده‌لین سلآوی آخواتان لی بیت له کاتیک‌دایه نه‌رپویشتونته به‌ه‌شت و ته‌ماعیان هه‌یه و خو‌زگه ده‌خوازن که برۆنه به‌ه‌شته‌وه ، و کاتیک روو له دۆزه‌خیه‌کان ده‌که‌ن ده‌لین : خواجه نه‌مان خه‌یته پال تاوانباران و سته‌م کاران ، نه‌هلی نه‌عرف کۆمه‌له‌ پی‌اویک بانگ ده‌که‌ن که به‌ده‌م و چاویاندا ده‌یان ناسنه‌وه که دۆزه‌خین و له نه‌هلی ناگرن و پی‌یان ده‌لین : بزانه‌که هه‌چ سوودی پی‌ی نه‌گه‌یاندن تا‌قم و کۆمه‌له‌کانتان ، نه‌نه‌و خو‌ به‌زل زانین و خو‌ به‌گه‌وره زانینه‌ی به‌سه‌ر خه‌لکدا ده‌تان نو‌اند ، نه‌وانه‌ی که نیستا له‌به‌ه‌شتدان له دونیادا سویندتان ده‌خوارد که خوا هه‌رگیز چاکه‌یان له‌گه‌لدا ناکات ، هه‌ر له‌به‌ر نه‌وه‌ی هه‌ژار و نه‌دار و لاواز بوون خوی گه‌وره پی‌یان ده‌فه‌رمویت به‌ نه‌هلی نه‌عرف برۆنه به‌ه‌شته‌وه و ئیتر نه‌ له هه‌چ ده‌ترسن و نه‌ دلگرنیش ده‌بن) .

سپیه‌م : کۆمه‌لێکن که یه‌کتا په‌رستن و له نه‌هلی ئیمانن به‌لام به‌ دریزایی ته‌مه‌نیان خراپه‌و تاوانیان کردوه و ته‌وبه‌یان لی نه‌کردوه و سووربوون له‌سه‌ر گونا‌هه‌کانیان و له قیامه‌تیشدا نه‌وانه ده‌چنه دۆزه‌خه‌وه و هه‌ر که‌س به‌پی‌ی ریژه‌ی گونا‌هه‌کانی ،

هه یانه ناگر ده گاته لای قوله پیی ، هه یانه ده گاته نیوهی ئه ژنوی ، هه یانه ناگر هه موو گیانی ده سوتینیت ته نها دم و چای نه بیت که سیمای سوچه بردنی پیوه دیاره .

ئه م کۆمه له خوا مۆلت ده دات شه فاعه تیان بۆ بکریت له لایه ن پیغه مبه رمان محمد (ﷺ) و پیغه مبه ران دوا ی ئه ویش پیاو چاکان و فریشته کان و هه رکه سیك خوا پژی لی ده نیت .. به پیی کارو کرده وه یان دهر ده هیترین له دۆزه خدا و ده خرینه به هه شته وه هه تا هیچ که سیکی تیدا نامینیت که له دونیادا به یه کتا په رستی مرد بیت ئه گه ر هه ر خراپه یه کیشی کرد بیت ، به لآم هه رکه س ئیمانی به هیتر بوو بیت و تاوانی که متر بوو بیت سزای ناگری سووک تره و که متر ده مینیتته وه له دۆزه خدا و زووتر دهر ده هیتریت و ده خریتته به هه شته وه و به پیچه وانه شه وه .

له م باره شه وه فه رمووده زۆرن له وانه ش پیغه مبه رمان (ﷺ) ده فه رموویت : (من قال لا اله الا الله نفعته یوما من الدهر یصیبه قبل ذلك ما أصابه) ئیمام طه به رانی ریوایه تی کردوه .

واته : (ئه وه ی بلای) (لا اله الا الله) پۆژیک سوودی پی ده گه یه نیت له قیامه تدا با له م که ردوونه شدا تووشی هه ر شتیک بوو بیت) .

په ۱۹۵: نایا سزاکان دهبه که فاره تی گوناھی خاوه نه کانیان ؟

و: پیغه مبه ری خوا (ﷺ) پۆژیکیان کۆمه لیک له هاوه لانی له ده وریدا بوون و فه رمووی (بایعونی علی أن لا تشرکوا بالله شیئا ولا تنزوا ولا تقتلوا أولادکم ولا تأتوا ببهتان تفترونه بین ایدیکم وأرجکم ولا تعصموا فی معروف فمن أوفی منکم فأجره علی الله ومن أصاب من ذلك شیئا عوقب به فی الدنيا فهو کفارة له و من أصاب من ذلك شیئا ثم ستره الله فهو الی الله ان شاء عفا عنه وان شاء عاقبه) ئیمام بوخاری و

موسلیم ریوایه تیان کردوه ، واته : (به یعه تم پی بدهن له سه ر نه وه ی که شه ریک بۆ خوا بریار نه دهن و دزی نه که ن و زینا نه که ن و مناله کانتان نه کوژن و قسه هه لئه به ستن و بی گویی ئه میره کانتان نه که ن له چاکه دا ، هه رکه س خۆی پاراست نه وه پادابستی له لای خه وایه و هه رکه س تووشی یه کیك له و گوناها نه بوو سزای درا له دوونیا دا نه وه ده بیته که فاره تی نه و گوناها و هه رکه س تووشی یه کیك له و گوناها نه بو خوا بۆی داپوشی بوو له دوونیا دا نه وه ده گه ریته وه بۆ لای خوا نه گه ر ویستی بوو لیتی ده بوریت و نه گه ر بیه ویت سزای ده دات) بی گومان نه مه جگه له شه ریک په یدا کردن بۆ خواجه .

پا ۱۹۶: چۆن نه م فه رمووده یه (فهو الی الله ان شاء عفا عنه وان شاء عاقبه) یه ک ده گرنه وه له گه ل نه وه ی له پیشه وه ناماژمان بو کرد که هه رکه س خرا په کانی زۆر تر بیته له چاکه کانی ده چیتته دۆزه خه وه ؟

و: هیچ دژایه تیه ک و نارپیکیه ک له نیوان نه و فه رمووده یه و نه و بنه مایه دا نی یه چونکه هه ر که س خوا ویستی له سه ر بیته لی خۆش ده بیته و موحاسه به یه کی ئاسانی ده کات هه ر وه ک له فه رمووده یه کی پیغه مبه ردا (ﷺ) هاتووه (یدنو احدکم من ربه عزوجل یضع علیه کنفه . فیقول عصلت کذا وکذا فیقول نعم و یقول عملت کذا وکذا فیقول نعم فیقره ثم یقول انی سترت علیک فی الدنیا و انا اغفرها لک الیوم ، واما الذین یدخلون النار بذنوبهم فهم معن نیا قش الحساب وقد قال (ﷺ) من نقش الحساب عذب) ئیمام بوخاری و موسلیم ریوایه تیان کردوه . واته : (هه ریبه کیك له ئیوه له په روه ردگاری نزیک ده بیته وه تا (شانی له سه ر داده نی) خوای گه وره پیی ده لیت که فلان کارت خرد ده لیت به لی خوای گه وره ده فه رمویت نه و کاره و نه و کاره ت کرد نه ویش ده لیت به لی و دان ده نیت به تاوانه کانیدا ، وه خوای گه وره

پیتی ده فهرمویت له دونیادا بۆم پۆشیوی وه ئه مپۆش لیّت خوش ده بم ، ئه وانهی ده چنه دۆزه خه وه به هۆی تاوانه کانیا نه وه ئه وانهن له موناقه شه و مو حاسه به بیان ده کهن ، وه پیغه مبه ر (ﷺ) ده فهرمویت (هه رکه س موناقه شه و حسابی له گه ل بکریّت ئه و سزا ده دریّت)

پا ۱۹۷: ئایا ئه و ریگه راسته گامه یه که خوای گه و ره فهرمانی کردو وه پابه ندین پیوهی و شوین ریباری تر نه که وین ؟

و: ئه و ریگه یه ئاین و ریباری نیسلامه که خوای گه و ره به پیغه مبه راندا ناردوویه تی و کتیبه کانی بۆ ئه و مه به سه ته ناردو وه ته خواره وه ، وه جگه له و ریگه یه شتیکی تر قبوّل ناکات ، وه هه رکه س ئه و ریگه یه نه گریّت پزگار نابیّت ، وه هه ر که سیّ ریگه یه کی تر بگریته به ر سه ری لی ده شیوی له ناو ریچکه کاندا ، خوای گه و ره ده فهرمویت : ﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ

عَنْ سَبِيلِهِ﴾ الأنعام: ۱۵۳ ، واته : (بیگومان ئه وه ریباری پاست و پاسته قینه ی منه شوینی بکه ون ، شوینی ریباره جوړاو جوړه کان مه که ون تا له ریباره که ی خوا ویل نه بن) . هه روه ها پیغه مبه ر (ﷺ) هیلیکی کیشا ، پاشان فهرمووی (هذا سبیل الله مستقیما) واته : (ئه مه ریگا که ی خوایه و پاست و ریگه) پاشان چه ند هیلیکی له لای پاست و چه پی به وه کیشا و فهرمووی (هذه السبیل منها سبیل الا علیه شیطان یدعو الیه) واته : (ئه مه کویره ریگا کانن هه ر ریچکه به کیان شه ی تانیک له سه ری پاره ستاوه و خه کی بۆ بانگ ده کا) ئیمام نه حمه د ریوایه تی کردو وه ، پاشان ئه و ئایه ته ی خوینده وه : ﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ ذَلِكُمْ وَصَّكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿ الأنعام: ۱۵۳

پا ۱۹۸: مروّف چۆن ده توانیت خو بیپاریزیت له لادان و چه واشه بوون ؟

و: بۆ دهر بازبوون له چه واشه بوون و خو دوورگرتن له پێچکه و پێبازه دنیا بیهکان پێویسته پابه ند بین به قورئان و سوننه ته وه و له سه ر په و ت و پێبازی ئه وان بپۆن ، به وه ش به کتا په رستی ده چه سپیت و شوین که وتنی پێغه مبه ر (ﷺ) ده سه لمیت ، خوی گه وه ده فه رمویت : ﴿وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا﴾ النساء: ۶۹ .
 واته : (ئه وه ی گوئ رایه لی خوا و پێغه مبه ر بی ت ئه وه له گه ل ئه وان دا ده بی ت که خوا نیعمه ت و به زه بی خو بی به سه ریاندا پزاندوه له پێغه مبه ران و راستگو یان و شه هیدان و پیاوچاکان و ئه وان هاش باشترین هاو پێ و دوستان) .. وه هیه ناز و نیعمه تیک له وه گه وه تر نی به که خوا هیدایه تی مروّف بدات و بیخاته سه ر راسته پێی خو ی وه به دووری بگری ت له پێبازه گو مپا و سه ر لی شینوا وه کان . وه پێغه مبه ر (ﷺ) ئوممه ته که ی له سه ر ئه وه به جیهیشت وه ک ده فه رمویت : ((ترکتکم علی المحجة البيضاء لیلها کنهارها لا یزیغ عنها الا هالك)) نیمام نه حمه د و ئین ما جه ریوا به تیان کردوه .
 واته : (به جیهیشتن له سه ر به لگه یه کی بوون و ئاشکرا که شه وه که ی وه ک پوژده که ی وایه هیه ک سه خوی لی لانادات مه گه ر که سی ک تیا چوو سه ر لی شینوا و بی ت).

پا ۱۹۹: ئایا چ شتیک پێچه وان ه و دژی سووننه ته ؟

و: بیدعه ت و^{۱۶} ی داهینرا و دروست کرا و دژو پێچه وان ه ی سووننه ته ، ئه ویش دانان و به ئه نجام گه یانندی کاریکه که خوا دیاری نه کردوه و مؤله تی نه داوه ، وه ک

^{۱۶} بنجینه ی وشه ی بیدعه له (بدع) ه وه هاتوره واته شتی زیادکرا و دروست کرا و نوێ .

۲۲۲ پرسپارو وه لآم دهر باره ی بیروناوهری ئیسلامی

پیتغه مبه رمان (ﷺ) ده فهرمویت : (من احدث فی امرنا هذا مالیس منه فهو رد)
ئیمام بوخاری و موسلیم ریوایه تیان کردوه ، واته : (هرکه سیک شتیک دابهینتی و
شتیکی تازه دروست بکات له ئاییندا و له م دینه ی ئیمه دا نه بیت نه وه لی
وه رناگیریت و به رپه رچ ده دریتته وه) .

وه ههروه ها پیتغه مبه ر (ﷺ) ده فهرمویت : ((علیکم بستنی و سنة الخلفاء الراشدين
المهدين من بعدی ، تمسکو بها و عضوا علیها بالنواجذ وایاکم و محدثات الأمور فان
کل محدثة ضلالة)) ئیمام نه حمه د و نه بو داود ریوایه تیان کردوه .

واته : (داواتان لی ده که م پابه ند بن به رپبازی من و نه و خلیفه راشیدیانه ی پاش
من دین ، توند دهستی پیوه بگرن و به دانه کانتان توند بیگرن ، داواتان لی ده که م
که له خۆتانه وه شت دامه مینن له دیندا چونکه هه موو داهینراویک له دیندا گومرایی
و سه ر لیشیواویه) .

پ ۲۰۰: بیدعه ت ده کړیت به چه ند به شه وه له رووی زیان گه یان دننی به دینه وه ؟

و؛ ده کړیت به دوو به شه وه :

یه که م : بیدعه یه ک که خاوه نه که ی له دین دهرده کات .

دووه م : بیدعه یه ک که تاوانه که ی له وه نزمتره .

پ ۲۰۱: نه و بیدعه انه چین که خاوه نه که ی له دین دهرده کات ؟

و؛ نه و بیدعه انه زۆرن به لآم چوار چپوه یه کی گشتی هه یه نه ویش نه وه یه که (هر
که سیک مه سه له یه ک یان بنه مایه کی نه م دینه به درۆ بخاته وه له کاتی کدا به لگه ی
زانراو و ئاشکرای له سه ر بیت نه وه له دین دهرده چیت چونکه نه وه به درۆ
خستنه وه ی قورئانه و به درۆ خستنه وه ی پیتغه مبه رانه (علیهم الصلاة والسلام) ،

ئه ویش وهك بیدعهی جه هه مییه کان که سیفه ته کانی خوا هه لده وه شیننه وه و قورئان به دروست کراو ده زانن یان هه ریه که له سیفه ته کانی خوا به دروست کراو ده زانن ، پاشان به درۆخستنه وهی ئه وه که گوایه خوا پیغه مبه ر ابراهیمی به خۆشه ویسی خۆی دیاری کردبیت و له گه ل پیغه مبه ر موسی (علیه الصلاة والسلام) قسه ی کردبیت . یان وهك بیدعهی قه ده ریه کان که ئه وانیش به رپه رچی زانستی خوا ده ده نه وه و برپایان به قه زاو قه ده ر نی یه ، یان وهك بیدعهی موجه سه مییه کان که خوای گه وره ده شو به یئن به دروست کراوه کانی خۆی .

ئه مانه هه یان بووه که نه تهی خۆی له بنه په تدا بریتی بووه له پوو خاندنی بنه ماکانی ئاینی نیسلام و دروست کردنی دوودلی بۆ موسلمانان ، ئه مانه گومان نی یه له ده رچونیان له دین و به سه سه خت ترین دوژمنی خواو نیسلام داده نرین ، به لام هه یانه ری بازه که یان لێ تیک چوووه و به هه له ئه م بیرو پایه یان هه یه به لام پاش ئه وهی مه سه له که یان بۆ پوونکرایه وه و به لگه یان له سه ر تو مار کرا هه ر سوورین له سه ر پای خۆیان ئه و کات ئه وانیش له چوار چپوهی نیسلام ده رده چن و به موسلمان دانانرین .

پا ۲۰۲: ئه و بیدعانه چین خاوه نه کانیان له دین ده رناکه ن ؟

و: بریتیه له و داهینراوانه ی که به ناوی دینه وه ده کریت به لام ناگاته ئاستی به درۆخستنه وهی یه کیک له بنه ماکانی نیسلام یان هه لوه شانده نه وهی ئه و مه سه لانه ی زانراوه و به لگه ی ئاشکرا و پوونی له سه ر هاتوو وهك بیدعهی مه روانیه کان که له لایه ن (مه روانی کوپی حه که م) ه وه سه رپه رشتی ده کران و له و شتانه ش که دایان هینابوو قسه کردن بوو به رامبه ر (علی کوپی ئه بو تالب) (په زای خوای لیبت) له سه ر مینه ر و دواخستنی نوێژ بۆ کاتیکی درهنگ و پیش خستنی خوتبه ی پیش نوێژی جه ژن ، ئه مانه هه موو هاوه له به رپزه کانی پیغه مبه ر (ﷺ) و تابعینه کان به ر

په رچیان داونه ته وه و به راستیان نه زانیون به لّام نه گه شتووه ته راده ی به کافرکردنیان به لکو به رده وامیش برون له سهر وه فا کردن به و به یعه ته ی پییان داوون و پابه ندببون به کومه لی موسلمانانه وه .

پا۲۰۳: بیدعه ده کریت به چند جوروه له رووی جیبه چی کردنه وه ؟

و: بیدعه ده کریت به دوو جوروه وه :

یه که م : نه و بیدعانه ی له خوا په رستیدا ده کریت .

دووه م : بیدعه له مامه له دا .

پا۲۰۴: بیدعه ی خوا په رستی ده کریت به چند جوروه وه

و: ده کریت به دوو به شه وه :

یه که م : خوا په رستی کردن به جوریک که خوا به و شیوازه مؤله تی له سهر نه داوه و

دیاری نه کردوه که به نده کانی به و شیوه یه بیپه رستن وه ک هه ندیک که س و گروپ

(ناله تی مؤسیقا) و (سه ما) و (چه پله لیدان) و (خو کوتان) و (گورانی ووتن) به کار

دینیت به ناوی خوا په رستی یه وه خوی گهره ش دهر باره ی نه و جوره تا قمانه

ده فهرمویت ﴿ وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً وَتَصَدِيَةً ﴾ الانفال: ۳۵،

واته : (نه وانه نزاو پارانه وه که یان له لای که عبه دا جگه له فیکه لیدان و چه پله کوتان

شتیکی تر نه بووه) .

دووه م : خوا په رستیه ک که خوی له بنه رته دا دروسته و خوا به و شیوه یه دیاری

کردوه بپه رسترت به لّام که سیک یان گروپیک نه و کاره له شوینی تر به کار به پینیت

وه ک سهر پووت کردن له حج و عمه ردا خوا په رستیه کی دروسته ، به لّام که سیک

بیهویت له رۆژو نویژییدا ئه و کاره بکات و به خوا په رستی بۆی بنوسریت ئه وه بیدعه یه کی حه رامه ، یان وه ک نویژی سوننه ت له و کاتانه دا که ریگی پی نه دراوه یان رۆژو له جه ژندا .

پا ۲۰۵: چه ند حاله تی بیدعه مان هه یه له خوا په رستیدا ؟

و: دوو حاله تمان هه یه :

یه که م : ئه وه یه که خوا په رستیه که له بنه په تدا به تال بکاته وه وه ک زیاد کردنی رکاتیك له سه ر نویژی به یانی یان هه ر نویژیکی تر یان که م کردنی رکاتیك له یه کیك له نویژه کاندایا به دهستی ئه نقه ست و بی له بیر چون .

دووه م : نه ها زیاد کراوه که بوچه له وه عیبا ده تی بیدعه که ی ئه نه جام دراوه دروسته و شه رعیه وه ک زیاد کردنی ریژه ی ده ست نویژ و زیاد به کاره ی تانی ئاو ، پیغه مبه رمان (ﷺ) نه یفه رموو ه ده ست نویژه که به تال ناده کاته وه ته نها ریگری له و که سانه کردوو ه که ئه و جو ره کارانه ده کن و به کاریکی نا په سه ندی دانا وه وه ک ده فه رمویت : ((فمن زاد علی هذا فقد اساء و تعدی و ظلم)) ئیمام ئه بوداود و نه سائی ریوا یه تیان کردوو ه ، واته : (ئه و که سه ی ئاوی زیاتر به کار به ی تیت له ده ست نویژ له و ریژه یه ی دیاری کراوه (که سی جار ه) خراپی کردوو ه و ده ست درییژی نواندوو ه و سه می کرد) .

پا ۲۰۶: بیدعه ی مامه له چی یه ؟

و: بریتیه له دانانی مه رجیک له مامه له کاندایا که نه له قورئاندا هه بییت و نه له سوننه تدا هه بییت ، ئه که ره سه د مه رجیش بییت ئه و مه رجانه به تالئ و کاریان پی نا کریت یان مه رجیک له لایک حه رام بکات و حه رامیک له لال بکات وه ک پیغه مبه ر (ﷺ)

۲۲۲ پرسپارو وه لآم دهر باره ی بیرو باوهری نیسلا می

فه رمویه تی : (فما بال رجال یشرطون شروطا لیست فی کتاب الله فأیما شرط لیس فی کتاب الله فهو باطل و ان کان مئة شرط) ئیمام بوخاری و موسلیم پر یوایه تیان کردووه . واته : (ئه وه چی یه هه ندیک له پیاوه کان چهند مه رجیک داده نین له مامه له کانیا ندا له قورئاندا ئه و مه رجانه نین هه رکه س مه رجیک دابنیت و له قورئاندا نه بیت ئه وه به تاله ئه گه رسه د مه رجیش هه بیت) .

پا ۲۰۷ : چ شتیک له سه ر موسلمانان پیویسته بیگه ن به رامبه ر به ها وه لانی پیغه مبه ر (ﷺ) و خانه واده ی پیغه مبه ر (ﷺ) ؟

و : ئه وه ی له سه ر موسلمانان پیویسته ئه وه یه که دل و زوبانیان پاریززاو بیت به رامبه ریان ، چاکه کانیا ن بلاوکه نه وه ، هه له کانیا ن نه وروژینن و ئه وه ی له نیوانیا ندا ره وی داوه به راده ی پیویست باس بکریت ، وه ریژلینانیا ن و به رز پارگرتنیا ن هه روه ک چون له قورئان و ئینجیل و توراتدا باسکراون ﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرْتَهُمُ رُكْعًا سَجْدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ﴾ الفتح: ۲۹ . واته : (محمد (ﷺ) نیراوی خوایه ، ئه وانه ش که له خزمه تیان و شوینی که وتوون ئازا و به هیژن به سه ر بی باوه پاندا ، وه به به زه یی و میهره بانن له نیوان خویاندا ، ده یانبینی سه ر گه رمی نویژ و خوا په رستین ، کپنوش و سوجه ده بن بۆ خوی په روه ردگار ، هه رده م ئاواتیا ن به ده ست هینانی په زامه ندی و پایه به رزی یه ئه ویش له ئه نجامی سوجه بردن و خوا په رستیانه ، ئه وه نمونه یانه له ته وراتدا ، هه روه ها نمونه یانه له ئینجیلیشدا) .

ئه بیئت بروامان هه بیئت که خوا سهیری ئه وانه ی کردووه که له جهنگی به دردا به شداریان کردووه و پئی فهرموون چی دهکن بیکه ن من لیقان خۆش بووم) که ژماره یان سئ سهد و سیانزه تا نۆزده کهس بووه ، وه بروامان وایه که ئه وانه ی له ژیر درهختی (رضوان) دا به یعه تیان دایه پیغه مبه ر (ﷺ) که سیان ناچپته وه دۆزه خه وه ، چونکه خوا لیقان پازی بووه و ئه وانیش له خوا پازی بوون ، که ژماره یان هه زارو پینج سهد یان چوار سهد کهس بووه وه ک خوا له قورئاندا فهرموویه تی : ﴿لَمَّا رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ الفتح: ۱۸ ، واته : (ئه ی محمد (ﷺ) بیگومان خوا له و ئیماندارانه پازی بووه که له ژیر درهختی (رضوان) دا به یعه تیان پیدایت چونکه زانیویه تی به راسته قینه ی و له دلّه وه به یعه تیان پیدایت و خواش زانی چی له دلّیاندایه) ده بیئت شایه تی بدهین که ئه و چهرخه ی ئه وان ی تیدا ژیاون چاکترین چهرخی ئه م ئومه ته یه که ئه میش چاکترین ئومه ته کانی سه ر پووی زهویه ، وه هه ر که سیک وه ک کیوی ئو حود ئالتون ببه خشیت له چاکه و فه زلّ دا ناگاته پله ی ئه وان یان نیوه ی ئه وانیش ، له گه لّ بروابونمان به وه ی که ئه وان بئ تاوان نین و شیاوی ئه وه ن هه له و کوم و کورتیان هه بیئت ، به لّام موچه هید بوون هه رکه سیکیان هه له ی کرد بیئت یه ک چاکه ی هه یه و خوا له هه له که ی خۆش ده بیئت ، وه ئه گه ر ئیجتیهاده که ی راست بیئت دوو چاکه ی بۆ نووسراوه ، وه ئه وه نده چاکه و فه زلّ و کاری چاکیان هه یه که هه ر خراپه و تاوانیکیشیان هه بیئت ده یسرپته وه و نایه یلیت هه ر چۆن پیسیه کی که م کاریگه ری ناکاته سه ر پووباریک و پیسی ناکات ئه وانیش به هه مان شیوه ئه وه نده چاکه و کاری خیریان هه یه هه ر خراپه و تاوانیکیشیان که هه یه دای ده پۆشیت و ده یسرپته وه .

به هه مان شیوه ده بیټ هه لویستمان وا بیټ به رامبه ر به خیزانه کانی پیغه مبه ر (ﷺ) و خانه واده که ی ، چونکه خوا خانه واده ی پیغه مبه ری (ﷺ) پاک کردوونه ته وه له هه موو پیسی و له که یه ک ، به لآم نه وه به مانای نه وه نیبه که (معصوم) ن و تاوان ناکه ن ، ده بیټ هه موو نیمانداریک خو شه ویستی هه بیټ بو یان و دوستایه تیان بکات و ریژیان بگریټ و به رگریان لی بکات ، وه به هه موو شیوه یه ک به دوور بیټ له وه ی له دلیدا یان له زبانیدا به خراپه ناویان بهینیت یان شتیک بکات له پله و ریژیان که م بکاته وه وه نابیت به هیچ شیوه یه ک قسه بکهین به رامبه ر به هاوه لانی پیغه مبه ر (ﷺ) به شیوه یه کی گشتی وه ک فهرموویه تی (لا تسبوا اصحابی الله الله فی اصحابی) نیمام بوخاری و موسلیم ریوایه تیان کردووه ، واته : (نه ی خه لکینه قسه مه لئین به هاوه لآنم و له خوا بترسن سه باره تیان) وه هه روه ها له فهرموده یه کی تردا ده فهرمویت (انی تارک فیکم ثقلین اولهما کتاب الله فخذوا بکتاب الله و تمسکوا به ثم قال : واهل بیټی أنکر کم الله فی اهل بیټی) نیمام موسلیم ریوایه تی کردووه ، واته : (من دوو سه رچاوه ی به هاو ریژم بو به جیهیشتون یه که میان قورئانه ، ده ست به قورئانه وه بگرن و پابه ند بن پیوه ی پاشان خانه واده ی من خواتان له یاد بیټ له کاتی مامه له کردن له گه ل خانه واده ی مندا) .

پا ۲۰۸: چاکترین هاوه لانی پیغه مبه ر (ﷺ) کن یه به شیوه یه کی گشتی ؟

و: چاکترینیان نه وانن که له سه ره تاوه موسلمان بوون له کۆچه ریبه کان و پاش نه وانیش پشتیوانه کان (الأنصار) و پاش نه وانیش نه وانیه ی به شداری جهنگی به دریان کردووه پاش نه وانیش نه وانیه ی به شداری ئو خودیان کرد له دوا ی نه وانیش نه وانیه ی به یه تیان دا له ژیر دره ختی (رضوان) دا و له پاش نه وانیش نه وانیه ی دوان

هاتووه ﴿مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتْلِ أَوْلِيَّتِكَ أَعْظَمَ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقَتْلُوا﴾
 وَكَلَّا وَعَدَّ اللَّهُ الْحُسَيْنِي ﴿الحديد: ۱۰. واته : (ئه وانه ی سه روه ت و سامانیان به خشیوه
 له پیناو خوادا له پیش پرگارکردنی مه ککه و جیهادیان کردووه له پیناو خوادا
 پله یان به رز و چاکتره له وانه ی سه روه ت و سامانیان به خشیوه له پاش پرگارکردنی
 مه ککه و هه ریه که شیان پاداشتی خوی هه یه هه رچه نده له پله دا جیاواز بن) .

پا ۲۰۹: چاکترین هاوه لانی پیغه مبه ر (ﷺ) کئ یه به شیوه یه کی تاییه ت ؟

و: عه بدوللای کورپی عومه ر (ره زای خوا له هه ردوکیان بی ت) ده لئیت : ئیمه نه
 سه رده می پیغه مبه ردا (ﷺ) پله و پایه ی هه یچ که سمان نه ئه گه یانده ئاستی
 ئه بوبه کر پاش ئه ویش عومه ر پاش ئه ویش عوسمان به لام دوای ئه زان هاوه لانی
 پیغه مبه رمان (ﷺ) له یه ک ئاستدا ده بینینه وه وه هه یچ که سئیکمان به چاکتر
 نه ده زانی له وی تر) ئیمام بوخاری ئه بو داود گئیراویانه ته وه .

وه پیغه مبه ر (ﷺ) سه باره ت به ئه بوبه کر ده فه رموی ت : (ان الله بعثني اليكم فقلتم
 كذبت و قال ابوبكر صدقت وواساني بنفسه وماله فهل انتم تاركووا لي اصحابي)
 خوای گه وره منی نارد بو ئیوه ، وتتان درۆده که یه ت و ئه بوبه کر ووتی راست ده که یه ت
 وه دلنه وایی کردم و پشتگیری لیکردم به مال و به گیانی خوی ئایا ئیوه واز له
 هاوړیکانم دینن بو من) .

سه باره ت به عومه ری کورپی خه تاب ده فه رموی ت (إيهيا ابن الخطاب والذى نفسى
 بيده ما لقيك الشيطان سالكا فجا قط الا سلك فجا غير فلك) ئیمام بوخاری و
 موسليم ريوایه تیان کردووه ، واته : (زیادى بکه له قسه و گوفتارت ئه ی عومه ری

کوپری خه تتاب به و زاته ی گیانی منی به دهسته تو له رۆشتندا شیویک بگریته بهر شهیتان له ترسی تو به شیویکی تردا دهروات) .

وه سه بارهت به عوسمانی کوپری عهفان ده فهرمویت : (من جهز جيش العسرة فله الجنة) ئیمام بوخاری پیوایه تی کردوو ، واته : (ئه وه ی سوپای ته بوك كه به سوپای (العسرة) ناسراوه بۆمان ئاماده بکات به ههشت جینگه یه تی) عوسمانی کوپری عهفان ئه و سوپایه ی ئاماده کرد له پوو ی چهك و پیداو یستیه کانی جهنگه وه . سه بارهت به عه لی کوپری ئه بو تالیب ده فهرمویت : (انت مني وانا منك) ئیمامی بوخاری و ترمزی پیوایه تیان کردوو ، واته : (ئه ی عه لی تو له منیت و منیش له تو م) ، وه له فهرمووده یه کدا سه بارهت به هه ندیک له هاوه لانی خو ی ده فهرمویت (ارحم امتي بامتي ابوبکر واشدها في دين الله عمر ، و اصدقها حياء عثمان ، و اعلمها بالحلال و الحرام معاذ بن الجبل ، و اقرؤها الكتاب الله عزوجل ابي ابن كعب ، و اعلمها بالفرائض زيد بن ثابت و لكل امة امين و امين هذه الامة ابو عبیده بن الجراح) ئیمام ئه حمه د و ترمزی پیوایه تیان کردوو .

واته : (به سوۆترین كه س به ئومه ته كه م ئه بو به كره ، و توندترینان بۆ دینی خوا عومره ، راست گۆترینیان له شهرم نواندندا عوسمانه ، زانترینیان به حال ل و حرام موعازی کوپری جه به له ، وه چاکترینیان له خویندنه وه ی قورئاندا ئوبه ی کوپری كه عبه ، شاره زاترینیان له زانستی فهرانیزدا زهیدی کوپری سابهت ، وه له هه موو ئومه تی کدا ده ست پاکیک هه یه ، ده ست پاک ی ئه م ئومه ته ش ئه بو عوبه ی ده ی کوپری جه راحه) .

وه سه بارهت به حه سه ن و حسینی کوپری علی ده فهرمویت : (انها سیدا شباب اهل الجنة) ئیمام ترمزی پیوایه تی کردوو ، واته : (حه سه ن و حسین له به ریزترین لاهه کانی به هه شتن) .

وه سه باره ت به فاتیمه ی کچی ده فهرمویت : (انها سیده نساء الجنة) ئیمام بوخاری و ترمزی ریوایه تیان کردووه ، واته (فاتیمه سه روهری ئافرده تانی به هه شتن) وه بۆ هه موو هاوه لّانی پیغه مبه ر (ﷺ) به شیوه یه کی گشتی بیّت یان تاک تاک بیّت چاکه و فه زلّ و پیزیان دیاری کراوه به شیوه یه کی پوون و ئاشکرا ، به لّام ئه وه ش ئه وه ناگه یه نیّت یه کیک له هاوه لّانی پیغه مبه ر (ﷺ) له کاریکدا زۆر چاک بووه ئه وه مانای وا بیّت ئه وه یان له هه موو هاوه لّانی تر چاکتره له هه موو پوویه که وه ، جگه له چوار خه لیفه که که هه موو ئه هلی سوننه ت و جهماعه ت یه ک ده نگ بوون له سه ر ئه وه ی چاکترین و باشترین هاوه لّانی پیغه مبه ر بوون (ﷺ) له هه موو لایه که وه .

پ ۲۱۰: پاش پیغه مبه ر (ﷺ) ماوه ی خه لیفایه تی چه نده ؟

و: پیغه مبه ر (ﷺ) له فهرموده یه کدا ئاماژه ی پی کردووه و ده فهرمویت : (خلافة النبوة ثلاثون سنة ، یؤتی الله الملك من یشاء) ئیمام ترمزی و ئه بوداود و ئه حمده ریوایه تیان کردووه ، واته : (خه لیفایه تی پیغه مبه ر (ﷺ) (۳۰) سالّ به رده وام ده بیّت پاشان خوا ده سه لّات ده به خشیته ئه و که سه ی ده یه وی) ئه بوبه کر دوو سالّ و سئ مانگ خه لیفایه تی کردووه ، عومه ری کورپی خه تاب ده سالّ و شه ش مانگ ، عوسمانی کورپی عه ففان دوانزه سالّ ، عه لی کورپی ئه بو تالیب چوار سالّ و تو مانگ ، وه حه سه نی کورپی عه لی شه ش مانگ ، به م شیوه یه (۳۰) سالّ پر ده بیته وه وه یه که م پاشا له ئیسلامدا موعاویه ی کورپی ئه بو سوفیانه ئه ویش چاکترینیان و به ریز ترینیان ، پاش ئه ویش چه ند پادشایه ک هاتن که ده سه لّاتی ئیسلامییان پۆژ له دوای پۆژ لاواز و که م و کورت ده نواند ، هه تا عومه ری کورپی عبد العزیز هات که ئه هلی سوننه ت به پینجه مین خه لیفه ی پاشیدینی ده زانن به هوی ئه وه ی که له سه ر پیزیازی ئه وان ده پۆشت .

پا ۲۱۱: به لگه ی خه لیفایه تی هه ر چوار خه لیفه که به کورتی چی یه ؟

و: به لگه ی زۆن له وانه ش پله ی پۆن حورمه تیان به سه ر خه لکی تر دا و هه روه ها پیزبه ندیان له چاکی و خزمه ت کردنیان به ئیسلام و سنووردارکردنی ماوه ی خه لیفایه تی به (۳۰) سال که کۆی خه لیفایه تی هه ر چواریان نزیکه ی سی سال دبیته وه وه که له فه رموده که دا ئاماژه ی پی کراره و له هه موویان گرنگ تر ئیجماعی موسلمانانه له سه ر شیاویی و دروستی ئه و چوار خه لیفه یه و پۆزیان به سه ر خه لکی تره وه ، ئه مه راستیه کی حاشا هه لته گره و هیه چ که س ناتوانیت به ره ره چی بداته وه مه گه ر که سیکی سه رلیشیتواو و گومرا نه بیت .

پا ۲۱۲: به لگه ی خه لیفایه تی ئه و سی هاوه ئه ی پیغه مبه ر (ﷺ) چی یه به شیوه یه کی کورت ؟

و: به لگه له سه ر ئه وه زۆره ، وه که له وه وپیش ئاماژه مان به هه ندیکی کرد له وانه ش ئه و فه رموده یه ی که ئه بو به کر (په زاو په حمه تی خوی لیبت) ده یگرتیه وه (پۆزیکیان پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموی کئ خه ی بینیه ، بۆمان بگرتیه وه ؟ پیاویک ووتی من ، له خه ونمدا بینیم ته رازوویه که له ئاسماندا هینرایه خواره وه تق و ئه بوبه کر خرا نه ته رازووه که وه ئه بوبه کر و عومه ر خرا نه ته رازووه که وه ئه بوبه کر قورستر ده رچوو و پاشان عومه ر و عوسمان خرا نه ته رازووه که وه عومه ر قورستر ده رچوو و پاشان ته رازووه که به رز کرایه وه) ئیمام بوخاری و موسلیم ریوایه تیان کردوه .

پا ۲۱۳: به لگه ی خه لیفایه تی ئه بوبه کر و عومه ر به شیوه یه کی کورت چی یه ؟

و: پیغه مبر (ﷺ) فەرموویەتی : (لە خەوندا بینیم کە لەسەر بیرە ئاویک وەستاوم و بە دۆلچە ئاوم ئی دەر دەهینا تا خوا وویستی لەسەر بوو پاشان ئەبۆبەکر ئی وەرگرتم ئەویش دەستی کردە ئاو دەر هینان دۆلچە یە ک یان دوو دۆلچە ی ئی دەر هینا و لە دەر هینانە کەیدا لاوازیە ک بەدی دەکرا خوا لە لاوازییە ی ببوریت پاشان عومەری کوپی خەتاب دۆلچە یە کی گەورە ی گرتە دەست و دەستی کرد بە ئاو دەر هینان هیچ پیاویکی ئازای وام نە بینووە وە ک عومەر ئاو دەر هینیت هە تا تیر ئاو بوون و گیان لە بەرە کانیشیان ئاودار و تیر ئاو بوون) ئیمام بوخاری و موسلیم ریوایە تیان کردووە .

پا ۲۱۴: بە لگە چی یە لەسەر شایستە ی ئەبۆبەکر بۆ خە لیفایە تی و دانانی بە یە کە م جینشینی پیغه مبر (ﷺ) ؟

و: بە لگە لەسەر ئەو رۆرە ، هە ندیکی لە پی شە وە ئامارە ی پیکراوە وە ک نمونە ش ئافرە تیک هاتە لای پیغه مبر ی خوا (ﷺ) و پاش تە وای بوونی کارە کە ی داوای ئی کرد کە ماو یە کی تر سەردانی بکاتە وە ، ئافرە تە کە ووتی ئە گەر هاتمە وە و تۆم دەست نە کە وت ، مە بە ست پێی مردنی بوو ، فەرمووی : ((ان لم تجدنی فأت ابا بکر)) ئیمام بوخاری و موسلیم ریوایە تیان کردووە ، واتە : ((ئە گەر منت دەست نە کە وت وەرە بۆ لای ئەبۆبە کر)) .

وە هەر وە ها لە فەرموودە یە کی تر دا کە عانی شە دە یگێریتە وە و دە لیت پیغه مبر (ﷺ) فەرمووی پیم : (ادعی لی اباک و اخاک حتی اکتب کتابا فانی اخاف ان یتمنی و یقول قائل انا اولی و یأبی الله و المؤمنون الا ابا بکر) ئیمام موسلیم ریوایە تی کردووە ، واتە : (باوکت و برا کە تم بۆ بانگ بکە تا نووسراویک بنوسم چونکە دە ترسم ئاواتە خوازیک ئاوات بخوازیتە شویتە کە ی من یان کە سیک بلیت من شایستە ی ئەو

شوینهم به لام خواو موسلمانان تهنا نه بو به کر به شایسته ی نه شوینه دهرانن) ،
وه هروه ها کاتیک پیغهمبر (ﷺ) که نه خو ش بوو پیش کۆچی دواپی داوا ی کرد
له نه بو به کر ئیمامه تی نوژیان بو بکات و جگه له وهش هه موو هاوه لانی پیغهمبر
(ﷺ) به یعه تیان دایه له کاتیکدا بو به خلیفه ، وه کۆچهریه کان و پشتیوانه کان
کۆن له سه ر شایسته یی نه بو به کر بو جینشینی پیغهمبریش (ﷺ) .

پا ۲۱۵: به لگه چی یه له سه ر شایسته ی عومه ری کوری خه تاب بو خه لیفایه تی پاش
نه بو به کر؟

و: به لگه له سه ر نه وه زۆره وهك له پیشه وه ئاماژه مان پی کردووه له وانهش
پیغهمبرمان (ﷺ) فه رموویه تی (انی لادری ماقدر بقائی فیکم فآقتدوا بالذین من
بعدي) ئیمام ترمزی و نه حمه د ریوایه تیان کردووه ، واته : (من نازانم تا چه ند
ده مینمه وه له نیوانتاندا په یوه ست بن به و دوانه ی له پاش منه وه دین) وه به ده ست
ئیشاره تی کرد بو نه بو به کر و عومه ر و هروه ها له و فه رمووده یه دا که پیغهمبر
(ﷺ) باس له بهرکه وتنی فیتنه یه ک ده کات که وهك شه پۆلی ده ریا شه پۆل ده دات
، که حوزه یفه بۆمان ده گێرته وه و تییدا هاتووه که پیغهمبر (ﷺ) به عومه ر
ده لیت : (ان بینک و بینها بابا مغلغا ، قال ایفتح ام یکسر قال : بل یکسر قال عمر
اذا لا یغلق ، فکان الباب عمر و کسر قتله ، فلم یرفع سیفه بین الامه) ئیمام بوخاری
و موسلیم ریوایه تیان کردووه ، واته : (نه ی عومه ر له نیوان تو و نه و فیتنه یه دا
دهرگایه کی داخراو هه یه ، عومه ر ووتی نه کریته وه یان ده شکینریت ، فه رموی :
ده شکینریت ، عومه ر ووتی : که واته پاش شکانده که ی داناخریته وه ، دهرگا که
عومه ر بوو شکانده که ش شه هید کردنی بوو ، وه له پاش نه وه و ه شمشیره کان
لانه براون له نیو ئومه ته ی موحه مه ده وه (ﷺ)) که نه وهش ئیشاره ته بو به رده وام

بوونی ناکۆکی له نیوان موسلماناندا ، وه هه موو ئه هلی سوننه ت کۆن له سه ر شایسته یی عومه ر بۆ خه لیفایه تی پاش ئه بویه کر ره زاو ره حمه تی خویان لیبیت .

پ ۲۱۶: به لگه چی یه نه سه ر شایسته یی عوسمانی کۆری عه ففان بۆ خه لیفایه تی پاش ئه بویه کر و عومه ر؟

و؛ به لگه له سه ر ئه وه زۆره ، وه ک هه ندیکیان له پێشه وه ئاماژه مان پێکرد و له وانه ش ئه و فه رموده یه ی که که عبی کۆری عه جره ده یگێرپه ته وه و ده لیت : (ذکر رسول الله ﷺ) فتنه فقر بها فمر رجل مقنع راسه فقال رسول الله ﷺ هذا يومئذ على الهدى فوثبت فأخذت بضبعي عثمان ثم استقبلت رسول الله ﷺ فقلت هذا قال هذا) نیمام ترمزی و ئین ماچه ریوایه تیان کردوه .

واته : (پێغه مبه ر ﷺ) باسی له فیتنه و گێژاویک ده کرد دانی پێدا نا که شتیکی وا پووده دات له و کاته دا پیاویکی سه ر دا پۆشراو تیپه ری ، پێغه مبه ر ﷺ) فه رموی ئه و پیاوه له و پۆژه دا له سه ر هیدایه ت و راستیه ، منیش هه لمه تم برد و قۆلیم گرت که دیم عوسمانی کۆری عه ففانه و پوویم کرده پێغه مبه ری خوا و وتم ئه مه ووتی ئه مه) .

وه هه روه ها پێغه مبه رمان ﷺ) له فه رموده یه کی تر دا ده فه رمویت : (یا عثمان ان و لاك الله هذا الأمر يوما فارادك المنافقون ان تطلع قميصك الذي قمصك الله فلا تخلعه) نیمام ترمزی ریوایه تی کردوه ، واته : (ئه ی عوسمان ته گه ر پۆژیک خوا کردیتی به گه وره ی موسلمانان و دووپوه کان وویستیان ئه و کراسه ی که خوا له به رتی کردوه دایکه نیت داینه که نیت) ئه مه ی سێ جار دووباره کردوه ته وه هه موو ئه هلی شووراو پاشان هاوه لانی پێغه مبه ر کۆبوون له سه ر به یعه ت پێدانی و یه که م که سیش به یعه تی

دایه عوسمان پاش عه بدوره حمانی کورپی عه وف ، عه لی کورپی نه بو تالب بوو پاشان خه لکه که به گشتی به یعه تی دا .

پا ۲۱۷: به لگه ی شایسته یی علی کورپی نه بو تالیب چی یه له سه ر خه لیفایه تی پاش عوسمانی کورپی عه ففان؟

و: به لگه له سه ر نه وه زوره ، پیغه مبه ریش ده فه رمویت : (ویح عمار تقتله الفئه الباغیه یدعوهم الی الجنة و یدعونه الی النار) ئیمام بوخاری و نه حمه د پیوایه تیان کردووه ، واته : (داخه که م بۆ عه مار ، کۆمه لئکی یاخی بوو ده یکوژن) عه مار) بانگیان ده کات بۆ به هه شت و که چی نه وان بانگی ده که ن بۆ ئاگری دۆزه خ) .
عه ماریش له گه لّ علی دا بوو که خه لکی شامی بانگ ده کرد بۆ لای نه هلی سوننه ت و جماعه ت و گوێپایه لّی کردنی نه میری موسلمانان علی کورپی نه بو تالیب به لّام نه وان له ریزی ده رچوو هکان بوون و عه ماریشیان شه هید کرد .

وه هه روه ها پیغه مبه ر (ﷺ) سه باره ت به شایسته یی علی له سه ر حه ق بوونی ده فه رمویت (تمرق مارقه علی حین فرقه من الناس یقتلهم اولی الطائفین بالحق) ئیمام موسلیم پیوایه ی کردووه ، واته : (یاخی نه بن ده سه ته یه کی یاخی بوو له کاتی دووبه ره کی و کیشه دا یه کیک له و دوو کۆمه له ی که ناکۆکن له نیوان خۆیانداو له هه ق نزیکتره نه و ده سه ته یاخی بووه ده کوژن) خه وارچه کان پاش نه وه ی ئیمامی عه لی به لگه ی له سه ر تو مارکردن و راستی بۆ پوون کردنه وه به لّام له سه ر قسه ی خۆیان هه ر سوور بوون ، ده ستی کرد به کوشتنیان و له جهنگی نه هره واندا له ناوی بردن و به پیتی پای هه موو نه هلی سوننه ت و جماعه ت ئیمامی علی به شایسته ترین که س داده نریت بۆ خه لیفایه تی پاش عوسمانی کورپی عه ففان .

پا ۲۱۸: واجبی سه‌رشانی موسلمانان به‌رامبه‌ر به نه‌میره‌کانیان چی یه ؟

و: واجبه له‌سه‌ر تاكه‌كانی موسلمان نامۆزگري نه‌میره‌کانیان بکه‌ن له‌سه‌ر حق و راستی ، گوپراه‌لیان بن ، نوپزیان له‌پشته‌وه بکه‌ن جیهادیان له‌گه‌لدا بکه‌ن ، زه‌کات و سه‌ده‌قاتیان بۆ ببه‌ن ، نارامیان له‌سه‌ر بگرن نه‌گه‌ر سه‌مه‌یان کرد ، مه‌غروریان نه‌که‌ن به‌ پیاه‌لدا‌ن و درۆکردن بۆیان ، وه‌ دوعای چاکیان بۆ بگریته‌ و دهرنه‌چوون له‌سایه‌ی نه‌و نه‌میره‌دا نه‌گه‌ر پالنه‌ریکی شه‌ری نه‌بیته‌ .

پا ۲۱۹: به‌نگه‌ی نه‌وه‌ی له‌سه‌روه‌ه باسه‌مان کرد چی یه ؟

و: به‌نگه له‌سه‌ر نه‌و مه‌سه‌له‌یه زۆره له‌وانه‌ش خوی گه‌وره ده‌فه‌رمویته : ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ النساء: ۵۹ ، واته : (نه‌ی نه‌وانه‌ی ئیماندارن گوپراه‌لی خوا بکه‌ن (که‌بریتی یه به‌ پابه‌ند بوون به‌ قورئانه‌که‌یه‌وه وه‌ گوپراه‌لی نه‌و سه‌رۆکانه بکه‌ن که له‌ خوتانن له‌ کاتیکدا فه‌رمانتان پئ ده‌که‌ن به‌ گوپراه‌لی خواو پیغه‌مه‌ه‌ر) .

و پیغه‌مه‌ه‌ریشمان (ﷺ) فه‌رمویه‌تی : (اسمعوا واطيعوا وان تأمر علیکم عبد) ئیمام بوخاری ریوایه‌تی کردوه ، واته : (ببیستن و گوپراه‌ل بن نه‌گه‌ر به‌نده‌یه‌کیش کرا به‌ نه‌میر به‌سه‌رتانه‌وه) ، وه‌ هه‌روه‌ها پیغه‌مه‌ه‌ر (ﷺ) فه‌رمویه‌تی : (وان ضرب ظهرک واخذ مالک فاسمع واطع) ئیمام موسلیم ریوایه‌تی کردوه ، که فه‌رموده‌یه‌کی درپژه و داوا ده‌کات که موسلمانان گوپراه‌لی گه‌وره و نه‌میره‌کانیان بن به‌مه‌رجیک له‌سه‌ر شه‌ریعت و دادگه‌ری کاربکه‌ن نه‌گه‌ر له‌پشتیان بدریته‌ و ده‌ست به‌سه‌ر مالئاندا بگریته‌ نه‌بیته‌ ببیستن و گوپراه‌ل بن) .

وه هروه‌ها پیغهمبر (ﷺ) له‌فهرمووده‌یه‌کی تردا ده‌فهرموویت : (ان امر علیکم عبد مجدوع اسود یقودکم بکتاب الله فاسمعوا له و اطیعوا) ئیمام موسلیم و ئیبین ماجه ریوایه‌تیان کردووه ، واته : (نه‌گهر به‌نده‌یه‌کی ره‌ش پیست و لوت برآویان کرده نه‌میرتان و له‌سه‌ر به‌رنامه‌ی قورئان کاری ده‌کرد گوی بیست بن و گوئی‌رایه‌لی بکن) .

پ۲۲۰: فه‌رماندان به‌چاکه‌و ریگرتن له‌خرابه‌ به‌رامبه‌ر کی واجب‌ه و چه‌ند پله‌ی هه‌یه ؟

و: خوی‌گه‌وره ده‌فهرموویت : ﴿وَلَتَكُنَّ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ آل عمران: ۱۰۴ . واته : (با له‌نیو ئیوه کۆمه‌لئیک هه‌بیته‌ خه‌لکی بانگ بکن بو نیسلاسی و چاکه و چاکه خوازبن و فه‌رمان بده‌ن به‌چاکه و ریگری بکن له‌خرابه ، هه‌رچه‌نده له‌سه‌ر تاک تاکی موسلمان فه‌پزه ، نه‌وه‌سه‌نه‌ی به‌م کارانه هه‌لده‌ستن سه‌رفراز و سه‌رکه‌وتوون) وه پیغهمبرمان (ﷺ) . ده‌فهرموویت : (من رای منکم منکرا فلیغیره بیده فان لم یستطع فبلسانه ، فان لم یستطع فبقبله و ذلك اضعف الايمان) ئیمام موسلیم ریوایه‌تی کردووه ، واته : (هه‌ر یه‌کئیک له‌ئیوه نه‌گهر خرابه و تاوانیکی بینی با به‌ده‌ست بیگوریت ، نه‌گهر بۆی نه‌کرا با به‌زمان بیگورپی ، نه‌وا با به‌دل پی ناخوش بیت ، که نه‌وه‌ش نزمترین پله‌ی ئیمانداریه‌).

وه له‌م پوه‌وه له‌قورئاندا چه‌ندین ئایه‌ت هاتووه ، وه له‌فهرمووده‌کانی پیغهمبر (ﷺ) چه‌ندین ده‌ق هاتووه که فه‌رز بوون و پیویست بوونی ئه‌م ئه‌رکه‌ دوپات ده‌که‌نه‌وه ، هه‌رکه‌س خرابه‌یه‌کی دی له‌سه‌ری واجبه‌ لای بدات و نه‌وه‌ واجبه‌ی له‌سه‌ر

لاناچیت تا که سیک تر نه و خرابه یه لایدات و هه رکه س به پی توانای خوئی ، وه هه رکه سیک به دهسه لات تر و زانتر بیت نه م نه رکه ی زیاتر له سه ر واجب ده بیت ، وه له کاتی دابه زینی سزای خوایی بو سه ر نه ته وه کان که س پرزگاری نابیت وه نه گه ر نه و که سانه نه بیت که پیگه یان له خرابه گرتوه .

پا ۲۲۱: حوکمی که رامه تی^{۱۷} وه لی یه کان (دوسته کان) ی خوا چی یه ؟

و: بوونی که رامه تی دوسته کانی خوا راسته ، که بریتی یه له دهرکه وتنی هه ندیک دیارده که له دهسه لات و توانای مروّدا نی یه ، به لکو له سه ر دهستی نه وان نه و پرووداوه ده خولقینی ، با خوشیان پی نه زانن وه ک چیرۆکی کومه له لاوی نه شکه وته که ، یان نه و سی هاوپی یه ی له نه شکه وته که دا بوون و تاشه به رده که دهرگا که ی لی گرتن ، یان چیرۆکی جوره زج، که نه م دیاردانه ش پالپشت بوون بو موعجیزه ی پیغه مبه ره کانیان ، له به ره وه له ئومه تی موچه ممه دا که رامات زۆرتن و گه وره ترن له به ر گه وره یی و به رزی پیغه مبه رمان (ﷺ) ، وه ک بانگکردنی عومه ری کورپی خه تتاب بو ساریه له کاتی که دا له جیهادا بوو له بانگکردنه که ی بیست ، وه یان نه سپه که ی عه لانی کورپی چه زده می که به سه ر پرووباره که دا روشت له کاتی که دا دژی رومه کان غه زای ده کرد ، یان نوپژکردنی نه بو موسلیمی خه وه لانی له ئاگره که دا که نه سوه دی کورپی عه نس ی بو ی ساز کردبوو ، بو نه وه ی بیسو تی بیت ، له نمونه ی نه و که راماتانه زۆرن که له سه رده می پیغه مبه ر (ﷺ) پروویداوه و له پاش، نه ویش

^{۱۷} که رامات : بریتی له ریژانانی خوا بو دوسته کانی خوئی یه که م به نیستیقاهت بوون له سه ر خواناسی و له خوا ترسی و سووربوون له سه ر پیاده کردنی شه ریعت له کردار و گوفتاردا له په نهان و ئاشکرادا پاشان په یدابوونی هه ندیک شت له سه ر دهستی نه و دوستانه ی خوا که له دهسه لات و توانای مروّدا نییه نه و شتانه ش سه ر ئاسان (خرق العاده) ی ژبانی سروشتی مروّفن به لّام خوا کردوویه تی به دیاری بو نه و دۆستانه و به لگه به سه ر خه لکه وه .

له سه‌رده‌می خه‌لیفه پاشیده‌کاندا و له سه‌رده‌می تابعیه‌کاندا ، له پاش نه‌وانیش تا پوژی قیامه‌تیش به‌رده‌وام ده‌بیئت ، وه له پاستیشدا نه‌مانه هه‌مووی پاستیی و موعجیزه‌ی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) ده‌سه‌لمینن، چونکه نه‌و که‌سانه به هوی پابه‌ند بوونیان به ریپازه‌که‌ی پیغه‌مبه‌روه (ﷺ) نه‌و دیاردانه دهرده‌که‌ویت له سه‌ر ده‌ستیان ، وه نه‌گر شتیك له که‌سیکه‌وه دهرکه‌وت که له سروشتی ژیانی مروقیکی ئاسایدا نه‌بیئت و پابه‌ند نه‌بیئت به سوننه‌تی پیغه‌مبه‌روه نه‌وه جادوگه‌ری و سیحر و فرت و فیله و که‌رامه‌ت نی به ، وه نه‌وانه‌ش له لایه‌ن جنوکه و شه‌یتانه‌کانه‌وه پشتگیری ده‌کرین.

پا ۲۲۲: وه‌لی^{۱۸} خوا کی یه؟

و: وه‌لی خوا نه‌و که‌سه‌یه که بیروای به‌خوا هینابیئت و له‌خوا بترسیت و شوین سوننه‌تی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) بکه‌ویت ، خوی به‌هیز و به‌توانا وه‌سفی وه‌لی خوی ده‌کات له قورئاندا به‌م شیویه ﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (یونس: ۶۲) ، واته (ئاگادارین بیگومان دۆستانی خوا ترسیان له سه‌ر نییه و خه‌فه‌تیش ناخۆن وه نه‌وانه یاوه‌ریان هیناوه وه هه‌میشه خۆیان ده‌پاریزن له‌خواترسن).

﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾ (۵۵-۵۶) ، واته (دۆست و پشتگیری ئیوه نه‌ی ئیمانداران ، خواو پیغه‌مبه‌ری خوا و ئیمانداران ، نه‌وانه‌ی نوێژ ده‌که‌ن و زه‌کات ده‌ده‌ن ، کړنوش بۆ خوا ده‌به‌ن ، وه نه‌وه‌ی

^{۱۸} وه‌لی: نه‌و که‌سه‌یه که دوو سیفه‌تی تیدا کر ده‌بیته‌وه (ئیمان) که‌حاله‌تی ناسین و زانین و ملکه‌چی و قبولا کردنی ده‌رونیه (تقوی) که پابه‌ندی و گه‌ردنکه‌چی ناوه‌رۆک و پوالت ده‌گه‌یه‌نیئت.

پشتگیری و دوستایه‌تی خوا و پیغه‌مبه‌ری خواو موسلمانان بکات نه‌وه له کۆمه‌لی خوایه و کۆمه‌لی خواش بیگومان سه‌رکه‌وتوو سه‌رفرازه له دنیا و قیامه‌تدا).

پیغه‌مبه‌ری خواش (ﷺ) فه‌رموویه‌تی (ان ال ابي فلان ليسوا لي بأولياء انما أوليائي المتقون) ئیمام بوخاری و موسلیم ریوایه‌تیان کردوه.

واته (فلانه تیره دوست و پشتیوانی من نین ؛ دوست پشتیوانه‌کانی من له‌خوا ترسه‌کانن) ، هسه‌نی به‌صریش خوی لّی رازی بیته‌وتوویه‌تی (کۆمه‌لیک بانگه‌شه‌ی خۆشه‌ویستی خویان کرد ، خواش تاقی کردنه‌وه به‌م ئایه‌ته‌) ﴿ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾ (ال عمران: ۳۱) ، واته (بلی ئه‌گه‌ر ئیوه‌ خواتان خۆش ده‌ویته‌ شوین به‌رنامه‌که‌ی من بکه‌ون نه‌و کاته خواش ئیوه‌ی خۆش ده‌ویته‌).

وه ئیمامی شافعی‌ش په‌حمه‌تی خوی لّی بیته‌ ده‌لیته (اذا رأيتم الرجل يمشی علی الماء و يطير فی الهواء فلا تصدقوه و لاتفتروا به حتی تعلموا متابعتة للرسول ﷺ)) واته (ئه‌گه‌ر که‌سیکتان بینی له‌سه‌ر ئاو ده‌پوشت یان له‌هه‌وادا ده‌فپی بپوای پی مه‌که‌ن و پیی هه‌لمه‌خه‌تین تا راده‌ی پابه‌ند بوونی به‌ سوننه‌تی پیغه‌مبه‌ره‌وه ده‌زانن).

پ۲۲۳: نهو تاقمه کین که پیغه مبه‌ری خوا (ﷺ) لهم فهرمووده‌ی‌دها باسی کردوون (لا تزال طائفة من امتي على الحق ظاهرة لا يضرهم من خالفهم حتى يأتي امر الله تبارك و تعالی) نیمام بوخاری و موسلیم و نه حمهد ریوایه تیان کردووه.
واته: (به به‌رده‌وامیی تاقمیک هه‌ن له نوممه‌ته‌که‌م که له‌سه‌ر هه‌قن وه به هوی به‌رگری کردنیان لهو حه‌قه سه‌رکه‌وتوو دهب‌ن زیانیان پی ناگه‌یه‌نیت، قسه و کرداری نه‌وانه‌ی بیر و رایان پیچه‌وانه‌ی نه‌وانه‌یه تا فهرمانی خوی گه‌وره خوی دیت به کوتایی هاتنی ژیانی دونیا).

و: نهو تاقمه بریتین له تاقمی بزگار بوو له کزی نهو حه‌فتاوسی تاقمه‌ی که پیغه‌مبه‌ر جیای کردونه‌ته‌وه و له فهرمووده‌که‌ی‌دها باسی کردووه، (كلها في النار إلا واحدة و هي الجماعة) نیمام نبین و ماجه ریوایه‌تی کردووه، واته (نهو حه‌فتا و سی تاقمه هه‌موویان ده‌چنه دۆزه‌خ ته‌نها یه‌کیکیان نه‌بیت که نه‌ویش کومه‌لی موسلمانانه) یان له ریوایه‌تیکی تردا (هم من كان على مثل انا عليه اليوم و أصحابي) نیمام ترمزی ریوایه‌تی کردووه، واته (جهامعت نه‌وانه‌ن که پاش من دین به‌لام له‌سه‌ر هه‌مان ره‌وت و ریپاز ده‌پۆن که من و یاره‌کانم پیاده‌ی ده‌که‌ین).

ده‌خوازین له خوی گه‌وره که بمانگرتیت به یه‌کیک له نه‌هلی جهامعت و لهو تاقمه بزگار بووه، دله‌کانمان گومرا نه‌کات دوی نه‌وه‌ی که خوا پینمایی کردوین و هیوا خوازین که خوا به‌زه‌یی بزینیت به‌سه‌رماندا چونکه خوی به‌خشنده و میهره‌بان و به به‌زه‌یه.

سبحان ربك رب العزة عما يصفون

بیروستی بابه ته کان

- ۱: یه کهم نه رک چی یه له سهر (العباد) به نده کان ؟ یه کهم نه رک ی به نده چیه ؟
- ۲: مه به ست له م به دیهینانی به دیهینراوه کان چیه ؟
- ۳: مانای به نده (عبد) چی یه ؟
- ۴: په رستن چی یه ؟
- ۵: چ کاتیک کردهوه ده بیته خوا په رستی ؟
- ۶: نیشانه ی خوشه ویستی مروفه کان بو خوا چی یه ؟
- ۷: مروفه کان چون دوزانن خوا چی خوش دهویت و به چی رازی ده بیت ؟
- ۸: مهرجه کانی خوا په رستن چه نندن ؟
- ۹: راستگوی له به ده مه وه چوونی کاردا چی یه ؟
- ۱۰: مانای نیه تپاکی چی یه ؟
- ۱۱: نه وه یه به رنامه خوا کامه که داوا ی کردهوه نیمه پیوه ی پابه ندبین و نیسی لانه دهین ؟
- ۱۲: پله کانی ناینی نیسلام چه نندن ؟
- ۱۳: مانای نیسلام چی یه ؟
- ۱۴: به لگه ی چی یه له سهر نه وه ی که وشه ی نیسلام هه موو دین ده گریته ؟
- ۱۵: به لگه چی یه له سهر نه وه ی نیسلام پیناسه کراوه به پینج پایه به شیوه یه کی گشتی ؟
- ۱۶: پله و پایه ی شایه تمان له دیندا چی یه ؟
- ۱۷: به لگه له سهر شایه تیدان به وه ی که ته نها خوی په روه ردگار په رستاوی نه م بونه وده یه (اشهد ان لا اله الا الله) چی یه ؟

- پ۱۸: مانای شایه تیدان به (اشهد أن لا اله الا الله) چی یه ؟
- پ۱۹: مهرجه کانی شایه تی دان (اشهد أن لا اله الا الله) چی یه و نه و مهرجانه ی بیویسته له دهر پینی نه و شایه تییه دا هه بیت چین ؟
- پ۲۰: به لگه چیه له سهر به مهرج گرتنی (زانین) بوون له چه سپاندنی مانای یه کتا په رستی له قورئان و سوننه تدا ؟
- پ۲۱: به لگه چیه له سهر به مهرج گرتنی (یه قین) له چه سپاندنی یه کتا په رستی خوادا له قورئان و سوننه تدا ؟
- پ۲۲: به لگه چیه له سهر به مهرج گرتنی (ملکه ج بوون) بو چه سپاندنی یه کتا په رستی له قورئان و سوننه تدا ؟
- پ۲۳: به لگه چی یه له سهر به مهرج گرتنی (رازی بوون) بو چه سپاندنی یه کتا په رستی له قورئان و سوننه تدا ؟
- پ۲۴: به لگه چی یه له سهر به مهرج گرتنی دئسۆزی بو چه سپاندنی یه کتا په رستی له قورئان و سوننه تدا ؟
- پ۲۵: به لگه ی مهرج گرتنی راستگویی بو چه سپاندنی یه کتا په رستی له قورئان و سوننه تدا چیه ؟
- پ۲۶: به لگه ی به مهرج گرتنی خوشه ویستی بو چه سپاندنی یه کتا په رستی خوا له قورئان و سوننه تدا چی یه ؟
- پ۲۷: به لگه چی یه له سهر دؤستایه تی و دوزمنایه تی له پیناو خوادا ؟
- پ۲۸: به لگه ی شایه تیدان به وهی که محمد ﷺ نیردراوی خوایه چی یه ؟
- پ۲۹: مانای شایه تیدان به وهی که محمد نیردراوی خوایه چی یه ؟
- پ۳۱: به لگه ی فهرز بوونی نویژ و زه کات چی یه ؟
- پ۳۲: به لگه ی فهرز بوونی رۆژوو چی یه ؟

پ۳۳: به‌لگه‌ی فهرز بوونی حه‌ج چی یه ؟

پ۳۴: حوکمی نه‌و که‌سه چی یه که نینکاری فهرزبوونی یه‌کیک له پایه‌کانی نیسلام بکات یان دان بنیّت به فهرز بوونیدا به‌لام خوئی به‌گوره بگریّت و جی به‌جی ی نه‌کات ؟

پ۳۵: حوکمی نه‌و که‌سه چی یه که برپوای هه‌بیّت به فهرزه‌کان به‌لام واز له یه‌کیکیان به‌نییّت به‌هوئی ته‌مه‌ئی یان ته‌نویل کردن ؟

پ۳۶: نیمان چی یه ؟

پ۳۷: به‌لگه چی یه که نیمان کردار و گوشتاره ؟

پ۳۸: به‌لگه چی یه له‌سه‌ر زیاد کردن و که‌م کردنی نیمان ؟

پ۳۹: به‌لگه چی یه له‌سه‌ر پله جیاوازی نه‌هلی نیمان ؟

پ۴۲: به کورتی به‌لگه‌ی شه‌ش پایه‌ی نیمان چی یه له قورناند ؟

پ۴۳: مانای برپوهینان به‌خوا چی یه ؟

پ۴۴: یه‌کتا په‌رستی خواجه‌تی (ألوهیة) چی یه ؟

پ۴۵: چ شتیك دژی یه‌کخواناسی خواجه‌تی یه ؟

پ۴۶: شیرکی گه‌وره چی یه ؟

پ۴۷: شیرکی بچوک چی یه ؟

پ۴۸: جیاوازی چی یه له نیوان (واو) و (ثم - پاشان) بوئه و هسانه‌ی سه‌روهه ؟

پ۴۹: یه‌کتا په‌رستی په‌روه‌دگاریه‌تی (الربویة) چی یه ؟

پ۵۰: چ شتیك دژی یه‌کتا په‌رستی په‌روه‌دگاریه‌تی یه ؟

پ۵۱: نایا یه‌کتا په‌رستی ناو و سیفه‌ته‌کانی چی یه ؟

پ۵۲: به‌لگه‌ی بوونی ناوه‌کانی خوا چی یه له قورنان و سوننه‌تدا ؟

پ۵۳: نمونه‌ی ناوه رېك و پېك و به‌ناوه‌رؤكه‌كانی خوا (أسماء الله الحسنی) له قورئاندا كامه‌یه ؟

پ۵۴: نمونه‌ی ناوه رېك و به‌ناوه‌رؤكه‌كانی خوا چی یه له سوننه‌تدا ؟

پ۵۵: نمونه‌ی ناوه رېك و به‌ناوه‌رؤكه‌كانی خوا به‌لگه‌یه له سهر چه‌ند شت ؟

پ۵۶: نمونه‌ی له‌سهر نه‌و باب‌ه‌ته‌ی سهر دوه چی یه ؟

پ۵۷: ناوه‌كانی خوا چه‌ند به‌ش ده‌گریته‌ خوی ؟

پ۵۸: ناوه‌كانی خوا ده‌كریت به‌ چند به‌شوه له رووی ناو هیئا نمان بو خوا ؟

پ۵۹: نمونه‌ی سیفه‌تی خویی یه‌كان (ذات) له قورئاندا چی یه ؟

پ۶۰: نایا له سوننه‌تدا نمونه‌مان هه‌یه سه‌بارت به‌سیفه‌ته‌ خویی‌ه‌كان ؟

پ۶۱: نمونه‌ی سیفه‌ته‌ کاریبه‌كان (الأفعال) ی خوا چی یه له قورئاندا

پ۶۲: نمونه‌ی سیفه‌ته‌ کاریبه‌كانی خوا كامه‌یه له سوننه‌تدا ؟

پ۶۳: نایا له سیفه‌ته‌ کاریبه‌كانی خوادا ده‌توانریت ناو دهریه‌نریت یان هه‌موو

ناوه‌كانی خوا وه‌ستینراوه (توقیضی) ؟

پ۶۴: ناوی خوا (العلی‌ الأعلى) چی ده‌گه‌یه‌نیت ؟

پ۶۵: به‌لگه‌ی به‌رزی شوینی خوا چی یه له قورئاندا ؟

پ۶۶: نایا به‌رزی شوینی خوا به‌لگه‌ی له‌سهر له سوننه‌تدا ؟

پ۶۷: نایا پیشه‌وایانی نیسلام له پیشینه‌ صالحه‌كان سه‌بارت به‌ (استواء)

چیان فه‌رموو ؟

پ۶۸: به‌لگه‌ی به‌رزی خوا و زال بوونی له قورئاندا چی یه ؟

پ۶۹: به‌لگه‌ی به‌رزی خوا و زال بوونی له سوننه‌تدا چی یه ؟

پ۷۰: به‌لگه‌ی چیه‌ی له‌سهر گه‌وره‌یی و بالا ده‌ستی خوی گه‌وره (علو الشان) و نه‌و

سیفه‌تانه‌ چین که نابیت بدریته‌ پال خوی گه‌وره ؟

- پ۷۱: مه به ست له و هه رموده یه ی پیغه مبه ر (ﷺ) چی یه دهر باره ی ناوه کانی خوی گه وره که هه رکه س بیان ژمیریت ده چیته به هه شته وه ؟
- پ۷۲: چ شتیک پیچه وانه ی یه کتا په رستی ناو و سیفه ته به رزه کانی خویه ؟
- پ۷۳: نایا هه موو جوړه کانی یه کتا په رستی په یوه ستن به یه که وه بر وا نه بوون به جوړیکیان نه وانیتز هه لده وه شینیتته وه ؟
- پ۷۴: به لگه چی یه نه سه ر بروا هینان به فریشته کان له قورن ان و سونه تدا ؟
- پ۷۵: مانای نیمان هینان به فریشته چی یه ؟
- پ۷۶: چه ند نمونه یه که له و فریشته انه باس بکه به پیی کاره کانیان ؟
- پ۷۷: به لگه ی نیمان هینان به کتیبه ناسمانی یه کان چی یه ؟
- پ۷۸: نایا هه موو کتیبه ناسمانیه کان ناویان هاتووه له قورن اندا ؟
- پ۷۹: مانای بروا هینان به کتیبه کانی خوی گه وره چی یه ؟
- پ۸۰: پله و پایه ی قورن ان چونه له چاو کتیبه کانی تردا ؟
- پ۸۱: نه رکی نیمان داران به رامبه ر قورن ان چی یه ؟
- پ۸۲: مه به ست له ده سگرتن به قورن ان و هه ستان به جه ق دانی قورن ان چی یه ؟
- پ۸۳: حوکمی نه و که سه چی یه که بر وای به دروستکراوی قورن ان هه بیت ؟
- پ۸۴: نایا سیفه تی قسه کردن (خویی یه نایگریته وه) خویی یان کرداریه ؟
- پ۸۵: وه ستاوه کان (الواقفه) کین و حوکمیان چی یه ؟
- پ۸۶: حوکمی نه و که سه چی یه که بلیت خویندنه وه ی قورن ان دروست کراوه ؟
- پ۸۷: به لگه ی نیمان هینان به پیغه مبه ران چی یه ؟
- پ۸۸: مانای بروا هینان به پیغه مبه ران چی یه ؟
- پ۸۹: نایا بانگه وازی پیغه مبه ران هه موویان یه که بانگه واز بوون ؟

پ۹۰: به‌لگه چي يه له‌سهر نه‌وه‌ی بانگه‌وازي پينغه‌مبه‌ران يه‌ك بووه له سهرچاوه‌ی خوا په‌رستيدا ؟

پ۹۱: به‌لگه چي يه له‌سهر جياوازي به‌رنامه‌ی پينغه‌مبه‌ران له‌مه‌سه‌له فهرعيه‌کاندا؟

پ۹۲: نایا خواي گه‌وره له قورن‌اندا چيرؤکی هه‌موو پينغه‌مبه‌راني بو‌باس کردووين؟

پ۹۳: ناوي چند پينغه‌مبه‌ر هات له قورن‌اندا ؟

پ۹۴: (اَلْوَالِعَزْم) له پينغه‌مبه‌راندا كامانه‌ن ؟

پ۹۵: يه‌كه‌م پينغه‌مبه‌ر كي بوو ؟

پ۹۶: نيختلاف چ كاتيک رويداوه ؟

پ۹۷: كي كو‌تا پينغه‌مبه‌ره ؟

پ۹۸: به‌لگه چي يه له‌سهر نه‌وه‌ی كه محمد كو‌تا پينغه‌مبه‌ره (ﷺ) ؟

پ۹۹: (محمد) به‌چ شتيك تاييه‌ت مه‌ندبووه به‌سهر پينغه‌مبه‌راني تردا ؟

پ۱۰۰: موعجيزه‌ی پينغه‌مبه‌ران چي يه ؟

پ۱۰۱: به‌لگه‌ی معجيزه بووني قورن‌ان چي يه ؟

پ۱۰۲: به‌لگه‌ی نيمان هينان به‌رؤزي دوايي چي يه ؟

پ۱۰۳: مه‌به‌ست له نيمان هينان به‌رؤزي دوايي چي يه و چي ده‌گريته‌وه ؟

پ۱۰۴: نایا كه‌س ده‌زاني‌ت قيامت كه‌ی روودهدات ؟

پ۱۰۵: نمونه نيشانه‌كاني قيامت له قورن‌اندا كامه‌يه ؟

پ۱۰۶: نمونه‌ی نيشانه‌كاني قيامت له سوننه‌تدا كامه‌يه ؟

پ۱۰۷: به‌لگه چي يه له‌سهر بر‌واهينان به‌مردن ؟

پ۱۰۸: به‌لگه چي يه له قورن‌اندا له‌سهر سزاي قه‌بر و بووني خوشي و ناخوشي

له‌قه‌بردا ؟

پ۱۰۹: به‌لگه‌ی بووني سزاي قه‌بر وه بووني خوشي و ناخوشي له سوننه‌تدا چي يه ؟

- پ۱۱۰: به‌نگه‌ی زیندوو بوونه‌وه چی یه له گۆره‌کان ؟
- پ۱۱۱: حوکمی نه‌و که‌سه‌ی زیندوو بوونه‌وه به درؤ ده‌زانیت چی یه ؟
- پ۱۱۲: به‌نگه‌ی فوکردن به که‌رنا (صور) دا چی یه و چه‌ند جار فوی پیندا ده‌کریت ؟
- پ۱۱۳: سیفه‌تی حه‌شر چۆنه له قورئاندا ؟
- پ۱۱۴: سیفه‌تی حه‌شر له سوننه‌تدا چۆنه ؟
- پ۱۱۵: نایا و نیستگه (الموقف) چۆن باس کراوه له قورئاندا ؟
- پ۱۱۶: سیفه‌تی موقف له سوننه‌تدا چۆنه باس کراوه ؟
- پ۱۱۷: سیفه‌تی پیشانندان (عرض) و حیساب له قورئاندا چۆنه ؟
- پ۱۱۸: نایا سیفه‌تی پیشانندان (عرض) و حیساب له سوننه‌تدا چۆنه ؟
- پ۱۱۹: نایا سیفه‌تی بلاو کردنه‌وه‌ی نامه‌ی کرده‌وه‌کان چۆنه له قورئاندا ؟
- پ۱۲۰: به‌نگه‌ی بلاو کردنه‌وه‌ی نامه‌کان چی یه له سوننه‌تدا ؟
- پ۱۲۱: به‌نگه‌ی ته‌رازوو چی یه له قورئاندا و شیوازی کیشانه له قیامه‌تدا چۆنه ؟
- پ۱۲۲: نایا به‌نگه‌ی ته‌رازوو کیشان چی یه له سوننه‌تدا ؟
- پ۱۲۳: به‌نگه‌ی بوونی پردی سیرات له قورئاندا چی یه ؟
- پ۱۲۴: به‌نگه‌ی بوونی پردی سیرات له سوننه‌تدا چی یه ؟
- پ۱۲۵: به‌نگه‌ی تۆئه سه‌ندنه‌وه‌ی قیامه‌ت له قورئاندا چی یه ؟
- پ۱۲۶: به‌نگه‌ی تۆئه سه‌ندنه‌وه‌ی قیامه‌ت له سوننه‌تدا چی یه ؟
- پ۱۲۷: به‌نگه‌ی چی یه له‌سه‌ر بوونی جهوزی که‌سه‌ر له قورئاندا ؟
- پ۱۲۸: به‌نگه‌و سیفه‌تی جهوزی که‌وسه‌ر له سوننه‌تدا چی یه ؟
- پ۱۲۹: به‌نگه‌ی بوونی به‌هه‌شت و دۆزه‌خ له قورئان و سوننه‌تدا چی یه ؟
- پ۱۳۰: واتای بره‌وه‌ی نایان به به‌هه‌شت و دۆزه‌خ چی یه ؟
- پ۱۳۱: به‌نگه‌ی نه‌وه چی یه که نیستا به‌هه‌شت و دۆزه‌خ هه‌یه ؟

- پ١٣٢: به لگه ی مانه وه ی به ههشت و دوزخ چی یه به بهرده وامی ؟
- پ١٣٣: به لگه چی یه لهسه ر نه وه ی که خوا له رۆژی دوا یی ده بینریت له لایهن ئیماندارانه وه ؟
- پ١٣٤: به لگه چی یه لهسه ر باوه رهینان به شه فاعه تو کئ شه فاعه ت ده کات و بو کئ یه و که ی ده بیئت ؟
- پ١٣٥: چهند جور شه فاعه ت هه یه و کامیان گه وره تره ؟
- پ١٣٦: ئایا که س ده چیته به ههشت یان رزگاری ده بیئت له دوزخ به کرده وه ی خوی ؟
- پ١٣٨: به لگه چی یه لهسه ر بروا هینان به قه در ؟
- پ١٣٩: پلهکانی برواهینان به قه در چه ندن ؟
- پ١٤٠: به لگه چی یه لهسه ر باوه رهینان به پله ی یه که می قه در که نه ویش زانسته ؟
- پ١٤١: به لگه چی یه لهسه ر برواهینان به پله ی دووه می قه در که نه ویش نووسینی نه و شتانه یه که رووده ات ؟
- پ١٤٢: پلهکانی زانستی خوا چی ده گریته وه له وه ی که نوسراوه ؟
- پ١٤٣: به لگه چی یه لهسه ر ته قدیری نه زه لی ؟
- پ١٤٤: به لگه ی ریژه ی ته مه ن چی یه له رۆژی په یمان ودرگرتن ؟
- پ١٤٥: به لگه چی یه لهسه ر دانان و نووسینی ریژه ی ته مه ن له گه ل دروست بوونی توو له ره حمی دایکدا ؟
- پ١٤٦: به لگه چی یه لهسه ر ریژه ی سالانه له شه وی قه دردا ؟
- پ١٤٧: به لگه دانانی ریژه ی رۆژانه چی یه ؟
- پ١٤٨: دانانی ریژه و کاره کان له وه و پیش چ په یوه ندیه کی به خته وه ری و به د به ختی یه وه هه یه ؟

پ۱۴۹: به لگه چی یه له سهر پله ی سینه می برّوا به قه دهر نه ویش برّوا هیئانه به وویستی خوا ؟

پ۱۵۰: خوی گه وره موسلمان ی خوش دهویت و رقی له ستم کارانه ، رازیه له نیمانداران و نا رازیه له بی باوهران وه خراپه ی پی ناخوشه ، نه مه چون ده گونجیت له گه ن ویستی خوادا چونکه هیچ شتیک نابیت و نایه ته دی نه گهر خوا نه یه ویت و نایا رقی له شتیکه و هزی لی ناکات به لām مؤلت ده دات ببیت ؟

پ۱۵۱: به لگه چی یه له سهر چوارهم پله ی برّوا هیئان به قه دهر که نه ویش پله ی دروست کردنه ؟

پ۱۵۲: نه م فه رموودیه مانای چی یه (والخیر کله فی یدیک و الشر لیس الیک) نیمامی موسلیم گیراویه ته وه : له گه ن نه وه شدا که خوا خولقی نه ری هه موو شتیکه ؟
پ۱۵۳: نایا به نده کان نه و کارانه ی که نه نجامی ده دن هیچ وویستا و ده سه لاتیکیان تیدا هه یه ؟

پ۱۵۴: نایا بو خوا هه موو به نده کانی ناکاته موسلمان ی گوی رایه ن له کاتیکدا ده سه لاتی به سهر نه وودا هه یه ؟

پ۱۵۵: پله و پایه ی نیمان به قه دهر چونه له نیسلامدا ؟

پ۱۵۶: پله کانی نیمان چه ندن ؟

پ۱۵۷: زانایان چون ته فسیری نه و پلانه یان کردووه ؟

پ۱۵۸: به کورتی نه وه ی زانایان له سهر پله کانی نیمان باسیان کردووه چی یه ؟

پ۱۵۹: به لگه ی چاکه کردن (الاحسان) چی یه له قورنّان و سونه تدا ؟

پ۱۶۰: چاکه کردن له خوا په رستی دا چی یه ؟

پ۱۶۱: چ شتیک دژی نیمانه ؟

پ۱۶۲: روونى بکەرەوۋە چۆن كوفرى برۆادارى پىچەوانەى تەواوى ئىمانە و باس لەوۋە بکە چۆن كۆفر دەبىتتە ھۆى نەھىشتنى ئىمان ؟

پ۱۶۳: چەند جۆر كوفرى گەورە ھەيە كە دەبىتتە ھۆى دەرچوونى خواوئەكەى لە ئىسلام ؟

پ۱۶۴: كوفرى نەزانين و بە درۆ خستتەوۋە چى يە ؟

پ۱۶۵: كوفرى بى برۆايى (الججود) چى يە ؟

پ۱۶۶: كوفرى عىناد و لووت بەرزى چى يە ؟

پ۱۶۷: كوفرى دوو روويى چى يە ؟

پ۱۶۸: كوفرى كردارى كامەيە كە مرؤف لە دىن دەرناكات ؟

پ۱۶۹: ئەگەر ووتيان كرنوش بردن بۆبت و سوکايەتى كردن بە قورئان و جنیو دان بە پىقەمبەر و گائتە كردن بە دىن و ئەو شتائە ، ھەمووى كوفرى كردارين وەك دەرەكەوئیت ، ئەى بۆچى مرؤف لە دىن دەرەكەن لە كاتىكدا كوفرى بچوك بە كوفرى كردارى پىناسە دەكرىت ؟

پ۱۷۰: ستم و لە فەرمانى خوا دەرچوون و (الفسوق) دوو روويى ئەكرىن بە چەند بەشەو ؟

پ۱۷۱: نەموونەى ستمى گەوردو بچوك چى يە ؟

پ۱۷۲: نەموونەى لەفەرمان دەرچوون (الفسوق) ى گەورەو بچوك چى يە ؟

پ۱۷۳: نەموونەى دوو روويى گەورە و بچوك كامەيە ؟

پ۱۷۴: حوكمى جادوو جادوگەر چى يە ؟

پ۱۷۵: سزای شەرى جادووگەر چى يە ؟

پ۱۷۶: ھەئوئەشاندنەوۋە چى يە و حوكمى لە شەرعدا چۆنە ؟

پ۱۷۷: نوشتەى شەرى چى يە ؟

پ۱۷۸: نوشتھی قه ده غه کراو کامه یه ؟

پ۱۷۹: حوکمی نهو شتانه چی یه که ده کرین به سر شانی مندال و نه خوش و
... هتد ، یان نهو بازن و پهت و موروانه ی به کار دین ؟

پ۱۸۰: حوکمی هه لّو اسینی هه ندیک له نایه ته کانی قورن ان چی یه ؟

پ۱۸۱: حوکمی فالچی (کهان) چی یه ؟

پ۱۸۲: حوکمی نهو که سه چی یه که قسه ی فالچی به راست دهرانیت ؟

پ۱۸۳: حوکمی نه ستیر دناسی گهری چی یه ؟

پ۱۸۴: حوکمی داوا کردنی باران به بورج و نه ستیر ده کان چی یه ؟

پ۱۸۵: به ییدووم (الطیرة) حوکمی چی یه و به هو ی چی یه وه نامینتی ؟

پ۱۸۶: حوکمی چاو بیسی له شهر عدا چونه ؟

پ۱۸۷: گونا هو تاوان ده کرین به چه ند به شه وه ؟

پ۱۸۸: مرؤف چون له تاوانه کان خوی پاک ده کاته وه ؟

پ۱۸۹: گونا هه گه وره کان کامانه ن ؟

پ۱۹۰: گونا هی گه وره و خرا په ی بچوک به چی دهریته وه ؟

پ۱۹۱ (التوبة النصوح) گه رانه وه ی ساغ چی یه ؟

پ۱۹۲: چ کاتیک تهویه کردن و دهرناگیریت له تاکه کان و بوار نامینیت بو گه رانه وه

و تهویه کردنی به نده کان بولا ی خوا ؟

پ۱۹۳: چ کاتیک بوار نامینیت بو تهویه کردن له ژیانی دونیادا ؟

پ۱۹۴: حوکمی نهو که سه چی یه که یه کتا په رسته به لّام سووره له سر کردنی

گونا هیکی گه وره ؟

پ۱۹۵: نایا سزاکان دهرنه که فاره تی گونا هی خاوه نه کانیان ؟

پ ۱۹۶: چُون نَم فەرموودیه (فہو الی اللہ ان شاء عفا عنہ وان شاء عاقبہ) یہک دہگرنہوہ لہ گہل نہوہی لہ پیشہوہ ناماژدہمان بو کرد کہ ہرکہس خراپہکانی زور تریبت لہ چاکہکانی دہچیتہ دوزہخہوہ ؟

پ ۱۹۷: نایا نُوہ و ریگہ راستہ کامہیہ کہ خوی گہورہ فہرمانی کردوہ پابہندین پیوہی و شوین ریازی تر نہکہوین ؟

پ ۱۹۸: مروف چُون دہتوانیت خو پپاریزیت لہ لادان و چہواشہ بوون ؟

پ ۱۹۹: نایا چ شتیک پیچہوانہو دژی سووننہتہ ؟

پ ۲۰۰: بیدعہت دہکریت بہ چہند بہشہوہ لہ رووی زیان گہیانندی بہ دینہوہ ؟

پ ۲۰۱: نُوہ بیدعانہ چین کہ خاوہنہکھی لہ دین دہردہکات ؟

پ ۲۰۲: نُوہ بیدعانہ چین خاوہنہکانیان لہ دین دہرناکھن ؟

پ ۲۰۳: بیدعہ دہکریت بہ چہند جورہوہ لہ رووی جیبہجی کردنہوہ ؟

پ ۲۰۴: بیدعہی خوا پہرستی دہکریت بہ چہند جورہوہ

پ ۲۰۵: چہند حالتی بیدعہمان ہدیہ لہ خوا پہرستیدا ؟

پ ۲۰۶: بیدعہی مامہ لہ چی یہ ؟

پ ۲۰۷: چ شتیک لہ سہر موسلمانان پیویستہ بیکھن بہ رامبہر بہ ہاودلانی پیغہمبہر

(ﷺ) و خانہوادہی پیغہمبہر (ﷺ) ؟

پ ۲۰۸: چاکترین ہاودلانی پیغہمبہر (ﷺ) کئی یہ بہ شیوہیہکی گشتی ؟

پ ۲۰۹: چاکترین ہاودلانی پیغہمبہر (ﷺ) کئی یہ بہ شیوہیہکی تابیہت ؟

پ ۲۱۰: پاش پیغہمبہر (ﷺ) ماوہی خہلیفایہتی چہندہ ؟

پ ۲۱۱: بہ لگہی خہلیفایہتی ہر چوار خہلیفہکہ بہ کورتی چی یہ ؟

پ ۲۱۲: بہ لگہی خہلیفایہتی نُوہ سن ہاودلہی پیغہمبہر (ﷺ) چی یہ بہ

شیوہیہکی کورت ؟

پ۲۱۳: به لگه ی خه لیفایه تی نه بویه کر و عومه ر به شیو دیه کی کورت چی یه ؟

پ۲۱۴: به لگه چی یه له سه ر شایسته ی نه بویه کر بو خه لیفایه تی و دانانی به یه که م
جینشینی پیغه مبه ر (ﷺ) ؟

پ۲۱۵: به لگه چی یه له سه ر شایسته ی عومه ری کور ی خه تاب بو خه لیفایه تی پاش
نه بویه کر ؟

پ۲۱۶: به لگه چی یه له سه ر شایسته یی عوسمانی کور ی عه ففان بو خه لیفایه تی
پاش نه بویه کر و عومه ر ؟

پ۲۱۷: به لگه ی شایسته یی علی کور ی نه بو تالیب چی یه له سه ر خه لیفایه تی پاش
عوسمانی کور ی عه ففان ؟

پ۲۱۸: واجبی سه رشانی موسلمانان به رامبه ر به نه میره کانیان چی یه ؟

پ۲۱۹: به لگه ی نه وه ی له سه ر دوه باسمان کرد چی یه ؟

پ۲۲۰: فه رماندان به چاکه و ریگرتن له خرا په به رامبه ر کنی واجبه و چه ند پله ی
هه یه ؟

پ۲۲۱: حوکمی که رامه تی وه لی یه کان (دوسته کان) ی خوا چی یه ؟

پ۲۲۲: وه لی خوا کی یه ؟

پ۲۲۳: نه و تا قمه کین که پیغه مبه ری خوا (ﷺ) له م فه رمووده یه دا باسی کردوون
(لا تزال طائفة من أمتي على الحق ظاهرة لا يضرهم من خالفهم حتى يأتي امر الله
تبارك وتعالى) نیمام بوخاری و موسلیم و نه حمه د ریوایه تیان کردووه .

واته : (به به رددوایی تا قمیك هه ن له نومه ته که م که له سه ر هه قن وه به هوی
به رگری کردنیان له و حه قه سه رکه وتوو دهن زیانیان پی ناگه یه نییت، قسه و
کرداری نه وانهی بیر و رایان پیچه وانهی نه وانه یه تا فه رمانی خوی گه وره خوی دیت
به کو تایی هاتنی ژیانی دونیا) .